

lånen till samma ränta, hvartill utlåningen skedde, för att icke låta jern tillverkningen sakna de lånebiträden, hvarvid den varit van. Genom hvad jag nu haft äran framställa skulle jag tro, att den yttrade farhågan är hafven.

Upplästes Hr Lefréns förslag till redaction af 10:de punkten, så lydande: att då metalliska cassan, hvaruti äfven omyntadt silfver och guld får inberäknas, ej öfverstiger $\frac{2}{5}$ af sedelstocken, må denna sistnämnde i intet fall ökas.

Hr af Ekenstam: Jag anser mig böra erinra, att jag på Frih. Palmstjernas uppmaning afstått från min begäran, att Hr Lefréns förslag måtte erhålla det af mig föreslagna tillägg endast under förutsättning, att Hr Gr. o. Landtm:s propos. å Frih. Kantzous förslag till motstycke mot det, som Hr Lefrén framställt, icke förhindrar mig att sedermera, då 11:te punkten förekommer, få afgjort, hvad som uti mitt tillägg innefattas.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. yttrade, det han trodde sig redan förut hafva anmärkt, att ej mera än 10:de punkten nu kunde vara föremål för afgörande, då genom beslut redan bestämdt vore, att man ej kunde besluta om mera än en punkt i sender. Det af Hr af Ekenstam framställda ämne måste då vid 11:te punktens afgörande förekomma.

Frih. Ehrenborgh: Jag vill blott fästa Hr Gr. o. Landtm:s samt R. o. Ad:s uppmärksamhet derpå, att om jag icke bedrar mig, har uti Frih. Kantzous contrapropos. influtit en stor del af 11:te punkten. Jag skall därför anhålla, att Hr Frih:s propos. må blifva uppläst.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. erinrade, att 10:de punkten innehöll förhållandet, då metalliska cassan ej öfverstiger, och den 11:te, då den öfverstiger en viss proportion af sedelstocken.

Hr af Ekenstam: Jag har visserligen ej allenast fattat Hr Gr. o. Landtm:s yttrande, utan tryggar mig dervid, att 11:te punkten sedermera verkligen förekommer till öfverläggning, om än Frih. Kantzous förslag skulle vinna vid voteringen.

Hr Cederschjöld: I anledn. af Hr af Ekenstams reservation får jag blott tillkännagifva, att, i händelse Frih. Kantzous propos. skulle vinna bifall, jag icke anser någon annan åtgärd återstå i afseende på 11:te punkten, än att afslå densamma.

Frih. Ehrenborgh: Jag förenar mig med Hr Cederschjöld. Om Frih. Kantzous förslag antages, anser jag deraf blifva en klar följd, att 11:te punkten är öfverflödig.

Hr Dalman: Jag får fästa uppmärksamheten derpå,

att 11:te punkten egentligen handlar om tiden, när sedel-emissionen skulle börja, äfvensom villkoren därför, och att det egentligen är denna fråga, som blir föremål för öfverläggning, sedan 10:de punkten är afgjord.

Hr Nordenanckar: Jag tager mig friheten sålunda förändra mitt förut framställda förslag, att, sedan 10:de punkten, såsom jag tror, numera är afslagen, vi må få propos. på den 11:te och att, om den äfven afslås, propos. må framställas på de af särskilda ledamöter föreslagna surrogat.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. framställde propos. till antagande af Hr Rosenblads ofvan upptagna förslag till redaction af 10:de punkten.

Ropades starka nej, blandade med många ja.

Då H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. i anledn. häraf förklarade, att nej varit öfvervägande, begärde Hr Cederschjöld votering.

Frih. Ehrenborgh: Det lär vara nödvändigt att afgöra hyllketdera, antingen Frih. Kantzous eller Hr Lefréns, förslag skall blifva contrapropos:n.

Hr Dalman: Jag afstår icke från min rättighet att yrka den sist framställda propos:n med det af mig gjorda tillägg, och begär votering, om sådant vägras.

Gr. Cronhjelm: Sedan Hr Gr. o. Landtm. framställt den sista propos:n och förklarat, att Hr Gr. o. Landtm. funnit den vara med nej besvarad, begärde Hr Cederschjöld votering. Jag anhåller derföre, att voteringen, af Hr Cederschjöld begärd, må i laglig ordning företagas.

Frih. Palmstjerna: På sätt Gr. Cronhjelm framställt, lär saken vara ganska enkel; ty sedan propos. till antagande af 10:de punkten, sådan den af Utsk. är föreslagen, enligt Hr Gr. o. Landtm:s yttrade åsigt, blifvit med nej besvarad, lär voteringen komma att anställas öfver den sist framställda propos. till ja-propos. och Hr Lefréns förslag, såsom contrapropos:n.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. yttrade, det han förmodade, att ej fråga nu kunde uppstå om votering mellan flera meningar än Hr Rosenblads och Hr Lefréns, hvaraf således den ena borde blifva ja-proposition och den andra contraposition.

Hr Dalman: Ehuru jag icke kan instämma uti Hr Gr. o. Landtm:s yttrade åsigt, att, sedan votering blifvit begärd, fråga endast kunde vara om att votera emellan Frih. Kantzous förslag med Hr Rosenblads tillägg samt Hr Lefréns förslag, enär vi först kunde votera om hvilketdera förslag, det sistnämnda eller mitt, skulle blifva contrapropos., så vill jag likväl icke vara envis, då jag, sedan förevar. fråga

blifvit afgjord, vid 11:te punkten kommer i tillfälle att göra min åsigt gällande.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. yttrade, att sedan nu Hr Dalman sjelf afstått från att få sin mening gällande vid denna votering, propositionen så mycket mera torde böra uppställas på sätt H. Ex. nyss föreslagit.

Bifölls.

I anledn. häraf uppsattes och justerades följande vöter:proposiu:

Den, som bifaller, att 10:de punkten i BancoUtsk:s utlåt. N:o 16 erhåller följande lydelse: Utom för lån å guld, silfver, koppar, jern och öfriga metalliska effecter, som finnas uppräknade i 1830 års bancoreglementes 4 art. 4 afd. 10 och 15 §§ samt för fullgörandet af Bankens egna förbindelser, må ingen tillökning i sedelstocken, annorlunda än i vaxlingsväg, äga rum, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

Vinner nej, erhåller ofvannämnde 10:de punkt följande lydelse: Att då metalliska cassan, hvaruti äfven omtyadt silfver och guld får inberäknas, ej öfverstiger två femtedelar ($\frac{2}{5}$) af sedelstocken, må denna sistnämnde i intet fall ökas.

Efter voteringens slut befunnos rösterna hafva utfallit som följer:

Ja — 26.

Nej — 29.

Under voteringens lopp hade H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. bortgått och aflemnat klubban till den äldste närvar. Grefven, Gr. Lewenhaupt, Gustaf.

H. R. o. Ad. åtskiljdes kl. 3 e. m.

In fidem protocolli,
F. O. Silfverstolpe.

Måndagen den 28 Juli 1834.

Plenum kl. 6 e. m.

Justerades pleniprot. för d. 17 dennes f. m.

Fortsattes pröfningen af BancoUtsk:s utlåt. N:o 16 till svar å de inom samtliga RiksSt. framställde, till Utsk. remitterade anmärkningar vid dess under N:o 6 afgifna betänk. med förslag till hufvudgrunder för Bankens rörelse och förvaltning.

11:te punkten: att, om också metalliska cassan någon tid skulle visa sig fortfarande öfverstiga $\frac{2}{3}$:del af sedelstocken Bancostyrelsen ej, på grund häraf, må äga vidtaga någon åtgärd till rörelsecapitalets ökande, i annan väg, än medelst belåning af guld, silfver, koppar, jern och öfriga effecter, som finnas uppräknade i bancoreglementets 4 art. 4 afd. §§ 10—15 (pag. 97 och 99), förrän ett år förflutit från Bankens öppnande till utväxling af silfver.

Hr Dalman, Wilh. Fredr.: Sedan R. o. Ad. genom votering i f. m. bestämt, att sedelstocken i intet fall får ökas, då metalliska cassan understiger $\frac{2}{3}$ deraf, så är jag till en del tillfredsställd, emedan, om 11:te punkten rättas enligt min åsigt, kommer ändamålet att uppfyllas i vidsträcktare mån, än jag ens vågat hoppas kunna åstadkomma. Det af mig uppgifna tillägg vill jag altså nu låta förfalla, men ber deremot att få fästa uppmärksamhet å en mening i nu förevar. 11:te punkt, som, så oskyldig den ock förefaller, likväl är högst evasiv och betänkelig. Det står neml. i punkten, att Bancostyrelsen icke, utan emot belåning af exportabla effecter, må vidtaga någon åtgärd till rörelsecapitalets ökande, "förrän ett år förflutit från Bankens öppnande till utväxling af silfver." Den lilla mening, om man nppställer den positivt, innefattar likväl tillåtelse för Bancostyrelsen att, sedan ett år från silfverväxlingens början förflutit, äfven i annan väg, än medelst belåning af guld, silfver, koppar &c., utsläppa nya sedlar. För öfverlåtagandet af en så betydande rättighet har Utsk. likväl icke ingått i den ringaste motivering, icke anfört ett enda skäl. Utsk. har icke ens omnämnt det med ett ord i sjelfva betänk., utan endast här i den resumerade punkten. Jag hänvisar till pag. 52, hvarest Utsk., sedan det upptagit de anmärkningar, som blifvit gjorda emot 1:sta och 2:dra punkterna af Utsk:s förra betänk. i ämnet, yttrar, att Utsk. ansett föreskriften "om en viss proportion emellan "metalliska cassan och sedelstocken, före hvars öfverstigande "sedelstocken ej må ökas, och vid hvars försämrande tjennliga anstalter böra af Bancostyrelsen vidtagas till samma "proportions återställande, böra bibehållas, men, i öfverensstämmelse med den uti 2:dra punkten gjorda jemnkning, "funnit proportionen jemväl å detta ställe böra bestämmas "att blifva såsom 1 till 3;" samt vidare: "äfvensom Utsk., "med fästadt afseende å den af åtskilliga ledamöter yttrade "nödvändigheten att meddela några bestämmanden för Bancostyrelsens rättighet att öka rörelsecapitalet, i händelse metalliska cassan finnes stå utöfver det bestämda minimiförhållande, trott sig böra tillstyrka, att Bancostyrelsen ej må "äga, på grund af ett sådant fördelaktigt förhållande, vid-

"taga någon åtgärd till rörelsecapitalets ökande i annan väg, än medelst utlåning mot pant af guld, silfver, koppar, jern jemte öfriga effecter, uppräknade i bancoreglementets 4 art. 4 afd. §§ 10—15."

Der slutar Utsk:s raisonnement. Mig vill det här af synas, att, då betänk. beslöts och redigerades, Utsk., långt ifrån att vilja tillåta sedelemissioner, i stället haft för åsigt att uttryckligen inskränka rättigheten att öka rörelsecapitalet inom det belopp, som kunde utgå emot lån på pant af guld, silfver, koppar &c. Man torde sålunda äga anledning att förmoda, det den af mig anmärkta slutmening i 11:te punkten tillkommit vid justeringen, och det synes då såsom borde man fästa mera afseende på betänk., sådant det från början tyckes hafva varit öfverenskommet, än rätta sig efter ett tillägg, hvilket troligen af förhastande eller förbi-seende blifvit, om jag så får säga, i resuméen insmüget; ty då något spår dertill i sjelfva betänk. icke finnes, och denna punkt altså i nämnde afseende icke är med detsamma öfverensstämmande, hvilket alla de öfriga punkterna äro, så upprepar jag, att jag måste tro, det den korta, men vigtiga, tillsatsen vid slutet blifvit otillbörligen ditsatt. Jag har ansett uppmärksamhet härvid nödig, på det man måtte få tillfälle att fästa sig vid den skäligen anledning, som detsamma lemna, att icke skriva tillägget på den verkliga majoritetens räkning. Jag har i öfrigt redan utvecklat skälen, hvarföre jag icke med min röst kan medgifva sedelemissioner i annan väg, än i och för vexlingen samt medelst lån på exportabla effecter. Jag anser öfverflödigt att nu upprepa dessa, helst flera talare med större erfarenhet i ämnet och mera förmåga att uttrycka sig, än jag, tillräckligt ådagalagt grunderna för den åsigt, jag hyser. Jag anhåller således endast, att orden: "förrän ett år förflutit från Bankens öppnande till utvexling af silfver," må utur punkten utgå samt att R. o. Ad. må stadga, att, om icke metalliska cassan uppgår till $\frac{2}{3}$ af sedelstocken, några åtgärder icke må vidtagas till sedelstockens — jag anser detta ord vara bättre än rörelsecapitalets — ökande i annan väg, än medelst belåning &c. Detta torde få blifva contrapropos. i fall af votering.

Hr af Ekenstam, Isr.: Då den åsigt vann, för hvilken jag på f. m. talade, har jag för min del icke något vidare tillägg härvid att önska, utan ser helst, att hela 11:te punkten får förfalla. Jag tror, att Hr Dalmans åsigt jemväl genom en sådan åtgärd skulle vinna det hufvudsakliga afseende, han önskar, och jag hoppas derföre, att Hr Dalman instämmer deri. Vi slippa då att tvista om contrapropos:n.

Hr Nordenanckar, Fredr. Wilh.: I anledn. af Hr Dalmans yttrande bör jag upplysa, att den ifrågakällda

meningen i rätte punkten ingalunda är i Utsk. förbisedd. Den har icke tillkommit af slumpen, utan har tvärtom varit föremål för ganska lifliga discussioner och slutlig omröstning inom Utskottet. Att jag icke delat pluralitetens åsigt utvisar den bifogade reservationen. Visserligen hade redactionen kunnat fullständigare upptagas bland motiverna; men då man här finner den på sin egentligaste plats, synes mig, att någon skälig anmärkning mot formen icke bör kunna göras. Medan jag nu har ordet, anhåller jag att emot det beslut, R. o. Ad. på f. m. fattade, få afgifva följande reservation.

Hr Nordenanckar uppläste derefter följande:

Emot följderne af det beslut, R. o. Ad. på förmiddagen fattat, att då proportionen emellan sedelstocken och metalliska cassan icke vore bättre än såsom 2 till 5, skulle sedelstocken i intet fall få ökas, får jag vördsammast anmäla min reservation. Genom ett sådant stadgande är i min tanka den så mycket omtvistade strypningsprincipen i all sin stränghet erkänd och det skydd emot forcerad sedelindragning, som genom 2:dra punktens ordalydelse åsyftades, helt och hållet tillintetgjordt; stadgandet, rörde en viss minimisumma, qvarstår nu såsom en död bokstaf, och Utsk:s i betänk. No 6 så mycket klandrade förslag har nu blifvit af R. o. Ad. åter upptaget och godkändt.

Då jag å ena sidan yrkat, att rörelsecapitalets förökning utöfver det nuvar. beloppet borde endast genom silfverin-vexling verkställas och sålunda i naturlig väg komma näringarna till godo, har jag å andra sidan alltid bestridt strypningsprincipen, såsom för vår svaga industri högst vådlig, och jag har ansett, att det nuvar. rörelsecapitalet borde äfven med någon uppoffring åt näringarna bevaras. Jag biträdde förslaget om en viss minimisummas bestämmande, emedan jag ansåg indragningen derigenom aflägsnas, och jag röstade för Frih. Kantzous redaktionsförslag, emedan jag ansåg detsamma stå i öfverensstämmelse med denna min önskan. Utan afseende på det föregående beslutet, och hvad som här blifvit för näringarna yttrat, har nu R. o. Ad:s majoritet beslutat, att aldrig någon sedel får utgifvas, så snart $\frac{2}{3}$ -proportionen derigenom öfverskrides, och strypningen synes således närmare, än Utsk. ens vågat föreslå. Frih. Kantzou var i min tanka mera liberal, då han åtminstone medgaf fortsatt metallbelåning och silfverin-vexling. Då jag sålunda tror mig hafva förklarat min åsigt, bör jag dock öppet erkänna, att jag vid närmare granskning af Frih. Kantzous förslag funnit, att äfven detta ägde sina brister och illa öfverensstämmelse med den mening, som jag ansåg dermed skola uttryckas.

Hr Cederschjöld, Pehr Gust.: Jag instämmer med

Hr Dalman deruti, att tillägget i 11:te punkten: "förrän ett år förflutit från Bankens öppnande till utvexling af silfver," är fullkomligt oriktigt. Det är också omotiveradt, icke ens omnämndt i det raisonnerande betänk. och således oformligt, enär dymedelst uti resuméen blifvit upptaget, hvad som icke finnes i sjelfva betänk., på hvilket de särskilda föreskrifterna borde grunda sig. Jag yrkar således, att detta tillägg må uteslutas ur den blifvande propos:n. Vid denna punkt äro dessutom 2 omständigheter att anmärka: den ena, att förhållandet af 1—3 måste förändras till 2—5; den andra, att i stället för rörelsecapital, der det i punkten omnämnas, sättes sedelstock. I nämnde afseende föreslår jag altså följande redaction: "Att om också metalliska cassan någon tid skulle visa sig fortfarande öfverstiga $\frac{2}{3}$ af sedelstocken, Bancostyrelsen likväl ej må vidtaga någon åtgärd till densammes ökande i annån väg, än medelst belåning af guld, silfver, koppar, jern och öfriga metalleffecter, som finnas uppräknade i 4 art. 4 afd. §§ 10—15 af 1830 års banco-reglemente."

Frih. Ehrenborgh, Casp. Wilh.: För min del anser jag 11:te punkten böra utgå; men skall den qvarstå, bör det klandrade tillägget också qvarstå. Det är väl beräknadt, att Bancostyrelsen, äfven om metalliska fonden skulle öfverstiga den utfästa proportionen, icke genast efter vextlingens början må äga rätt att öka rörelsecapitalet, utom hvad motsvarar panter af exportabla effecter. Men sedan ett år förflidit, och man derunder haft tid att observera realisationens verkningar, bör den omförmälda rättigheten icke vidare vara Bancostyrelsen betagen. Skulle, såsom Hr Dalman och Cederschjöld yrkat, punkten stadna qvar utan det meranämnde tillägget, så vore verkan af R. o. Ad:s beslut i 10:de punkten upphäfven.

Hr von Hohenhausen, Mich. Silvius: Jag tror lika med Frih. Ehrenborgh, att det ifrågavar. tillägg är ganska behöfligt för att såmedelst öppna en utväg till näringsgarnas understödjande. Att icke första året tillåta sedelmission, äfven då förhållandet står öfver 2—5, finner jag deremot riktigt, ty en sådan tid kan vara erforderlig för att se, huru realisationen bär sig; och det grundade skäl, Hr Nordenanckar på f. m. anförde, att det neml. är vådligt att utlemna en betydlig sedelmassa, hvilken man snart kan behöfva åter indraga, förtjenar allt afseende. Men skulle man borttaga tillägget, afgjorde man väl icke 10:de punkten, men deremot alla de följande, ang:de lånerörelsen, hvilken då måste inskränka sig till hvad den har, med utsträckning endast i och för belåning af exportabla effecter. Derföre tror jag, att tillägget bör bibehållas; hvaremot jag finner, att redactionsförändring i början af punkten, på sätt Hr Cederschjöld anmärkt, är nödig och lämplig.

Hr Tham, Wolrath: Utsk:s betänk. är ett riktigt sammanhängande system, deri inga motsägelser kunna upptäckas. Sedan Utsk. i 10:de punkten sagt, att sedelstocken, då metalliska cassan icke öfverstiger $\frac{1}{3}$ deraf, i intet fall får ökas, så har det just derföre, att dess mening varit, att ökning under vissa förhållanden skulle kunna ske, uti 11:te punkten föreslagit den väg, uppå hvilken en sådan ökning under 1:sta året kunde äga rum, samt en vidsträcktare, på hvilken ökningen derefter vore tillåten. Möjligen kunde detta hafva uttryckts i en och samma punkt; men det har nu i stället blifvit stadgadt i 2 punkter. Jag tillstyrker således antagande af 11:te punkten med den redaktionsförändring, att 2—5 sättes i stället för 1—3, samt anhåller om propos. derå. Skulle man borttaga tillägget i afseende å 1:sta året, så kullkastades vårt på f. m. fattade beslut.

Hr Dalman: I anledn. af Hr af Ekenstams till mig ställda uppmaning, huruvida jag icke skulle finna det af mig åsyftade ändamål vinnas derigenom, att 11:te punkten komme att förfalla, samt om jag sålunda icke härom ville med honom förena mig, får jag lemna det svar, att enär jag icke inser, att mitt ändamål derigenom vinnes, jag ej heller kan ingå på Hr af Ekenstams förslag. Mitt ändamål, hvilket jag icke vill söka att vinna på andra än öppna vägar, har jag också öppet uttalat: det är, att Bancostyrelsen icke må äga rätt att öka sedelstocken på annan väg än genom invexling och lån å exportabla effecter. Det är gifvet, att om 10:de punkten kvarstår utan inskränkning, skall alltid en utvidgning af sedelmassan, å hvilka vägar som helst, kunna ske, möjligen till den grad, att vi, såsom Hr v. Hartmansdorff beräknat, ett eller annat år efter silfverutvexlingens början skulle kunna erhålla 8 till 9 millioner nya sedlar. Jag medger visserligen, att det ifrågavar. tillägget är, på sätt Frih. Ehrenborgh påstått, ändamålsenligt, såvida neml. den rättighet skall finnas för Bancostyrelsen, som Hr Frih. söker bereda den; men det kvarstår i alla fall alltid såsom någonting högst oriktigt af BancoUtsk. att icke hafva motiverat ett förslag, om hvars lämplighet tankarna måste vara så delade, och det är, såsom Hr Cederschjöld anmärkt, en stor oförmåhet af ett Utsk., att meddela ett tillstyrkande, utan att derför anföra ett enda skäl. Jag kommer alltid att anse tillägget vådligt och skadligt, och kan icke frångå min begäran om propos. å mitt förslag, hvilket är lika med det, Hr Cederschjöld afgifvit.

Hr Cederschjöld: Det är verkligen bekymmersamt att höra huru man vill tillåta Bancostyrelsen att utgifva nya sedlar, utan metallisk valuta, samt t. o. m. utan hypothek af exportabla metaller. Man har klandrat 1810 års Ständer för det de till landets frälsning utgafvo 10 millioner r:dr i sedlar utan motsvarande valuta eller hypothek. Man

insåg redan 1815, huru nödvändigt det var att icke vidare öka sedelstocken och har alltsedan följt denna princip; och då man nu, såsom man väl borde tro, på allvar talar om att återföra stadga och ordning i vårt myntväsende, är det i sanning bedröfligt att höra påyrkas sedelemissioner utan motsvarande fonder eller realisabla säkerheter. Jag har för min del medgifvit att öka sedelstocken emot panter af exportabla metaller, dels emedan en sådan lånerätt redan varit gifven, dels emedan dessa panter äro snart realisabla samt lånen lemnas på korta tider af högst 9 månader m. m. Men om man skulle utsträcka sedelutgifningsrättigheten obegränsadt på fastighetslån, creditiv, som löpa från riksdag till riksdag o. s. v., hvad blefve då väl af vår realisation? Jag åtminstone måste yttra min sorg deröfver, att man nu vill börja denna realisation med just detsamma, som var den förras bane. Jag måste altså häremot anmäla min högtidliga protest, äfvensom mitt missnöje öfver detta Utsk:s sätt att, utan anförande af några skäl, framsmyga ett förslag, som skulle inleda oss på en så vådlig bana. Jag fortfar att begära propos. å det förslag, jag afgifvit.

Hr Stråle, Nils Wilh.: Vore det endast fråga om utsläppning af nya sedlar, i ock för sig sjelf betraktad, som nu skulle afgöras, så vore det visst likgiltigt, om denna punkt bifölles eller icke; ty efter all anledning skulle det ifrågasvar. förbehållet verka derhän, att cassan blefve så starkt anlitad, att den icke komme att stå högre än 2—5. Men stadgandet väcker misstroende mot Banken; man fruktar, att den skall utsträcka sin rörelse för vidt. Capitalisterna blifva mera benägna att uppsäga sina capitaler, och Ständerna vid nästa riksdag finna Banken i ett sämre tillstånd, än den hade varit, om den ifrågasvar. rättigheten aldrig blifvit gifven, utan att denna någonsin varit begagnad. Derföre begär jag propos. på Hr Cederschjöllds förslag.

Hr von Troil, Emil: Det förefaller mig besynnerligt, att sedan man på f. m. företagit och voterat om ett ämne, kunna detsamma på e. m. åter upptaga för att genom en ny votering söka upphäfva, hvad på f. m. beslöts. Då discuterades neml. den fråga, att intet annat än exportabla effecter singo tjena till hypothek för utgifvande af nya sedlar, då metalliska fonden uppgått till en utfastad proportion. Denna mening innefattades uti ja-propos:n uti voteringen. Den förkastades då. Nu söker man dock genomdrifva en annan uppställning af samma sak, i hopp att genom en förändrad personal frambringa ett olika resultat. Man har t. l. om 1809 års sedelemissioner. Det förundrar mig i sanning, huru man kan komma till någon jemnförelse deremellan och de ifrågasvarande. De förra skedde, då ingen vaxling ägde rum. Dessa skulle deremot äga rum under det bancoluckan vore öppen. Då är det föga tänkbart, att

Bancostyrelsen skulle tillåta sig sedelstockens förökande till någon så öfverdrifven grad. Dessutom är en viss och hög proportion bestämd. Man synes mig begå en stor motsägelser, då man, efter att hafva hörts påstå, vid frågan om bestämmandet af en viss proportion emellan metalliska cassan och sedelstocken, att cassan genast skulle nedsjunka dit, nu tager för gifvet, att förhållandet ett år härefter skulle vara detsamma som nu. Jag skulle visst önska det; men jag anser det icke troligt. Sannolikt skall cassan sjunka så mycket, att någon sedelökning icke kommer i fråga, förrän näringarnas stigande åter hunnit förbättra proportionen. Skulle metalliska fonden efter ett års förlopp verkligen betydligt öfverstiga 2—5, så bevisar detta, att landet behöfver allt mynt, som finnes, och ännu mera. Då måtte det vara nyttigt att gå näringarna tillhanda med att öka rörelsecapitalet. Jag kan således icke finna någon annan förändring af punkten behöflig än 2—5 i stället för 1—3, samt att ordet rörelsecapital utbytes emot sedelstock.

Hr af Ekenstam: Ehuru jag i viss del är af samma tanke som Hr Dalman, kan jag likväl icke påtaga mig någon insequens deruti, att jag yrkat, det 11:te punkten må förfalla. Min tanka har neml. varit, att jag framdeles, och sedan vi kommit till frågan om lånerörelsen, skulle kunna göra de bestämmelser gällande, hvilka jag ansett erforderliga i förevar. afseende. Skulle likväl R. o. Ad. nu icke vilja besluta, att denna punkt får förfalla, så vill jag hellre biträda den redaction, som aflägsnar missbruken, än den, som befordrar dem; dock med bibehållande af ändamålet. Den värde ledamot, som kvalificerat betänk. såsom ett fortfarande system af motsägelser, läser icke gjort sig riktigt begrepp om ordet system. Vilket för ett system måtte vara att aldrig af motsägelser kunna sammansättas.

Hr Hegardt, Christ, Bernh.: Jag kan icke medgifva, att Bancostyrelsen efter ett år må äga rättighet att öka sedelstocken i annan väg, än genom lån på exportabla effecter. Skulle således icke R. o. Ad. vilja, på sätt Hr af Ekenstam föreslagit, låta hela 11:te punkten förfalla, så får jag yrka, att densamma på följande sätt må redigeras:

"Intill nästa riksdag äge icke Bancostyrelsen att i annan väg öka sedelstocken, än medelst invexling af silfver eller genom lån på guld, silfver, jern och andra exportabla effecter, på sätt nu gällande bancoreglemente stadgar."

I följd häraf skulle altså orden: "förrän 1 år förflutet från Bankens öppnande till utvexling af silfver," utgå. Jag tror neml. icke, att Bancostyrelsen under loppet af ett år kan hemta nog erfarenhet för att med säkerhet bedöma, huruvida nya sedlar utan fara kunna utgifvas. Jag tror, att tiden till nästa riksdag, hvars Ständer då kunna derom besluta, är väl behöflig.

Hr Cederschjöld: En talare har menat, att försök skulle vara å bane att upprifva det beslut, vi på förmiddagen fattade. Jag ber då att få fästa uppmärksamheten på den stora skillnad, som förefinnes emellan beslutet på förmiddagen och den propos., jag nu föreslagit. På f. m. sträckte sig neml. majoriteten längre, än jag vågade begära. Jag yrkade blott, att sedelstocken icke måtte ökas, utan emot pant af exportabla metaller, men vågade då icke begära afseende å förhållandet emellan sedelstock och metalliska cassan; men pluraliteten var mera banksinnad och medgaf sedelutsläppning endast inom förhållandet af 2—5. Sedan detta beslut blifvit fattadt, kan jag icke finna annat, än att mitt tillägg är dermed i full consequens, oakadt jag medger, att det är litet strängare än det, jag förut yrkat; men det fägnar mig, att jag blifvit understödd af den siste talaren, hvars kännedom om Banken och dertill hörande ämnen hittills varit ojäfvad.

Hr Nordenanckar: Jag tar mig friheten fästa uppmärksamheten dervid, att man såsom anledning till sedelstockens ökning äfven bör nämna silfverinvexling. Jag önskar, att det omtvistade tillägget må uteslutas, men anser, att då cassan står öfver förhållandet 2—5, kan en måttlig ökning af sedlar utan fara tillåtas. För att i någon mån gå deras önsknings till mötes, som fästa så mycket hopp vid rörelsecapitalets successiva förökning, utan att å andra sidan eftergifva något af den naturliga kontroll, hvarpå Bankens och med dennas äfven myntvärdets säkerhet hvilat, föreslår jag, att efter orden: "förrän ett år förflutit från Bankens öppnande till utvexling af silfver," må tilläggas: "och så vidt silfverutvexlingen synes hafva afstannat och kursen synes vilja hålla sig under pari;" då är all fara undanröjd.

Frib. Ehrenborgh: Hr v. Troil har så fullständigt visat planen för denna punkt, att jag icke har något att tillägga. Skulle den händelse inträffa, att Banken hade så mycket silfver inne, att proportionen stode högre än två till fem, så kan jag icke fatta, hvad det väl skulle kunna innebära för våda att bemöta ett behof hos näringarna, som derigenom så tydligt annonserat sig; hvaremot jag finner ganska vådligt, om, sedan sedeluttagningen sträckt sig så vida, att proportionen befunnes högre än 2—5, några vidare utlåningar likväl icke skulle kunna äga rum. Jag finner det högst inconsequent, om vi nu, efter det beslut vi sist fattade, skulle i denna punkt antaga Hr Cederschjölds förslag. Tiden af 1 år är endast utsatt, på det Bancostyrelsen derunder må se, om metalliska cassan sjunker eller stiger. Stiger den, så finnes, såsom redan sagdt är, ingen våda vid en sedelökning. Sjunker den, så har ju Hr Cederschjöld vunnit sitt ändamål, och det i så hög grad, att han troligen sjelf skulle förvåna sig deröfver.

Hr von Hartmansdorff: Jemte det jag instämmer med Hr Cederschjöld, får jag erinra derom, att före voteringen på f. m. ville Hr Dalman göra vid den propos., som då var föreslagen, ett tillägg af samma syftning som det nu ifrågavar., samt förbehöll sin rätt att göra det gällande äfven efter voteringen, och ehuru den än utfölle. Jag ser således intet hinder att nu taga det i öfvervägande, helst Hr af Ekenstam många gånger upprepade Hr Dalmans förbehåll och erhöill Hr Gr. o. Landtm:s bekräftelse derå, att det finge komma under öfverläggning. Hvad då försäkrades Hr af Ekenstam, måste kunna beviljas Hr Dalman, eller hvilken ledamot som helst. Jag anhåller om propos. på Hr Cederschjölds förslag, såsom motsats af Utsk:s.

Hr von Hohenhausen: De ord, Hr Nordenanckar såsom tillägg föreslagit, anhåller jag må blifva tillsatta i punkten. Jag tror, att de böra lugna sårhågorna i denna del.

Hr Cederschjöld: Så vidt jag kunnat fatta, vill Hr Nordenanckar endast förbehålla åt Bancostyrelsen rättigheten att öka sedelstocken för inlösande af det silfver, som erbjudes till invexling. Uti mitt förslag står, att Bancostyrelsen icke må vidtaga några åtgärder till sedelstockens ökande &c. Att invexla är icke någon särskild vidtagen åtgärd, utan endast fullgörandet af Bankens hufvudsakliga function.

Frih. Palmstjerna, Carl Otto: Majoriteten, som segrade i f. m., är verkligen Hr Cederschjöld förbunden för det han behagar understödja dess ändamål; men jag tror, att denna majoritet mera hemtat råd från egen öfvertygelse, än den förlitat sig på andras fagra ord. Jag tror, att betänk. ordagrant bör bifallas, endast med förändring af 2—5 i stället för 1—3.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla Utsk:s i 11:te punkten framställda förslag endast med den, till följd af Ståndets rö:de 10:de punkten fattade beslut, nödvändiga förändring, att siffran $\frac{1}{3}$ förändrades till $\frac{2}{5}$.

Ropades ja och nej.

Hr Tham: Denna fråga torde icke kunna aflöpa utan votering, och jag anhåller då, att den nu framställda propos. må ställas för ja och Hr Cederschjölds förslag för nej.

Frih. Ehrenborgh: Jemte den uti propos. af Hr Gr. o. Landtm. föreslagna förändring anhåller jag, att ordet sedelstock må begagnas i stället för rörelsecapital.

Frih. Palmstjerna: Jag anser, att uttrycket: rörelsecapital, är riktigt. Jag vet väl, att i begreppet af rörelsecapital äfven innefattas det i rörelsen varande silfvermyntet,

se-

sedan utväxlingen kommit i gång, men ändamålet med uttrycket här afser icke ensamt förhållandet med sedelstocken, som blott är medlet, utan egentligen hela rörelsecapitalet, som är hufvudsaken. Jag tror således, att detta sednare uttryck är det rättaste.

Hr Tham: Jag anser uttrycket sedelstock vara tydligare än rörelsecapital och yrkar, att det må antagas.

Frih. Ehrenborgh: Jag vill visserligen icke länge uppehålla med den obetydliga redaktionsförändringen. Propos. kan gerna få lyda sådan den blifvit framställd, och jag frångår altså min anmärkning i berörde afseende.

Uplästes till justering och godkändes följande voterispropos:n:

Den, som bifaller, att 11:te punkten i BancoUtsk:s utlåt. N:o 16 får följande lydelse: Att om också metalliska cassan någon tid skulle visa sig fortfarande öfverstiga två femtedelar ($\frac{2}{5}$) af sedelstocken, Bancostyrelsen ej, på grund här af, må äga vidtaga någon åtgärd till rörelsecapitalets ökande i annan väg, än medelst belåning af guld, silfver, koppar, jern och öfriga effecter, som finnas uppräknade i bancoreglementets 4 art. 4 afd. §§ 10—15 (pag. 97 och 99), förrän ett år förflutit från Bankens öppnande till utväxling af silfver, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

Vinner nej, erhåller ofvannämnde 11:te punkt följande lydelse: Att om också metalliska cassan någon tid skulle visa sig fortfarande öfverstiga två femtedelar ($\frac{2}{5}$) af sedelstocken, Bancostyrelsen likväl ej må vidtaga någon åtgärd till densammas ökande i annan väg, än medelst belåning af guld, silfver, koppar, jern och öfriga metalleffecter, som finnas uppräknade i 4 art. 4 afd. §§ 10—15 af 1830 års bancoreglemente.

Efter voteringens slut befunnos rösterna hafva utfallit, som följer:

Ja — 25.

Nej — 39.

Hr Rosenblad: Jemte det jag får förklara, att jag uti den för sig gångna voteringen röstat ja, får jag reservera mig emot det fattade beslutet.

A. Væxelpanken.

12:te punkten: att småsedlar ej må tillverkas längre än t. o. m. år 1835 af 8 sk:s valör, t. o. m. 1836 af 12 sk:s valör, t. o. m. år 1837 af 16 sk:s valör, samt ej till större belopp för hvarje af

dessa år, än tillverkningen af hvartdera slaget under de sistförflutna åren utgjort.

Hr von Hohenhausen: För min del kan jag icke finna någon nytta vid att uttvinga småsedlarna ur rörelsen. Skälet för stadgandet måste hafva varit, att man föreställt sig, att småsedlarnas borttagande skulle innebära en garanti för realisationen derigenom, att småmynten då blefve outhärliga för rörelsen, hvadan det allmänna intresset blefve att ständigt hafva dessa löpande i rörelsen, då de sålunda icke kunde bidra till ett ofördelaktigt inflytande på kursen. Jag tror likväl, att om ett mynt har ett metalliskt värde, beror det på handelsrörelsen, om detsamma bibehåller sig eller icke. Före utväxlingen och innan sedeln sålunda hade något bestämdt värde var det klart, att den icke kunde utföras, emedan ingen utomlands ville hafva den; men sedan realisationen är gjord samt sedeln fått sitt bestämda värde, är man lika säker uti innehafvandet af sedlar som mynt, emedan man vet, att representativerna äro lika goda som sjelfva myntet, och icke blott lika goda, utan derjemte bekvämare; och skulle silfret visa benägenhet att utgå, så är det ganska bra, att icke tillgång på mynt öfverallt finnes, utan att man nödgas utskicka sedlarna, hvilka äro lika goda och lättare att transportera. Hvar och en kan då blifva importör; hvarje matros kan nyttja sedlar till uppköp af varor i stället för vexlar. I alla länder af större etendue finnas flera mynthus för att förse rörelsen med dess behof af skiljemynt, såsom i Paris, Bordeaux och Marseille, kanske till och med flera. I Sverige, som är så stort till sin utsträckning, kunde icke utan stora svårigheter ett nytt skiljemynt hinna kringsprida sig på 4 eller 5 år, då allt skulle utgå från Stockholm. Erfarenheten visar visserligen, att småsedlarna, öfver hufvud taget, hvar 4:de eller 5:te år äro omsatta i nya, och detta kostar omkring 40,000 rikdr om året; men man må ock beräkna, att underhållandet af silfver icke saknar sin kostnad. Sedan pregeln är förnött, upphör myntet att gå och måste slutligen aflysas. Slutligen tillkommer ock den omständighet, att om hela det capital, som motsvaras af småsedlarna, utur Banken uttages i silfver, minskas metalliska cassetten i samma mån, hvilket åter minskar möjligheten af nya låns utgifvande. Min mening är således, att småsedlarna fortfarande som hittills må bibehållas intill nästa riksdag; en och hvar dock obetaget att, om han så behagar, tillvexla sig silfver i Banken, vare sig småmynt eller annat. I enlighet med hvad jag sålunda framställt anhåller jag om propos:n.

Hr Lagerhjelm: Det synes vara fullkomligt öfverflödigt att, på sätt Utsk. gjort, reglementera bort småsedlarna ur rörelsen. Naturligare förefaller det att lemna åt henne sjelf att bestämma, om hon vill begagna småsedlar eller icke.

Önskar nationen att hellre bruka småsedlar än silfver, hvarför icke tillåta henne det? Om man bifaller denna punkt, tvingar man likväl folket att utbyta sedlar för omkring 4 millioner. Det väcker straxt uppmärksamhet, och det är icke meningen med realisationen, att den skall åstadkomma några rubbningar; man kan åtminstone vänta några år, tilldess allmänheten hunnit vänja sig vid silfver och stadga sitt begrepp om det bestämda förhållandet i värde emellan silfret och de gamla sedlarna. Jag tillstyrker således afslag å den föredragna punkten.

Gr. von Fersen, Hans: I likhet med föregående talare anhåller jag om afslag å denna punkt. Jag ledes af den princip, att realisationen bör medföra så liten rubbning i allmänna förhållanden som möjligt; och jag tror, att om småsedlarna upphörde att finnas, ersatta af silfverskiljemynt, skulle en lång tid åtgå, innan allmogen blefve hemmastadd med det nya myntet, hvilket dessutom icke kunde blifva så begärligt i mindre transactioner, synnerligen innan man dervid hunnit vänja sig. Jag yrkar således afslag å punkten samt att småsedlarna må tillsvidare fortfara såsom hittills. Jag vet väl, att småsedelstillverkningen medför kostnader, som icke äro så obetydliga; men dessa kunna likväl icke för några år särdeles inverka på Banken. Allt, som bidrager till realisationens betryggande och bestånd, hvartill äfven hörer minsta rubbning i närvar. förhållanden, måste vara ett af de förnämsta föremålen för våra bemödanden.

Hr Rosenblad: Med afseende å de localförhållanden, som hos oss befinnas, har jag varit tvehågsen vid stadganden af min opinion, om småsedlarna böra afskaffas eller icke. Jag har å ena sidan insett, att afskaffandet, i ett land med så svåra communicationer som vårt, skulle medföra ganska känbara följder; och beträffande de vådor för missbruk af sedelmynt, man i allmänhet funnit i småvalörerna, erkänner jag äfven, att med deras afskaffande från vår Bank föga vinnes; ty skulle intet annat hinder uppstå för en ny myntförsämring, vore visserligen ingenting lättare, än att på 24 timmar tillskapa ett beslut om deras återinförande. Men om jag detta oaktadt förklarar mig instämma i den opinion, som vill hafva uttalad grundsatsen af småsedlarnas framtida afskaffande, är det ej för de betänkligheter, Riksbankens utgifvande af sådana sedlar kunna väcka, utan för de anledningar, mäktiga privatinteressen kunde hemta att få samma rättighet beviljad privatbanker, och jag inser lätt hela vådan att gifva sådana inrättningar rätt att sätta deras creditpapper i omlopp i den rörelse, der förmågan alldeles saknas att bedöma både en oförtjent gifven och en lika oförtjent återkallad credit, och der en brytning af denna credit skulle på en gång kunna beröfva en hel provins dess hela penningrörelse. Att likväl nu verkställa indragningen af småsedlarna anser jag vådligt af tvenne skäl: det första är vår

väl af erfarenheten vitsordade fördomsfulla räddhåga för realisationens bestånd. Om nu t. ex. samtidigt med 1 milions uttagande i silfver, för att betala en tillfällig utländsk balance, en annan dito skulle utgå ur landets rörelse för att fylla luckan af de ingående småsedlarna, skulle man snart få höra skrik, som möjligen kunde framkalla mäktiga farhågor, ehuru i sjelfva verket all anledning till sådana saknades. Det andra skälet är det våldsamma beslut, vi i afseende på de begge föregående punkterna fattat, och som, intill dess detta kan ändras, ålägger oss att göra allt för att ej komma ner till proportionen 2 till 5, och 1 milions utgående för småsedlar skulle föra oss ett godt stycke på vägen. Jag tror derföre, att man väl bör uttala grundsatsen af småsedlarnas afskaffande, men uppskjuta verkställigheten till en tid, då en länge fortsatt vexling låtit försvinna alla nu mäktiga fördomar, och får derföre vördsamt föreslå följande propos.: "Att sedlar å skillingsvalörer ej må tillverkas längre än till 1840 års slut, samt under tiden intet år till större belopp, än hvad i medeltal under åren 1831—1833 ägt rum.

Hr Tham: Bland de punkter, vid hvilka jag fästat synnerlig anmärkning, är den närvarande. Att stadga en lag, som borttvingar småsedlarna ur rörelsen, finner jag oriktigt samt förenar mig altså med dem, som yrkat afslag å denna punkt, så mycket mer, som några år fordras, innan allmänheten hinna vänja sig vid proportionen emellan silfver och småsedlarna, hvarigenom förvillelser vid aflöningar och mindre liqvider lätt kunde uppstå och möjligen äfven förändring deri; och hvarföre vill man stadga denna gräns? Om allmänheten hellre vill hafva silfver, låt henne då gå till Banken och skaffa sig sådant. Jag yrkar afslag å punkten. Bancostyrelsen behöfver ju icke låta tillverka mera småsedlar, än den finner behöfliga, och på det sättet försvinna dessa småningom, i fall rörelsen verkligen icke vill bibehålla dem.

Hr Nordenanckar: Uti denna fråga äro 2:ne omständigheter att iakttaga: den ena är principen och den andra dess tillämpning för det närvarande. Hvad principen angår, kan den icke vara, att småsedlarna böra bibehållas; ty alla bankers erfarenhet har visat motsatsen. Der småsedlar hafva funnits, har alltid en starkare fluctuation i bankernas metalliska fonder ägt rum. Den lägre classen, som icke äger nog upplysning för att undersöka förhållandenas verkliga beskaffenhet, blir rädd vid minsta impuls och stormar till Banken för att utvexla sina sedlar. Många omständigheter kunna väcka deras misstroende eller oro, och de tillfredsställas icke då af skäl, endast genom klingande mynt. I alla länder, der man har gjort reformer i penningväsendet, har man derföre alltid ansett nödigt att afskaffa små-

sedlarna. I Frankrike finnas icke mindre sedlar utgifna af Parisiska banken, än å 500 francs, och af andra banker än å 250. I England utgifvas icke mindre än 5 punds noter. Efter krisen 1825, då nödiga förbättringar i bancoväsendet vidtogos, var stadgandet om en-punds-noternas afskaffande det första. Därefter har allt varit lugnt, och alla erkänna, att sedan dess hafva bankerna i England antagit en helt annan, för myntvärdet och näringslivet mera betryggande rörelse. Uti Amerika har man vunnit samma erfarenhet, och bland de reformer, som den närvar. krisen framkallar, är det nu föreslaget, att 5-dollars-sedlarna må afskaffas. Dessa motsvara likväl 100 r:dr Svenskt b:co. Dessutom bör man afse, att småsedlarna hos oss kosta öfver 40,000 r:dr b:co att underhålla, då deremot slitning af motsvarande silfver endast uppgår till omkring 10,000 r:dr. Hvad det beträffar, att Banken skulle få behålla det silfver, som motsvarar småsedlarna, betviflar jag detta och tror icke, att rörelsecapitalet genom småsedlarnas kvarvarande skulle kunna ökas; ty näringarna absorbera icke större rörelsecapital för det, att man gifver dem det i sedlar i stället för silfver. — Detta om principen.

Den andra frågan angår principens tillämpning för närvar. i Sverige. Vår silfverfond är liten, och det vore vådligt att genom en forcerad indragning af småsedlarna uttvinga silfver i rörelsen. Jag erkänner, att försigtighet härvid måste iakttagas; men jag tror, att Utsk. gått en lämplig medelväg, enär det föreslagit ett långsamt, successivt afskaffande. Någon aflysning af hvad som finnes ute är neml. icke åsyftad; det är endast föreslaget, att icke några nya småsedlar skulle utgifvas. Jag är öfvertygad, att då realisationen vunnit fasthet, skall det blifva nödvändigt att jemväl afskaffa 2 och 3-r:drssedlarna, hvilket säkerligen skulle hafva samma fördelaktiga inflytande hos oss, som en-punds-sedlarnas afskaffande hade för England. England utgör medelpunkten för hela jordens handel och äger en sådan industriell öfvervigt, att kursen nästan alltid står till Englands fördel, så att guldets jemnt tillströmmar landet och endast återgår i form af lån. Londonska banken äger vanligtvis mera guld än någon annan bank i verlden, den Fransyska undantagen, och likväl har man ansett säkerheten fordra att genom de mindre sedlarnas afskaffande hålla uti omlopp en guldmassa, många gånger större än hela vårt rörelsecapital. Förr eller senare skall man erkänna den rätta principen afven i Sverige. — Jag bifaller utsk:s förslaget.

Hr Cederschjöld: Jag kan ej annat än afslå Utsk:s förslag och tillstyrka bibehållande tills vidare af småsedlarna. Man bör icke genom tvångsmedel göra realisationen okär för menige man. Den, som icke vill hafva dessa sedlar, kan ju få silfver. Åtminstone synes mig allt skäl vara att till nästa riksdag uppskjuta denna tvångsförändring.

Valören af 12 sk. b:co, hvarå Utsk. tillstyrkt bibehållande tills vidare, skulle jag dock vilja hafva bort. Om myntenheten bestämmes till en r:dr riksg:s, kunna 18 sk. ej deri jemnt delas. Derföre bör denna valör icke finnas.

Gr. von Fersen: I strid med de åsigter, jag framställt, har Hr Nordenanckar anført exempel från England, Frankrike och Amerika. Jag får likväl fästa uppmärksamhet derpå, att ett annat förhållande här äger rum, än i dessa länder. Det finnes väl icke något, der sedlar blifvit utgifna till så låg valör som här; och då detta derjemte under en lång tid ägt rum, tror jag icke, att jemnförelsen kan vara lämplig. Jag tror icke heller, att det kan vara menligt för sjelfva saken, att småsedlarna fortfara, utan tvärtom att man med fägnad skulle bibehålla dem. Jag fortfar således att anse småsedlarnas qvarblifvande förmånligt och förenar mig med Hr Rosenblad i anhållan om propos. å hans förslag.

Hr von Hartmansdorff: Jag instämmer med de ledamöter, som yrka småsedlarnas bibehållande intill nästa riksdag. Jag åberopar för denna mening de skäl, som förut blifvit anförda, och ber att få tillägga ännu några. Utsk. tillstyrker, att 8-sk:ssedlarna ej må tillverkas längre än t. o. m. 1835, 12 sk. t. o. m. 1836 samt 16 sk. t. o. m. 1837. Hvar och en vet, att åtskilliga arbetsvärden äro bestämda i dessa sedlar; uti en ort får man så mycket för 12 och så mycket för 18 sk. riksg:s o. s. v. Man vet äfven, att ringare drickspenningar och dylika vedergällningar, som bero på godtycke, vanligen inskränka sig till den ringaste sedelvalören. Skulle denna för hvarje år stegras med 4 sk. b:co, så skulle ifrågavar. betalningar ökas i samma mån, och man skulle år 1837 få betala med 16 sk. hvad som år 1835 betalades med 8 sk. Äfven jag afstyrker således Hr Ceder-schjöllds förslag. Man har anmärkt kostnaden för skillings-sedlarnas tillverkning. Den erkänner äfven jag, men får erinra, att då sk:ssedlarna uppgå blott till 2,150,000 r:dr, så utgöra 2 och 3-r:drssedlarna 11 millioner. Jag vet icke, huru stor kostnad, som faller särskildt på hvarterdera af dessa sedelslag; men om man äfven för högt antager kostnaden för de förra till 40,000 r:dr och slitningen af motsvarande silfver till endast 10,000 r:dr; så frågar jag, om skillnaden 30,000 r:dr förtjenar att upptagas i jemnförelsen mot allmänhetens belåtenhet med det sätt, hvaruppå realisationen verkställes. Hr Tham har äfven anført ett skäl, som jag ber R. o. Ad. närmare öfverväga, det neml., att allmänheten genom småsedlarnas bibehållande i rörelsen bäst lär sig känna, hvad silfvermyntet är värdt. Dessutom bör man ihågkomma, huru beqvämt det är att hafva en sedelbundt i fickan i stället för en påse med silfver i sin vagn eller bureau. Att bestämma ett visst belopp småsedlar, hvarut-

öfver de ej må tillverkas, anser jag icke lämpligt, emedan det ej kan fastställas utan äfventyr för brist. Småsedlar likasom andra måste utlemnas i den mängd, som begäres. Jag föreslår altså: att de nuvar. sk:s- och småsedelsvalörerna skola intill nästa riksdag hållas allmänheten tillhanda, iden mån de åstundas.

Hr Rosenblad: Då jag hört, att så många talat för afslag å betänk. och min föreslagna modification att erkänna principen, men ej låta tillämpningen ifrågakomma förrän efter nästa riksdag, skall jag icke längre vidhålla begäran om propos. derå, under hemställan derjemte till dem, hvilka, i hufvudsaken af samma tanka som jag, likväl framställt särskilda förslag, om de icke jemväl ville nöja sig med rakt afslag. Discssionen blefve då kortare, och man kunde uppskjuta till uppgörandet af reglementet att afskaffa 18-sk:s-sedlarna, såsom Hr Cederschjöld begärt.

H. Ex. Hr Gr. De Geer, Carl: Fullkomligt instämmande med dem, som vilja, att småsedlarna skola fortfara samt att betänk. i denna del altså bör afslås, får jag blott, för min del, anföra det skäl, att jag tror, att ett bifall till förslaget om småsedlarnas indragning icke blott skulle väcka stora svårigheter i landsorterna, hvarest man vid dessa sedlar är van, utan äfven en ganska gifven missbelåtenhet; och jag tror, att i denna stora fråga, som jag så innerligt önskar måtte lända mitt fädernesland till lycka, icke bör vidtagas något, hvarmed man väcker missnöje, hvilket jag är öfvertygad komme att äga rum, om småsedlarna indroges. Låt om, mina Hrr! silfvermyntet småningom sprida sig i landsorterna och visa benägenhet att uttränga småsedlarna, då är det tid, att indraga dem; men låten dem tilldess vara qvar, ty deras afskaffande nu skulle otvifvelaktigt väcka oro och rubbningar. Jag begär propos. till afslag å den ifrågavar. punkten.

Hr von Troil: Då man ser, huru denna vigtiga frågas afgörande är öfverlemnad till en liten fraction af Ståndet, som på e. m. voterar omkull, hvad den på f. m. beslutat, så är det verkligen föga värddt att här höja sin röst. Jag ber dock att i prot. få nedlägga min mening. Jag har hört många röster tala emot förslaget, men icke någon anföra ett enda verkligt skäl. En har trott, att prisen skulle stiga derföre, att betalningen erlades i tecken af silfver i stället för af papper; en annan har trott, att drickspenningarna skulle blifva för dryga, likasom man icke skulle kunna gifva lika litet i silfver som i papper; och vidare, att småmyntet icke skulle få rum i bureauerna, likasom man då icke skulle kunna vexla till sig större sedlar. Jag kan icke erinra mig allt, hvad man sålunda anført, ty här ned i den gamla Svennecclassen hafva vi under hela denna discussion befunnit oss i sådant mörker, att det icke varit möjligt att

göra några anteckningar. Jag förenar mig fullkomligt med Hr Nordenanckar. Satsen låter visst icke lätt i theorien bevisa sig; men alla länders erfarenhet har visat, att en bättre ordning i myntväsendet svårligen kunnat bibehållas, om ej metalliskt mynt funnits i rörelsen. Då hårdt mynt löper jemte sedlarna, blifver det minsta agio straxt märkbart för en hvar; men om pappersmyntet ensamt begagnas i handel ochandel, kan myntförsämringen hinna temligen långt, innan den varseblifves af den stora allmänheten. Detta tror jag vara den moraliska orsaken till den sats, jag framställt. Här är icke fråga om att hastigt indraga småsedlarna. Utsk:s förslag är ingalunda våldsamt; det tillstyrker, att de närvar. småsedlarna skola få finnas, så länge de kunna begagnas, d. v. s. tilldess de blifva utslitna, och denna tid förmodar jag kommer att blifva tillräcklig för allmänheten att lära sig jemnföra det nya och det gamla myntet. Om vi frångå denna lindriga åtgärd, kunna vi lika gerna uttala den mening, att vi vilja behålla småsedlarna för alltid derföre, att de måhända här, hvarest man lätt kan få dem utbytta, äro beqvämare. Men då man ser, huru småsedlarna se ut i landsorterna, kan man icke bestrida, att allmänheten måste vara mera belåten med att erhålla silfverskiljemynt.

H. Ex. Hr Gr. Mörner, Adolph Göran: Jag ber att få återkalla, hvad jag härom redan i ett föregående ämne yttrade. Jag tror, att om meningen är att ordna myntväsendet, är hufvudföremålet att gifva sedlarna ett bestämt värde och öppna tillfälle att när som helst derför erhålla silfver. Derföre är det icke sagdt, att man blott skall hafva silfver i rörelsen, och till den ändan indraga sedlar af vissa valörer; så snart man alltid kan bekomma silfver, motsvarande det belopp, hvarå sedeln lyder, så är ändamålet vunnet. Uti vårt land, der communicationerna äro svåra, hinner silfret icke hastigt sprida sig. Allmänheten lär sig ock icke straxt bedöma värdet och nyttan af åtgärden, utan fäster sig mera vid sina gamla vanor. Jag tror således, att påbudet, att endast silfverskiljemynt skulle finnas, ej komme att leda till realisationens båtnad, åtminstone icke ännu på några år. Hvarföre icke låta saken gå sin naturliga gång? Om allmänheten vill hafva silfver, begär den det i Banken; då behöfves ju icke något påbud i denna väg. Vill allmänheten deremot behålla sedlarna, får man icke göra afseende på tillverkningskostnaden för Banken, ty Banken är till för att betjena Nationen; den har en betydlig vinst och bör uppoffra något för Nationens bekvämlighet. Hvad andra länder beträffar, äro de ursprungligen vana att se blott större sedlar; det är der blott en aberration från vanan att hafva småsedlar. Derföre indrogos de. Hos oss har man ända sedan 1788 varit annorlunda van. Det skulle
så-

således icke nu vara nyttigt eller ändamålsenligt att vidtaga en förändring, hvaraf allmänheten icke skulle kunna inse fördelen, men väl känna besvärligheten. Att nu ingå i bestämmande af hvilka valörer, som böra finnas eller icke, tror jag vara öfverflödigt. Måhända vore valören på 18 sk. mindre passande; men de öfriga böra bibehållas. Man får vid nästa riksdag se, hvad allmänheten då kan begära och Ständerna efter omständigheterna medgifva. Möjligen kan det då blifva lika lätt som nu svårt att antaga förslaget. Jag röstar för afslag till punkten.

Hr von Hohenhausen: Jag skall bedja att blott i korthet få upptaga något af hvad Hr:n v. Troil och Nordenanckar yttrat. R. o. Ad. synas i denna fråga vara af så bestämdt skiljaktiga åsichter, att en utveckling i större scala troligen icke skulle verka på pluraliteten. Hr v. Troil har sagt, att han ej ville ingå i undersökning af sjelfva den theoretiska grunden; men han har trott, att den moraliska vore, att det blefve lättare för Statsmagterna att förändra myntet, utan att allmänheten märkte det, om de icke finge vänja sig vid sjelfva myntet. Detta är ett politiskt förhållande; men på det sätt vår Bank är beskaffad, under offentlighet i alla dess förhandlingar, torde den anförda grunden icke äga tillämplighet. Hr Nordenanckar har sagt, att Banken är mest blottställd för hastiga tillströmmanden genom småsedlarna. Detta är sannt; men i alla de länder, som blifvit citerade, finnas privatbanker under secretesse, och det vore viktigt äfven för privatbanker, om de icke stode under samma kontroll som statsbanken, att dessa icke finge utgifva småsedlar. Underslef kunna dermed lättare ske, och massan har rätt att fordra, det Statsmagterna skola tillse, att hon icke plundras. Helt annat är förhållandet med R. Sts Bank, sedan realisationen blifvit beslutad. Der kan icke något påströmmande af småsedlar komma i fråga, emedan utväxlingen endast kan ske i Stockholm. Hr v. Troil känner säkerligen Ricardos system och hans bevisning för att småsedlar böra bibehållas; men i England, der privatbanker icke äro riktigt controllerade, är det skäl att icke tillåta småsedlarna. Hvarje regel beror på, om premisserna därför på ett ställe kunna jemväl finnas på ett annat. Uppå dessa skäl yrkar jag afslag till betänk., samt att R. o. Ad. må besluta, att småsedlarna skola fortfara att såsom hittills gå i rörelsen intill nästa riksdag.

Hr von Troil: Jag begärde ordet, då jag tyckte mig höra en talare säga, att småsedlarna efter en viss tid skulle upphöra att vara gängse. Sådan är icke meningen. Det kommer att berö på, huru länge sedlarna hänga ihop. Att säga, att deras förblifvande i allmänna rörelsen komme att

bero på, om allmänheten ville hafva dessa sedlar eller icke, är detsamma som att säga, att det beror på, om man från Stockholm ville skicka småsedlar till landsorterna eller ej. Hvad det theoretiska beträffar, är här icke stället att ingå i granskning af en författare, som, ehuru med skäl i flera afseenden ansedd som classisk, likväl i många andra blifvit vederlagd. Jag förblifver dervid, att småsedlarnas bibehållande icke är enligt med sunna bankprinciper, och att till stöd derför kunna åberopas de största bankauktoriteter i hela den civiliserade världen. Här hafva vi ytterligare en auctoritet uti just den samhällsclass, hvars bekvämlighet man säger sig vilja befordra. BondeSt. har neml. beslutat bibehållande af endast ett slag skillingsedlar.

Hr von Hartmansdorff: Jag får erinra, att utvexling af nya sedlar sker i landtränterierna, så att det icke beror på enskilda, om allmänheten skall få nya sedlar eller icke. Talare hafva yrkat enkelt afslag å betänk. Jag tror likvisst icke detta vara det rätta; ty om de öfriga Stånden fattat positiva beslut, men R. o. Ad. endast afslagit, komma dessa att stå qvar endast derföre, att R. o. Ad. ingenting bestämdt utsatt. Jag anhåller, att Ridd.secret. må upplysa, hvad de andra Stånden beslutat, samt derefter uppläsa mitt förslag.

Underteckn. Ridd.Secret.: PresteSt. har afslagit betänk. BondeSt. har stadnat i följande beslut: "att småsedlar af alla nu brukliga valörer icke må tillverkas längre än t. o. m. 1836, men att den småsedelvalör, som, sedan det nya myntet utkommit i rörelsen, Bancostyrelsen till en början finner mest lämplig att underlätta vexling och postremisser m. m., må intill nästa riksdag fortsatt tillverkas och utgifvas."

Hr v. Hartmansdorffs förslag lyder sålunda: "De nuvarande sk:s- och småsedels-valörerna skola intill nästa riksdag fortfarande hållas allmänheten tillhanda i den mån, de till utvexling begäras."

Hr Rosenblad: Då, enligt nu erhållna upplysningar, ett Stånd enkelt afslagit betänk. och, i händelse R. o. Ad. stadnar i samma beslut, frågan således grundlagsenligt kommer att förfalla samt hittills gällande förhållande att kvarstå, anser jag enkelt afslag vara det lämpligaste.

Hr von Troil: Jag ville blott försäkra Hr Rosenblad, att om R. o. Ad. afslår betänk., kommer det dock icke att ske utan contrapropos., hvartill jag får, i händelse af votering, föreslå BondeSt:s beslut.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. framställde propos. till bifall å BancoUtsk:s i 12 punkten framställda förslag.

Ropades nej.

H. Ex. framställde derefter propos. till afslag å samma punkt.

Ropades starka ja, blandade med nej.

Hr von Troil begärde votering.

Hr von Hartmansdorff: Jag anholder, att mitt förslag må blifva contrapropos.

H. Ex. Hr Gr. De Geer förenade sig med Hr v. Hartmansdorff.

Hr von Troil: Jag anholder, att BondeSt:s beslut må blifva contrapropos.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. yttrade, att som tvenne meningar tycktes vilja göra sig gällande till contrapropos., syntes ej annan utväg återstå, än att votera om contrapropos.

Hr von Hartmansdorff: Jag inser intet hinder, hvarföre ej mitt förslag skulle kunna blifva contrapropos. emot Hr v. Troils.

Gr. von Fersen: Om jag rätt fattat, begärdes voteringen vid propos. på afslag. Detta bör således blifva ja-emot Hr v. Troils till nej-propos:n.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade till contrapropos. antaga Hr v. Hartmansdorffs förslag, så lydande: De nuvarande skillings- och småsedels-valörerna skola intill nästa riksdag fortfarande hållas allmänheten tillhanda i den mån, de till utvexling begäras.

Ropades ja och nej.

Hr Rosenblad: Då Hr v. Hartmansdorffs förslag är nära lika med afslag till betänk., hoppas jag, att han tillåter det stå i ja- emot Hr v. Troils i nej-propos:n.

Hr von Hartmansdorff: Jag vet då icke hvilket som är Hr v. Troils förslag, och anholder, att derom erhålla upplysning.

Underteckn. Ridd.Secret.: Enligt hvad jag fattat, har Hr v. Troil begärt, att R. o. Ad. måtte fatta ett lika beskaffadt beslut som det, hvari BondeSt. stadnat.

Hr von Troil: Jag är likgiltig för hvad som blir ja-propos., endast mitt förslag blir contrapropos:n.

Hr Lagerhjelm: R. o. Ad. har afslagit betänk., och då finnes icke något hinder att votera emellan Hr v. Hartmansdorffs och Hr v. Troils förslag.

Hr von Hartmansdorff: I fall Hr Gr. o. Landtm. funnit betänk. vara afslaget, och om Hr v. Troil blott begärt bifall till BondeSt:s beslut, måtte mitt förslag kunna blifva contrapropos:n.

Gr. von Fersen: Jag vill icke ingå i yttrande öfver hvilken propos. Hr Gr. o. Landtm. skall framställa; men votering har blifvit begärd på afslag, och mig synes kraftigast, om vårt beslut blefve sådant, enär ett Stånd förut deri stadnat, helst äfven Hr v. Hartmansdorffs förslag förefaller mig nära likstämmt med afslag. Hr Lagerhjelm har sagt, att betänk. redan är afslaget; men då Hr Gr. o. Landtm. ej yttrat, huru han funnit R. o. Ad:s svar, samt votering blifvit begärd, måste ja-propos:n lyda på afslag.

Hr Rosenblad: Alldeles så, som Gr. v. Fersen förklarar, är det till formen riktigt, att ja-propos. blir på afslag; men om den propos., hvaröfver votering är begärd, frångås, kommer Hr v. Hartmansdorffs att föranleda frågans dragande under nämnd. Sammanstämma deremot 2:ne Stånd i afslag, förfaller saken.

Hr af Ekenstam: Jag har tyckt mig finna, att propos. å bifall till betänk. besvarades med nej, samt att den till afslag besvarades med ja. Jag anhåller, att Hr Gr. o. Landtm. behagade gifva tillkänna, huru han fattat svaren, samt begär sedan att få yttra några ord.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. yttrade, att innan H. Ex. hunnit yttra, huru han funnit sin till R. o. Ad. framställda propos. om afslag å 12 punkten i Utsk:s utlåt. vara af R. o. Ad. besvarad, hade Hr v. Troil begärt votering, hvars företagande H. Ex. ej kunnat neka.

Hr af Ekenstam: Efter detta Hr Gr. o. Landtm:s förklarande anhåller jag, att propos. må förnyas.

Gr. von Fersen: Sedan votering blifvit begärd, protesterar jag emot, att H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. gifver Ståndet del, huru den af Hr Gr. o. Landtm. framställda propos. af Ståndet besvarades.

Hr von Hartmansdorff: För att göra slut på dessa frågor och svar, afstår jag från mitt förslag.

I anledn. häraf uppsattes och justerades följande voters-propos:n:

Den, som afslår 12:te punkten af BancoUtsk:s utlåt. N:o 16, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

Vinner nej, erhåller ofvannämnde 12:te punkt följande lydelse: Att småsedlar af alla nu brukliga valörer icke må tillverkas längre än t. o. m. 1836, men att den småsedelsvalör, som, sedan det nya myntet utkommit i rörelsen, Bancostyrelsen till en början finner mest lämplig att underlätta vaxling och postremisser m. m., må intill nästa riksdag fortsatt tillverkas och utgifvas.

Efter voteringens slut befunnos rösterna hafva utfallit, som följer:

Ja — 29.

Nej — 10.

H. R. o. Ad. åtskiljdes kl. 11 på aftonen.

In fidem protocolli,
F. O. Silfverstolpe.

Onsdagen den 30 Juli 1834.

Plenum kl. 9 f. m.

Öppnades Hrr Electorers lista till val af utsk:sledamöter, och befunnos hafva blifvit utsedde till ledamöter i

Stats-Utskottet:

efter Hr Bergenstråle, Claës Gabr., och Gr. Hamilton, Gust. Wathier,

N:o 163 Hr Holst, fullm. Hr Oxehufvud, Göran Adolph,

N:o 2298 Hr af Billbergh, Joh. Peter;

Banco-Utskottet:

efter Hr Riben, Carl Wilh.,

N:o 2093 A. Hr af Wetterstedt, Niclas;

Allm. Besvärs- och Oecon.-Utskottet:

efter Hr af Forsell, Carl Gust., och Hr Peyron, Gust. Abraham,

N:o 1149 Hr Hjärne, Harald och

N:o 1824 Hr von Törne, Michaël.

Justerades pleniprot. för d. 17 dennes e. m.

Hr Lefrén, Joh. Pehr: Hindrad att vara närvar. i R. o. Ad:s sednaste eftermiddags plenum, har jag med sorg erfarit utgången af beslutet öfver 11:te punkten. Hvar och en, som är mån om grundlagarnas helgd, måste det förefalla svårt att finna ett Stånd på e. m. fatta beslut, som helt och hållet upphäfver, hvad som på f. m. blifvit antaget. Jag har icke kunnat undgå att anmärka detta, ty jag har sjelf en sådan vördnad för grundlagarnas iakttagande, att det aldrig skulle kunna falla mig in att försöka på en annan väg göra gällande en sats, deri jag förut blifvit öfvervoterad. Jag ber att få detta förvaradt i prot., och jag uppmanar hvar och en af R. o. Ad. att noga tillse, huruvida jag sjelf någonsin skall beträda en annan väg, än den jag nu angifvit, eller tillåta mig försöka genomdrifva ett beslut, hvarigenom jag skulle vinna detsamma, som jag förut förlorat.

Fortsattes pröfningen af BancoUtsk:s utlåt. N:o 16 till svar å de inom samtliga RiksSt. framställda, till Utsk. remitterade anmärkningar vid dess under N:o 6 afgifna betänk. med förslag till hufvudgrunder för Bankens rörelse och förvaltning.

13 punkten: att någon mindre sedelvalör efter 1837 års utgång icke får tillverkas, än som motsvarar 24 sk. silfver specie eller 2 gånger den myntenhet, Utsk. tillstyrkt att nu antagas.

Hr von Hartmansdorff, Aug.: Sedan R. o. Ad. uti sista plenum afslagit 12:te punkten, anhåller jag, att samma beslut må fattas i afseende å den 13:de, enär R. o. Ad:s mening lär vara den, jag då yttrade, neml. att småsedlarnas utgifvande bör fortfara intill nästa riksdag såsom hittills.

Hr Dalman, Wilh. Fredr.: Jag har ingenting emot, att Hr v. Hartmansdorffs propos. bifalles, hvilket är en följd af det beslut, R. o. Ad. fattade vid föregående punkt; men jag begär att emot detsamma, hvarvid jag icke hade tillfälle att vara närvar., härmedelst få nedlägga min reservation.

Frih. Kantzou, Joh. Alb., instämde med Hr Dalman.

Hr Lefrén: Äfven jag reserverar mig emot det beslut, hvari R. o. Ad. ang:de 12 punkten stadnade; men sedan det blifvit fattadt, får jag tillstyrka afslag å förevar. 13:de punkt, hvarigenom jag lemnat ett färskt exempel derpå, att, sedan min mening en gång stadnat i minoriteten, jag icke vill begagna mig af tillfället att försöka en annan gång få samma mening fram, utan låter consequensen hos Ståndet gälla framför min enskilda tanka.

13:de punkten blef af R. o. Ad. afslagen.

B. Depositionsbanken.

14 punkten: att Banken må emottaga och å räkning föra depositioner af:

a) Svenskt silfvermynt eller b:cosedlar, under förbindelse för Banken att tillhandahålla åt den, för hvars räkning insättningen blifvit gjord, en dermed lika summa, som det står honom fritt att efter behag uttaga, antingen i silfvermynt eller b:cosedlar;

b) Ducater, under förbindelse för Banken att å räkningshafvaren tillhandahålla ett lika stort antal, som insatt blifvit.

Bifölles.

15 punkten: att Banken äfven må emottaga till förvar, för så vidt utrymme och läglighet dertill inom Banken gifves, under försegling af insättaren, paketer eller annan flyttbar egen-

dom, utan att om innehållet undfå uppgift, och utan ansvarighet å Bankens sida för oförvållad skada och tillfällig olycka; med rättighet för Banken att, i förhållande till tiden och det ned-satta godsets rymd, för sådan deposition upp-bära en afgift, som i reglementet kommer att bestämmas.

Bifölles.

16 punkten: att depositioner å s. k. löpande räkning böra fortfarande utan afgift, hvarken vid insättning eller uttagning, få äga rum för det slags insättare, som icke någonsin utställa invisningar till större belopp, än deras hos Banken insatta behållning utgör;

till deponenter af hvilken class räknas alla K. M. och Kronan eller R. St. underlydande allmänna verk och cassor; de under Stockholms stads styrelse hörande embetsverk och cassor, samt för öfrigt sådana allmänna inrättningar, välgörenhetsanstalter m. fl., om hvilka med tillförsigt kan förutsättas, att ingen öfverassignering kommer i fråga.

Hr von Hartmansdorff: Då detta ämne förra gången förevar, gjorde jag den anmärkning, att sista meningen i 16:de punkten, neml.: "samt för öfrigt sådana allmänna inrättningar, välgörenhets-anstalter m. fl., om hvilka med tillförsigt kan förutsättas, att ingen öfverassignering kommer i fråga," icke är syftesenlig. Det är svårt för Banco-styrelsen att bestämma, huruvida någon öfverassignering kan komma i fråga eller icke. Om än Fullmäktige med någorlunda tillförsigt kunde bedöma dessa inrättningars styresmän, kan en öfverassignering likväl bero på deras underordnade tjänstemäns försummelser, och Fullmäktige kunde i sådant fall möjligen ådraga sig beskyllningen att icke hafva riktigt tillämpat författningen. Jag föreslår altså, att i stället för den citerade meningen må inflyta: "samt alla sådana inrättningar, hvilka enligt gällande reglementen böra hafva sina cassor stående i Banken." Då är ändamålet vunnet, utan någon förhatlig pröfning för Fullmäktige och utan äfventyr för någon annan än assignanten, som får plikta.

Hr von Troil, Emil: Jag hemställer till Hr v. Hartmansdorff sjelf, om icke utaf hans redaction kan dragas den slutsats, att t. ex. hypotheksinrättningar, hvilka hade deras cassor i Banken, ägde att begagna assignationsrätten utan afgift.

Frih. Ehrenborgh, Casp. Wilh.: Jagt ror, att 16:de punkten bör bifallas sådan den är, och att Hr v. Hartmansdorffs tillägg är öfverflödigt.

Hr von Hartmansdorff: I anledning af Hr v. Troils anmärkning föreslår jag i stället för min sednast uppgifna redaction: samt alla publika verk &c. Då är den olägenhet förekommen, som Hr v. Troil anmärkt.

Hr Lefrén: Uti Utsk:s redaction ligger samma tanka som Hr v. Hartmansdorff uttryckt. Der står neml.: "om" "hvilka med tillförsigt kan förutsättas, att ingen öfverassig- nering kommer i fråga." Om man nu vill afse sådana verk, som Hr v. Hartmansdorff förutsätter skola hafva deras cas- sor i Banken, så är just detta reglemente grunden, hvarpå Fullmäktige skola bygga deras omdöme, huruvida assigne- ringsrätten bör vara fri eller icke. Tillägget är i öfrigt gan- ska oskyldigt; men jag fruktar, att det gör stadgandet me- ra inveckladt.

Underteckn. Ridd.Secret.: Ehuru jag visserligen vet, att R. o. Ad:s beslut äro oberoende af de öfriga Ståndens, tror jag likväl, att det, särdeles i fråga om en redaction, kan vara nyttigt att känna, huru dessa beslutat, och får jag därför, i afseende å nu förevar. punkt, äran upplysa, att densamma af alla 3 de öfriga Stånden blifvit oförändrad antagen.

Hr von Hohenhausen, Mich. Silvius: Jag vill en- dast nämna, att då Bancofullmäktige icke äga att upphäfva assignationsrätten, ser jag icke behof af den föreslagna för- ändringen; men för öfrigt får jag begära propos. derå, att då vi komma till frågan om lånebanken, Ridd.secret. må vid hvarje punkt upplysa, huru de öfriga Stånden derom beslu- tat. R. o. Ad. kan likväl besluta såsom dem godt synes; men jag tror, att det för korthet och reda i discussionen vore nyttigt att erhålla sådana upplysningar, hvarom jag nu tagit mig frihet anhålla.

Frih. Ehrenborgh: Jag är förekommen af Hr v. Ho- henhausen. Genom det betydliga försprång, de öfriga Stån- den fått framför oss, lära vi väl hafva föga annat att göra, än rätta oss efter deras beslut.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. framställde propos. till bifall å 16:de punkten af Utsk:s förslag.
Bifölls.

Likaledes bifölls den af H. Ex. gjorda hemställan, om Ståndet önskade att, vid föredragningen af hvarje punkt, de af de öfriga RiksSt. rör:de densamma fattade beslut måtte genom underteckn. Ridd.secret. tillkännagifvas.

17 punkten: att privata assigneringsrättighe- ten i Banken må tillsvidare få fortfara emot en afgift af 2 r:dr b:co för hvarje folium om 40 ra- der af den löpande räkningen, med förbehåll til-
li-

lika, att den minsta afgiften, som för hvarje år beräknas, blifver 10 r:dr b:co, motsvarande 5 folier.

Underteckn. Ridd. Secret.: PresteSt. har bifallit 17:de punkten. BorgareSt. har antagit densamma med den förändring: "att en afgift bestämmes af 4 r:dr b:co för hvarje "folium om 40 rader af den löpande räkningen, med förbehåll tillika, att minsta afgiften, som för hvarje år beräknas, blifver 20 r:dr b:co, motsvarande fem folier; hvilken afgiftsberäkning kommer att taga dess begynnelse d. 2 "Jan. 1835." BondeSt. har likaledes bifallit punkten med denna förändring.

Hr von Hohenhausen: För min del anser jag, med afseende å den förmån, som innefattas uti den ifrågavar. rättigheten, att BorgareSt:s beslut stadgar en lämplig afgift, samt instämmer deri.

Hr Dalman, Wilh. Fredr.: Redan under discussionen, ang:de stämplade pappersafgiften, tillkännagaf jag min åsigt i afseende å enskildas assignationsrätt på Banken. Jag yrkade då, att dessa assignationer borde utgifvas å charte-radt papper, men möttes då med den erinran, att rättigheten redan var belagd med afgifter i Banken. Jag vill då nu, när jag icke emotsätter mig sjelfva rättigheten, åtminstone att den skall beläggas med en, för närvar. någorlunda motsvarande, afgift, samt instämmer altså med Hr v. Hohenhausen.

Frih. Ehrenborgh: Då jag var bland dem, som ansågo assignationerna icke böra beläggas med chartæ-sigillatæ-afgift, vill jag, i consequens dermed, nu bifalla den föredragna punkten.

Hr Tham, Wolrath: Förmodligen har Utsk. med förslaget om en afgift af 2 r:dr b:co för hvarje folium afsett, att Banken dermed skulle erhålla en ersättning för hafda kostnader, utan att dervid beräkna någon vinst. Detta tror jag ock vara riktigt och tillstyrker altså bifall till 17:de punkten, i likhet med hvad PresteSt. redan beslutat.

Hr Günther, Carl Gust.: Det är mig fägnasamt att vid detta tillfälle kunna instämma med Hr Dalman. Jag påminner mig, att då frågan om chartæ-sigillatæ-förordningen förevar, gaf just Hr v. Troil anvisning att på nu ifrågavar. sätt höja afgiften å den enskilda assigneringsrättigheten på Banken. Den afgift, som nu är föreslagen, betäcker, såsom sagdt är, endast Bankens omkostnader; och jag föreslår en förhöjning minst till likhet med hvad BorgareSt. beslutat. Det är billigt, att den högre förmögenheten, åtminstone i några fall, får skatta i mån af de förmåner, den framför den mindre förmögne af samhället åtnjuter.

Hr von Troil: Jag tror, att det vid nuvar. förhållanden är bäst att bifalla Utsks förslag. Jag bestrider icke, att enskilda assigneringsrätten på Banken bör försvinna; men dertill är tidpunkten icke nu inne. Det skulle visst icke medföra våda för hela landet, men likväl åstadkomma villervalla i åtskilliga orter. Man har i flera afseenden hört medgifvanden, att den eller den principen kunde vara riktig, men att tillämpningen deraf borde uppskjutas till nästa riksdag; så tror jag ock, att man i detta fall kan säga. Att förhöja afgiften är detsamma som att förbjuda rättigheten; och jag vågar förmoda, att Utsk. varit något mera i tillfalle att uträkna, hvad som i detta fall är billigt eller icke, än enskilda ledamöter här, fast man icke här kan ingå i någon citation af facta, hvilka röra enskilda personers affärer. Jag yrkar bifall till betänk.

Hr Lefrén instämde med Hr v. Troil.

Hr von Hohenhausen: Då det vill synas, som pluraliteten icke vore för förhöjningen, skall jag icke längre sätta mig emot bifall till betänk., enär jag hoppas, att Bevilln. Utsk. skall vidhålla dess förslag, att den ifrågavar. rättigheten skall beläggas med chartesigillatæ-afgift.

Hr Dalman: Jag kan icke finna 4 r:dr för ett folium af 40 rader vara för mycket. Derpå måtte minst 40 assignationer kunna upptagas, och en afgift af icke fullt 5 sk. för hvarje assignation kan icke anses för hög, då rörelsen gifver en betydlig vinst och drifves endast af innehafvare utaf största förmögenheten; och det vore, enligt min tanka, icke R. o. Ad., hvars ledamöter utaf denna assigneringsrätt mest begagna sig, värdigt att sätta sig emot en af billighet påkallad förhöjning i afgiften dertill. Det fagnar mig att höra Hr v. Troil medgifva, att meranämnde rättighet icke är principenlig. För min del är jag öfvertygad, att flera personer finnas i landsorterna, hvilka, om assigneringsrättigheten icke ägde rum, skulle förena sig om inrättande af privatbanker, som man väl icke kan neka vara mera allmänt nyttiga, än den endast för några få enskilda fördelaktiga assigneringsrörelsen. Jag kan således icke frångå den propos., hvilken Hr v. Hohenhausen först begärde, helst jag betvivlar, att förslaget om charteradt papper för assignationer kommer att vinna bifall.

Frih. Kantzou instämde med Hr Dalman.

Hr von Troil: Jag ämnar icke att mot Hr Dalman ingå i någon tvist, angående sjelfva saken. Jag öfverlemnar till R. o. Ad. att tro Utsk. på dess ord, att assignmentsrättigheten verkligen icke tål högre afgifter, än den redan har. Skulle likväl R. o. Ad. vilja höja dessa afgifter, är det bäst, att sådant sker nu; ty att stadga en chartesigillatæ-afgift och en folio-afgift vore ännu mera olämpligt.

föras en mening, som kort och tydligt uttalar principen för de särskilda stadgandena; och jag föreslår dertill följande: "Bankens nuvar. lånerörelse förminskas ej i annat fall, än 7:de och 8:de punkterna bestämma; men den lämpas efter rörelsens behof på sätt här nedanföre stadgas." Denna mening förändrar icke något af hvad som blifvit beslutadt, eller framdeles kan komma att beslutas, utan innehåller blott en kort sammanfattning af den syftning, som ligger till grund för Ständernas beslut.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. hemställde till Frih. Palmstjerna, om icke följande punkt först borde uppläsas.

Frih. Palmstjerna: Den af mig framställda meningen har jag icke begärt eller velat tillägga 18:de punkten, utan att den skulle ställas framför denna och näst under rubriken: C. Lånebanken, såsom hafvande afseende å hela lånerörelsens reglering och icke blott å en underafdelning deraf.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. lät härefter utur BancoUtsks förslag uppläsa följande ord:

C. Lånebanken.

Frih. Ehrenborgh: Jag anhåller att få veta, huruvida de öfriga Stånden antagit ett sådant tillägg, som det Frih. Palmstjerna föreslagit. Skulle så icke hafva skett, så, och då jag instämmer med Frih. Palmstjerna, får jag tillika begära, att R. o. Ad., i händelse af bifall till Frih. Palmstjernas tillägg, jemväl måtte besluta, det Medstånden inbjudas att deri med R. o. Ad. sig förena; ty i annat fall lär det väl icke, äfven i jemkningsväg, kunna varda till efterrättelse fastställt.

Frih. Palmstjerna: Jag instämmer med Frih. Ehrenborgh och begär, såvida R. o. Ad. bifaller mitt förslag, jemväl propos. derå, att de öfriga Stånden må genom prot. utdr. inbjudas att sig med R. o. Ad. förena.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. tillkännagaf, att intet af de öfriga Stånden beslutat något sådant tillägg, som nu blifvit föreslaget.

På åtskilliga ledamöters begäran upplästes Frih. Palmstjernas förslag, så lydande: "Bankens nuvar. lånerörelse förminskas ej i annat fall, än 7:de och 8:de punkterna bestämma; men den lämpas efter rörelsens behof, på sätt här nedanföre stadgas."

Hr Cederschjöld, Pehr Gust.: Jag kan för min del icke inse, hvartill det föreslagna tillägget skulle tjena; men jag anser det deremot betänkligt att besluta en sådan strof på förhand och innan man sett, huru lånerörelsen verkligen blifvit reglerad. BancoUtsk. har t. ex. föreslagit, att en summa af 200,000 r:dr årligen skall dragas från discontrörelsen för att utgå till creditiv åt enskilda associa-

Hr Tham: Det har blifvit ett mode hos de Hrr, som söka hindra rörelsecapitalets omlopp, att förespegla de stora fördelarna af privatbanker. Jag tror icke, att dessa så lätt uppkomma. Hittills hafva endast 2:ne uppstått: den i Skåne, såsom jag tror, af ett visst köpmansintresse, och den i Wermland utaf bruksintresset. Jag tror, att den förra drifvits med obetydlig och den sednare med ingen vinst. Jag äger icke någon assigneringsrätt, men känner flera, som äga en sådan, och hvilka derigenom kunnat undanrycka sig köpmanstvånget; och jag hemställer, om man nu bör afskära denna rättighet, på det köpmännen i stället skola kunna beräkna 12 å 18 proc. på deras förslagsförskott. Jag tillstyrker bifall till Utskts förslag.

H. Ex, Hr Gr. o. Landtm. framställde propos. till bifall å 17:de punkten af BancoUtskts förslag.

Ropades starka ja, blandade med nej.

Hr Dalman begärde votering.

Upplästes till justering och godkändes följande veter:s-propos:n:

Den, som bifaller 17:de punkten af BancoUtskts utlåt. N:o 16, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

Vinner nej, antager R. o. Ad. ofvannämnde 17:de punkt med den förändring, att en afgift bestämmes af 4 r:dr h:co för hvarje folium om 40 rader af den löpande räkningen, med förbehåll tillika, att minsta afgiften, som för hvarje år beräknas, blifver 20 r:dr h:co, motsvarande 5 folier; hvilken afgiftsberäkning kommer att taga dess begynnelse den 2 Jan. 1835.

Efter voteringens slut befunnos rösterna hafva utfallit, som följer:

Ja — 45.

Nej — 21.

Då nästföljande punkt nu skulle föredragas, anmälde sig

Frib. Palmstjerna, Carl Otto, och yttrade: Den stora allmänhetens omdöme öfver realisationen hvälfver sig hufvudsakligen kring frågan, hvad inverkan densamma har på lånerörelsen. Jag tror således, att en kort och klar sammanfattning af riktningen utaf de åtgärder, som i afseende å denna rörelse vidtagas, skulle för allmänheten vara så mycket angelägnare, som den måste hafva svårt att samla de spridda grundsatserna i ett stort betänk:s många punkter och ännu mera att följa nuanceringarna i en vidlyftig redaction, förändrad i många stycken uti fyra särskilda Ständ. Jag anser derföre, att efter rubriken: Lånebanken, bör in-

tioner. Detta kan verkl. leda till minskning i lånerörelsen; ty om t. ex. creditiv beviljades till ett belopp af 200,000 r:dr, men endast 20,000 r:dr deraf i sjelfva verket begagnades, komme ju 180,000 r:dr att blifva qvarliggande i Banken. Det torde altså icke vara lämpligt att fastställa något så beskaffadt tillkännagifvande som det föreslagna, förrän man får se, om det öfverensstämmer med verkliga förhållandet.

Hr Nordenanckar, Fredr. Wilh.: Jag instämmer gerna i Frih. Palmstjernas förslag, emedan en sträng tolkning af 10:de och 11:te punkterna, sådana de nu äro antagna, möjligen skulle kunna lända derhän, att nya lån icke komme att beviljas, och emot en sådan farhåga anser jag det vara nödigt att betrygga allmänheten. Hvad Hr Cederschjölds anmärkning beträffar, är det naturligt, att då ansökningar fela, måste lånerörelsen förminskas. Denna anmärkning vore dock undanröjd dermed, att man sade: anslagen till Bankens lånerörelse &c.

Hr von Hohenhausen: Lika med Hr Nordenanckar tror jag, att Frih. Palmstjernas förslag är nyttigt för att tranquilisera allmänheten; och genom den af Hr Nordenanckar föreslagna redaction, hvarigenom det komme att heta, att låneanslagen icke förminskades, undanröddas alla hinder af redan fattade beslut. Men en sådan redaction anser jag nödvändig; ty creditivväsendet är ock en lånerörelse, fast det väl kan hända, att lånerörelsen i det hela derigenom förminskades.

Hr Dalman: Jag kan icke finna någonting för allmänheten betryggande deruti, att R. o. Ad. enskildt fattar ett sådant beslut om det ifrågakända. Utan inbjudning till Medståndet kan det icke leda till någon påföljd; och prot. utdr. derom lär väl icke komma att afgå, förrän det i ett sammanhang kan innefatta, hvad R. o. Ad. uti hela denna fråga beslutat samt alla de delar, deri inbjudning anses böra äga rum. Jag tror altså, att det är bäst att uppskjuta pröfningen af Frih. Palmstjernas förslag, tilldess vi genomgått hela betänk. Jag skall då icke sätta mig emot detsamma.

Hr Nordenanckar: I händelse min föreslagna redaction: låneanslag, skulle kunna tolkas så, som Hr v. Hohenhausen gjort, ber jag att få återkalla densamma. Min mening var, att lånerörelsen icke må kunna minskas, utan då ansökningar felas.

Frih. Palmstjerna: Jag vet icke, hvartill den af Hr Nordenanckar föreslagna redactionsförändring skulle tjena. Icke heller kan jag finna Hr Cederschjölds skäl emot mitt förslag vara tillfredsställande. Man kan väl icke säga, att rörelsen minskas derföre, att färre låneansökningar inkomma någon tid; och om creditiven sålunda befinnas obegagnade för en kortare tid, lär det väl derföre icke komma

i fråga att säga, att rörelsen är minskad; ty alla dagar kunna hvarken lika många ansökningar inkomma eller lika stora summor utanordnas. Jag anser altså dessa invändningar endast vara framställda för att få förslaget förkastadt; och att dröja, tilldess alla punkterna af betänk. blifvit genomgångna, dertill finner jag icke någon orsak. Hvad jag föreslagit, innefattar icke ett ord, som kunde hindra R. o. Ad. att i afseende på lånerörelsens gång derefter fatta hvad beslut som helst, så vidt de icke strida emot de andra, redan förut antagna grunderna; och anledningen, hvarföre jag nu framställt mitt yrkande i berörde afseende, är den, att jag icke ansett det vara lämpligt att, sedan denna del af betänk. redan blifvit handlagd, framkomma med begäran att deri göra inflytningar och tillägg. Jag fortfar således i min begäran om propos. å mitt förslag, och sedan Hr Nordenanc:kar afstått från den af honom uppgifna redactionsförändring, torde den af mig framställda mening få bibehålla samma lydelse, jag deråt gifvit.

Hr Cederschjöld: Jag kan, såsom jag redan yttrat, icke finna den ringaste nytta af förslaget, utan anser det betänkligt att fatta ett beslut, hvarigenom vi möjligen kunde hindra oss i pröfningen af efterföljande punkter. Betänk. stämmer i detaljerna verkligen icke öfverens med detta generella stadgande; ty om man från discontrörelsen tager en viss summa till creditiven, men dessa icke begagnas till mer än $\frac{1}{10}$, har man ju verkligen minskat lånerörelsen med $\frac{9}{10}$ af creditivens belopp. Jag anser det altså orätt att på förhand fatta ett sådant beslut. Då frågan af Frih. Palmstjerna nu blifvit väckt, läser det icke kunna förmenas honom att få den upptagen, sedan betänk. blifvit pröfvadt till slut.

Frih. Palmstjerna: Jag kan icke förstå Hr Cederschjölfs calculer, att om än 80 å 90 proc. af creditiven någon gång skulle finnas obegagnade, man derföre skulle kunna säga, att Ständerna minskat lånerörelsen. Samma förhållande är med Manufactur-discontereditivet m. fl., att de icke alltid äro till fullo occuperade; men derföre kan man väl icke säga, att rörelsen är minskad. Jag åberopar i öfrigt, hvad jag sist yttrade, och fortfar att begära proposn.

Hr Cederschjöld: Bland de creditiver på Banken, som hittills funnits, hafva de flesta icke blifvit till fullo begagnade, och så skulle det helt visst gå med de nu ifrågasvar. Deremot hafva discontfonderna alltid varit omtalade, så långt de räckt. Om nu intill nästa riksdag 1 million indrages från discontrörelsen och öfverflyttas på cassacreditiven, samt deraf, såsom det är högst troligt, icke begagnas till större del, än kanhända 20 proc., så är det ju gifvet, att 80 proc. af den öfverflyttade millionen icke komma i omlopp. Jag anser det angeläget, att vi icke binda hän-

derna på oss för kommande beslut och afstyrker altså förslaget.

Gr. Cronhjelm, Otto Aug.: Jag finner Frih. Palmstjernas förslag vara öfverensstämmande med min åsigt deruti, att äfven jag vill, att lånerörelsen icke må förminskas. Jag skall derföre icke hafva något emot, att tillägget införres, sedan betänk. är afgjort; men att i en rubrik fatta ett beslut, som i visst fall bestämmer detailstadgandena, kan jag icke anse formenligt. Dessutom finner man, då man granskar förslaget, att det verkligen står i strid med hvad Utsk. tillstyrkt. Förslaget innehåller neml., att Bankens närvar. lånerörelse icke förminskas; men om man anslår till creditiv, hvilka möjligen icke komma att utgå, hvad eljest ovilkorligen i discontväg utgått, har man verkligen förminskat lånerörelsen. Då vi slutat pröfningen af betänk., skall jag gerna instämma och sjelf yrka det ifrågakämda stadgandet, så vidt det icke strider emot fattade beslut. Likväl tror jag, att det vore rättare att deraf formera en särskild punkt framför den 18:de, än att uttrycka det i form af rubrik.

Hr Lefrén: Man håller på att rycka oss in i en discussion, som icke hör till ämnet, och detta är ej ovanligt. Men jag hemställer till min värde värde vän, Frih. Palmstjerna, om han icke skulle vilja uppskjuta frågan om det föreslagna tillägget, tilldess samtliga punkterna i betänk. blifvit afgjorda, hvarestefter intet hinder möter emot dess införande på detta ställe. Till lugnande af de farhågor, Gr. Cronhjelm yttrat, får jag endast erinra, att i betänk. står, att om icke creditiven begagnas, skola medlen utgå i discontlåneväg.

Frih. Ehrenborgh: Jag får blott erinra om slutmeningen i 20:de punkten. Der står: "att i händelse de omförmålda medlen från hancodiscontens låneförslag ej skulle kunna till cassacreditiv åt hypoteksföreningar användas, samma medel skola i discontväg, hädaneftersom hittills, utlånas."

Frih. Palmstjerna: Såvida det medgifves mig att framdeles få den mening, jag nu föreslagit, under öfverläggning, till införande på nu ifrågasatta ställe, så, och under förlitande derpå, afstår jag för det närvarande.

Gr. Cronhjelm: I anledn. af den lemnade hänvisningen får jag endast upplysa, att stadgandet var mig nog samt känt, men att jag likväl anser det vara klart, att den tid, som fordras för att stadga omdömet, om medlen böra för creditiven reserveras, äro penningarna otillgängliga för utlåning i discontväg.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. hemställde, om icke R. o. Ad. tillät, att 18:de punkten nu finge föredragas.

Frih. Palmstjerna: Jag anhåller om propos. derå, att mitt förslag framdeles må komma under öfverläggning.

Hr von Hartmansdorff: En ledamots rätt att få sin motion under öfverläggning är obestriddig; men att på förhånd vilja bestämma, när och hvarest det blifvande beslutet skall införas, är icke rätt. Om man sedan vid pröfningen funne, att ämnet icke passade der, hade man genom ett föregående beslut bundit sig att ändock göra det oriktiga.

Frih. Palmstjerna: I sådan händelse kan jag icke afstå från mitt förslag; ty det är icke oviktigt, att allmänheten, såsom anledning till stadgandena om lånerörelsen, får kort och tydlig underrättelse, att meningen icke är att minska denna rörelse. Jag har förut upptagit till besvarande såväl den anmärkning, att man genom denna menings insättande skulle binda händerna på sig för framdeles beslut, som ock att lånerörelsen skulle minskas genom vissa medels öfverflyttande till cassacreditiven; och jag anser öfverflödigt att upprepa, hvad jag i nämnde afseende yttrat. Kan jag icke få min rätt öppen att här uttrycka den ifrågakälda meningen, så måste jag nu fortfara med mitt yrkande om propos. derå.

Gr. Cronhjelm: Innan Frih. Palmstjerna i sitt sista yttrande ånyo upptog sitt tillägg att utgöra föremål för öfverläggning nu, hade han derifrån afstått under förbehåll om propos. derå, att hans rätt i det yrkade afseendet icke måtte blifva lidande genom uppskofvet. Denna propos. bör både kunna meddelas och bifallas. Skulle R. o. Ad., då merberörde mening framdeles kommer under öfverläggning, icke vilja antaga den, kan man ju afslå densamma. Att den kommer under pröfning måste alltid vara oskadligt, och jag hemställer till Frih. Palmstjerna, om han icke skulle vilja nöja sig med en reservations-propos:n.

Frih. Ehrenborgh: Jag är förekommen af Gr. Cronhjelm. Jag har icke hört någon bestrida förslaget företagande efter slutad pröfning af betänk., ej heller har Hr Gr. o. Landtm. yttrat sig ämna vägra sådant; och jag tror då, att Frih. Palmstjerna har tillräcklig säkerhet, att hans förslag blifver behörigen pröfvadt.

Hr Dalman: Då det icke lär vara någon annan förmenadt att begära Frih. Palmstjernas förslag på bordet, till dess alla punkter i betänk. blifvit genomgångna, torde sådant icke heller kunna vägras honom sjelf.

Frih. Palmstjerna: Om mitt förslag icke vinner bifall och Hr Gr. o. Landtm. icke meddelar någon propos. till framdeles behandling deraf, har förslaget förfallit, och jag ser icke, huru det åter skall komma under pröfning. Jag kan icke finna, huru något tillägg t. ex. till första punkten numera skulle kunna tillvägabringas. Hvad som med tystnad förbigås, kan ej anses bifallet. Men om R. o. Ad. vill

vill lemna mig saken öppen, medgifver jag gerna, att den för närvar. må hvila.

Hr Dalman: Jag kan icke finna, att, om, sedan betänk. blifvit pröfvadt, någon ledamot yrkar ett tillägg till hvilken punkt som helst, sådant skulle kunna förvägras, såvida tillägget ej strider emot något förut fattadt beslut. Jag tror, att Frih. Palmstjerna skulle vara tillfredsställd, om Hr Gr. o. Landtm. förklarade, det han ansåge Hr Frih:s rätt i detta afseende öppen. Men en propos. om R. o. Ad:s beslut i detta afseende anser jag oformlig, enär rättigheten är enligt grundlagen obestridlig.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. yttrade, det han ansett Frih. Palmstjernas rätt ostridig att framdeles anmäla det tillägg, han begärt. Detta hade varit orsaken, hvarföre H. Ex. ej framställt någon propos. till R. o. Ad. om förbehållande af någon rättighet i detta afseende för Frih. Palmstjerna. Lämpligast ansåge H. Ex. förslaget kunna framställas, sedan R. o. Ad. slutat pröfningen af nu förevar. utlåtnde.

I. Lånebankens vanliga rörelsegrenar.

18:de punkten.

Gr. Cronhjelm: Jag hemställer, att hvarje mom. af den nu föredragna punkten må särskildt till afgörande företagas.

Frih. Ehrenborgh: Jag instämmer med Gr. Cronhjelm såvida, att Ståndet må äga rätt att besluta antingen öfver hvar och en punkt särskildt eller öfver alla gemensamt, men att föredragningen må ske momentvis. Hvad mig beträffar, är händelsen sådan, att jag vill bifalla de flesta mom:n, men afslå några. Skulle deremot allt på en gång både discuteras och afgöras, får jag endast reservera mig i afseende å de mom., jag icke kan godkänna.

Hr Lefrén: Jag voterar ock för A. B. C.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. hemställde, om det ej vore bäst att först uppläsa hela punkten, men att vidtaga beslutet momentvis.

Frih. Ehrenborgh: Jag bestrider, att punkten må till afgörande företagas momentvis. Jag har en gång varit i den svåra dilemma att hafva sett mig betagen rättigheten att få flera särskilda afdelningar sammanslagna derföre, att man åberopat beslut, att hvar och en borde för sig afgöras. Jag önskar att icke återkomma till en dylik obehaglighet, och yrkar altså, under förutsättning af möjligheten, att ett sammansläende jemväl kan komma i fråga, att hvarje mom. endast må särskildt föredragas.

18 punkten: att följande Bankens utlåningar måtte med oförändrad räntefot till nästa riksdag fortsättas, neml.:

a) Creditiven till Manufactur-disconten, Jerncont. och Fahlu Bergslag.

Underteckn. Ridd. Secret.: Samtliga öfriga RiksStånden hafva bifallit förevar. 18:de punkt.

Hr Dalman: Då 18:de punkten, enligt den upplysning vi erhållit, redan är af trenne Stånd bifallen, hyser jag numera icke någon förhoppning att bereda framgång åt mina meningar i de frågor, den afhandlar. Jag måste således åtnöja mig med att i prot. nedlägga min reservation emot det nu föredragna mom. A. Jag hade neml. trott, att creditiven till Manufactur-disconten, Jerncont. och Fahlu Bergslag bort öfverslyttas till Riksg.cont., hvilket vore principenligare, enär staten då directe komme att öfvertaga denna rörelse; och tror jag i öfrigt, att åtminstone Jerncont. har den credit, att det kan sjelf få låna och således sköta sig, utan statens mellankomst.

Hr Rosenblad, Bernh.: Jag skulle vördsamt hemställa till de Hrr, som äro mer eller mindre obelättna med Utsk:s förslag, huruvida de icke likväl skulle vilja bifalla punkten, enär ett sådant beslut redan af 3:ne Stånd blifvit fattadt.

Frih. Ehrenborgh: Sedan beslut är fattadt, att föredragningen må ske momentvis, får jag förklara, att jag vid detta mom. icke har något att påminna, utan anhåller om bifall dertill, på sätt 3 Stånd redan beslutat.

Hr von Hauswolff, Carl Ulrik: Förenande mig uti Hr Dalmans reservation, får jag dock förklara, att jag icke anser trenne Stånds föregående beslut hindra R. o. Ad. att afgifva sitt yttrande i ämnet. Detta vore ett inverkan på vår yttranderätt, hvartill grundlagarna icke föranleda. Vi äro skyldiga nationen att afgifva våra upplysningar, i den mån vi besitta dem, och måste underställa dem nationens omdöme. Jag hoppas sålunda, att R. o. Ad. icke skall återhålla uttrycket af dess åsikter derföre, att frågan möjligen genom 3 Stånds beslut kan vara afgjord.

Gr. Cronhjelm: Jag kan icke godkänna detta föredragna mom. A. Jag anser creditivet för Manufacturdisconten hafva bort öfverslyttas på Riksg.cont. Creditivet till Jerncont. borde, i min tanka, upphöra och Riksg.cont. betala skillnaden emellan den ränta af 3 proc., som nu äger rum, och den af 5, som komme att erläggas. Detta creditiv är samtidigt med Bankens olyckliga period, och om den rika corporation, för hvilken det är stiftadt, icke kan undvara detsamma, vill jag visserligen icke bestämdt motsätta mig

dess fortfarande, men yrkar, att det directe må utgå från Riksg.cont. Samma förhållande äger rum med creditivet för Fahlun bergslag. Skulle emedlertid R. o. Ad. vilja ingå på min propos., får detta mitt yttrande gälla såsom reservation. Jag skulle likväl hafva trott, att fattande af ett beslut i min åsigt kunde utan någon tidsödande discussion äga rum, och jag yrkar altså propos., att de under mom. A. föreslagna creditiv må på Riksg.cont. öfverflyttas.

Ankom en deputation från V. BorgareSt., anförd af vice Talmannen, Commercerådet och Ridd. Wijk, hvilken uppläste och aflemnade 2:ne prot.utdr. af den 23 dennes och påföljande dagar innehållande BorgareSt:s beslut, rörde BancoUtsk:s utlåt:n Nr:is 16 och 17; varande dagen för Bankens öppnande till utväxling af silfver utaf BorgareSt. utsatt till d. 1 nästinstund. September.

Frih. Palmstjerna: Jag instämmer med Gr. Cronhjelm i grundsatsen, men tror icke, att den kan tillämpas, förrän Riksg.cont. hunnit stadga sin credit, hvilken för närvar. icke står på någon rätt säker grund. Hela Riksg.-cont:s närvar. skuld är löpande, och det är altså icke lämpligt att på detta verk assignera några creditiv. Jag yrkar bifall till betänk.

Hr Tham: Utsk. har så tydligen utredt, hvarföre det för närvar. icke kunnat tillstyrka något öfverflyttande af lånerörelsen på Riksg.cont., att jag, då dessutom de öfriga Ståndens sammanstående beslut är känt, endast yrkar bifall å mom. A.

Mom. Litt. A. utaf 18 punkten blef af R. o. Ad. bifallet.

b) Creditivet för Stockholms stads Brandförsäkrings-contor, bestämdt till belopp af högst 33,333 $\frac{1}{3}$ r:dr.

Bifölls.

c) Creditiv för sparbanker till det stadgade beloppet af högst 50,000 r:dr för Stockholms, 20,000 r:dr för Götheborgs och 10,000 r:dr för en hvar af de öfriga, som dertill sig anmäla.

Bifölls.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. tillkännagaf, att plenum komme att fortsättas i dag på eftermiddagen kl. 6.

d) Lån mot pant af guld och silfver, koppar, jern och öfriga effecter, som finnas uppräknade i 4 art. 4 afd. §§ 10—15 af nuvarande banco-reglemente.

Bifölls.

e) De s. k. odlingslånen, under den förändrade benämningen af skiftes- och odlingslån.

Bifölls.

f) Fastighetslånen, med den enda förändring, att, i stället för det af sednaste Ständer såsom maximum antagna belopp 4,770,939 rdr 5 sk. 7 r:st., summan må i rundt tal antagas till 4,780,000 rdr.

Frih. Ehrenborgh: Ehuru, sedan tre Stånd fattat öfverensstämmande beslut öfver denna punkt, det numera icke lönar mödan att discutera densamma, måste jag likväl, i consequens af de principer jag förut i denna fråga yttrat, rösta emot ifrågavar. mom. f. Jag anser ingen rörelse vara sämre för en bank än den, som grundar sig på hypothecker af jord. Denna rörelse har tillkommit i en tid, då några andra utvägar för jordbrukets understödjande icke funnos. Vi stå nu på en punkt, då vi hoppas för denna näringsgren kunna hereda andra ressourcer; och jag anser altså fastighetsbelåningen böra upphöra från den dag, utvexlingen tager sin början, sålunda att inga nya lån vidare utgifvas och att inbetalningarna för de gamla må komma hypoteksföreningarna tillgodo. Uti dessa får Banken en collectiv säkerhet, som för henne är vida tjenligare. Jag ber att uti prot. få nedlägga denna min reservation.

Hr Lagerhjelm, Pehr: Äfven jag instämmer med Frih. Ehrenborgh; och då vi under flera riksdagar i detta ämne varit af annan öfvertygelse än Utsk., är det tid, att R. o. Ad. i denna fråga uttrycker en tanka, oberoende af de öfriga Ståndens. Jag finner denna lånerörelse minst af alla ändamålsenlig för Banken. Jag vill gerna understödja jordbruket på andra vägar, såsom t. ex., att inbetalningarna för fastighetslånen må utgå i creditivväg; men helst skulle jag önska, att medlen användes såsom förslag åt sådana associationer, hvilka kunna bilda sig till belåning af spannmål. Det finnes ingenting mera uppmuntrande för en näringsgren, än att dess producter få belånas. Skulle R. o. Ad. behaga fatta beslut i den mening, jag understödt, anhallar jag jemväl, att de öfriga Stånden må inbjudas att deri med R. o. Ad. sig förena.

Hr von Hohenhausen: Jag delar jemväl samma tanka som Frih. Ehrenborgh. Jag tror, att det är så gifvet, att Banken, som icke äger några betydliga egna capitaler, icke bör utsträcka sin rörelse till fastighetslån, ställda på amortering och icke när som helst åtkomliga, att jag icke tvekar att tillstyrka afslag å det föreslagna mom.

Hr Dalman: Jag anhallar att få förena mig med Frih. Ehrenborgh med det tillägg, att jag anser alla Bankens fordringar i fastigheter hafva bort öfverflyttas på Riksg.cont.

Hr Cederschjöld: Äfven jag är af den tanka, att inga nya fastighetslån böra vidare utgifvas, samt att hvad som i afbetalningar inflyter, bör i annan väg utgå. Jag tillstyrker

altså afslag å detta mom. och antagande af det förslag, jag nu uppgifvit.

Hr Hegardt, Christ. Bernh.: Jag ber blott att få instämma i Frih. Ehrenborghs yttrande. Grundsatsen är så tydlig och klar, att jag icke behöfver vidare utveckla densamma. Jag tror jemväl, att Utsk. insett den och endast tillstyrkt stadgandets bibehållande för att icke åstadkomma någon rubbning i närvar. förhållande. Jag yrkar afslag å mom., samt att afbetalningarna å fastighetslån, uppgående till 200,000 r:dr, årligen må anslås till cassacreditiv för hypoteksföreningar.

Hr Skogman, Carl Dav.: Äfven jag anhåller att få instämma i de yttranden, flera talare nu afgifvit.

Gr. Cronhjelm: Jag delar i detta ämne öfvertygelse med föregående talare och tror det vara olämpligt för Banken att drifva en lånerörelse på jord. Jag yrkar altså afslag å mom. samt hoppas, att R. o. Ad. icke låta afskräcka sig derifrån genom de öfriga Ståndens beslut.

Hr Tham: Ehuru utan allt hopp att kunna verka emot de talare, som principenligt behandlat frågan, och fastän jag ingalunda bestrider grundsatsen, ber jag likväl att få uttala min öfvertygelse, som är den, att fastighetsutlåningen icke bör upphöra, förrän hypoteksföreningar hunnit bilda sig. I annat fall skulle alla jordägare lida, som genom föregående motsatta beslut blifvit inlockade till lån. Förrän något surrogat för dessa blifvit upprättadt, kan jag icke tillstyrka den närvar. fastighets-lånerörelsens afskaffande. Mycket återstår ännu, innan hypoteksföreningar kunna komma till stånd, och deribland först och främst de ty-sta förmånsrätternas afskaffande. Skulle likväl R. o. Ad. nu vilja besluta ett ovilkorligt afslag å detta mom., skall jag reservera mig deremot, såsom ett skadligt beslut.

Frih. Ehrenborgh: Då jag sist yttrade mig, gaf jag min åsigt tillkänna endast i egenskap af reservation; jag hyste då intet hopp, att så många skulle dela min mening. Då jag likväl haft tillfredsställelsen öfvertyga mig, att de flesta synas tänka lika med mig i denna fråga, anhåller jag nu, att R. o. Ad. må fatta beslut i öfverensstämmelse dermed. Jag har under discussionen öfver detta betänk. aldrig upphört att göra Utsk. rättvisa för den medelväg, det velat gå. Jag är öfvertygad, att Utsk. i många delar varit af samma tanka som jag, fastän Utsk. icke ansett tiden ännu vara inne att tillämpa densamma; men jag har ansett det icke vara behöfligt för saken, att vi nu uttrycka en princip deri. Hr Tham har ansett vådligt att nu afslå det ifrågavar. mom. Jag får då äran påminna, att det icke är fråga om att borttaga de lån, som finnas, utan blott stadga, det dessa slags lån icke vidare få utsträckas. Min me-

ning är icke att förändra de contract, som blifvit uppgjorda emellan Banken och låntagarne; de måste qvarstå, ehuru jag tror, att dessa affärer kunde öfverflyttas på Riksg.-cont. Jag har visserligen varit bland dem, som ifrat för hypoteksföreningars bildande, och har äfven sjelf i den provins, der jag är bosatt, sökt göra allt, hvad jag förmått, för att tillvägabringa en sådan förening derstädes, hvilket äfven lyckats; men jag bekänner, att jag hittills hyst föga hopp att få se denna idé fullföljd till något verkligt resultat. Då likväl, enligt hvad mig är bekant, LagUtsk. i går afgjorde frågan om de tysta förmånsrätterna med instämmande i K. Ms nåd. propos., hyser jag nu den förhoppning, att dessa skadliga förmånsrätter vid denna riksdag skola finna sin graf och gifva rum för bildandet af en realcredit äfven i vårt land. Skulle mitt hopp gäckas, fruktar jag, att vi alla hafva att emotse en svår tid för vårt penninge- och credit-väsende. Jag tillstyrker afslag å mom. f. samt att R. o. Ad. må besluta, att nya lån på fastigheter hädanefter ej komma att beviljas, utan att afbetalningarna å det gamla skola utgå i creditivväg.

Gr. Cronhjelm: Jag är förekommen af Frih. Ehrenborgh och ber att blott få tillägga ett ord i den propos., han föreslagit, det neml., att inbetalningarna skola utgå till creditiv för hypoteksföreningar. Jag får påminna den talare, som sagt, att vi icke tänkt på något att sätta i stället, derom, att Hr Lefréns i betänk. N:o 6 befintliga förslag synes vara ganska godt. Banken komme då i communication med enskilda associationer, hvilka vore bättre i tillfälle att pröfva de säkerhets-handlingar, som presterades m. m. Jag tror, att Hr Tham genom detta förslag kunde vara tryggad.

Hr Lefrén: Jag instämmer med de två sista talarne och förklarar, att jag frångår mitt förslag för det nu framställda, såsom enklare och lättare verkställbart; varande jag sålunda villig att rätta mig efter det nu framställda förslaget, som gynnar hypoteksföreningarna, utan att äfventyra Banken.

Hr Rosenblad: Jag finner ingen betänklighet vid att instämma i yrkandet om afslag å ifrågavar. mom., dock icke derföre, att jag nu, såsom då jag endast theoretiskt föreställt mig frågan, är så fiendtligt sinnad emot fastighetslånen; men jag förenar mig om afslag derföre, att förevar. mom. jemte ingressen till punkten, hvaruti det finnes, förutsätter, att lånen fortsatt skulle utgå emot 4 proc:s ränta, och denna ersätter knappt Bankens utgifter i och för dessa fonder.

Frih. Palmstjerna: Om Frih. Ehrenborghs propos. skulle blifva R. o. Ad:s beslut, är det nödvändigt, att re-

dactionen uppställas så, att beslutet kan verkställas utan orättvisa och till allmänhetens belåtenhet. Förslaget innehåller neml., att fastighetslån icke vidare skola utgifvas. Flera hafva likväl skaffat sig erforderliga handlingar, gjort kostnader för och beräkning af sådana lån, under förutsättning, att ingen ändring i föreskrifterna derom skulle vidtagas. Jag tror därför, att det är nödvändigt att ställa stadgandet så, att lånerättigheten upphör för alla dem, som icke inom en viss tid anmält sig. Äfven får jag anmärka mot förslaget, att inbetalningarna skulle anslås uteslutande till hypoteksföreningar. Det är neml. nödvändigt, att man bestämmer sig äfven för den omständighet, att hypoteksföreningar icke skulle uppkomma.

Hr Günther: Jag instämmer med Frih. Ehrenborgh deruti, att man bör uttala principen derom, att fastighetslånerörelsen bör öfverflyttas till Riksgäldscont.; men jag kan icke instämma i den föreslagna contrapropos., så framt denna icke bestämmer, att de inflytande afbetalningarna skola endast användas till understöd åt hypoteksföreningar och sålunda komma jordbruket till godo. Emedan jag ej kan bifalla, att den hittills varande, ehuru otillräckliga, fastighetslånefonden undanryckes den näringsgren, för hvilken den varit och är påräknad, hvartill jag så mycket mindre kan samtycka, enär denna fond är den enda, som för den vigtiga näringsgrenen, jordbruket, egentligen är anslagen, finner jag mig nödsakad att begagna mina constitutionella rättigheter i det yttersta, för att söka emotså hvarje försök att använda denna fond annorlunda, än till fastighetsbelåning eller till understöd för hypoteksföreningar, i den mån de uppstå.

Hr Lagerhjelm: Den princip, man nu vill uttala, lär vara, att den ifrågavar. lånerörelsen skall bibehållas åt samma håll som hittills, ehuru den skall på olika sätt utgå. Jag tror således, att stadgandet borde blifva det, sedan alla sig ordentligen documenterande lånesökande, som hittills anmält sig, blifvit tillfredsställda, skulle de inflytande afbetalningarna användas först i den väg, Utsk. i 21:sta punkten föreslagit, samt derefter, och i händelse de icke på sådant sätt kunde utgå, i den ordning Bancostyrelsen funne lämpligast, med iakttagande likväl af den angifna principen.

Frih. Ehrenborgh: Jag har till prot. framlemnat ett förslag till propos., med iakttagande af den anmärkning, Gr. Cronhjelm framställt; men jag skulle icke tro, att man positivt borde utsätta hypoteksföreningar, emedan man då ginge afgörandet af 21:sta punkten i förväg. Jag tror, att det är lämpligast att säga creditiv i allmänhet, hvarefter man sedan kan bestämma företrädesordningen. Frih. Palm-

stjernas anmärkning gillar jag fullkomligt. Jag tror, att det vore billigast att utsätta en viss termin, inom hvilken lånesökande borde hafva sina handlingar i ordning. Emot Hr Günthers erinran opponerar jag mig. Om ock några hypoteksföreningar icke uppstå, är nuvar. fastighetsbelåningsätt det mest otjenliga för en bank, som kan finnas. Jag tror, att man, utan att behöfva hålla sig ensamt till teorien, likväl måste erkänna detta.

Gr. Cronhjelm: Då jag hört åtskilliga bestrida, att ordet hypoteksföreningar bör stå i stadgandet, andra, att förändringen i fastighetslånerörelsen må ske, förrän dylika föreningar uppstå, samt derjemte, att trenne Stånd bifallit fastighetslånets oförändrade utgående, har jag uppgjort en redaction, som jag tror lättast skall vinna bifall såväl här som i de öfriga Stånden. Mom. skulle då lyda: "Fastighetslån &c." med tillägg vid slutet: "likväl så, att om hypoteksföreningar uppstå, denna lånerörelse till dem öfverflyttas och de till Banken af fastighetslånen inflytande kapitalafbetalningar åter utgå såsom creditiv för hypoteksföreningar."

Frih. Ehrenborgh: Jag tror, att Gr. Cronhjelm's redactionsförslag syftar dit vi alla vilja, samt att man derigenom på jemkningsväg i BancoUtsk. lättare kommer till resultat. Jag tillstöder altså detsamma.

Frih. Palm: Sjerna: Om Gr. Cronhjelm's förslag antages, förfaller min anmärkning.

Hr von Hohenhausen: Jag ser intet hinder emot att här tillägga, hvad Hr Lagerhjelm föreslagit i afseende å belåning af spannmål. Vi kunna ju framdeles afgöra, hvar till medlen företrädesvis skola utgå; men hvarför utesluta möjligheten att begagna jemväl nyssnämnde sätt derigenom, att man endast intager hypoteksföreningar?

Hr von Hartmansdorff: Då vårt beslut icke läser medföra någon påföljd, torde det icke heller löna mödan att tvista om redactionen; men jag bör likväl anmärka emot Gr. Cronhjelm's förslag, att om det antoges, och inga hypoteksföreningar uppstode, blefve medlen inneliggande i Banken. Därföre synes mig bäst, att man nu icke fäster sig vid något visst sätt att begagna dem, utan blott beslutar, att de ifrågavar. medlen komma att annorlunda användas; hvarom R. o. Ad. framdeles vill särskildt besluta.

Hr Dalman: Jag kan icke biträda Hr v. Hohenhausen uti dess begäran om ett sådant tillägg, hvarigenom creditiv för spannmålsbelåning skulle bildas. Jag anser det vida principenligare, att hvad Banken hittills directe utlånat emot pant af fastigheter nu må i sådant ändamål af privata asso-

ciationer öfvertagas. Det är blott en sådan öfversflyttning, hvarom här är fråga, och jag tror, att Gr. Cronhjelm's förslag i detta afseende är fullkomligt tillfredsställande. Beträffande Hr v. Hartmansdorff's erinran, som skulle det vara öfverflödigt att nu fatta det ifrågakända beslutet, enär 3:ne Stånd redan bifallit Utsk:s förslag, får jag erinra, det jag icke finner något hinder för dessa att, på grund af inbjudning, göra ett sådant tillägg eller en sådan jemnkning i sina beslut, att afsigten vinnes.

Gr. Cronhjelm: Jag tror, att Hr v. Hartmansdorff icke rätt uppfattat mitt förslag. Jag har just modifierat det så, att det skulle kunna antagas af de öfriga Stånden, samt lugna emot här yppade farhågor. Hr v. Hartmansdorff har fruktat, att medlen komme att ligga ofruktbara. Då han genomläser mitt förslag, finner han, att han häri misstagit sig. Enligt detsamma komme de inflytande fastighets-låneafbetalningarna att till hypotheksinrättningar utgå endast i den mån, sådana uppstode.

Hr von Hartmansdorff: Men om hypotheksföreningar icke uppstode, hvart skulle väl medlen då taga vägen?

Gr. Cronhjelm: Mitt tillägg börjar med: "om hypotheksföreningar uppstå." Hr v. Hartmansdorff har frågat, hvar medlen skulle taga vägen, om sådana inrättningar icke uppstode. Det är ju gifvet, att tillägget då förfölle.

Hr Cederschjöld: För att sammanjemnka meningarna ang:de redactionen, får jag föreslå följande: Att icke några nya fastighetslån vidare beviljas, och att inflytande afbetalningar å sådana redan existerande lån skola i annan och helst i creditiv-väg utgå.

Hr Lefrén: Om man begifver sig dertill att bifalla punkten med det af Gr. Cronhjelm föreslagna tillägg, tror jag, att allas önsknigar äro motsvarade. Hr Cederschjöld's förslag är jemväl der inbegripet.

Gr. Cronhjelm: Jag tror, att Hr v. Hartmansdorff och jag nu äro ense, sedan det blifvit upplyst, att utlåningen, enligt mitt förslag, kommer att fortfara såsom hittills, i fall hypotheksföreningar icke uppstå. Det kan väl synas, att man borde uttrycka principen af en ovillkorlig öfvergång ifrån det närvar.; men man är tvungen att bibehålla hvad man har, tilldess man får något annat i stället.

Hr Günther: Jag instämmer i Gr. Cronhjelm's förslag, men icke i något annat; ty ehuru vårt beslut för närvar. icke betyder någonting, kan det dock genom inbjudning till MedSt. få gällande kraft.

Hr Tham: Jag har med tillfredsställelse funnit, att R. o. Ad. funnit svårt att borttaga Utsk:s redaction; och om den kvarstår, skall jag icke hafva något emot tillägget, ty då borttages icke den ifrågavar. lånerättigheten, utan att något annat sättes i stället.

Hr Lefrén: Då vi nu synas vara på väg att jemka oss tillsammans, får jag anmärka, att ordet "enda" i Utsk:s förslag bör utgå. Vidare får jag erinra om nödvändigheten att uttrycka stadgandet så, att det icke länder till förfång för dem, hvilka redan inlemnat sina lånehandlingar i Banken. Jag gjorde detta förbehåll vid sista riksdagen, jag gör det äfven nu.

Upplästes Gr. Cronhjelm:s förslag, innehållande, att efter slutet af mom. Lit. f) skulle tilläggas följande: likväl så, att, om hypothecksföreningar uppstå, denna lånerörelse till dem öfverflyttas och de till Banken af fastighetslånen inflytande capitalafbetalningar åter utgå såsom creditiv för hypothecksföreningar.

Gr. Cronhjelm: Jag instämmer i Hr Lefréns förslag om förbehåll i afseende å dem, som redan till Banken ingifvit sina lånehandlingar.

Hr von Hartmansdorff: Jag instämmer med Hr Lefrén, men anser en viss dag böra bestämmas, inom hvilken lånehandlingarna böra vara fullständiga. Så skedde vid förra riksdagen, och det är nödvändigt för att undvika tvist om prescriptionstiden.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. yttrade, att om Hr v. Hartmansdorffs förslag skulle underkastas bepröfvande, borde i och för redactionens uppgörande någon viss dag bestämmas, och föreslog H. Ex. d. 1 nästk. October.

Gr. Cronhjelm: Då en längre tidsutdrägt erfordras för att komplettera de handlingar, hvilka erfordras för undfående af s. k. bancolån, föreslår jag den 1 Jan. i stället för den 1 Octob.

Efter en kort stunds ytterligare öfverläggning förenade R. o. Ad. sig om följande redaction af mom. Lit. f) utaf 18 punkten: f) Fastighetslånen, med den förändring, att, i stället för det af sednaste Ständer såsom maximum antagna belopp 4,770,939 r:dr 5 sk. 7 rist., summan må i rundt tal antagas till 4,780,000 r:dr, likväl så, att, om hypothecksföreningar uppstå, denna lånerörelse till dem öfverflyttas och de till Banken af fastighetslånen inflytande capitalafbetalningar åter utgå såsom creditiv för hypothecksföreningar. Dock må alla de lån, hvartill fastighetsägare innan d. 1 näst-

instund. Januari inlemnad fullständiga lånehandlingar, i förut stadgad ordning utgå.

Frih. Ehrenborgh: Sedan R. o. Ad. nu fattat det beslut, som det antagna tillägget innehåller, hemställer jag, huruvida R. o. Ad. icke skulle behaga jemväl besluta att inbjuda Medståndnen att uti det fattade beslutet med R. o. Ad. sig förena.

Gr. Cronhjelm och Hr Lefrén förenade sig med Frih. Ehrenborgh.

Uppå derom framställd propos. beslöt R. o. Ad. att inbjuda de öfriga RiksSt. att sig förena uti R. o. Ad:s rör:de mom. Lit. f) fattade beslut.

19:de punkten: att Banken ej hädanefter bör till städer eller corporationer utgifva några nya lån utöfver hvad af Rikets sist församlade Ständer, enligt 1830 års bancoreglemente (pag. 101 och 102), är vordet medgifvet.

Underteckn. Ridd. Secret.: 19:de punkten är af samtliga öfriga Ständer bifallen.

19:de punkten bifölls.

II. *Lånerörelse genom Bancodisconten.*

20:de punkten: att ifrån Bancodiscontens nu ägande låneförslag af Banken, som, med inberäkning af de dit hörande efter enahanda grunder förvaltade provins-lånecontorens förlagscapital, utgör en summa, stor 8,000,000 r:dr, må årligen, fr. o. m. år 1835, 200,000 r:dr, motsvarande $2\frac{1}{2}$ proc. af hela låneförslaget, öfverflyttas till cassacreditiv åt hypothecksföreningar, i händelse dylika inrättningar uppstå och till cassacreditiv sig anmäla, under de vilkor, här nedanföre upptagas;

att själfva discontrörelsen för öfrigt må fortgå utan annan förändring, än att Bancostyrelsen, såvida förberörde medel skulle kunna öfverflyttas till cassacreditiv åt hypothecksföreningar, må, då fråga är om nytt låns utbekommande, efter eget ompröfvande, och i mån af fondens användande i sistnämnde låneväg, kunna nedsätta det högsta belopp, hvarför en person såsom låntagare får häfta, först till 5000 r:dr och ytterligare till 4000 r:dr; men att, i händelse åter berörde medel från Bancodiscontens låneförslag ej skulle kunna till cassacreditiv åt hypothecksföreningar användas, samma medel skola i discontväg hädanefter såsom hittills utlånas.

Underteckn. Ridd. Secret.: PresteSt. har bifallit ifrågavar. 20:de punkt. BorgareSt. har ogillat förslaget uti densamma om indragning af 200,000 r:dr årligen å Banco-discontens nu ägande låneförlag af Banken, och har Ståndet ansett discontfonden böra bibehållas sådan den nu är, med enahanda maximibelopp af lån, som för närvar. äger rum. BondeSt. har bifallit punkten med förändring af året 1835 till 1836.

Hr von Hohenhausen: Jag får fästa uppmärksamheten derå, att den nedsättning af ränta, som ägt rum, icke är en följd af capitalernas ökande inom landet, utan derutaf, att de medel, som blifvit lemnade åt disconterna, alltid utgått; och då det är en hufvudsak att gynna näringarna, samt dessas fördel alltid är, att räntan är låg, så och då man, äfven om konstlade åtgärder dertill skulle erfordras, likväl bör bibehålla näringarna vid nämnde förmån; föreslår jag, att de ifrågavar. 200,000 r:dr må öfverflyttas till belåning på inrikes vaxlar, i händelse genom allmänna lagstadganden vid denna riksdag en reglering af en sådan vaxelrörelse blir beslutad.

Hr Rosenblad: Min första anmärkning emot denna punkt är, att Utsk:s redaction är ofullständig och otydlig, enär Utsk. bland discontens nu ägande låneförlag endast upptagit den summa, som afser rörelsen med omsättning, ehuru derjemte finnes en discontrörelse på publika papper och en handelsdiscont. Vidare måste jag äfven anmärka, att Utsk. i 2 mom. nyttjat en ganska olämplig term, då Utsk. sagt: att sjelfva discontrörelsen för öfrigt må fortgå "utan annan förändring," än att Bancostyrelsen &c.; ty härigenom blir Bancostyrelsen afskuren från alla smärre förändringar i denna lånerörelse, som erfarenheten visat vara af nöden och hvarom ett särskildt förslag för närvar. hvilat på BancoUtsk:s bord. Sådana småsaker, hvartill jag äfven räknar den af Utsk. föreslagna nedsättningen i maximisumman för hvarje lån, synes mig icke böra här vidröras. Men jag kommer nu till hufvudsaken eller till Utsk:s förslag att inskränka Bankens lånerörelse genom Bancodisconten. Jag erkänner, att denna rörelse ej är den naturliga och att den har stora olägenheter med sig; men jag ber att här få påminna om tvenne satser, som här ej böra förtigas. För det första kan denna rörelse svårligen umbäras eller minskas, innan man med visshet känner, huru de deraf uppkommande luckorna i allmänna rörelsen skola fyllas; och för det andra har denna rörelse hittills fortgått utan betydlig förlust. Den utredning, som Bancostyrelsen i detta afseende aflemnat till BancoUtsk., har visat, att äfven med en så sträng beräkning, att Utsk. sjelf funnit skäl att minska denna stränghet, och oaktadt förvaltningen hittills icke alltid varit så god, som den kunnat vara (ty all

erfarenhet måste köpas), har ändock förlusten emot vinsten ej utgjort fulla 5 proc. Nu är således frågan den, om man utan våda kan göra discontfonden till större eller mindre del öfverflödig? Utsk. har visserligen härtill föreslagit tvenne sätt, neml.: 1:o att fylla luckan genom creditiv åt hypoteksföreningar och privatbanker, af hvilka sistnämnda vi äga tvenne goda och solida; men de äro ännu alltför languissanta, och hypoteksföreningar hafva vi ännu inga, som kunna fylla rummet; 2:o har Utsk. föreslagit en utvidgning af handelsdisconten; men dermed är föga vunnet, så länge Utsk. ej vidrört frågan om lån på inrikes vexas, ty de papper, som för närvarande presenteras i handelsdisconten, äro till största delen fingerade, ehuru de hittills icke visat sig vara så dåliga, enär handelsdisconten hittills blott behöft vidtaga en enda utmätning. Utsk. har emedlertid nu stadgat en sådan orimlig minimiränta af 6 proc. för dessa lån, att med den svårighet, som uppkommer genom fördomen på börsen att icke vilja begagna dessa lån, borttager man medelst denna stadgade ränta nästan all fördel af inrättningen. Jag får åtminstone för min del förklara, att med en ränta af 6 proc. hyser jag intet hopp, att man i handelsdisconten någonsin skall få andra papper att belåna än sådana, som rätteligen böra afslås; hvaremot dessa troligen alltid skola komma att ditströmma. Men att under sådana förhållanden indraga något af den vanliga discontfonden anser jag betänkligt, särdeles så länge de lånsökandes antal är så stort, att lånen hittills sällan kunnat utgå på den dag, de blifvit beviljade. Vi äro väl för närvar. i den fägnessamma ställning, att under 6 veckor hafva kunnat på dagen utasignera alla lån både här och i Malmö, äfvensom tidtals i Göteborg, och om Bancostyrelsen fortfar att egna den uppmärksamhet åt lånansökningarnas granskning, som skyldigheten påkallar, men hvartill fordras ett visst mod, hoppas jag, att äfven hädanefter alla billiga anspråk skola kunna tillfredsställas. Men en millions indragning intill nästa riksdag anser jag alltför känbar, och kan derföre ej tillstyrka, att man absolut vidtager den af Utsk. föreslagna åtgärden, utan blott att den må äga rum för det fall, att Bancostyrelsen finner den tjenlig. I enlighet härmed vågar jag föreslå antagandet af följande redaction såsom contraförslag emot Utsk:s: Bankens förlagsfond för discontrörelse med omsättningsrätt bibehålles vid sitt närvar. belopp af 8 millioner r:dr b:co, dock med rätt för Bancostyrelsen att, om större eller mindre del af denna fond skulle under minst ett halft år oafbrutet hafva varit outlånt, af denna outlånta tillgång öfverflytta större eller mindre del på annan lånefond, dock icke årligen till större belopp än 200,000 r:dr, såvida icke minst samma summa varit öfver ett år oafbrutet i discont-

rörelsen obegagnad. Jag har härvid icke omnämmt på hvilken fond öfverflyttningen skulle ske, emedan det bör bero af R. o. Ad:s beslut i nästföljande punkt af betänk. och kan, om Ståndet anser någon bestämd föreskrift härutinnan böra meddelas, ske efteråt.

Hr Tham: Då det vid 18:de punkten var fråga om ett tillägg till rubriken der frammanför, fruktade flera, att öfverflyttandet från discontrörelsen till creditiven af åtskilliga summor skulle förorsaka minskning i lånerörelsen uti dess helhet, enär det icke vore säkert, att creditiven lika mycket begagnades som disconten. Jag hoppas nu, att utaf dessa erhålla understöd för min begäran om afslag å 20:de punkten. Den föreslagna indragningen skulle innefatta ett slags återgående till 1818 års principer, då man ville undandraga landsorterna all hjälp för att i hufvudstaden concentrera alla fördelar. Jag tror icke, att hypoteksföreningar skola uppkomma genom det understöd, här för dem blifvit föreslaget; men väl, om de öfriga Stånden bifalla R. o. Ad:s inbjudning vid förra punkten. Emedlertid, och så vida icke meningen endast är att visa en artighet emot bankobetjeningen derigenom, att Banken får hela sin rörelse på Stockholm, tror jag icke, att någon indragning af discontfondens medel bör äga rum, utan förenar mig i Hr Rosenblads förslag och yrkar propos. derå.

Frih. Ehrenborgh: Jag måste förklara, att jag hyser en motsatt mening mot den siste talaren. Jag anser denna slags namnbelåning för den minst lämpliga för Banken och tror, att den bör öfverflyttas på enskilda associationer. Jag medger likväl visserligen, att man måste vara försiktig i öfvergången. Jag tror, att detta är iakttaget af Utsk., då det tillagt, att om medlen icke i creditivväg utginge, skulle de användas i discontväg. För min del tviflar jag icke, att om hypoteksföreningar uppstode, skulle behofvet att anlita disconterna afledas, likasom detsamma redan till en del blifvit afledt utaf bildade enskilda banker. Den Skånska privatbanken, som rör sig med en million, och den Wermländska, hvars rörelse uppgår till 600,000 r:dr, hafva under tiden emellan sista riksdag uppstått. Hvad den förra beträffar, har den redan visat den verkan på lånecont. i Malmö, som jag antydtt böra blifva en följd af enskilda associationers uppkomst. I sista månaden hade neml. nämnde lånecont. ett öfverskott af outlånta medel till 75,000 r:dr. Detta visar, att privatbanken mellankommit och fyllt behofvet. Skulle nu, som jag hoppas, hypoteksföreningar i provinserna kunna bildas, emotser jag, att dessa skola i en rationell väg afleda behofvet af disconterna, utan skakning af enskilda förhållandet. Då de öfriga Stånden, med undantag af BorgareSt., beslutat hufvudsakligen i öfverensstämmelse med Utsk:s tillstyrkande, hemställer jag, huruvida icke af-

ven vi kunde fatta ett sådant beslut, dervid vi gerna må iakttaga den modification, BondeSt. bestämt, neml. att årtalet 1835 utbytes emot 1836. Jag kan härvid icke finna någon betänklighet och måste tillstyrka ett sådant beslut.

Hr Lefrén: Jag anmälde mig, då Hr Rosenblad hade ordet. Han gjorde neml. 2:ne anmärkningar emot Utsk:s förslag uti ifrågavar. punkt: den ena i afseende å ingressen, hvilken Hr Rosenblad ansåg otydlig, sålunda att, fastän endast discontlån med omsättningar deri afsågos, förblandning likväl kunde äga rum emellan sådana och lån på publika papper samt utur handelsdisconten. Då likväl under öfverafdelningarna III, IV och V är stadgadt ang:de dessa sednare, ser jag ingen fara för någon förvillelse. Hvad Hr Rosenblads andra anmärkningar beträffar, instämmer jag så fullkomligt med Frih. Ehrenborghs yttrande i afseende derå, att jag icke tillåter mig tillägga något, utan yrkar endast, att vi må antaga den modification, hvartill BondeSt. bestämt sig, samt inbjuda PresteSt. att derom sig förena.

Hr Dalman: Äfven jag instämmer med Frih. Ehrenborgh samt anhåller om den propos., den siste talaren föreslagit. Jag tror icke, att det är behöfligt att upptaga tiden med någon vidare utveckling af de skäl, som tala för discontlånerörelsens successiva indragning, emedan det säkerligen af hvar och en inses, att denna lånerörelse är för näringarna af intet gagn och egentligen endast att anse såsom en assistanceinrättning för hufvudstadens och landets tjenstemannaclass, hvilka småningom böra upphöra.

Hr Rosenblad: Skillnaden emellan Utsk:s och mitt förslag är den, att uti det sednare utgår man från den punkt, hvarpå man är, och i det förra från den, hvartill man hoppas komma.

Gr. Cronhjelm: Jag instämmer i Utsk:s förslag. Jag medger, att tiden af 1835 eller 1836 kan vara likgiltig; men på det beslutet må leda till något resultat, tillstyrker jag antagande af det sistnämnda årtalet. Jag grundar mitt omdöme till bifall å Utsk:s förslag framför Hr Rosenblads uppå den erfarenhet, jag i egenskap af revisor öfver disconten inhemtat, att neml. nuvar. discontrörelse är af beskaffenhet att litet eller intet gagna näringarna. Då jag undantager embetsmän, hvilka äfven kunna hafva billiga anspråk på Banken, då den är förlagsman för alla andra, begagnas disconten nästan af ingen, som icke har af sig komna eller haltande affärer. Då det likväl icke går an att genom någon hastig indragning uppskrämma alltför många interessen, måste man gå försiktigt tillväga, hvilket Utsk. ock i sitt förslag iakttagit. I motsats med Hr Tham tror jag, att Utsk., i stället för att, såsom han yttrade, hafva utgått från åsigten att centralisera lånerörelsen inom Stock-

holm samt courtiſera bancobetjeningen, tvärtom velat afleda denna rörelſe till landſorterna genom hypotheksföreningarna; och då Utsk. derjemte tillagt, att i händelſe medlen icke på föreſlaget ſätt utgå, ſkola de fortſarande utlånas i diſcontväg, kan jag icke finna någon fara. Hr Rosenblad vill deremot hafva 200,000 r:dr inneliggande utan någon nytta. På grund af de ſkäl, jag nu anſört, tillstyrker jag bifall till Utsk:s förſlag med förändring af årtalet 1835 till 1836.

Hr von Hohenhausen: Då jag ſer utvägen, att man i handelsdiſconten genom upp- och utlåningar kan komma i gång med den inrikes vaxelrörelſen, ſom hittills hos oss varit okänd, afſtår jag för närvar. från mitt förſlag, men får reſervera mig deremot, att man äfven här vill ſtadga, att medlen ſkola öfvergå endast till hypotheksföreningar och icke få användas till belåning af ſpannmål.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. framſtällde propos. till bifall å 20:de punkten med den förändring, att det deruti intagna årtalet 1835 ſkulle förändras till årtalet 1836.

Ropades ſtarka ja, blandade med några få nej.

Hr Rosenblad begärde votering och ſitt förſlag till contrapropoſ:n.

Hr Lefrén: Jag vågar till Hr Rosenblad hemſtälla, huruvida han icke täcktes förſkona oss från votering; jag hörde åtminstone icke något nej i ſvaret på propoſ:n. Skulle hvar och en begära votering, äfven då han är ensam om ſin mening, kunde vi väl emotſe 2 å 300 voteriſingar i frågan.

Gr. Cronhjelm: Jag förenar mig med den ſiſte talaren, likväl utan hopp om framgång.

Hr Rosenblad: Om det antal, Hr Lefrén nämnt, varit uppe och ſvarat ja till den framſtällda propoſ:n, hade jag icke begärt votering; men då en talare jemte mig förſvarat den åſigt, jag hyſer, och flera kunna uppkomma, ſamt jag är öfvertygad, att Ståndets ſtora majoritet, om den vore närvar., ſkulle iſtämma med mig, kan jag icke i denna vigtiga fråga afſtå från min begäran om votering.

Gr. Cronhjelm: Jag ber nu att få fäſta uppmärkſamheten uppå, hvartill 2:dra uppropet tjenar. Det är endast på detta Hr Rosenblad bygger ſin förhoppning.

Hr Rosenblad: Med ſamma rätt, ſom Gr. Cronhjelm i denna ſak inblandar, hvad dertill icke hörer, får jag erinra, att det kunde hända, att ſamma fråga, ſom bland 30 närvar. ledamöter förkaſtas, måhända med 28 röſter emot 2, blefve, i fall Ståndet varit närmare fulltalighet, med föga mindre majoritet antagen.

Upp-

Upplästes till justering och godkändes följande voter:s-propos:n:

Den, som bifaller 20:de punkten i BancoUtsk:s utlåt. N:o 16 med den förändring, att det deruti intagna årtalet 1835 förändras till årtalet 1836, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

Vinner nej, kommer 20:de punkten att erhålla följande lydelse: Bankens förlagsfond för discont-rörelse med omsättningsrätt bibehålles vid sitt närvar. belopp af 8 millioner r:dr b:co, dock med rätt för Bancostyrelsen, att, om större eller mindre del af denna fond skulle under minst ett halft år oafbrutet hafva varit outlånt, af denna outlånta tillgång öfverflytta större eller mindre del på annan lånefond, dock icke årligen till större belopp än 200,000 r:dr, såvida icke minst samma summa varit öfver ett år oafbrutet i discont-rörelsen obegagnad.

Efter voringens slut befunnos rösterna hafva utfallit, som följer:

Ja — 36.

Nej — 9.

H. R. o. Ad. åtskiljdes kl. 3 e. m.

In fidem protocolli,
F. O. Silfverstolpe.

Onsdagen den 30 Juli 1834.

Plenum kl. 6 e. m.

Upplästes till justering ett från Exped.Utsk. inkommet förslag N:o 87 till R. St:s underd. skrifvelse till K. M. i anledn. af K. M:s nåd. propos. om curhusafgiftens fortfarande.

Begärdes på bordet af Hr v. Hartmansdorff, Aug., samt Gr. Cronhjelm, Otto Aug.

Fortsattes pröfningen af BancoUtsk:s utlåt. N:o 16 till svar å de inom samtliga RiksSt. framställda, till Utsk. remitterade anmärkningar vid dess under N:o 6 afgifna betänk. med förslag till hufvudgrunder för Bankens rörelse och förvaltning.

III. *Låneunderstöd medelst cassacreditiv.*

Frih. Ehrenborgh, Casp. Wilh.: Jag anhåller vördsam, att Hr Gr. o. Landtm. täcktes tillåta oss att få afgö-

ra denna punkt efter litt., på samma sätt som den föregående punkten N:o 18 blifvit afgjord.

Gr. Cronhjelm, Otto Aug.: Jag vågar värdsammast tillägga den anhållan, att vi måtte få afgöra ingressen först och sedan de litt., som i denna punkt förekomma; ty själfva ingressen innefattar åtskilliga viktiga principfrågor.

21:sta punkten: Att cassacreditiv må af Bancostyrelsen kunna beviljas dels åt associationer, som på större handelsplatser kunna sig bilda, för att, medelst upplag och belåning af svensk spannmål, underlätta och befordra exporten deraf genom spannmålsens vårdande och beredande till afsättlig handelsvara, sedan dylika associationer visat, att de erhållit af K. M. i nåder fastställda reglementen, samt åt sådana privatbanker, som i större scala vilja sig befatta med belåning af Svensk spannmål;

dels åt de hypothecksföreningar, som kunna uppstå och hvilkas reglementen blifvit af K. M. i nåder gillade;

dels åt privatbanker i allmänhet;

dels äfven åt andra bolag och enskilda personer;

under iakttagande:

Underteckn. Ridd.Secret.: Enligt de prot.-utdr., som inkommit från de öfriga Stånden, har PresteSt. bifallit 21:sta punkten med det tillägg, att mom. a) skulle få följande lydelse: att all nödig varsamhet användes, så att det emellan metalliska cassan och sedelstocken bestämda förhållande af 2 till 5 icke genom cassacreditivs beviljande rubbas m. m. BorgareSt. har beslutat, att denna punkt bör undfå denna lydelse: att cassacreditiv må af Bancostyrelsen kunna beviljas åt de hypothecksföreningar, som kunna uppstå och hvilkas reglementen blifvit af K. M. i nåder gillade, under iakttagande:

att all nödig varsamhet användes, så att det emellan metalliska cassan och sedelstocken bestämda förhållande af 2 till 5 icke genom cassacreditivs beviljande rubbas, samt att Bancostyrelsen vid hvarje års ingång uppgör beräkning af hvad som till cassacreditiv kan blifva för året disponibelt;

att på Bancostyrelsens ompröfvande beror att, efter tagen kännedom af de till cassacreditiv sig anmälande hypotheksinrättningars omfång och verksamhet, bestämma till hvad belopp en hvar af dem må cassacreditiv erhålla; dock att ingen hypothecksförening mera än 300,000 rdr: b:co;

att sådana cassacreditiv beviljas från riksdag till riksdag, och att Bancostyrelsen bör i möjligaste måtto tillse, att creditiven begagnas enligt deras egentliga bestämmelse och icke till en utsträckt assigneringsrörelse för de dagliga

och stundliga behofven, hvartill de löpande räkningarna i depositionsbanken, grundade på erforderliga medels successiva insättning, äro hufvudsakligen ämnade. — BondeSt. har gillat 21:sta punkten.

Hr af Wingård, Joh., uppläste följande:

Vid alla föregående riksdagar har alltid fråga blifvit väckt om spannmålsbelåning och äfvenså vid denna. Åkerbruket, betraktadt såsom modernäringen, har med skälsökt komma i åtnjutande af samma rättigheter och förmåner som de andra näringarna, neml. att få belåna producten, som genom näringen frambringas. Detta har dock icke kunnat medgifvas i anseende till varans föränderliga pris och beskaffenhet samt svårigheterna vid dess vårdande. För R. St:s Bank har det heller icke varit möjligt att kunna directe ställa sig i connexion med hvarje åkerbrukare, som skulle vilja belåna sin spannmål, och någon mellan-auctoritet, såsom Jerncont. och CommerceColl:m, har åkerbrukaren icke haft i egenskap af näringsidkare. BancoUtsk., som förut icke trott sig böra föreslå en direct spannmålsbelåning uti R. St:s Bank, har dock uti utlåt. N:o 16, 21:sta punkten, visat en väg, hvaruppå sådana mellanauctoriteter på fullkomligen privat grund kunna uppstå; och det skulle synas, som om man hade glömt modren för döttrarna, såvida de sednare gynnades vid detta tillfälle som hitintills framför den förra. Här är icke fråga om understödjandet af en konstproduct, nej, den naturligaste af alla, den neml. att föranleda möjligtvis en lönande afsättning af landets hufvudproduction och associationers bildande, som utan statens mellankomst befattade sig dermed på egen risk. Man har icke förut velat tänka sig in uti denna möjlighet och förhastat sig vid bedömandet af svårigheterna. Vid belåningen af varor är man ensidig i allmänhet, och jag medgifver, att den directa belåningen icke heller är den ändamålsenligaste för en statsbank eller statsinstitution; men om enskilda med förenade capitaler, under uppmärksamhet på egna fördelar, kunna förmås härtill, ehuru vilkoren, som BancoUtsk. stadgat, icke äro de billigaste, vore ett steg till åkerbruksnäringens förkofran taget, för hvilket man, i provinserna åtminstone, skulle hålla R. St. räkning. Man ifrår för privatbanker och hypotheksinrättningar icke utan skäl. Hvad, med de förra kan uträttas, känner jag ganska bestämdt, och hvad med de sednare kan åstadkommas, anar jag. Men jag ser icke möjligheten uti inrättandet af en privatbank uti en endast sädesproducerande ort, utan att spannmål hufvudsakligen ingår uti hvad som skall belånas, ty namnbelåning är hvarken den säkraste eller nyttigaste för banker i allmänhet; och hvad hypotheksföreningarna beträffar, afse de ett annat ändamål än sjelfva näringens upprätthållande, hvartill afsättning på producten visserligen får räknas i första

rummet. Man tror, att ofantliga magasiner fordras vid en sådan spannmålsbelåning. Jag anser icke detta som ovillkorligt. Uppstå sådana associationer, skola vi snart få se inrikes växlar, uti hvilka spannmål ingår, discontabla med mera skäl än namnreversaler; och icke ser eller vårdar Engelska Banken alla de varor, som gifva värde åt de växlar, den disconterar. Utsk. har icke kunnat eller bort ingå i dessa detaillier. Att gifva initiativet har Utsk. trott vara nog. R. St., om de omfatta saken utan fördomar och misstroende till enskildas förmåga att bedöma sina fördelar, må afgöra, om ändtligen allmänna uppmärksamheten bör riktas till en ändamålsenlig spannmålsbelåning. Sverige, med sin stora yta och ringa befolkning, bör alltid kunna frambringa och producera verkligen stora öfverskott årligen af födemedel, som alltid skola blifva begärliga uti de länder, der en talrik folkmängd förbrukar mera, än deras inskränkta jordrymd kan frambringa. Deraf jordens sämre brukning hos oss och omsorgsfullare uti de väl befolkade länderna; deraf brist och höga pris hos oss, öfverflöd och trög af-sättning, inskränkt och stark förbrukning, brännvinsbränning och vanvård, samt föga behållningar från ena året till det andra. Lätt skulle dock landtmannen kunna ledas till hushållning, om det lönade sig; hans visthusbod, som utländningen icke har, visar, att lokalen tvingat honom dertill samt att i tid beräkna sin förbrukning: kunde han blott beräkna äfven vinst på besparingar, blefve han rätta mannen att förse dem, som lefva för dagen med penningen i hand. Jordbruksintresset gör sig gällande i andra länder: vi hafva icke något sådant intresse, ehuru nio tiondedelar af oss skola vara sysselsatta med åkerbruk; men just denna proportion, som icke lär finnas i något annat land, visar den magt vi äga att frambringa öfverskott till andras förbrukning, blott vägen öppnades för en jemnare afsättning. Hvad inflytande spannmålsafsättning på utrikes ort skulle äga på realisationens jemna utveckling inses lätteligen; men jag har icke trott mig böra förtiga en åsigt, som jag ägt, beträffande de föreslagna associationernas inflytande i denna del i egenskap af creditivtagare. Såsom egentligen riktande sin uppmärksamhet på spannmålsuppköp, försäljning och belåning, samt för någon del af sitt rörelsecapital uti Banken skuldsatta utan omsättningar, blifva dessa associationer nödsakade att anskaffa utländskt mynt eller draga växlar för sina skeppningar, ej införskrifva handelsvaror, som icke gå och gälla i deras liqvider med statsbanken och landtmännen, hvilkas säd de köpa eller belåna. Här är en direct omsättning af metallisk valuta för Svensk product, som visserligen till någon del kan genom importören förvandlas lika som vårt jern och våra trävaror; men, nästan ny product, bör den, åtminstone i början och synnerligen genom associationens ändamål, hafva ett sådant inflytande, som jag förutsatt.

Frib. Ehrenborgh: Jag anhåller att mot ingressen i denna punkt få göra åtskilliga anmärkningar. Lika med Hr af Wingård inser jag visserligen ett stort ändamål i spannmålsbelåningen och tror, att om den kan åstadkommas på sätt han åsyftat och BancoUtsk. gifvit anvisning uppå, vore det ganska nyttigt för Sveriges hufvudnäring; men huruvida denna creditiv rätt för associationer, som belåna spannmål, bör sättas i första rummet, ville jag betvifla. Jag skall likväl ej vara envis, och i fall Ståndet vill dela denna mening, skall jag ej söka göra en motsatt gällande. Deremot måste jag tillkännagifva, att då förmodligen ganska obetydliga capital komma att blifva tillgängliga för creditiven, sedan Ståndet antagit den nu beslutade proportionen, tror jag, att man måste frågå Utsk:s tillstyrkande att lemna creditiv åt bolag och enskilda personer. Jag tror det vara bättre att använda de ringa tillgångar, man får, till så beskaffade associationer, som kunna vara i behof af understöd i stor scala, än att splittra dem till flera. Under denna förutsättning skulle jag önska, att creditivanslagen i främsta rummet reserverades åt blifvande hypoteksföreningar. Hvad privatbanker i allmänhet angår, är jag varm vän äfven af dem, men icke i så inskränkt scala som de, hvilka Utsk. synes hafva afsett. Små privatbanker äro den största olycka ett land kan hafva, då deremot stora och väl ordnade äro en välgerning. Den privatbank, som är inrättad i Skåne, har visserligen till viss grad uppfyllt sitt ändamål, och man bör skatta sig lycklig, att första steget är gjordt af personer med stor förmögenhet; men denna privatbank hvilat likväl hufvudsakligen på sina stiftares personlighet, och denna bör icke vara grunden för privatbanker. Jag befärar, att genom creditivs utdelande i små portioner skulle just sådana privatbanker uppstå, som jag önskade aldrig se uppkomma. Deremot, om privatbanker uppkomma i stort, hyser jag den föreställning, att desamma ej skola vara särdeles betjenta med eller i behof af dessa små creditiv, som Utsk. föreslagit. De äro i behof af helt annat, som jag ej tvekar att nämna, ehuru det ljuder illa inom detta hus; de behöfva räntebärande papper. Det är genom dem, som de kunna uppkomma, och måhända kan det ske just derigenom, att hypoteksföreningar i första rummet uppstå och i så solid scala, att deras papper blifva coursägende icke blott inom landet, utan äfven utomlands. Så kunna möjligtvis stora privatbanker, sådana jag önskar dem, uppkomma. Om, såsom jag hoppas, Arméens Pensionscassas obligationer vinna den cours, de böra hafva i anseende till sin soliditet, och vi komma derhän att fondera Riksg. cont:s skuld på ett sätt, som bereder säkerhet åt dess papper, hafva vi måhända grunden redan lagd för sådana fonder; som erfordras för frambringandet af solida privatbanker. I fall detta betänk. antages i sin helhet, tror jag, att erfarenheten

skall komma att besanna, att solida privatbanker ej skola begagna sin creditiv rätt på banken, men deremot de mindre solida, till föga fromma för landet. Det är på sådan grund jag skulle önska, att privatbanker ej finge creditiv rätt, såvida de ej äro sådana, som åtaga sig belåning af spannmål, hvilka Utsk. i första momentet särskildt upptagit. Andra bolag och särskilda personer skulle jag tro ej heller nu böra få creditiv i statsbanken, hvaremot jag tror, att just dessa bolag och enskilda personer böra hafva creditiv rätt i de privata banker, som uppstå; ty jag anser det vara en missförstådd idé, att låta creditiven utsträckas för långt i statsbanken. Creditiven böra begagnas såsom öfverassignering, i fall de skola göra den åsyftade nyttan, och detta måste ske så nära Banken, att Banken är i tillfälle att följa assignanten och tillse, huru han bedrifver sin creditiv rörelse. Det är alltid svårt för en stor statsbank att på långt afstånd utöfva denna kontroll. Hon kan göra det i stort med stora privatbanker och hypoteksföreningar; men kontrollen öfver mindre associationer och enskilda personer blefve ytterst svår. Jag skulle därför hemställa, att R. o. Ad. bifölle punkten på det sätt, att 1:sta och 2:dra mom. blefve antagna, men de 2:ne öfriga afslagna.

Hr Dalman, Wilh. Fredr.: Jag skulle visserligen, om jag följde den grundsats, som jag redan vid återremissen af Utsk:s förra betänk. uttalade, och den ännu vidhåller, tillstyrka afslag på denna punkt i BancoUtsk:s betänk., emedan jag, enligt hvad jag förut mångfaldiga gånger yttrat, anser det vara högst principvidrigt att, i stället för att förenkla, intrassla och utvidga Bankens functioner. Hvad sjelfva principen af cassa-creditiv angår, tror jag, att BancoUtsk. ej gjort sig redig tanka öfver hvad dermed bör förstås. Efter hvad jag hört yttras af personer, som känna förhållandet i andra länder, gör jag mig det begrepp om cassacreditiv, att i de länder, der guld och andra ädla metaller utgöra det egentliga rörelsemyntet, och der man således ej utan mycket besvär kan medföra stor cassa, nedsätter man denna cassa hos en bankier och erhåller deremot en assignation. Att äfven den öfverenskommelse göres, att man får öfverassignera, är visserligen möjligt; men det sker med skyldighet att, vid första tillsägelse, återgälda den crediterade summan. Det är således en bekvämlighets-anstalt för köpmännen; men jag betviflar, att någon statsbank finnes i hela världen, der sådana creditiv beviljas, som de här ifrågakar., hvilka icke kunna indragas på flera månader eller skola räcka från riksdag till riksdag och grunda sig på reverser, fastighetsinteckningar m. m. Sådana creditiv kunna ej öfverensstämma med en väl ordnad banks organisation. Men då jag är vän af hypoteksföreningar och ej ser någon egentlig fara vid att bifalla dessa creditiv, sedan plu-

raliteten inom RiksSt. satt en gräns för sedelemissionerna, vill jag ej motsätta mig det förslag, som Frih. Ehrenborgh framställt. Hvad creditiven för enskilda personer angår, kan jag icke underlåta att yttra min förundran deröfver, att då Utsk. på ena sidan framställt såsom princip, att man borde uppmuntra privatbanker, har Utsk. å andra sidan icke allenast beviljat enskilda personer assignationsrätt på Banken, utan äfven önskat lemna dem rätt att, emot hypothiserande af inteckningar &c., få röra sig med statsbankens credit. Jag tror, att detta står i rak strid med det ändamål, Utsk. åsyftat medelst privata bankassociationers bildande. Jag skulle derföre tro, att Utsk. icke menat något med den grundsatsen, att det vore väl, om penningrörelsen öfverlemnades åt enskilda bolag; ty jag tycker mig i hela detta betänk. se ett bemödande att insnärja alla penningeförhållanden med statsbanken, för att bibehålla herraväldet öfver penningväsendet. Så har jag uppfattat Utsk:s tillstyrkande i denna punkt; men med den reservation jag gjort, att det är en uppoffring af mina grundsatser, instämmer jag i det af Frih. Ehrenborgh framställda förslag.

Gr. Cronhjelm, Otto Aug.: Jag är egentligen förrekommnen af Frih. Ehrenborgh medelst hans nyss afgifna anförande, då jag derifrån undantager Hr Frih:s särdeles stora och vid flera tillfällen ådagalagda förmåga att i ett fondsystem se uppkomst för landet i allmänhet och såväl för det ena som det andra slaget af associationer; men jag instämmer i det resultat, hvartill Hr Frih. på dessa premisser kommit, neml. att man, för att gifva en gärd åt det önskningsvärda ändamålet att få belåning af spannmål, kan antaga 1:sta punkten, och då jag deri instämmer, får jag tillägga, att detta beslut troligen endast kommer att finnas på papperet och åtminstone ej före nästa riksdag kommer att realiseras. Den andra punkten af den nu föredragna delen af betänk., eller att cassacreditiv må kunna lemnas åt de hypoteksföreningar, som kunna uppstå och hvilkas reglementen blifvit af K. M. i nåder gillade, dertill vill jag äfven lemna min röst. Jag skulle tro, att i fall R. o. Ad:s på f. m. fattade beslut blifver gällande, man redan gjort mycket för hypoteksföreningarna; men jag vill ej neka, att äfven instämma i hvad här är föreslaget. De föreslagna creditiven för privatbanker i allmänhet samt andra bolag och enskilda personer nödgas jag deremot bestrida. Jag är deruti ense med Frih. Ehrenborgh; men jag uppgör min slutsats på helt andra premisser. Jag tror, att de privatbanker, vi skola vänta oss, äro att förvänta på den väg, att utländningar, med större capitaltillgångar än vi, skola begagna tillfället att, efter införandet af ett stadgadt mynt härstädes, bilda associationer och privatbanker i ett land, der räntan är högre, än den de i eget land erhålla. Jag

tror, att all den soliditet, som dessa privatbanker kunde bygga på de små cassacreditiven, de kunde erhålla från riksbanken, ej vore tryggande för landet. De särskilda privatbanker, som redan finnas, skulle, enligt hvad deras delägare sagt mig, icke vilja upplefva den dag, då de behöfde anlita den lilla hjälp, statsbanken kunde erbjuda. Jag tror således lika med Frih. Ehrenborgh, att landet icke är betjent med att i konstvåg uppdraga en så späd och svag planta, som genom dessa cassacreditiv kunde uppstå. Beträffande åter creditiven för andra bolag och enskilda personer, fruktar jag, att de, på sätt den siste värde talaren yttrat, icke stå i öfverensstämmelse med de principer för en sund bankförvaltning, som man nu velat hos oss införa; ty i stället för att förenkla Bankens förhållanden, skulle de intrassla dem, och jag tror dessutom, att denna creditiv rätt för enskilda personer svårligen kunde begagnas inom hela landet, utan troligen endast skulle komma de två stora platserna Stockholm och Götheborg till gagn. Jag kan af dessa skäl icke bifalla cassacreditiven för enskilda personer, och tillstyrker således bifall å de tvenne första samt afslag å de tvenne sednare punkterna af den nu föredragna ingressen.

Hr Hegardt, Christ. Bernh.: Jag ogillar visserligen icke i sin princip det nya utlåningssätt i form af cassacreditiv, som BancoUtsk. här föreslagit; men jag bör icke dölja den öfvertygelse, jag hyser, att det är betänkligt att nu genast, vid realisationens början och innan vi åtminstone under några år sett dess utveckling, stadga en sådan utlåning. Man äger icke och kan icke dessförinnan få någon säker grund för att bedöma, huru långt man på denna väg utan våda kan gå. Min önskan hade derföre varit, att R. St. hade beslutat, att intill nästa riksdag utlåningen skulle helt och hållet förblifva på samma grunder, hvarpå den för närvar. hvilat, och att åt kommande Ständer hade blifvit öfverlemnadt att på ändamålsenligaste sätt reglera den. Då jag likväl funnit, att utvägar till biträden för de förmodade hypotheksföreningarna härigenom kunna vinnas, utan att några sedelemissioner utöfver den nuvar. sedelstocken behöfva komma i fråga, är jag långt ifrån att motsätta mig, att dessa cassacreditiv för dem och jemväl för de associationer, som belåna Svensk spannmål, må beviljas, sedan tillgångar dertill finnas i afbetalningarna på fastighetslånen uti de 200,000 r:dr, hvilka blifvit från Bancodisconten reserverade, äfvensom uti Bankens behållna räntevinst från riksdag till riksdag; och såvida de på dessa tillgångar grundas, skall jag t. o. m. tillstyrka cassacreditiv för hypotheksföreningar och enskilda associationer, som belåna spannmål; men derutöfver kan jag, på de af Frih. Ehrenborgh så grund-

grundligt och väl utvecklade skäl, icke gå, utan får jag på det högsta afstyrka, att före nästa riksdag något slags cassa-creditiv beviljas privatbanker eller enskilda bolag och personer.

Hr Lefrén, Joh. Pehr: H. R. o. Ad. tacktes inse, att hvad som i 21:sta punkten är föreslaget samt hvad som vidare i den dermed gemenskap ägande 22:dra punkten är utveckladt innehåller ett fullständigt system om dessa cassa-creditivs användande, och att allt, hvad af de särskilda värda talarne nu här blifvit yrkadt, redan ligger i detta system, emedan de företrädesrättigheter, som här äro yrkade, föra till samma mål, som Utsk. afsett. Således, då hypoteksföreningar blifvit satta i första rummet, då sedermera associationer för spannmålsbelåning samt privatbanker, som i stor scala befatta sig med samma ändamål, blifvit nämnda, samt derefter privatbanker i allmänhet och slutligen andra bolag och enskilda personer äro föreslagna att erhålla ifrågavar. rättighet, så är det klart, att i mån af bristande tillgångar blifva de sednare nämnda uteslötna från delaktighet af denna förmån; men i händelse tillgångarna räcka till äfven för dem, kunna de begagna sig af denna bancorörelse, som är fullkomligen öfverensstämmande med sanna bankprinciper och nästan den enda riktiga för vår bank, emedan den medgifver möjlighet för banken att utsträcka sin rörelse, då näringarna så kunna fordra, och att indraga den, då näringarna icke behöfva ett sådant biträde. En sådan creditivrörelse ger de särskilda associationerna den fördel, att de ej behöfva hålla stor cassa, utan hafva att påräkna understöd i nödens stund. Det är icke någon slags bank, som med så mycken nytta och på så riktiga grunder, som en statsbank, kan lemna ett dylikt biträde, och denna rörelse tillhör nästan uteslutande en sådan bank; ty en statsbank bör icke egentligen beräkna någon vinst, utan om den bär sina kostnader och använder hvad som af andra banker beräknas som vinst till understöd för industrien, har den, enligt sin bestämmelse, blifvit icke en näringsidkare, utan ett stöd för näringarna. Statsbankens allmänna grundsats är således att öka ifrågavar. associationers styrka, på det de så mycket mera må kunna befrämja industrien. För min del får jag derföre vördsamt tillstyrka antagandet af förevar. punkt af Utsk:s betänk. i sin helhet, dock med iakttagande af någon redactionsförändring till följd af R. o. Ad:s redan fattade beslut, emedan den proportion, som R. o. Ad. frångått, i denna punkt omnämnes. Jag yrkar icke kringgående af R. o. Ad:s förra beslut, utan endast denna punkts antagande, såvida den står i öfverensstämmelse med redan fattade beslut; men dessa göra blott en redactionsförändring nödig.

Frih. Ehrenborgh: Jag skulle visserligen icke motsätta mig den siste värde talarens önskan att antaga ifrågasatt punkt i sin helhet, såvida icke, till följd af den ställning, hvori statsbanken kommit genom våra föregående beslut, lätt kunde hända, att Bankens tillgångar blefve så små, att svårligen den företrädesrätt, som denna punkt afser, kunde begagnas. Jag föreställer mig neml., att under loppet af ett eller tvenne år icke skulle bilda sig några hypotheksföreningar eller associationer för belåning af spannmål, så fullkomliga, att deras reglementen kunde af K. M. fastställas. Jag föreställer mig äfven, att ej heller någon privatbank under samma tid uppstode och begärde dessa creditiv. Då skulle det fall inträffa, att den i sista rummet för enskilda personer medgifna creditivrätt inträdde och kunde begagnas; men kort efter, sedan creditiv till dem blifvit lemnade, kunde en sådan association uppstå, som hade företrädesrätt. Då vore creditiven måhända till hela sitt belopp begagnade af privata, och denna association finge vänta åtminstone 6 månader eller uppsägningstiden, innan den kunde komma i åtnjutande af den företrädesrätt, punkten afser. Detta är ett skäl, hvarföre jag skulle tillstyrka R. o. Ad. att fatta det beslut, BorgareSt. redan tagit i detta ämne. Ett annat skäl ligger äfven deruti, att, såsom jag förut tagit mig friheten nämna, jag anser det alltid vara svårt för en bank, med så stor utsträckning som statsbanken, att följa creditiven i sin utgrening. Detta skäl är visserligen ringa, men bör dock icke helt och hållet förbises, och ehuru jag icke kan bestrida, att creditivrörelsen är en fullkomligt bankmessig åtgärd, tror jag likväl, att, då man önskar sig privatbanker, man bör bereda dem tillfälle att lemna dessa creditiv, emedan de inom sina arrondissementer bättre kunna följa creditivtagarens sätt att deraf begagna sig. Jag vågar således tillstyrka R. o. Ad. att förena sig i det beslut, som af BorgareSt. blifvit fattadt.

Gr. Cronhjelm: Just det skäl, som Hr Lefrén, med hvilken jag i dessa Anancefrågor så ofta instämt, lagt till grund för sitt tillstyrkande af Utsk:s förslag, är det hufvudskäl, hvarföre jag afstyrker samma förslag, såvidt det afser creditivrätt för bolag och enskilda personer. Den värde talaren har sagt, att det är den naturligaste befattning för statsbanken samt den rörelse, som nästan uteslutande tillhör en sådan bank, att lemna cassacreditiv, emedan en statsbank icke, såsom privatbanken, behöfver tillse, huru stor dess vinst blir, utan att den, endast den sköter sin rörelse så, att den bär sig, kan lemna till understöd för landets industri den vinst, privatbanken måste tillskynda sina ägare. Utan den sats, som, i fall man för alltid vill bibehålla en statsbank, är ganska riktig, ligger ett erkännande, att cassacreditiv till enskilda bolag och personer skulle af statsbanken

lemnas dem på förmånligare villkor, än de, hvarunder sådana creditiv af privatbanker kunde gifvas; men jag hemställer, huruvida det är möjligt, att något hopp lemnas oss öfrigt om privatbankers uppkomst, då man berättigar styrelsen för statsbanken att lemna allmänheten sådana förmåner. Privatbanker kunna ju ej uppstå utan förhoppning om vinst, och de kunna ej tälla med en statsbank, som bedriver sin rörelse, utan att äsyfta annan vinst än den, att näringarna må blifva understödda med tillräckliga förlag. Jag anser statsbanken just på dessa grunder ej böra lemna sådana creditiv åt enskilda bolag och personer; ty ju mera man framkallar sådana konstlade anstalter från statsbankens sida, ju mera motarbetar man möjligheten, att privatbanker skola bilda sig. Jag har just med flit velat borttaga dessa creditiv äfven för privatbanker, på det man må kunna motse uppkomsten af solida privatbanker, hvilka bättre skola kunna betjena näringarna i landet, än det blefve möjligt för den centraliserade statsbanken i ett land som Sverige, derest å ena sidan denna bank icke kan tillse, huru dessa creditiv användas, och å andra sidan de privata i hela landet icke kunna från centralisationsorten tillegna sig samma fördel, som de närmast boende personerna kunna förskaffa sig. Jag afstyrker således en så stor utsträckning af Bankens creditivrörelse, och ett af mina starkaste skäl är just det, som Hr Lefrén anført för bifall till Utsk:s tillstyrkaude.

Hr von Hobenhausen, Mich. Silvius: Då jag kom upp i plenum, hörde jag Frih. Ehrenborgh tillstyrka antagande af första och andra punkterna af den nu föredragna ingressen, och jag har sedermera hört samme värde ledamot tillstyrka, att R. o. Ad. måtte instämma i BorgareSt:s beslut. Såvidt jag kan påminna mig, beviljar detta beslut creditiv endast för hypothecksföreningar, och äro således derigenom sådana associationer, som belåna Svensk spannmål, uteslutna från creditivrätt. Är förhållandet sådant, och skul-le dessa associationer äfven i detta fall blifva uteslutna samt således, sedan R. o. Ad. medelst på förmiddagen fattadt beslut, deri de öfriga Stånden skola inbjudas att deltaga, förordnat, att hvad som i afbetalningar på fastighetslånen inflyter, skall reserveras för hypothecksföreningarna, samt bifallit, att 200 000 r:dr af anslaget för Bancodisconten äfven skola komma dessa föreningar till godo, nu ytterligare de medel, som af bancovinsten till creditiv kunna disponeras, komma att till hypothecksföreningarna ensamt och uteslutande utgå, så tyckes mig, att för dem tages allt, hvad tagas kan. Jag har förut uttryckt min mening i afseende på dem, eller att deras äfvensom fastighetsbelåningens verkan är att öka jordvärdet. Afbetalningar komma lika litet hädanefter att ske som hittills i följd af landtmannens försäljning af sina producter och förbättrade hushållning, utan i den mån,

som amorteringar kunna äga rum, skola nya lån begäras; men hypoteksföreningarna verka lika säkert som fastighetsbelåningen till ett förhöjd jordvärde. Jag är visserligen icke emot hypoteksföreningarnas inrättande, ehuru det stora skälderför, som Frih. Boye nämnt, ej kan anses giltigt; ty då Konung Fredrik inrättade hypoteksföreningar i Schlesien, var detta genom kriget utplundradt, så att icke allenast capitaler, utan jemväl kreatur, foder m. m. saknades och endast jordvärdet var i behåll. Jag tror äfven, att hypoteksföreningarna, likasom fastighetslånen, kunna lika verksamt, som några andra understöd för jordbruket, befrämja detsamma, i fall en förnuftig hushållning iakttages; men då detta i allmänhet ej är att förvänta, tror jag, att hellre än att använda statens medel på ett sätt, som hufvudsakligen endast skulle verka till egendomsvärdets ökande samt således till fördel för dem, som sälja sina egendomar, man bör använda dessa medel till belåning af jordbruksproducter, så att producenten ej må blifva tvungen att i hast göra sig af med sina varor. Detta verkar icke allenast hushållning, utan befordrar äfven vår spannmålshandel, emedan för en sådan belåning fordras, att spannmålen skall vara torkad, och vi veta, att ett af de största hindren för vår utrikes handel med spannmål är det råa tillstånd, hvari den förvaras, och i följd hvaraf den lätt blifver förskämd. Jag tror derföre, att creditiv för associationer, som belåna spannmål, skulle vara ganska nyttiga, och att de här böra ställas i första rummet, sedan man förut företrädesvis för hypoteksföreningarna reserverat, hvad som besparas af fastighetslånen och Bancodisconten. Handlanden kan i allmänhet icke hafva något interesse af spannmålsbelåningen, likaså litet som manufaktur- och stångjernssmidet har interesse af, att belåning af tackjern skall äga rum, ty interessena råka här i strid med hvarandra; men man bör betrakta saken i sin helhet och öfverväga, hvad som är fördelaktigast för Riket och för min del tror jag det vara angeläget att antaga de 2:ne första nu ifrågakvar. momten med bibehållande af den ordning, Utsk. iakttagit vid deras upptagande. Hvad för öfrigt angår Hr Lefréns yttrande, att Utsk:s förslag innefattar ett helt system och att creditiv för enskilda personer och bolag endast komme i fråga, när tillgångarna vore större, än hvad som kunde erfordras för hypoteksföreningarna och associationer för spannmålsbelåning, får jag nämna, att bancovinsten kan erfordras för uppköp af silfver till vidmagthållande af silfverfondens behöriga styrka, och att derföre tillgångarna ej torde blifva så stora, som man synes hafva beräknat. Jag skulle jemväl anse bättre att använda de disponibla tillgångarna till förstärkning af Bancodisconten; ty man bedrar sig mycket, om man räknar på, att endast de, som bo i hufvudstaden, skola begagna denna rörelse, då deremot jag skulle tro den vara ännu vigtigare för

landsorterna och de mindre handelsstäderna, hvarest ett lån af 6000 r:dr Banco på 6 månaders tid ej är obetydligt. Vi veta ganska väl, att här i Stockholm finnas handelscontor, der man kan få insätta sina penningar emot 6 proc:s ränta och med rättighet att lyfta dem, när man behagar. När en sådan brist på penningar finnes härstädes, måste disconten vara en stor välgörning för småstäderna, hvarest denna brist naturligtvis är ännu större. Nu har man dock från Banco-disconten tagit årligen 200,000 r:dr för att skaffa creditiv åt dessa nya inrättningar och åt enskilda personer, och detta anser jag vara ett experiment, hvarmed åtminstone kunnat uppskjutas. Det synes mig äfven, som hade en annan ganska naturlig sak härvid kommit i betraktande, neml. belåning af vexlar. Hvad de utrikes vxlarna angår, är, såsom Herrarna nogsamt känna, vår handelsställning sådan, att våra handlande få ordres att skicka den eller den varan till sina principaler utrikes och sedan försälja vexlar på dem. Några vexlar dragas icke på Stockholm, och således är en belåningsrätt för utrikes vexlar icke rådlig för vår bank, då dess styrelse är så organiserad som nu; men för inrikes vexlar vore sådant fördelaktigt, dervid Bancostyrelsen på vanligt sätt kunde bedöma vixeluigifvarens vederhäftighet. Jag skall ej längre upptaga tiden, utan får endast förena mig i Frih. Ebrenborghs första förslag, att första och andra mom:n af ingressen måtte bifallas.

Hr Lefrén: Jag nödgas ännu en gång besvära R. o. Ad. De Hrr, som föreslå, att R. o. Ad. skall utesluta de sednare mom:n af denna ingress, anse Bankens tillgångar till cassacreditiv vara så små, att det ej är anledning förmoda, att något skulle blifva öfver för de i dessa mom. nämnda associationer. Räknar man åter tillgångarna, neml. banco-öfverskotten, den beslutade indragningen af 200,000 r:dr af discontfonden, afbetalningarna för Rikets skuld till Banken och räntevinsten, blir summan ej så obetydlig, ty den uppgår till 4,000,000 på 5 år. När man således kommer ihåg, att, enligt de följande mom. af förevar. punkt, intet creditiv får öfverstiga 300,000 r:dr, inser man, att 15 à 16 inrättningar fordras, på det tillgångarna må blifva användna. Deraf följer, att Banken har behof af att utlåna medlen till enskilda, när man kan förutse, att sådana inrättningar, som i de två första mom:n nämnas, ej skola uppstå till den mängd, som fordras för att absorbera tillgångarna. Hvarföre utesluta möjligheten att göra penningarna på ett riktigt sätt fruktbara, i fall dessa inrättningar ej hinna uppstå? Uppstå de, så taga de företrädet, och om de uppstå, sedan tillgångarna blifvit privata tilldelade, må de hålla till godo att vänta 6 månader, eller intilldess öfverflyttningar hunnit äga rum. Jag tycker, att det icke är skäl att klippa af ett system, som är uppgjort med all

möjlig beräkning, isynnerhet då de talare, som yttrat sig emot Utsk:s försvar, genom bifall till detsamma kunna vinna sin afsigt.

Jag ber att särskildt få nämna några ord i anledn. af hvad Gr. Cronhjelm yttrat. Hr Gr. säger, att han just på samma grund, som jag anført för bifall, funnit sig böra tillstyrka afslag å Utsk:s förslag; men detta kommer sig deraf, att Hr Gr. icke observerat, att jag sade, att statsbanken kommer att befrämja näringarna, när den understödjer de privata associationerna, bereder privatbankers uppkomst och befordrar deras rörelse, då deremot jag förklarat, att creditiv för enskilda personer ej kunna komma i fråga, förrän Banken nödgas se sig om efter ett tillfälle att draga någon nytta af de medel, som ej kunnat användas för de särskilda associationerna. Jag kan således för min del icke underlåta att tillstyrka bifall till betänk. Hvad åter beträffar den nu af Hr v. Hohenhausen ifrågasatta belåningen af vaxlar, får R. o. Ad., då Hr Rosenblads motion om belåning af utrikes vaxlar förekommer, tillfälle att öfverlägga om denna sak, och frågan derom hindrar alldeles icke antagandet af denna punkt.

Frih. Ehrenborgh: Jag har tagit närmare kännedom af BorgareSt:s prot.utdr. i denna fråga. Det hade undfållit mig, att BorgareSt. äfven uteslutit i mom. af ingressen, och för min del skall jag gerna qvarstå vid det förslag, jag i början af discussionen hade äran framställa, neml. att R. o. Ad. måtte bifalla de 2:ne första mom:n, ehuru jag har svårt att förlika mig med den tanken, att många sådana associationer, som i i mom. omtalas, skola komma att bilda sig. Erfarenheten torde komma att visa, att jag deri icke alldeles bedrar mig; men just på denna grund tror jag, att man kan medgifva en sådan företrädesrätt. Jag tror icke på de stora tillgångar, som Hr Lefrén uppgifvit, men tror, att de kunnat blifva sådana, om icke R. o. Ad. samt de öfriga Stånden beslutat, att några nya sedlar i intet fall få utgifvas, såvida icke reella fondens proportion till sedelstocken står som 2 till 5; men sedan detta beslut är fattadt, torde icke mera komma att återstå till creditiv, än de 200,000 rikdr, som skola utgå af Bancodisconten, och det, som möjligen kan blifva nettobehållning af bancovinsten. Jag tror, att händelser lätt kunna inträffa, då man skall vara så nära den antagna proportionen, att t. o. m. jern med svårighet kan blifva belånadt. För öfrigt återstår alltid det skäl för min önskan, att endast de 2 första mom:n må bifallas, att privata bolag och personer i annat fall kunde absorbera de tillgångar, hvartill äfven Utsk. ansett hypotheksföreningar och associationer för spannmålsbelåning böra hafva företrädesrätt, och de sednare således en längre tid kunde få vänta på ett sådant understöd, innan creditiven hos de för-

ra hunnit blifva uppsagda. I afseende på Hr Lefréns yttrande, att aldrig något creditiv borde lemnas till högre belopp än 300,000 r:dr, får jag erinra, att vi ännu icke kommit till den punkt, som omfattar denna fråga; men i consequens med hvad jag förut yttrat ville jag föreslå, att Bancostyrelsen må erhålla rätt att öka dessa creditiv i mån af hypotheksföreningarnas storlek och den säkerhet, de erbjuda Banken, ty jag vet icke, hvarföre man skulle stadga något bestämdt i detta fall, hvilket kunde vara skadligt för Bankens egen lånerörelse, hvaremot Banken i annan händelse ej underkastade sig något äfventyr. Jag får således vidhålla mitt förra tillstyrkande, att R. o. Ad. måtte bifalla endast de 2:ne första mom:n af förevar. ingress.

Hr Nordenanckar, Fredr. Wilh.: Då nu en alldeles ny lånerörelse inrättas, anser jag det vara angeläget, att man tillser, det densamma må blifva väl organiserad, såväl i afseende på bankens som landets sanna intresse. De här föreslagna enskilda cassacreditiven anser jag vara af helt annan natur, än som öfverensstämmer med en väl organiserad lånerörelse. De gagna endast några få enskilda intressen och deribland blott de närmast boendes. Jag anser dem icke förtjena namnet af cassacreditiv, emedan de åtminstone ej motsvara det begrepp, som man i andra länder fäster dervid, utan endast utgöra en försämring af den gamla assignationsrätten på Banken, hvaremot så många opinioner yttrat sig. Jag föreställer mig, att de, som hittills haft medel insatta i Banken, skola hädanefter hellre anmäla sig till erhållande af cassacreditiv, för att derå utan risk och utan förlag kunna draga så stora summor, de behaga. I andra banker åter öppnas räkning med de närboende näringsidkarne. Banken uppgör deras incasseringar, förräntar hvarje hopsparat penning, verkställer deras små liqvider och beviljar en förlagscredit, som dock aldrig får begagnas annat än på korta tider och underkastas hastig uppsägning. Erfarenheten har också visat den stora nytta, som industrien hemtar af så inrättade enskilda cassacreditiv. Men en sådan rörelse är här ingalunda åsyftad, och jag afstyrker således alla dylika creditiv för enskilda personer och bolag. Hvad privatbanker angår, tror jag, att cassacreditiv ej heller för dem böra beviljas, helst jag anser dem ej böra sättas i beroende af statsbanken och hoppas, att de skola utveckla sig sjelfständigt, grundade på egna kapitaler. Hvad åter jordbrukets understödjande medelst ifrågavar. creditiv beträffar, instämman väl icke heller dessa med principen för en god bankrörelse; men vid betraktande af Svenska jordbrukets närvar. ställning tror jag, att ett undantag i detta fall kan medgifvas. Vi stå nu på en öfvergångspunkt i afseende på spannmålsproduction, så att vi, i stället för att importera spannmål, behöfva utskeppning deraf. Ingen spannmåls-

handel äger dock rum i vårt land, åtminstone då man undantager några få orter, såsom Götheborg, Skåne samt måhända Calmare län och Öland. Vår local på vestra kusten är ganska gynnande för spannmålshandel på de få länder, som vanligen importera spannmål, neml. England och Holland. Sedan behovet i dessa länder om hösten visat sig, är Sverige i bästa tillfälle att under samma årstid begagna sig af denna conjunctur, och vi kunna då tillrycka oss spannmålshandeln från de längre bort belägna Östersjölander, som hittills dragit fördelarna deraf. Men dertill fordras upplag utaf säd i Götheborg. Jag tror således, att ett anslag för detta ändamål vore väl använt, och instämmer med Hr v. Hohenhausen, som ansett creditiv i första rummet böra tillerkännas associationer för spannmålsbelåning. Jag vill jemväl medgifva, att dylika creditiv dernäst må lemnas hypoteksföreningar, såsom ett medel att rädda egendomarnas capitalvärde, ehuru jag erkänner, att principen med afseende på Banken icke är den rätta. Skulle penningarna icke på dessa begge vägar kunna användas, tror jag dock ej, att den mindre goda rörelse, Utsk. här för öfrigt tillstyrkt, bör tillgripas endast för att kunna disponera penningarna, och i sådan händelse ville jag hellre tillstyrka vixel-belåning eller, hvad som borde vara nästan detsamma, medlens anslående till handelsdisconten, eller också deras öfverlemnande till Riksg.cont.

Hr von Troil, Emil: En värd talare, Hr Dalman, har sagt, att BancoUtsk:s mening med dess förslag i denna punkt ej kunde vara någon annan, än att förhindra alla privata bankers och låneanstalters uppkomst. Det kan visserligen vara betänkligt att inlåta sig i tvist med en så skarp-sinnig criticus, som bedömer icke allenast följderna, utan jemväl meningen af Utsk:s förslag bättre, än Utsk. sjelf; men det torde dock tillåtas mig att nämna, att det i allmänhet icke anses ofördelaktigt för en bank att äga creditiv på en annan. Jag vill likväl icke säga, att denna förmån är af synnerlig vikt, eller att privatbanker hos oss derförutan ej kunna uppkomma; men jag tror, att de enskilda bankerna icke förlora uppå, att en sådan rättighet för dem finnes, äfven om de ej vilja begagna sig deraf. Samma värde ledamot har äfven yttrat, att de föreslagna creditiven för enskilda personer och bolag vore hinderliga för privatbankers uppkomst, emedan sålunda ej lemnades tillfälle för dessa banker att med fördel bedrifva en sådan rörelse; och samma mening har blifvit uttryckt af en annan värd talare. Jag skulle likväl tro, att om dessa Hrr brytt sig om att efterse de vilkor, under hvilka dessa cassacreditiv blifvit föreslagna, skulle de funnit, att om privatbanker uppstå, kunna de lemna dem på vida billigare vilkor, och att icke

icke många kunna vilja begagna så beskaffade creditiv i statsbanken. För dem har neml. blifvit föreskrifven 5 procis ränta på hvad som derå drages samt $\frac{1}{2}$ procis afgift å hela creditivet. Sålunda komme 6 proc. att erläggas, i fall halva summan droges på creditivet. Ett sådant creditiv kan endast vara fördelaktigt för den, som drifver en sådan rörelse, som fordrar en stor liggande cassa för icke beräknliga utbetalningar, i hvilket fall det kan vara förmånligare att hafva ett creditiv för $\frac{1}{2}$ proc., än att förlora hela räntan på capitalet. Den ledamot, som uppträdde näst före mig, sade, att de ej förtjenade namn af cassacreditiv, och det kan vara detsamma, hvad de kallas; men då den värde talaren yttrade, att de ej äga likhet med de cassacreditiv, som utgifvas i andra länder, menade han förmodligen de creditiv, som lemnas af privatbanker i Skottland, och jag medger, att skillnaden är betydlig eller ungefär densamma som mellan en privatbank för några härader och en statsbank för ett vidsträckt land. Privatbanken i ett litet district blir ganska lämpligt en cassör för enskilda derstädes; men ett sådant åtagande torde ej vara passande för en statsbank i ett land af så stor vidd som Sverige. Icke kan man åt den uppdraga att för en handlande i Calmar uppbära inkomsterna och verkställa utbetalningarna för dagen. Någon ting annat har, såsom jag förut yttrat, varit ändamålet med denna creditivrörelse; och om man fäster uppmärksamhet dervid, torde man finna, huru oriktig Gr. Cronhjelmssupposition, att den skulle lemna fördel blott åt hufvudstaden och Götheborg, i sjelfva verket är. Det är neml. knappast tänkbart, att någon person i hufvudstaden skulle vilja betala $\frac{1}{2}$ proc. på de summor af creditivet, han icke dragit, emedan han med lätthet kan få penningar i handelsdisconten eller hos mäklare. Annorlunda är förhållandet med dem, som äro bosatta i landsorterna, långt ifrån Stockholm. De hafva mycken svårighet att få låna penningar och kunna derföre hafva stor fördel af ett sådant creditiv, hvarpå de betala $\frac{1}{2}$ proc., om penningar också icke dragas derpå, emedan de då hafva visshet att vid förefallande behof endast behöfva utfärda en assignation och derom lemna Banken avis. Det är med afseende på denna avisering jag får bestrida en annan anmärkning, att neml. creditivrörelsen endast skulle utsträcka den förut vanliga assigneringen på Banken. Man vet, att denna varit beräknad på öfverassignering; men då avisering skall äga rum, så snart assignationen är utfärdad, kan någon öfverassignering i stort icke ske, åtminstone ej utan missbruk inom Bancostyrelsen. Likväl vill jag gerna medgifva, att de beslut, R. o. Ad. fattat i de föregående hufvudpunkterna, i betydlig mån förstöra verkan af detta Utsk:s förslag, och måhända vore det vid nuvar. förhållande lämpligt att inskränka creditivrörel-

sen till hypoteksföreningar och sådana bolag, som befatta sig med spannmålsbelåning; men jag vill dock erinra, att den händelse kan inträffa, att hvarken hypoteksföreningar eller bolag för spannmålsbelåning uppstå, och jag anhåller derföre, att R. o. Ad. måtte vara betänkt uppå, huru Bancostyrelsen då skall utlåna den uppkommande bancovinsten, ty eljest kunde inträffa, hvad man kanske mest fruktar, att rörelsecapitalet blefve minskadt. Således torde R. o. Ad., i fall Frih. Ehrenborghs förslag antages, finna nödigt att bestämman något sådant utlåningssätt, t. ex. en utsträckt belåning af publika papper. Det synes mig dessutom, som redactionen borde undergå någon förändring. R. o. Ad. har i föregående punkt beslutat, att hvad som kommer att indragas från Bancodisconten äfvensom afbetalningarna å fastighetslånen skola användas till creditiv åt hypoteksföreningar, och det tyckes mig vara besynnerligt, att då man anslagit de tillgångar, som från dessa 2:ne håll äro att förvänta, uteslutande åt hypoteksföreningarna, man likväl nu vill sätta dessa föreningar i andra rummet; hvarföre jag tror det borde heta i denna punkt, att cassacreditiv må beviljas: 1:o åt hypoteksföreningar och 2:o åt associationer för spannmålsbelåning. En annan värd ledamot har talat om belåning af vaxlar. Hvad inrikes vaxlar och deras belåning angår, är en sådan förmån för dem afsedd i handelsdisconten, och de äro intet annat än ett papper, försedt med 2:ne namn, som, i fall dessa äro goda, få belånas i handelsdisconten. Hvad åter utrikes vaxlar angår, är med dem ett särskildt förhållande, och har BancoUtsk. ansett för tidigt att ingå i fråga om deras belåning, så länge det ej är tillåtet att draga vaxlar på Sverige med mer än 3 dagars sigt, under hvilken korta tid någon belåning af dem ej läser kunna komma i fråga.

Hr von Hartmansdorff, Aug.: Då Ståndet fattade de beslut, som af åtskilliga värda ledamöter ansågos så inskränkande och förnärmande för näringarna, omtalades, att inga lånetillgångar skulle för dem öfverblifva, utan att de skulle förtvina. — Nu åter, då fråga är om utlåning af Bankens tillgångar, anser man möjligt, att de skulle kunna uppgå ända till 4,000,000 r:dr, om jag icke hörde orätt. Det synes således troligt, att man förra gången öfverdrifvit sina farhågor och att man nu öfverdrifver sina tillgångar. För min del förmodar jag visserligen, att något blifver att utlåna medelst cassacreditiv, och jag har derföre utbedt mig tillfälle att derom yttra några ord. Jag instämmer hufvudsakligen med Frih. Ehrenborgh och de öfriga värda ledamöter, som yrkat, att cassacreditiv endast må lemnas för 2:ne ändamål, neml. hypoteksföreningar och bolag för spannmålsbelåning. Hr Hegardt har ganska riktigt anmärkt, att vi sakna erfarenhet om denna rörelse och att vi böra gå

försigtigt till väga, då vi börja en realisation, äfvensom att vi derföre böra till en kommande riksdag uppskjuta det närmare bestämmandet af dithörande mått och steg. En värd ledamot har frågat, hvad man skall göra med dessa tillgångar, i fall hvarken hypotheksföreningar eller bolag för spannmålsbelåning komme att uppstå? Jag får hänvisa till 2:ne utlåningssätt, som förut äro kända och brukliga: det ena att utlåna medlen i handelsdisconten, och det 2:dra att utlåna dem på publika papper. Det sednare utlåningssättet är utan inskränkning medgifvet i förevar. betänk. Det torde väl behöfva något närmare bestämmas, då vi hinna till den punkt, som handlar derom; men i alla fall synes det allena lemna tillräcklig utväg att använda tillgångarna. Hitills har man icke varit förlägen om tillfälle att utlåna penningar, utan den svårighet, hvaröfver man klagat, har varit att få lån. Jag tror icke, det vi hafva att under de följande åren före nästa riksdag befara någon stockning af capitaler, utan anhåller om Hr Gr. o. Landtnis propos. till bifall å de 2:ne första mom:n af förevar. ingress med den rättelse, som Hr v. Troil föreslagit, att hypotheksföreningarna må nämnas i första rummet och derefter föreningarna för spannmålsbelåning.

Hr Nordenanckar: En värd talare har yttrat, att han icke ansåge någon jemnförelse kunna äga rum emellan dessa enskilda cassacreditiv och den gamla assigneringsrörelsen. Jag anser dock denna jemnförelse vara ganska lämplig, och att enda skillnaden är, att assignationerna här skola dragas på minst 100 r:dr b:co och att den enskilda befrias från förlag och risk, emedan Banken i stället åtager sig båda delarna. Om således jemnförelsen ej slår in, är det derföre, att den nya rörelsen är förmånligare för creditivtagaren och sämre för Banken. En väl ordnad cassacreditivrörelse bör endast vara beräknad på att bereda räntebesparing, men aldrig sätta i omlopp nya creditpapper. De dragna assignationerna böra aldrig blifva löpande i allmänna rörelsen; men om de, enl. Utsk:s förslag, få utgifvas tryckta eller graverade på 100 r:dr, tror jag öfverassignering lätt kunna äga rum, om de blifva löpande, samt att man sålunda skall suppleera den förut criticerade assigneringsrörelsen. Jag anser äfven, att dessa cassacreditiv kunna lämpligast användas af personer, boende inom eller nära Stockholm. Ju närmare de äro den ort, hvarpå creditiven är utställda, till destomindre assigneringsrätt behöfva de anmäla sig, emedan de äro i tillfälle att så mycket lättare betäcka assignationernas belopp. De skola således vinna en räntebesparing i jemnförelse med de längre bort boende, hvilka måste anteckna sig till högre cassacreditiv. Jag fortfar således i den önskan, att dessa enskilda creditiv måtte uteslutas, äfvensom jag anhåller, att spannmåls-associationerna

måtte sättas i främsta rummet, emedan jag anser dem i statsøconomiskt afseende vara för landet vida nyttigare än hypoteksföreningar. De förra underlätta productionen; de sednare uppdrifva endast capitalvärdena.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. hemställde, om R. o. Ad. behagade bifalla den ofvan upptagna ingressen uti 2:sta punkten, likväl med uteslutande af den deruti föreslagna rättighet till cassacreditiv för dels privatbanker i allmänhet, dels andra bolag och enskilda personer.

Ropades ja.

Hr von Hartmansdorff: Jag får hemställa, om icke den omflyttning af ordningen inom första mom:n kunde ske, som Hr v. Troil föreslagit och hvarom äfven jag tagit mig friheten anhålla.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. yttrade, att då H. Ex. så uppfattat R. o. Ad:s svar, att Ståndet bifallit den af H. Ex. sednast framställda propos., och ingen dervid begärt votering, ansåg H. Ex. ingen förändring deruti numera kunna ske.

Hr von Troil, Emil: Jag får endast värdsamt reservera mig mot R. o. Ad:s sednaste beslut att antaga en redaction, som icke innehåller fullständig mening. Det kan vara förlåtligt för Utsk. att framställa en sådan, när det punktvis afgjort frågan och vid en sednare punkt ansett sig böra modifiera ett förut fattadt beslut; men att R. o. Ad., som har öfversigt af det hela, skall kunna godkänna en dylik redaction, anser jag för min del icke vara riktigt.

a) att all nödig varsamhet användes, så att det emellan metalliska cassan och sedelstocken bestämda förhållande icke genom cassacreditivs beviljande rubbas, samt att Bancostyrelsen vid hvarje års ingång uppgör beräkning af hvad som till cassacreditiv kan blifva för året disponibelt,

Hr Cederschjöld, Pehr Gust.: I anledn. af de beslut, R. o. Ad. förut fattat, rör:de åtskilliga punkter af detta betänk., tror jag det vara nödigt att göra ändring äfven i denna. Jag får därför värdsamt föreslå uteslutande af den här intagna mellanmeningen: "så att det emellan metalliska cassan och sedelstocken bestämda förhållande icke genom cassacreditivs beviljande rubbas;" och att redactionen må blifva följande: "att all nödig varsamhet användes, så att Bancostyrelsen vid hvarje års ingång uppgör beräkning af hvad som till cassacreditiv kan blifva för året disponibelt;" ty eljest skulle det, som blifver indraget af lånerörelsen i Bancodisconten och hvad som inflyter i afbetalningar på fastighetslånen, icke kunna utgå i rörelsen genom creditiv, derest icke silfvercassan uppginge till förhållandet af 2 till 5 emot sedelstocken;

och det måtte väl vara Ståndets mening, att dessa medel skola återgifvas rörelsen, ehvad förhållande än må finnas emellan silfvercassa och sedelstock.

Hr von Troil: Jag finner visserligen, att, i följd af R. o. Ad:s förut fattade beslut, denna punkt måste omredigeras, och att det icke kan blifva fråga om någon proportion, då R. o. Ad. beslutat, att till cassacreditiv ej får användas annat, än de medel, som från andra håll influtit; men jag kan icke godkänna Hr Cederschjölds redaktionsförslag, att all nödig varsamhet borde användas, så att Bancostyrelsen vid hvarje års ingång uppgör beräkning af hvad som kan blifva disponibelt, ty dertill fordras icke särdeles varsamhet, utan tror jag, att man snarare bör stadga: att all nödig varsamhet användes, så att de för cassacreditiven befintliga tillgångar ej öfverskridas, samt att Bancostyrelsen vid hvarje års ingång uppgör beräkning af hvad som till cassacreditiv kan blifva för året disponibelt.

Frih. Ehrenborgh: Jag kan icke fatta anledningen, hvarföre denna punkt skulle behöfva förändring; ty då R. o. Ad. bestämt en proportion emellan silfver- och sedelstock i afseende på sedelemissioner, synes mig den här intagna meningen kunna qvarstå. Sedan detta beslut blifvit fattadt, kunna creditiv ej utgifvas uppå annat än bancovinsten, de från Bancodisconten indragna 200,000 r:dr samt afbetalningar å fastighetslånen, såvida icke proportionen står som 2 till 5; och har man en gång beslutat denna proportion, måste man väl medgifva, att Bancofullmäktige skola bibehålla den. Jag inser således intet skäl att här göra någon förändring i Utsk:s förslag.

Hr Cederschjöld: Den siste värde talarens egen anmärkning tyckes mig ådagalägga behofvet af en redaktionsförändring; ty han har medgifvit, att det, som inflyter i afbetalningar på fastighetslånen, äfvensom det, som indrages från discontrörelsen, skall användas i creditivväg. Men det är just för att kunna använda dessa medel i denna väg, i händelse silfvercassan ej uppgår till $\frac{2}{3}$ delar af sedelstocken, som det är nödigt att vidtaga denna förändring, eller kanhända att helt och hållet borttaga och afslå denna punkt; ty jag vet icke rätt, hvartill den tjänar.

Hr von Troil: R. o. Ad. fattade vid 10:de punkten af detta betänk. ett beslut, som i det närmaste voterades omkull vid afgörandet af 11:te punkten. Skulle nu förevar. mom. blifva oförändradt, skulle det kunna tolkas såsom ett upphäfvande af 11:te punkten. Jag ifrar icke för sjelfva saken, men emot en oriktig form; ty om ej en redaktionsförändring här beslutes, blefve det åtminstone otydligt, huruvida tillgångarna för dessa cassacreditiv skola vara inskränkta till bancovinsten, de från disconten öfverflyttade

medlen och afbetalningarna på fastighetslånen, eller om man skulle kunna tyda mom. så, att denna lånerörelse kunde utsträckas utan afseende på hvad som på dessa vägar influ- tit, så snart metalliska cassan öfverskjuter $\frac{2}{3}$ delar af sedel- stocken. En annan följd af mom:s antagande blefve, att i händelse silfverfonden skulle sjunka under $\frac{2}{3}$ delar af sedel- stocken, skulle, såsom Hr Cedersohjöld anmärkt, Bancosty- relsen finna sig hindrad att ånyo utlåna alla de medel, som ingått från discontrörelsen och i afbetalning uppå fastighets- lånen. Jag kan således ej finna annat, än att en omredige- ring är nödvändig, och anhåller om propos. å det redactions- förslag, jag uppgifvit, så mycket mera, som jag tror, att Hr Cederschjöld godkänt detsamma,

Hr von Hartmansdorff: Jag kan icke instämma deri, att denna punkt kan uteslutas. Den torde vara nödig för sammanhanget i det hela, och det är ett väsendtligt stad- gande, som till slutet är intaget, neml. att Bancostyrelsen bör vid hvarje års ingång beräkna tillgångarna för cassacred- itiven; ty det visar, att Bancostyrelsen icke för hvarje dag skall uppgöra en sådan beräkning, utan vid hvarje års bör- jan på grund af förhållandet under det föregående och de medel, som vid årets slut finnas, hvilket allt synes mig va- ra ganska riktigt. Hvad som må till cassacreditiv användas, om det blott är den tillgång, som skulle vinnas genom en tillräcklig proportion emellan silfver och sedelstock, eller om dertill äfven hörers Bankens behållna räntevinst, det har R. o. Ad. ännu icke afgjort, och det blir föremål för ett senare beslut. Nu talas, enligt Hr v. Troils förslag, endast om de tillgångar, som för cassacreditiv äro bestämda. Jag tror derföre, att punkten bör bibehållas med den redaction, som Hr v. Troil uppgifvit, och hvilken, om jag rätt min- nes, innehöll, att all nödig varsamhet bör användas, så att de till cassacreditiv anslagna tillgångar ej må öfverskridas.

Den af Hr v. Troil föreslagna redaction upplästes, så lydande; att all nödig varsamhet användes, så att de för cassacreditiven befintliga tillgångar ej öfverskridas, samt att Bancostyrelsen vid hvar- je års ingång uppgör beräkning af hvad som till cassacreditiv kan blifva för året disponibelt.

Hr von Hartmansdorff: Jag skulle, för min del, blott tillstyrka, att man i stället för: "befintliga tillgångar," måtte införa; "användbara tillgångar," samt att ordet: "iakt- tages," må nyttjas i stället för: "användes."

Uppå derefter framställd propos. biföll R. o. Ad. den sist upplästa redactionen med den af Hr v. Hartmansdorff föreslagna förändring, att i stället för ordet: användes, skulle insättas ordet: iakttagas, och i stället för ordet: befintliga, skulle sättas ordet: användbara.

b) att alla för cassacreditiv, enligt grunderna för Bankens förvaltning, tillgängliga medel, med undantag af de uti 20:de punkten särskildt omnämnda 200,000 r:dr af Bankens låneförslag till disconten, skola i första rummet användas till cassacreditiv åt de associationer, som uteslutande, samt de privatbanker, som i större scala befatta sig med belåning af spannmål på sätt och i den ordning här ofvan finnes upptaget, om och när dylika associationer och privatbanker till sådana creditiv kunna sig anmäla;

att de hypoteksföreningar, som till erhållande af cassacreditiv i Banken sig anmäla, äro uteslutande berättigade till creditiv af de 200,000 r:dr, som i sådan händelse kunna från Banco-discontens fonder öfverflyttas, samt att af öfriga tillgängliga medel cassacreditiv böra dem beviljas näst efter ofvannämnde associationer och de privatbanker, som i större scala med spannmålsbelåning sig befatta;

att, såvida hvarken associationer eller privatbanker, af förenämnde egenskap, eller hypoteksföreningar uppstå och cassacreditiv åstunda, eller några medel finnas tillgängliga, sedan dylika inrättningar erhållit de belopp, hvartill desamma sig anmält, privatbanker i allmänhet då lemnas cassacreditiv af dessa medel;

att i sista rummet cassacreditiv må beviljas öfriga bolag och enskilda personer;

samt att, i händelse flera, inom samma class, till cassacreditiv, på en gång och till större belopp, än Bankens tillgångar för året medgifva att i sådan väg användas, sig anmäla, de tillgängliga medlen då, efter Bancostyrelsens ompröfvande, fördelas emellan dem, som samma class tillhöra.

Gr. Cronhjelm: Jag tror, att de 4 första punkterna af lit. f behöfva omredigeras till följd af R. o. Ad:s i föregående punkter fattade beslut. Sålunda torde i 1:sta punkten, efter orden: "låneförslag till disconten," böra tilläggas: "samt de uti 18:de punkten lit. f nämnda, från Bankens fastighetsbelåning inslytande capitalafbetalningar," samt likaså i andra punkten, efter ordet: "öfverflyttas," böra inslyta: "samt af de från fastighetsbelåningen inslytande capitalafbetalningar." 4:de och 5:te punkterna torde åter få utgå, emedan R. o. Ad. beslutat, att creditiv endast skola lemnas åt associationer för spannmålsbelåning, åt sådana privatbanker, som i större scala befatta sig med en sådan belåning, samt åt hypoteksföreningar. Den 5:te punkten är den enda, som oförändrad kan kvarstå.

Frih. Ehrenborgh: Gr. Cronhjelm har förekommit mig i afseende på 1 och 2 mom. lit. b; men i afseende på 3 mom. får jag hemställa, om icke här vore rätta stället att omnämna, hvad som iakttagas bör i den oförmodade händelse, att hypoteksföreningar och associationer för belåning af spannmål icke anmäla sig till erhållande af creditiv. Jag delar den af Hr v. Hartmansdorffs framställda mening, att belåning af publika papper i sådant fall bör vara den utväg, Bancostyrelsen företrädesvis äger att använda till absorberande af Bankens möjligen liggande tillgångar; och jag hemställer derföre, huruvida icke här bör stadgas, att, såvida icke associationer och privatbanker af förenämnde egenskap eller hypoteksföreningar uppstå, som kunna absorbera de tillgångar, Banken äger, må det vara Banken tillåtet att använda dessa tillgångar till belåning af publika papper i den ordning, som kommer att bestämmas vid afgörandet af punkten N:o IV, som rör utlåning emot hypotek af actier och publika papper.

Hr Cederschjöld: Här är i 1 mom. ett undantag gjordt af de 200,000 r:dr, som blifvit indragna af Bankens låneförlag till disconten, hvilket jag tycker icke stå väl tillsammans med R. o. Ad:s förut fattade beslut, att just dessa 200,000 r:dr, tillika med hvad som inflyter i afbetalningar på fastighetslånen, skola användas till dessa föremål; ty om man undantager dessa medel, lär icke mycket återstå för creditiv, sedan man beslutat, att sedelstocken icke får med konst ökas annorlunda, än för metallbelåning och inom proportionen af 2 till 5. Jag får derföre hemställa, om icke redactionen kunde blifva följande: att alla för cassacreditiv, enligt grunderna för Bankens förvaltning, tillgängliga medel skola i första rummet användas till cassacreditiv åt de associationer, som uteslutande, samt de privatbanker, som i större scala befatta sig med belåning af spannmål, på sätt och i den ordning här ofvan finnes upptaget, om och när dylika associationer och privatbanker till sådana creditiv kunna sig anmäla.

Gr. Cronhjelm: Jag får fästa den siste värde talarrens uppmärksamhet derpå, att det är alldeles nödvändigt att, på sätt BancoUtsk. föreslagit, undantaga dessa 200,000 r:dr, emedan R. o. Ad. i 20:de punkten redan beslutat, att de skola uteslutande användas för hypoteksföreningar. Skulle man icke undantaga dem här, hade vi fattat 2:ne hvarandra rakt motsatta beslut. Jag vidhåller derföre den anhängan, jag framställt, att hela detta mom. må blifva bibehållet, men med det tillägg, att undantag jemväl må göras för capitalafbetalningarna på Bankens fastighetsbelåning.

Hr

Hr Rosenblad: Hvad Hr Cederschjöld yttrat om första mom. af förevar. lit. b måtte häröfva deraf, att han icke observerat, att ehuru företrädesrätt till erhållande af creditiv blifvit här i 22:dra punkten tillagd associationer, som uteslutande, och privatbanker, som i större scala befatta sig med spannmålsbelåning, framför hypoteksföreningar, så hafva dock de från disconten öfverflyttade 200,000 rdr samt afbetalningarna å fastighetslånen förut blifvit reserverade för hypoteksföreningarna, i följd hvaraf det af Hr Cederschjöld anmärkta undantaget fullkomligen öfverensstämmer med hvad R. o. Ad. redan beslutat. Jag kan således, hvad såväl 1 som 2 mom. beträffar, ej annat än instämma i det redaktionsförslag, som Gr. Cronhjelm främställt. I afseende på 3 mom. kan jag ej helt och hållet instämma med Frih. Ehrenborgh, utan förenar jag mig äfven i detta fall med Gr. Cronhjelm. De medel, som kunna blifva disponibla för hypoteksföreningar samt associationer för spannmålsbelåning, bestå af 2:ne classer, eller medel, som redan dertill blifvit anslagna, och medel, om hvilkas disposition beslut ännu icke blifvit fattadt. Till de förra höra hvad som öfverflyttas från Bancodisconten samt afbetalningarna å fastighetslånen, och R. o. Ad. har i afseende på öfverflyttningar från disconten beslutat, att om medlen ej kunna användas till cassacreditiv för hypoteksföreningar, skola de återgå till discontrollen. Något ytterligare stadgande om dessa medels användande för det fall, att hypoteksföreningarna ej absorbera dem, är således ej behöfligt; och jag skulle tro sådant vara lika obehöfligt i afseende på capitalafbetalningarna å fastighetslånen, ehuru jag ej nu bestämdt erinrar mig det beslut, R. o. Ad. derom fattade. Men en hufvudsaklig tillgång för dessa creditiv finnes i afbetalningarna på statsverkets diverse skulder till Banken samt i bancovinsten, som är ganska betydlig. Derom har beslut ännu icke af R. o. Ad. blifvit fattadt, och i fall dessa medel anslås till creditivrörelsen, blifver nödigt att bestämma, huru de skola disponeras, i händelse de ej behöfvas för associationer för spannmålsbelåning eller hypoteksföreningar. Enligt min tanka kan dock detta beslut tagas, då vi hinna till de punkter af betänkl., som omnämna dessa medel. Jag anser derföre bäst att låta 3 mom. af lit. b förfalla; men vill man bibehålla det, enligt Frih. Ehrenborghs förslag, måste man erinra sig det redan i 20:de punkten fattade beslutet om öfverflyttningar från Bancodisconten. Jag får särskildt nämna, att i händelse tillgångarna för cassacreditiv blefve disponibla till andra föremål, vore ett godt tillfälle att använda dem icke blott till utlåning på publika papper, utan jemväl i handelsdisconten, om vi få discontering af inrikes vaxlar.

Hr Tham, Wolrath: Den redaction, som Gr. Cronhjelm föreslagit, är så mycket nödvändigare, som R. o. Ad. vid 20:de punkten icke allenast bifallit BancoUtsk:s betänk., att 200,000 r:dr skola få årligen efter viss tids förlopp innehållas af Bancodiscontens tillgångar för att till hypoteksföreningar utlemnas, utan äfven beslutat, hvad som står i sista raderna af samma punkt, neml. "att, i händelse berörde medel från Bancodiscontens låneförlag ej skulle kunna till cassacreditiv åt hypoteksföreningar användas, samma medel skola i discontväg, hädanefter såsom hittills, utlånas." Således, då det är beslutadt, att dessa 200,000 r:dr icke kunna annat än i discontväg utlånas, om de ej användas till creditiv för hypoteksföreningar, är det nödvändigt att bibehålla det undantag, som i första mom. af lit. *b* förekommer. Ett dylikt undantag är, såsom Gr. Cronhjelm framställt, nödigt i afseende på capitalafbetalningarna å fastighetslånen, ty R. o. Ad:s beslut var ganska bestämdt, att dessa medel skola användas till cassacreditiv för hypoteksföreningar, men att, i händelse sådana föreningar ej bilda sig och begagna dessa tillgångar, skola lånen få bibehållas. Huruvida det 3 mom. bör omredigeras, på sätt Frih. Ehrenborgh föreslagit, lemnar jag derhän. Jag skulle tro, att det beslut, som R. o. Ad. i detta afseende behagar taga, kunde införas i 4 art. af detta betänk.; men för mig är det likgiltigt, i fall 3 mom. undergår en sådan förändring, som Frih. Ehrenborgh tillstyrkt.

Frih. Ehrenborgh: Den anmärkning, Hr Rosenblad gjort, är ganska riktig. Det hade undfallit mig, att sedan det beslut var taget, att, i händelse hypoteksföreningarna ej absorbera den för dem reserverade summa, skall den återgå till discontrörelsen. Hvad de öfriga tillgångarna för cassacreditiv angår, kunna vi lämpligare afgöra, huru de, i fall de dertill ej kunna användas, skola disponeras, när vi komma till frågan om Bankens utlåning emot hypothek af actier och publika papper. Jag frångår således min anmärkning och instämmer i den redaction, Gr. Cronhjelm föreslagit.

Gr. Cronhjelm:s redactionsförslag upplästes, så lydande: att alla för cassacreditiv, enligt grunderna för Bankens förvaltning, tillgängliga medel, med undantag af de uti 20:de punkten särskildt omnämda 200,000 r:dr af Bankens låneförlag till disconten, samt de uti 18:de punkten lit. *f* nämnda, från Bankens fastighetsbelåning inflytande capitalafbetalningar skola i första rummet användas till cassacreditiv åt de associationer, som uteslutande, samt de privatbanker, som i större scala befatta sig med belåning af spannmål, på sätt och i den ordning här ofvan finnes upptaget,

om och när dylika associationer och privatbanker till sådana creditiv kunna sig anmäla;

att de hypoteksföreningar, som till erhållande af cassacreditiv i Banken sig anmäla, äro uteslutande berättigade till creditiv af de 200,000 r:dr, som i sådan händelse kunna från Bancodiscontens fonder öfverflyttas, samt af de från fastighetsbelåningen inflytande capitalafbetalningar, samt att, af öfriga tillgängliga medel, cassacreditiv böra dem beviljas näst efter ofvannämnde associationer och de privatbanker, som i större scala med spannmålsbelåning sig befatta;

samt att, i händelse flera, inom samma class, till cassacreditiv, på en gång och till större belopp, än Bankens tillgångar för året medgifva att i sådan väg användas, sig anmäla, de tillgängliga medlen då, efter Bancostyrelsens ompröfvande, fördelas emellan dem, som samma class tillhöra.

Hr Hegardt, Christ. Bernh.: Mig synes, att det sista mom. äfven kan utgå; ty det är afgjort, att cassacreditiv skola lemnas endast till associationer och privatbanker, som befatta sig med spannmålsbelåning, samt till hypoteksföreningar, hvarjemte ordningen dem emellan är bestämd, och då faller det af sig själf, att, när flera anmäla sig, tillgångarna först skola fördelas emellan dem, som tillhöra den första classen.

Gr. Cronhjelm: Jag får äran fästa den siste värde talarens uppmärksamhet derpå, att det sista mom., åtminstone efter min tanka, bör kvarstå på den grund, att här icke talas om de olika classerna, utan huru fördelningen skall ske emellan flera creditivsökande inom samma class. Flera associationer för spannmålsbelåning äfvensom flera hypoteksföreningar kunna uppstå, och då torde fördelningen af tillgångarna böra ske så, som Utsk. föreslagit.

Hr von Troil: Jag tror visserligen icke, att detta mom., såsom öfverflödigt, bör förfalla; men jag får likväl hemställa, om det ej vore rättast att afslå detsamma. Om en sådan händelse, som mom. förutsätter, skulle inträffa, skulle man nödgas antingen bevilja de sökta creditiven åt en eller några och afslå de öfriga ansökningarna, eller också fördela tillgångarna emellan alla dem, som vore lika berättigade. I sednare fallet kunde det hända, att ingen blefve hjälpt; ty om 3:ne hypoteksföreningar anmälde sig, och Bancostyrelsen ej kunde disponera mera än 300,000 r:dr, skulle denna summa, hvarmed en vore hjälpt, troligen blifva af föga nytta, då den fördelades på alla tre. Jag hem-

ställer derföre, om det ej vore bättre, att Bancostyrelsen finge fria händer samt hela sista mom. af lit. b finge förfalla.

Gr. Cronhjelm förenade sig med Hr v. Troil.

Frih. Ehrenborgh: Jag instämmer helt och hållet i hvad Hr v. Troil anför, just på den grund jag förut nämnt, att en hypoteksförening eller association ej kan blifva belåten med en obetydlig summa, utan, för att vara betjenad, måste erhålla större creditiv.

Den af Gr. Cronhjelm föreslagna redaction upplästes ånyo, likväl med uteslutande af det sista mom. fr. o. m. orden: samt att, t. o. m. ordet: tillhöra.

Hr Cederschjöld: Om jag ej missminner mig, har R. o. Ad. nyss förut vägrat privatbanker rättighet till cassacreditiv, neml. vid pröfningen af ingressen till 21:sta punkten, och då måtte de här ej kunna upptagas bland dem, som kunna få cassacreditiv.

Gr. Cronhjelm: Jag får fästa den siste talarens uppmärksamhet derpå, att här endast talas om privatbanker, som i större scala befatta sig med belåning af spannmål; och sådana banker äro, enligt beslutet öfver ingressen af förevar. 21:sta punkt, berättigade att erhålla cassacreditiv.

Uppå derefter framställd propos. bifölls Gr. Cronhjelm's redaktionsförslag, sådant det sednast blifvit uppläst.

Hr Nordenanckar: Jag tager mig friheten hemställa, huruvida icke R. o. Ad. skulle anse nödigt att här göra det tillägg, som jag i min emot detta betänk. gjorda reservation pag. 21 föreslagit, att neml. medlen icke prenumerationsvis må påtingas, och att de till en eller annan låneväg utassignerade medel, då gifna föreskrifter blifvit iakttagna, ej må från en rörelse återfordras för att till annan öfverflyttas. Jag föreställer mig neml., att det vore möjligt, att medlen det ena året öfverlemnades åt hypoteksföreningar, och att det följande året spannmålsassociationer uppstode samt, till följd af det dem medgifna prerogativ, yrkade, att dessa medel borde, för att af dem begagnas, återtagas från hypoteksföreningarna.

H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. framställde propos. till bifall å det af Hr Nordenanckar föreslagna tillägg.

Ropades nej.

c) att på Bancostyrelsens ompröfvande beror att, efter tagen kännedom af de till cassacreditiv sig anmälande inrättningsars omfång och verksamhet, bestämma till hvad belopp en hvar af dem må cassacreditiv erhålla; dock åt ingen association i och för spannmålsbelåning större cas-

sacreditiv än 150,000 r:dr b:co, samt åt ingen hypotheksinrättning eller privatbank, af hvad beskaffenhet som helst, mer än 300,000 r:dr b:co.

Frih. Ehrenborgh: Då R. o. Ad. redan fattat beslut, hvarigenom R. o. Ad. sökt bereda åt hypotheksföreningarna mycket större tillfälle till anslag, än BancoUtsk. föreslagit, och då dessutom dessa föreningar, i fall de skola betjenas, böra betjenas i så stor scala som möjligt, hemställer jag vördsamt, huruvida icke R. o. Ad., i consequens med de beslut, Ståndet förut fattat, skulle anse lämpligt att höja maximisumman för cassacreditiv åt dessa föreningar till 500,000 r:dr b:co.

Hr von Hartmansdorff: Om hypotheksföreningarna på ena sidan skola få mera uteslutande, än BancoUtsk. ämnat, begagna de lånetillgångar, som Banken möjligen kan lemna, äro på andra sidan dessa lånetillgångar mera inskränkta till sitt belopp, än Utsk. föreställt sig dem. När man sålunda afväger det ena emot det andra, torde man göra rättast att förblifva vid Utsk:s förslag. Skulle man deremot bestämma så stora summor, som den siste värde talar tillstyrkt, med så ringa tillgångar, som nu kunna påräknas, blefve följden, att den första hypotheksföreningen finge alltsammans och de öfriga intet. Jag får derföre vördsamt tillstyrka, att förevar. punkt måtte bifallas.

Gr. Cronhjelm instämde med Hr v. Hartmansdorff.

Hr Rosenblad: Då en maximisumma icke är annat än det högsta belopp, hvartill Bancostyrelsen får gå, äfven om endast en till creditivs erhållande berättigad inrättning skulle finnas, och Bancostyrelsen, åt hvilken R. o. Ad. genom afslag å sista mom. uti föregående lit. redan lemnat ett uppdrag af förtroende, i afseende på tillgångarnas fördelning måste kunna, i fall flera inrättningar uppstå, nedsätta creditivens belopp under maximisumman, har jag ingenting emot det förslag, Frih. Ehrenborgh framställt; men för min del anser jag mig böra dervid göra det tillägg, att man bör vara lika rättvis emot associationer för spanmålsbelåning. Der jag skulle anse, att en dylik association vore en af de mest gagneliga inrättningar, som i vårt land kunde uppkomma, vore uti Götheborg, såsom den bästa afsättningsort på England; men en sådan association kan icke röra sig med små summor, om den skall göra stora affärer, och synes mig i sådant fall vara lika vigtig för landet som hypotheksföreningar. Derföre skulle jag anse, att maximisumman af cassacreditiven för dylika associationer ej bör utsättas till 150,000 r:dr; ty om blott en enda sådan skulle uppkomma i Götheborg, kunde man sålunda, om också Bankens tillgångar voro aldrig så tillräckliga, icke åt densamma lemna mer än berörde summa, hvilket för en så vigtig inrättning

vore alltför obetydligt. Jag får därför föreslå, att maximisumman af creditiv åt spannmåls-associationer jemväl må bestämmas till 500,000 r:dr.

Hr Lefrén: Då de öfriga Ståndens beslut, rör:de denna punkt, här blifvit upplästa, torde R. o. Ad. finna, att frågan om maximibeloppet af creditiven åt hypothecksföreningarna redan genom 3:ne Stånds sammanstående beslut i öfverensstämmelse med Utsk:s betänk. är afgjord; men de till 150,000 r:drs maximibelopp föreslagna cassacreditiv för associationer i och för spannmålsbelåning hafva icke af BorgareSt. blifvit bifallna. För min del tror jag, att om man någonsin med skäl kan säga, att erfarenhet behöfves, är det i fråga om bestämmande af creditivens maximibelopp. Jag vågar därför ej gå längre än Utsk., och tillstyrker således bifall till dess förslag. Om ledamöter finnas, som satt sig emot cassacreditivs beviljande åt andra associationer, i afsigt att erhålla så mycket rundligare tillgångar för dessa favoritinrättningar, beklagar jag, att de ej dessförinnan tagit kännedom om de öfriga Ståndens beslut.

Frih. Ehrenborgh: Den sista piken drabbar icke den person, åt hvilken den syftade. Jag får gifva tillkänna, att jag ganska väl kände de öfriga Ståndens beslut, men att detta ej hindrade mig att på f. m. rösta för det högre anslag för hypothecksföreningar, som R. o. Ad. beslutat, och att det ej heller skall hindra mig att såsom enskild riksdagsman reservera mig, i fall icke, i consequens dermed, maximisumman höjes. Jag inser icke någon oriktighet uti att höja maximisumman, då man bibehåller rättigheten för Bancostyrelsen att lemna creditiv till lägre belopp. Hr Lefrén har sjelf varit den förste, som förklarar, att det blifvit svårt för Bancostyrelsen att få penningar utlånade, i händelse man afslagit privata creditivrätten; och jag hemställer till den värde ledamoten sjelf, om icke mitt förslag lemnar ett tillfälle att göra Bankens medel fruktbara.

Gr. Cronhjelm: Jag tillhör dem, som ifrigt stridt mot creditiv för privata associationer i allmänhet och enskilda personer; men jag anser mig derigenom icke hafva tagit på hand att understödja de Hrr, som vilja höja maximisummorna för de inrättningar, hvilka erhållit creditiv rätt. Jag finner, såsom Hr Lefrén anmärkt, att vi redan hafva ett R. St:s beslut i fråga om storleken af cassacreditiv för hypothecksföreningar, och med honom instämmer jag äfven deri, att det är högst angeläget att, innan man lemnar större än 150,000 r:drs creditiv åt associationer för spannmålsbelåning, man har någon erfarenhet om denna, måhända den farligaste af alla låneinrättningar. Jag tror således, att för spannmålsassociationer 150,000 r:drs creditiv är alldeles tillräckligt. I afseende på hypothecksföreningarna fruktar jag, att, om vi äfven vid detta tillfälle ville utsträcka

pretentionerna på större fördelar för dessa föreningar, skulle vi i sjelfva verket skada dem. R. o. Ad. har förut i dag 2:ne gånger beviljat stora fördelar för dessa föreningar. Vi gå nu att bevilja den 3:dje; och skulle vi nu höja maximisumman af creditiven för dem utöfver 300,000 r:dr, tror jag, att vi gå för långt för att kunna hoppas biträde af de öfriga Stånden uti det beslut, hvori vi inbjudit dem att deltaga. Hvad åter angår den siste värde talarens yttrande, att man borde bereda möjlighet för Bancostyrelsen att utlåna de fonder, som i Banken kunna blifva disponibla, instämmer jag fullkomligt i hvad Hr v. Hartmansdorff anmärkt, att man aldrig sett exempel på, att Bankens låne-medel legat oförräntade eller outlånade, utan hvad man hört har varit klagan deröfver, att icke tillräckliga lånetillgångar funnits. Jag tror, att innan man uppgör beslutet på tron, att tillfälle till utlåning skall saknas, bör man hafva någon erfarenhet om ett sådant förhållande, och hittills hafva vi haft en alldeles motsatt erfarenhet. Jag får likväl anhålla om en liten redactionsförändring i lit. c, såsom nödvändig i följd af R. o. Ad:s redan fattade beslut. Betänk. innehåller neml.: "dock åt ingen association i och för spannmålsbelåning större cassacreditiv än 150,000 r:dr b:co, samt åt ingen hypothecksinrättning eller privatbank, af hvad beskaffenhet som helst, mer än 300,000 r:dr b:co;" och orden: "eller privatbank, af hvad beskaffenhet som helst," böra således utgå, på det redactionen må blifva riktigt.

Hr von Troil: Jag kan icke bestrida riktigheten af hvad Hr v. Hartmansdorff anført, att om cassacreditiven upphöjas till en half million för hypothecksföreningarna, kan det hända, att endast en sådan inrättning komme att erhålla ett dylikt creditiv och andra deremot blefve utan; men detta hindrar mig icke att i detta fall rösta med Frih. Ehrenborgh. Äfven jag har i min ringa mån arbetat för hypothecksföreningarnas uppkomst; men om någon försäkrade mig, att vi inom loppet af 5 år skulle erhålla ett dussin sådana föreningar, skulle jag försöka att motarbeta deras uppkomst, ty jag tror, att de ej kunna blifva af välgörande verkan, om de ej blifva af stor omfattning och solida, och jag anser derföre, att det är vida bättre att hafva ett litet antal starka, än många svaga hypothecksföreningar. På sådan grund tror jag, att creditivet för hypothecksföreningar gerna kan höjas till 500,000 r:dr, då det likväl beror af Bancostyrelsen att efter omständigheterna nedsätta detta belopp. Hvad associationer för spannmålsbelåning angår, är dermed ett annat förhållande. Hypothecksföreningarna äro beräknade att belåna större delen af jordvärdet i Riket, de andra att belåna endast en ringa del af productionen. Man torde finna, att skillnaden således är betydlig och större, än skillnaden emellan 150,000 och 500,000 r:dr. Det andra

skälet, som Hr Lefrén anført emot förhöjning af creditivet för dessa associationer, godkänner jag fullkomligt, och jag anhåller således om propos. å Utsk:s betänk. endast med den förändring, att siffran på sista raden ändras till 500,000, samt att orden: "eller privatbanker af hvad beskaffenhet som helst," utstrykas. De privatbanker, som erhållit creditiv rätt, inbegripas under de förut nämnda associationerna, då ingen lär kunna bestrida, att en privatbank jemväl är en association.

Hr Rosenblad: Till 1:sta punkten af Hr v. Troils anförande vill jag endast lägga, att sjelfva ordalydelsen i Utsk:s förslag till redaction bestämdt uttrycker, att Bancostyrelsen äger skyldighet att enligt omfånget å verksamheten af den inrättning, som anmäler sig till cassacreditivs erhållande, bestämma dess belopp inom den föreslagna maximumsumman; men uti sednare delen af samma anförande kan jag ej instämma. Jag ser icke skäl, hvarföre icke samma pröfningsrätt eller samma afseende på omfattning och verksamhet skall äga rum, då spannmåls-associationer, som då hypoteksföreningar äro i fråga; och jag bör tillägga, att om någon skillnad dem emellan skall äga rum, står den i motsats till Hr v. Troils förmenande. Hypoteksföreningarna kunna visserligen erhålla större omfång än en association för spannmålsbelåning; men hypoteksföreningar kunna icke grunda någon betydligare del af sin rörelse på en så uppsäghar utlåning som cassacreditiv. Dessa böra endast användas för deras löpande utgifter, såsom t. ex. förskott å räntebetalningar och dylikt mera. Jag har visserligen ingenting emot, att Banken träder emellan och anskaffar äfven en större del af det capital, som för hypoteksföreningarnas egentliga rörelse eller utlåningarna erfordras, men då måste den sjelf skaffa sig fonder genom lån på längre tid; ty att lemna cassacreditiv, som ingå på 37 år, och för en sådan inrättnings hela utlåning, det hemställer jag, om det icke vore att återgå till den gamla fastighetsbelåningen på nya sedlar. Deremot omsätter en association för spannmålsbelåning mycket fortare sina varor och kan således lättare och i större mån begagna sådana creditiv som dessa. Hvad åter angår den säkerhet, som Hr Lefrén ej ansett vara att påräkna hos dessa ännu icke kända associationer, bör man ihågkomma, att uti punkten N:o 22 förekommer under lit. a ett mom., som är nödvändigt och som jag förmodar, att R. o. Ad. icke afslår, det neml., att innan något cassacreditiv till större eller mindre del får beviljas, skall den, som sådant creditiv söker, för hela det beviljade creditivets belopp hafva till Banken aflemnat fullgod och af Bancostyrelsen antagen säkerhet. Jag ser således icke något hinder att antaga den redactionsförändring, jag föreslagit, hvilken lemnar alla lika rätt och skulle lyda sålunda: "att på Bancosty-

styrelsens ompröfvande beror att, efter tagen kännedom af de till cassacreditiv sig anmälande inrättningsars omfång och verksamhet, bestämma till hvad belopp en hvar af dem må cassacreditiv erhålla; dock ej för någon till högre belopp än 500,000 r:dr b:co.

Hr von Troil: Hr Rosenblad började med att säga, att han gjorde ett tillägg vid mitt anförande, då han uppläste en del af Utsk:s förslag i denna punkt. Jag skulle tro, att detta tillägg, lindrigast sagdt, varit öfverflödigt. Han har sedan utvecklat, att hypothecksföreningarna ej borde röra sig ensamt med Bankens creditiv, och jag skulle tro, att äfven detta varit öfverflödigt, då dessa creditiv ej blifvit föreslagna till högre belopp än 500,000 r:dr; ty en hypothecksförening, hvars rörelse ej vore större, skulle blifva ett åtlöje såväl inom som utom landet. Men deremot har Hr Rosenblad framställt orsaken, hvarföre han önskar större creditiv för spannmålsassociationer, neml. den, att dessa kunde röra sig endast med de medel, de af Banken erhålla. Det är just på det sådant ej må blifva fallet, som jag hyser en motsatt önskan, och sådan har ej heller BancoUtsk:s mening varit, ty om något godt skall vinnas genom dessa associationer, måste de grunda sig på egna tillgångar, de må tillhöra bolagsmännen eller af dem vara upplånade, och bolagets rörelse bör endast underlättas genom creditiv från statsbanken; i följd hvaraf jag anser, att spannmålsassociationen i förhållande till sin rörelse erhållit fullt ut så mycket, då den erhållit 150,000 r:dr, som en solid hypothecksförening, då den erhåller en half million. Jag vidhåller således min anhållan om propos. å den redaction, jag förra gången hade äran föreslå.

Frih. Ehrenborgh: Då jag gjorde min framställning i detta ämne, hade jag icke ämnat göra den annorlunda, än såsom min enskilda reservation. Jag trodde ej, att den skulle vinna bifall; men då jag hört personer, till hvilka jag har särdeles förtroende, dela min mening, bör jag tro, att jag ej haft orätt. Då jag således öfvergår från min enskilda reservation och anhåller om den propos., Hr v. Troil föreslagit, är jag skyldig att något närmare redovisa för mina skäl att begära detta ökande af creditiven för hypothecksföreningarna. Jag har gjort det derföre, att Ståndet sjelf, genom beslut på f. m., mer än fördubblat de bestämde tillgångarna för blifvande hypothecksföreningar. Afbetalningar på Bankens fastighetslån utgöra något öfver 240,000 r:dr om året. Tillgångarna skulle således icke blifva obetydliga, utan mer än dubbelt så stora som Utsk. beräknat, eller de 200,000 r:dr, som från discontrörelsen skola öfverflyttas. Hr v. Troil har redan utvecklat, huru olyckligt det vore för landet, om små hypothecksföreningar uppkom-

me, och att endast de stora kunna blifva nyttiga, och jag behöfver derföre icke uppehålla mig med denna fråga; men jag befarar, att om det beslut kommer att gå i verkställighet, som 3:ne RiksSt. nu tagit, skola inga solida hypoteksföreningar begagna sig af det creditiv, Utsk. velat lemna dem, ty med mindre än en half million r:dr kan en solid hypoteksförening icke vara betjenad. Dessa äro de motiver, på grund hvaraf jag förenar mig med Hr v. Troil.

Hr von Hartmansdorff: Jag anser det vara temligen öfverflödigt för R. o. Ad. att vid detta tillfälle tvista om maximibeloppets bestämmande till 500,000 eller 300,000 r:dr, då 3:ne RiksStånd redan beslutat det sednare; men jag anser det vara illa beräknadt af de värda ledamöter, som ifra för hypoteksföreningarnas bästa, att icke vara nöjda med det redan på f. m. till förmån för dessa föreningar här fattade beslut, hvori de öfriga Stånden inbjödos att delta. Vill man nu påyrka ännu större biträden för hypoteksföreningarna, skall följden troligen blifva, att Medstånden anse R. o. Ad. med alltför partisk förkärlek behandla dessa inrättningar och att de derföre hvarken gå in på det ena eller andra. Till förekommande af denna öfverdrift kan jag icke annat än vidblifva, hvad jag förut yttrat, och anholder jag således om gillande af de summor, Utsk. föreslagit, samt om antagande af den redaction, som Gr. Cronhjelm uppgifvit.

Hr Rosenblad: Jag hoppas visserligen icke, att mitt förslag skall blifva antaget, sedan jag fått att strida icke allenast emot dem, som ifra för Utsk:s förslag, utan äfven emot dem, som anse hypoteksföreningarna aldrig kunna blifva nog understödda; men jag anser mig dock böra till besvarande upptaga, hvad Hr v. Troil yttrat. Jag har aldrig hvarken trott eller sagt, att en privat association för upplag och belåning af spannmål, som är af någon betydighet, kan drifvas med den maximisumma, jag föreslagit, eller med en fond af 500,000 r:dr b:co, hvilken äfven vid lågt pris ej skulle motsvara mer än 100,000 t:tr spannmål; deremot vill jag visa, huru ofantligt mycket större cassa för oförutsedda behof en sådan inrättning behöfver än en hypoteksförening. En solid hypoteksförening bör vara grundad så, att det egentligen är för differencen emellan de inflytande och utgående periodiska betalningarna, som den bör vara försedd med fond. Hvad dertill behöfves, kan man någorlunda på förhand beräkna, och för den rörelse, som af hypoteksföreningar drifves, erfordras icke så betydliga summor, att icke 500,000 r:dr b:co till fond för hela löpande rörelsen kan vara tillräcklig. De creditföreningar, som finnas i Preussen, röra sig med mångfaldigt mindre proportionerlig cassafond; men om deremot en spannmåls-association, t. ex. i Götheborg, skulle uppstå, bör den, om den

vill begagna sitt gynnande läge, kunna bereda sig tillgångar att, straxt efter det prisen i England blifva kända, kunna göra sina speculationer, och då är, i ett land med våra små tillgångar af rörliga capitaler, ett högt cassacreditiv på Banken nödvändigt för associationen, utan att för Banken kunna medföra något äfventyr, då tillräcklig säkerhet för dess lyftning måste ställas. Jag är derföre för min del fullligen öfvertygad, att betydliga hypoteksföreningar kunna uppstå äfven med mindre creditiv än på 500,000 r:dr; men jag betviflar, att någon gagnande spannmålsassociation kan uppstå, om den ej kan erhålla cassacreditiv på denna summa. Jag får således anhålla, att Hr Gr. o. Landtm. tacktes göra propos. på det förslag, jag framställt. Skulle jag då finna, att det ej har anhängare, skall jag rätta mig efter den erfarenhet, jag förvärfvade på f. m., och icke yrka votering. Jag vill blott tillägga, att mina hypoteser om möjligheten att bilda en spannmålsassociation i Götheborg grunda sig på en temligen vidlyftig brevexling i detta ämne med de män, som derstädes äga det största nit för saken och dermed förena den största förmåga att kunna verka till dess framkallande, men som dock bestämdt förklarat det allmännas mellankomst till betydligt belopp för oundgänglig.

Hr Günther, Carl Gust.: Ehuru jag begärt ordet för att yttra mig öfver förevar. punkt, får jag först, i anledning af hvad Utsk. pagg. 26 och 27 framställt till svar å mitt vid Utsk:s betänk. N:o 6 afgifna yttrande, förklara, att jag icke haft för afsigt att uttala något klander deröfver, att Utsk. ej meddelat yttrande öfver den af mig väckta motion om en allmän hypoteksinrättning för hela Riket; men det smärtade mig, att det till Utsk. remitterade förslag om lånerörelsens öfverflyttning till Riksg. cont. icke blifvit af Utsk. upptaget, och deröfver tog jag mig friheten framställa klander. Efter att hafva afgifvit denna förklaring, öfvergår jag till den nu föredragna punkten. Det har blifvit mycket ordadt om, att man med för mycken frikostighet gjort anslag till hypoteksföreningarna. Hvad R. o. Ad. på f. m. beslutat vid 18:de punkt. lit. f måste likväl vara att taga från den ena och gifva till den andra hypoteksinrättningen; ty Bankens fastighetsbelåning är egentligen en hypoteksinrättning, allmän för hela Riket, då de hypoteksföreningar, till hvilka en del af anslaget skall öfverflyttas, troligen blott skola sträcka sig till en eller annan provins. Vid sådant förhållande är det ganska naturligt, att i fall icke flera än en eller två hypoteksinrättningar komma att i Riket uppstå, t. ex. en i Skåne och en i Westergöthland, hvilkas inrättande nu lär vara å bane, och dessa skola få berörde medel, blefve följden den, att den öfriga delen af Riket ginge i mistning af den fördel, fastighetsbelåningen i Banken nu lemnar; äfvensom de öfriga provinserna ginge i mistning af

deras andel i den summa, som skall dragas från discontrörelsen, såvida man icke gör afseende på dessa medels fördelning emellan provinserna, så att, i fall en hypoteksförening uppstår endast i Skåne, icke större del af dessa medel åt densamma anslås, än som belöper sig på fastighetsägarne i denna provins. Huruvida detta kan komma att observeras i detta mom., lemna jag derhän; men jag framställer det såsom en sak, hvarom ett närmare bestämmande bör införas. Den maximisumma, hvarom här tvistas, lär icke kunna blifva någon annan, än den Utsk. föreslagit, då 3:ne Stånd redan dertill bifallit; men jag får förena mig med hvad Frih. Ehrenborgh och Hr v. Troil yttrat, såsom öfverensstämmande med ändamålet, att hypoteksföreningarna må blifva så kraftiga som möjligt.

Hr Tham: Hvad tillgångarna för hypoteksföreningarna beträffar, synas de icke blifva så inskränkta, såvida de öfriga Stånden bifalla den inbjudning, som R. o. Ad. på f. m. beslutat. Frih. Ehrenborgh har redan upplyst, att de i sådant fall komma att uppgå till ungefär 440,000 r:dr årligen. Om då skulle beslutas, att högsta lånesumman för en hypoteksförening skall blifva 500,000 r:dr, ser jag dervid ingen fara, då nära lika stor summa årligen dertill blefve att tillgå. Hvad åter angår understödet för de associationer, som i och för spannmålsbelåning kunna bilda sig, tror jag, att det maximum, Utsk. föreslagit, är tillräckligt. Jag skulle icke hafva farhåga för att bifalla, hvad Hr Rosenblad tillstyrkt, då Bancostyrelsen lemnas rättighet att bestämma creditivets belopp, om icke i fall ett sådant beslut blefve fattadt, Bancostyrelsen blefve utsatt för oupphörliga prentitioner, dem hon dock nödgades afslå; ty att en hypoteksförening kan lemna säkerhet för 500,000 r:dr, anser jag icke tvifvelaktigt, men för en association för spannmålsbelåning, bestående af köpmän, torde det blifva svårare att lemna säkerhet för mer än 150,000 r:dr, och jemväl för denna summa torde de svårigen kunna ställa lika god säkerhet, som en hypoteksförening förmår ställa för 500,000 r:dr. Hr Rosenblad har sagt, att spannmålsassociationer ej kunna bilda sig med mindre än 500,000 r:drs creditiv, emedan denna summa ej skulle motsvara mer än 100,000 ttr spannmål; men jag tror, att svårighet skulle uppstå äfven för magasineringen af denna quantitet spannmål, ty man vet, huru många hus Magasinsdirectionen behöft för att förvara några hundra tusen ttr spannmål. Jag tillstyrker således, att R. o. Ad. bifalla, hvad BancoUtsk. i denna del föreslagit.

Hr Lefrén: Det är i anledning af ett yttrande af Hr Rosenblad, som jag begärt ordet. Om jag ej misstager mig alltför mycket, har han åtminstone gifvit anledning till den förmodan, att han trots dessa 150,000 r:dr, som blifvit föreslagna till creditiv vara att beräkna såsom fond för spann-

målsassociationens rörelse. Hans mening synes sådan, då han sagt, att en spannmålsassociation om hösten kunde behöfva en summa af 500,000 r:dr för att bedrifva sin rörelse. BancoUtsk. har yttrat en bestämdt motsatt mening, att neml. dessa creditiv ej skulle vara grunden för belåningen, utan vara att tillgå för extra händelser, såväl för hypoteksföreningarnas som för öfriga låneanstalters behof; ty om R. St:s Bank ställdes i den kategori till dessa inrättningar, att den skulle lemna sjelfva fonden för deras rörelse, blefve förhållandet alltför ömkligt, hvaremot Bancostyrelsen, jemlikt Utsk:s tillstyrkande i lit. f af denna punkt, bör i möjligaste måtto tillse, att creditiven begagnas enligt deras egentliga bestämmelse och icke till en utsträckt assigneringsrörelse för de dagliga och stundliga behofven, hvartill de löpande räkningarna i depositionsbanken, grundade på erforderliga medels successiva insättning, äro hufvudsakligen ämnade. Dessa creditiv äro således från början af Utsk. afsedda att vara tillfälliga handtag från statsbankens sida och icke såsom den grund, hvarpå de enskilda inrättningarnas rörelse bör hvilas; och vid sådant förhållande tror jag det vara tillräckligt och lämpligt att för spannmålsassociationerna bestämma creditivens maximibelopp till 150,000 r:dr, och det så mycket hellre, som ett sådant beslut redan af 2:ne Stånd blifvit fattadt.

Gr. Cronhjelm: Sedan jag sednast yttrade mig, har jag något jemnat min öfvertygelse och närmat mig till den motsatta sidans åsigt. Jag trodde då, att 300,000 r:dr borde vara maximumman för creditiv åt hypoteksföreningarna, och jag är ännu af den tanken, att denna siffra bör kvarstå samt att det är så mycket lämpligare, som vi redan derom hafva R. St:s beslut. Men jag finner af den sanping, som den siste värde talaren framställt, att dessa creditiv äro att begagna för hastigt påkommande behof och icke såsom fond för rörelsen; jag finner deraf, att det bör göras någon skillnad emellan maximum af detta creditiv och den fastighetsbelåning, som Banken nu bedrifver och som vi vilja hafva till hypoteksföreningar öfverflyttad. Jag skulle derföre tro, att om R. o. Ad. vill hafva hopp om framgång i dess afsigt, att denna öfverflyttning må ske, vi skulle, i likhet med hvad som skedde vid afgörandet af 18:de punkten lit. f, kunna bifalla Utsk:s betänk. med den redactionsförändring, jag föreslagit, men dervid göra följande tillägg: "utom hvad dem kan tillkomma från afbetalningar på Bankens fastighetsbelåning;" ty jag föreställer mig, att Bankens fastighetsbelånings öfverflyttning på hypoteksföreningarna har en helt annan natur än dessa cassacreditiv för hastigt påkommande behof. Med detta tillägg störa vi ej det redan varande beslutet och kunna vi hafva något hopp, att de öfriga Stånden, i fall de ingå uppå den på f. m. beslut-

tade inbjudning, äfven skola instämma i detta tillägg. För öfrigt tror jag, att 150,000 r:dr äro nog för associationer i och för spannmålsbelåning, och kan jag icke hemta något stöd för en motsatt åsigt från någon aldrig så vidlyftig correspondance med hvilka handelsmän som helst.

Hr Lefrén: I afseende på Gr. Cronhjelm's nyss framställda åsigt, att man här borde göra afseende på R. o. Ad:s förut fattade beslut rör:de fastighetsbelåningens successiva öfverflyttning till hypotheksföreningar, får jag nämna, att jag så mycket mera är af samma tanke, som Hr Gr:s förslag i det närmaste öfverensstämmer med min vid Banco-Utsk:s betänk. N:o 6 bifogade reservation, som framställer denna åsigt om sättet att understödja hypotheksföreningar. Skulle R. o. Ad. uti Hr Gr:s förslag vilja instämma, kan jag ej annat, än dertill bidra, ehuru jag icke hittills, eller innan frågan nu af Gr. Cronhjelm blifvit upptagen, ansett lämpligt att yrka afseende på min reservation vid förra betänk.; men denna sak bör dock icke sammanblandas med frågan om cassacreditiven, ty den nu väckta frågan rör endast en öfverflyttning, dervid Banken af hypotheksföreningar skulle erhålla samma säkerhet, som hon förut äger hos enskilda fastighetsägare.

Frih. Ehrenborgh: Då jag för R. o. Ad. tillkännagifvit, att anledningen för mig att yrka ett förhöjdt maximibelopp åt cassacreditiven för hypotheksföreningar grundade sig på det beslut, R. o. Ad. på f. m. fattat, kan jag så mycket mindre vara emot den förändrade redaction, Gr. Cronhjelm nu föreslagit, som den står i närmaste öfverensstämmelse med hvad jag åsyftat. Jag är neml. öfvertygad derom, att om det beslut, vi på f. m. fattade rörande fastighetslånerörelsens öfverflyttning på hypotheksföreningar, äfven blifver, enligt vår inbjudning, af de öfriga Stånden bifallen, skola derigenom hypotheksföreningarna icke vinna någonting, såvida icke förevar. punkt erhåller det tillägg, Gr. Cronhjelm föreslagit. Men med det tillägg, som jag önskat, kan Bancostyrelsen gifva åt hypotheksföreningarnas uppkomst den latitud, som står att vinna derigenom, att Bankens fastighetslån i naturlig väg öfverslyttas på hypotheksföreningarna. Jag förenar mig således med Gr. Cronhjelm och tror, att vi på denna väg lättast skola komma till målet.

Hr Rosenblad anhöll, att det af honom inlemnade redaktionsförslag måtte uppläsas, hvilket skedde; varande nämnde förslag så lydande: att på Bancostyrelsens ompröfvande beror att, efter tagen kännedom af de till cassacreditiv sig anmälade inrättingars omfång och verksamhet, bestämma till hvad belopp en hvar af dem må cassacreditiv erhålla; dock ej för någon till högre belopp än 500,000 r:dr.

Hr Rosenblad: Såvida icke det beslut, R. o. Ad. just i anledn. af Gr. Cronhjelm's förslag fattat rörande sista punkten af lit. b, finnes hafva uttryckligen öfverfört till medlen för cassacreditiv, hvad som skall indragas från fastighetsbelåningens fond, har jag ingenting emot samme värde ledamots nu gjorda förslag, utan anser jag ändamålsenligt att instämma i det tillägg, han tillstyrkt. Men för mitt enkla förstånd synes det, som Gr. Cronhjelm afskurit R. o. Ad. utvägen att fatta ett sådant beslut, då, enligt hans förslag, R. o. Ad. beslutat att till creditivfonden öfverföra de från fastighetsbelåningsfonden inslytande medel.

Gr. Cronhjelm: Jag skall äfven efter mitt enkla förstånd bjuda till att bevisa, att den siste värde talarrens farhåga är ogrundad. I den sista punkten af lit. b står: "att de hypotheksföreningar, som till erhållande af cassacreditiv sig anmäla, äro uteslutande berättigade till creditiv af de 200,000 r:dr, hvilka i sådan händelse kunna från Bancodiscontens fonder öfverflyttas, äfvensom af de från fastighetsbelåningen inslytande capitalafbetalningar, samt att af öfriga tillgängliga medel cassacreditiv böra dem beviljas näst efter ofvannämnde associationer och de privatbanker, som i större scala med spannmålsbelåning sig befatta." Hela denna period talar endast om den ordning, i hvilken fonderna skola användas, eller innehåller blott, att hypotheksföreningarna äga uteslutande rätt att för sina creditiv tillgodogjuta 200,000 r:dr från Bancodisconten och hvad som inslyter från fastighetsbelåningen, äfvensom att de sedermera kunna erhålla creditiv af de öfriga medlen näst efter associationer för spannmålsbelåning. Jag kan icke finna, huru denna period, som endast talar om ordningen, hvari medlen beviljas, kan stå i strid med hvad jag nyss föreslagit, hvilket deremot blott talar om maximum af creditivens belopp. Det är tydligt, att om R. o. Ad. har någon mening med sitt beslut på f. m., följer deraf, att den maximisumma, som de öfriga 3:ne Stånden beslutat, måste blifva sådan, äfven utan afseende på dessa inkomster från fastighetsbelåningen; ty annars blefve, såsom Hr Günther nämnt, fastighetsbelåningen densamma som förut, och öfverflyttades endast, då creditivens belopp i följd deraf icke finge förhöjas. Jag finner således icke den ringaste contradiction emellan dessa redactioner och vidblifver det förslag, jag nyss framställt, hvilket, enligt min tanke, särskildt har den fördelen, att då alla önska, att hypotheksföreningarna må erhålla något mer än 300,000 r:dr, kan detta tillägg möjligen bifallas af de öfriga Stånden, och R. o. Ad:s beslut således icke blifva utan all verkan. Jag anhåller därför om propos. derpå och är glad deröfver, att Hr Rosenblad, så vidt jag förmått undanröjda hans sednast yttrade tvifvelsmål, redan ingått derpå.

Uppå derefter framställd propos. biföll R. o. Ad. den af Gr. Cronhjelm föreslagna redaction, så lydande: att på Bancostyrelsens bepröfvande beror att, efter tagen kännedom af de till cassacreditiv sig anmäl-lande inrättningars omfång och verksamhet, bestämma till hvad belopp en hvar af dem må cassacreditiv erhålla; dock åt ingen association eller privatbank i och för spannmålsbelåning större cassacreditiv än 150,000 r:dr b:co, samt åt ingen hypotheksinrättning mer än 300,000 r:dr b:co, utom hvad den kan tillkomma från afbetalningar på Bankens fastighetsbelåning.

Gr. Cronhjelm: Jag vågar hemställa, om icke, i ren consequens af det på f. m. fattade beslutet, R. o. Ad. behagade inbjuda de öfriga Stånden att jemväl instämma i R. o. Ad:s beslut i denna punkt, såsom ägande sammanhang med det ämne, den då beslutade inbjudningen angår.

R. o. Ad. beslöt, uppå derom framställd propos., den af Gr. Cronhjelm föreslagna inbjudning.

d) att cassacreditiv beviljas uppå en tid af högst ett år åt sådana associationer och privatbanker, som med spannmålsbelåning sig befatta; från riksdag till riksdag åt hypotheksföreningar och vanliga privatbanker, samt

på högst ett år åt andra bolag och enskilda personer.

Frih. Ehrenborgh: R. o. Ad. torde finna nödvändigheten deraf, att denna punkt blir omredigerad i öfverensstämmelse med R. o. Ad:s förut fattade beslut och att privatbanker ej här böra nämnas, enär creditiv rätt för dem ej blifvit beviljad.

Gr. Cronhjelm: Jag får blott fästa uppmärksamhet derpå, att öfverallt, der vi talat om creditiv för spannmålsbelåning, nämnas icke blott associationer, utan äfven privatbanker, som i större scala befatta sig med belåning af spannmål; och jag tror derföre, att privatbanker äfven böra nämnas här och att punkten således kan bifallas, hvaremot det i följande punkt blir nödigt att uttrycka vanliga privatbanker.

Underteckn. Ridd. Secret.: Om jag ej orätt uppfattat R. o. Ad:s föregående beslut, lærer det likväl blifva nödigt att här icke allenast utsluta de i 2 mom. nämnda privatbanker, utan äfven hela 3 mom., som angår creditiv åt andra bolag och enskilda personer; ty här kunna väl icke andra inrättningar nämnas än de, åt hvilka R. o. Ad. beviljat creditiv rätt.

Frih. Ehrenborgh: Då jag anmälde mig, var det min mening att yttra, hvad Ridd. secret. nu upplyst; men jag fruk-

fruktade, att jag ej riktigt hade genomläst denna punkt. Det blir alldeles nödvändigt att af 2 mom. endast bibehålla orden: "från riksdag till riksdag åt hypoteksföreningar," och att utesluta hela 3 mom.

Gr. Cronhjelm: Då jag nyss yttrade mig, trodde jag, att endast 1:sta punkten af lit. d var föredragen; men då jag nu finner mitt misstag, instämmer jag i Frih. Ehrenborghs förslag.

Frih. Ehrenborgh: Jag hemställer till R. o. Ad., om icke punkten lämpligen kunde utgöra ett enda mom. och blifva så lydande: att cassacreditiv beviljas uppå en tid af högst ett år åt sådana associationer och privatbanker, som med spannmålsbelåning sig befatta, samt för hypoteksföreningar från riksdag till riksdag.

Hr von Troil: Jag tror, att en ytterligare justering af denna punkt vore lämplig; ty jag vet icke rätt, hvarföre Utsk. föreslagit creditiv från riksdag till riksdag, då dessa creditiv ej beviljas vid riksdagarna, utan när som helst af Bancostyrelsen. Jag tror derföre, att orden: till nästa riksdag, vore riktigare.

Frih. Ehrenborgh: Hr v. Troils anmärkning är ganska riktig. Jag tror lika med honom, att då den ena riksdagen ej har att besluta om mer än hvad som skall iakttas till nästa riksdag, bör det här heta: samt för hypoteksföreningar till nästa riksdag.

Upplästes följande förslag till förändrad redaction af detta mom.: att cassacreditiv beviljas uppå en tid af högst ett år åt sådana associationer och privatbanker, som med spannmålsbelåning sig befatta, och för hypoteksföreningar till nästa riksdag.

Bifölles.

e) att de cassacreditiv, som inom ett år skola inbetalas, helst böra beviljas på olika tider af året, så att, om möjligt är, hvarje månad något eller några af dem må vara förfallna och, i händelse af behof, kunna indragas.

Hr von Troil: Med anledning af det beslut, R. o. Ad. förut fattat, tror jag det vara lämpligt, att denna punkt förfaller. Den afser egentligen de creditiv, som enligt Utsk:s förslag skulle lemnas enskilda personer och bolag, dervid man kunnat ställa så till, att de förfallit på olika tider af året; men nu, då cassacreditiv endast äro beviljade för hypoteksföreningar och spannmålsassociationer, torde man finna, att sådant icke blir möjligt, och jag anser derföre hela punkten lämpligen kunna förfalla.

R. o. Ad. beslöt, att detta mom. skulle helt och hållet utgå.

f) att Bancostyrelsen hör i möjligaste måtto tillse, att creditiven begagnas enligt deras egentliga bestämmeelse och icke till en utsträckt assigneringsrörelse för de dagliga och stundliga behofven, hvartill de löpande räkningarna i depositionsbanken, grundade på erforderliga medels successiva insättning, äro hufvudsakligen ämnade.

Bifölles.

Upplästes och lades på bordet nedannämnda inkomna utlåt:n, betänk:n och memorial:

Constitutions-Utskottet:

N:o 17. rör:de Prosten O. Bolanders anledn. till anmärkn. mot Föredraganden af ecclesiastikärender;

Stats-Utskottet:

N:o 205. i anledn. af de inom RiksSt. gjorda anmärkningar vid Utsk:s betänk. N:o 54, ang:de beräkningen af statsverkets inkomster;

N:o 206. i anledn. af erhållen återremiss å bilagan lit. A till betänk. N:o 54 i hvad som angår sökt lindring uti tiondeafgiften för tackjernstillverkningen inom Carlskoga och Lerbäcks bergslager;

N:o 207. i anledn. af gjorda anmärkningar vid den till betänk. N:o 54 hörande bil. lit. E, ang:de befrielse för personer emellan 15 och 17 år från mantalspenningars erläggande;

N:o 208. i anledn. af erhållen återremiss å den vid betänk. N:o 54 fogade bil. lit. F, ang:de väckt fråga om upphörandet af mantalspenningarna samt lagmans- och härads-höfdinge-räntan;

N:o 209. i anledn. af gjorda anmärkningar vid Stats-Utsk:s uti bil. lit. G till betänk. N:o 54 gifna tillstyrkan-de, att sterbhusafgiften må i Stockholm och Götheborg utgöras efter samma grund, som i Rikets öfriga städer;

N:o 210. i anledn. af erhållen återremiss å bil. lit. H till betänk. N:o 54, hvarigenom den väckta frågan om ned-sättning af controllstämpelafgiften blifvit afstyrkt;

N:o 211. i anledn. af gjorda anmärkningar vid den till betänk. N:o 54 afgifna bil. lit. I, ang:de föreslagen indragning af K. Nummerlotteriet;

N:o 212. i anledn. af gjorda anmärkningar vid Utsk:s betänk. N:o 78, innefattande några med statsregleringen gemenskap ägande allmänna frågor;

N:o 213. i anledn. af erhållen återremiss af StatsUtsk:s utlåt. N:o 79;

N:o 214. i anledn. af erhållen återremiss å betänk. N:o 80, innefattande förslag till reglering af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel;

N:o 215. i anledn. af erhållen återremiss å betänk. N:o 81, ang:de regleringen af utgifterna under riksstatens 3:de hufvudtitel;

N:o 216. i anledn. af erhållen återremiss å betänk. N:o 82, ang:de regleringen af riksstatens 4:de hufvudtitel;

N:o 217. i anledn. af erhållen återremiss på StatsUtsk:s utlåt. N:o 83;

N:o 218. i anledn. af erhållen återremiss å betänk. N:o 84, ang:de regleringen af utgifterna under riksstatens 6:te hufvudtitel;

N:o 219. i anledn. af erhållen återremiss å betänk. N:o 86, rör:de regleringen af riksstatens 8:de hufvudtitel;

N:o 220. i anledn. af erhållen återremiss på StatsUtsk:s utlåt. N:o 87;

N:o 221. i anledn. af gjorda anmärkningar vid betänk. N:o 88, ang:de regleringen af riksstatens 10:de hufvudtitel;

N:o 222. i anledn. af erhållen återremiss å betänk. N:o 89, ang:de regleringen af allm. indragningsstaten;

Stats- samt Allm. Besvärs- och Oecon.- Utskotten:

N:o 5. i anledn. af väckt fråga om förändring uti gällande stadganden, ang:de de till brukens tjänst anslagna recognitionsskogar;

N:o 6. i anledn. af väckt fråga, att transporterande af båtsmän samt Kronans effecter hädanefter, i stället att ske med kronoskjuts, måtte verkställas sjöledes, då sådant kan äga rum;

N:o 7. i anledn. af väckta motioner, dels att den afgift, som till Svenska kyrkan i London erlägges för fartyg, hvilka besöka Stora Britanniens hamnar, måtte upphöra, dels ock att nämnde kyrka måtte försäljas;

N:o 8. i anledn. af väckta motioner om behovet af nya provincialläkares tillsättande i åtskilliga delar af riket;

N:o 9. i anledn. af väckt motion om rättelse i det förhållande, att kronofogdarna i Bohus län och städernas magistrater lemna bidrag till tryckning af länskungörelserna;

N:o 10. i anledn. af väckt fråga om kronoskjutsens afskaffande;

N:o 11. i anledn. af väckt fråga om artillerihästars begagnande, i stället för kronoskjuts, till forsling af Kronans spannmåls- och mjölförråd för vissa garnisonsorters behof;

N:o 12. i anledn. af väckt fråga om upphäfvande af den, vid fördelningen af utmarken på Öland, samma utmark åsatta ränta;

N:o 13. i fråga om inrättande af enskilda spannmålsförråd i Riket;

N:o 14. i anledn. af väckta motioner, dels om upphöjande af kronobrefbäringsskyldigheten, dels om ersättning för samma onus;

Bevillnings-Utskottet:

N:o 26. med anmälan, att sedan Högv. PresteSt. och V. BorgareSt. förklarar, att Hr Gr. Cronhjelm's motion, ang:de den till stapelstäderna utgående tolage, borde af Oecon.-Utsk. till behandling upptagas, handlingarna i målet blifvit till Constit.Utsk. å nyo öfverlemnade för att afgöra, hvart-hän frågan bör förvisas;

Banco-Utskottet:

N:o 18. i anledn. af de till Utsk. remitterade motioner af Hr Prosten Östberg, ang:de ett bancolån till S:t Annæ capellförsamling, samt af Hr Hahn, rör:de ett bancolån till Umeå stad;

N:o 19. i anledn. af Biskopen Doct. af Wingårds från Högv. PresteSt. till Utsk. remitterade motion om fortfarande rättighet för vissa academier att tillvexla sig en bestämd mindre summa r:dr silfver emot lika antal b:cosedlar;

N:o 20. i anledn. af anmärkningar emot Utsk:s memor. N:o 13, med tillstyrkan, att R. St. måtte hos K. M. i und. anmäla de hinder, som mött för silfverutvexlingens börjand. i innevar. Juli;

Lag-Utskottet:

N:o 82. öfver väckta motioner om upphäfvande af kämpersrätter, lagmansrätter och riddaresynerätter samt ändring eller upphäfvande af åtskilliga lagens rum, rör:de rättegångsordningen;

N:o 83. öfver väckta motioner om verkställighet af häradsoch kämpersrätters beslut samt om förändring af tiden för lagmansrätternas sammanträden m. m.;

N:o 84. öfver Hr G. Holms motion, att skriftliga berättelser uti mål, som hos rådstufvurätt fullföljas, måtte vardas afskaffade;

N:o 85. öfver Hr G. Holms motion om upphäfvande af en del särskilda domstolar eller s. k. fora privilegiata;

N:o 86. öfver Hr R. Cederschjölde's motion om ändring i 17 cap. 31 § Rätteg.b:n;

N:o 87. öfver Riksd.fullm. Lars Hanssons motion, ang:de förändring af rättegångstimman å landet;

N:o 88. öfver Hr G. Montgomerie's förslag om upphöjande af KrigsHofrätten samt öfra och nedra Borgrätterna eller förändring af dessa domstolars organisation;

N:o 89. öfver väckta motioner om ändring af 2 § och ett tillägg till 3 § i 12 cap. Rätteg.b:n;

N:o 90. öfver Riksd.fullm. Per Jönssons motion om förändring i hvad ang:de communications-resolutioner från öfverrätt nu är stadgad;

N:o 91. öfver Hr W. F. Dalmans motion om förändring af nu gällande föreskrifter, ang:de skyldighet för domare å landet att, vid s. k. extra förrättningar, före afre-

san från förrättningsstället till parterna utgifva prot. och utslag;

N:o 92. öfver motion af Hr G. G. Uggla om förtydligande af föreskrifterna, rör:de behofvet af fullmagt vid besvärsskrifters och ansökningars ingifvande till K. M. samt hof- och öfverrätter, och om upprättande af formulär till besvärshänvisningar;

N:o 93. i anledn. af väckt motion om återställande af rättigheten att i ringare mål begagna muntlig stämning;

N:o 94. i anledn. af såväl gjord anmärkning vid Utsk:s memor. N:o 80 derom, att de lagstadganden, som vid innevar. riksmöte beslutas af sådan beskaffenhet, att de tillhöra allmän civil- och criminal-lag, måtte, så vidt ske kan, vara i en författning kungjorda, som ock Riksd.fullm. Nils Strindlunds väckta motion i samma ämne;

N:o 95. öfver väckt motion om ändring af 15 cap. 1 och 2 §§ Rätteg.b:n;

N:o 96. i anledn. af återremiss å Utsk:s betänk. N:o 19 öfver väckta motioner om ändring i det nu gällande stadgandet angående öfverdomstol i tullmål m. m.;

N:o 97. öfver väckt motion om skyldighet för svarande part, som erlägger vad mot underdomstols beslut, att inom fjorton dagar derefter sin vederpart derom underrätta;

N:o 98. öfver Riksd.fullm. N. Insulins motion om inrättande af förlikningsdomstolar;

N:o 99. öfver Hr Lars Hjertas motion, ang:de offentlighet vid underdomstolar och poliskamrar;

N:o 100. öfver Hr Carl Svedenborgs motion, det ingen må vara berättigad att vid häradsrätt något ärende anmäla, sedan de af domaren vid tingets början bestämda rätteg:s-dagar äro förflutna;

N:o 101. i anledn. af återremisser af åtskilliga från Utsk. afgifna betänkin;

N:o 102. öfver väckt motion om förlängd tid för invåparne i Lappmarken, Norrbotten och Westerbotten att fullfölja rätteg:särender från hofrätt till K. M.;

N:o 103. öfver Riksd.fullm. Lars Larssons motion derom, att nämndemän måtte förklaras berättigade och skyldige att påteckna stämnings-resolutioner emot stadgad lösen och domhafvanden ej äga att härför af parten fordra någon särskild betalning;

N:o 105. öfver Hr C. W. Olbers' och Hr B. M. Lundins motioner om ändring i åtskilliga delar af rätteg:s-ordn. m. m.;

N:o 106. öfver Hr A. L. Strussenfelts motion om åläggande för utblifven svarande part att å den tid, hvartill uppskjutet mål utställes, utan särskild underrättelse sig infinna;

Lag- samt Allm. Besvärs- och Oecon.-Utskotten;

N:o 9. Öfver väckta motioner om skyldighet för pre-

sterskapet att bekosta husesyner, oekonomiska besigtningar och landtmäteri-arfvode för prestebol;

N:o 10. i anledn. af väckta motioner om nedsättning, ändring eller förklaring af K. M:s förnyade nåd. taxa på expeditiöslösen d. 15 Maj 1821;

N:o 11. öfver en af Frih. J. Cederström väckt motion om förändring i nu gällande föreskrifter om inskrifning till kronorusthåll;

N:o 12. i anledn. af väckt fråga om stället, hvarest under ransakning varande häktade personer böra förvaras;

N:o 13. i anledn. af väckta frågor om ändringar i nu gällande författningar om prestval;

N:o 14. i anledn. af väckt fråga om upphörande af den sju härader i Elfsborgs län samt städerna Borås och Ulricehamn medgifna rättighet till gårdfaribandels idkande;

Allm. Besvärs- och Oecon.Utskottet:

N:o 95. i anledn. af gjorda anmärkningar vid Utsk:s betänk. N:o 61 om åtgärders vidtagande för att uppmuntra byggnadsföretag i Rikets större städer och företrädesvis i hufvudstaden;

N:o 96. i anledn. af väckt motion, ang:de lösen af den spannmålsränta, som utaf Lunds kyrkohemman utgår;

N:o 97. i anledn. af gjorda anmärkningar vid Utsk:s betänk. N:o 67, ang:de ryttares, soldaters och båtsmäns dagsverkskyldighet till församlingarnas pastorer;

N:o 98. i anledn. af väckta motioner, ang:de gästgäfveri och postskjutsväsendet samt forvagnsinrättningar;

N:o 99. i anledn. af väckt fråga om beredande af vissa förändringar i beräkningssättet af tull å en del varor, som från Sverige till Norrige införas;

N:o 100. i frågan om nedsättning af de afgifter, som Svenska och Norrska consulerna äga att af Svenska fartyg uppbära;

ExpeditionsUtskottet:

Memor. N:o 13. ang:de närmare bestämmande af två Riks-St:s beslut i afseende på Oecon.Utsk:s betänk. N:o 37;

Förslag N:o 87. till underd. skrifvelse i anledn. af K. M:s nåd. propos. om curhusafgiftens fortfarande,

Upplästes följande från Ridd.Utsk. inkomne

Hörsamste Memorial!

Uti ett till H. R. o. Ad:s prot. för d. 3 sistl. Mars c. m. afgifvet och till Ridd.Utsk. remitteradt memor. har Hr Gr. Cronhjelm, Otto Aug., uppå anförda skäl framställt den motion, att Ridd.fiscalstjensten måtte vid nuvarande innehafvarens afgång indragas; förmenande Hr Gr., att Ridd.secreteraren kunde öfvertaga den fiscalen åliggande correspondance, samt en af de ordinarie cancellisterna, som all-

tid borde vara jurist, emot ett årligt arvode af 150 à 200 r:dr b:co bestrida de fiscalen tillhörande lagsökningsåtgärderna, granskning af lånehandlingarna m. fl. göromål af juridisk beskaffenhet. Ridd.fiscalens befattning under riksdagarne kunde åter, emot åtnjutande af den derför från statsmedlen erhållande aflöning, fullgöras af någon för hvarje riksdag särskildt antagen extra cancellist, genom hvilken reglering en besparing för riddarhus- och stifts-cassorna vunnas af omkring 500 r:dr b:co årligen; och har motionären slutligen till Utsk. öfverlemnadt att undersöka, huruvida nuvar. ridd.fiscal, emot en lämplig pension af t. ex. halfva lönen för hela sin listid, skulle vilja vid riksdagens slut från tjensten afgå.

För att sätta H. R. o. Ad. i tillfälle att fullständigt bedöma denna fråga, har Utsk. först bort tillkännagifva, att, enligt den vid sistl. riksdag för Ridd.directionen och dess tjenstemän utfärdade instruction, de fiscalen särskildt åliggande befattningar bestå uti följande, neml.:

1:o att granska och meddela utlåt. öfver alla de till Direct. inkomna låneansökningar, jemte kamererarens deröfver upprättade rotuler;

2:o att, efter af ridd.kamereraren upprättade förteckningar besörja om inteckningsförnyelser samt indrifning af obetalta räntor å från Riddarhusets sonder erhållna lån;

3:o att, efter af kamereraren afgifvet bevis öfver beedigandet inför domstol af Riddarhusets fordringar, uti inträffande concurser desamma bevaka;

4:o att i alla rättegångar, som röra Riddarhuset, utföra Direct:s talan;

5:o att öfver alla remisser och anförtrödda göromål föra ordentligt diarium med anteckning, hvad som i hvarje sak tid efter annan blifvit tillgjordt och huru den blifvit afslutad, samt vid hvarje års slut till Direct. häröfver med berättelse inkomma;

6:o att tillse, det Direct. i alla frågor af juridisk beskaffenhet förfar efter lag och de testamentariska förordnanden, som i särskilda fall kunna vara gifna, samt, derest något häremot skulle förelöpa, sin mening i ämnet till Direct:s prot. afgifva, äfvensom anmäla, om någon olaglighet af Riddarhusets tjenstemän varder begången; hvarförutan under riksdag ridd.fiscalen åligger:

a) att vara närvar. vid anteckningarna till inträdespolletter å Riddarhuset samt dervid anmäla de hinder, som kunna betaga någon dess representationsrätt;

b) att, enligt 9 §. Ridd.Ordn., indela bänkarna i Riddarhussalen, derefter komplettera bänklistora samt tillse, att ingen obehörig erhåller tillträde under R. o. Ad:s plena; varande fiscalen actor i alla härmed gemenskap ägande frågor;

- c) att uti R. o. Ad:s plena förrätta uppropen vid val och voteringar, samt att tillse, det ordningen inom Riddarhuset varder iakttagen och att öfliga ceremonier följas, äfvensom anteckna och uppropa deputationer, som från R. o. Ad. afgå;
- d) att affordra böter för förbrytelser emot R. o. Ad:s ordningsstadga.

Beträffande således li främsta rummet, huruvida en ridd.fiscal, såsom Ridd.direct:s tjensteman eller ombudsman vid Riddarhusets fonder, må anses outhärdlig, har Utsk., i likhet med Ridd.Utsk. vid sista riksdag, hvad angår ridd.fiscalens juridiska befattning ansett sig skyldigt lemna den upplysning, att Riddarhusets prot. omförmåla högst få exempel af andra juridiska ärender, än bevakningar i concurser, lagsökningar å klara skuldebref samt inbördesförnyelser; hvadan Utsk. föreställer sig, att, så framt det reglemente, som för administrationen af de under Ridd.direct:s vård ställda fonder finnes fastställt, varder, på sätt hitintills jemväl skett, af Direct. behörigen iakttaget, det icke heller för framtiden torde vara att befara, att några invecklade juridiska förhållanden dervid sig yppa; varande det i öfrigt blott uti sådana rättegångar, som göras anhängiga vid eller fullföljas till någon domstol inom hufvudstaden, der fiscalen är i tillfälle att, utan biträde af särskildt ombud, Riddarhusets rätt bevaka. Då i öfrigt stadgandet uti Ridd.direct:s instruction, att tvenne af Direct:s ledamöter skola hafva tillsyn öfver behandlingen af alla Riddarhuset angående frågor af juridisk beskaffenhet, synes förutsätta, att R. o. Ad. vanligen torde utse åtminstone någon ledamot i Direct. med erfarenhet och kunskap i dessa ämnen, synes all erforderlig säkerhet i detta hänseende vara vunnen, allenast någon vid Riddarhuset anställd tjensteman, som äger juridiska insigter, uppdroges de ridd.fiscalen i dessa hänseenden tillhörande åtgärder.

Hvad angår den ridd.fiscalen åliggande granskning af till Direct. inkomna lånedocumenter, synes denna granskning, bestående egentligen uti en noggrann jemförelse emellan handlingarna och lånereglementet, med så mycket mindre skäl kräfva en egen tjensteman, som enahanda granskningsåtgärd, vid ansvarsäfventyr, tillhör ej mindre ridd.kamereraren än äfven Direct:s Hrr ledamöter, hvarförutandensamma särskildt åligger ridd.secret., hvilken, jemlikt instructionen, i allmänhet bör öfver alla i Direct. förekommande mål sig yttra, samt nu ytterligare kunde åläggas den af Riddarhusets cancellister, med hvars tjenst ridd.fiscalens skyldigheter komme att förenas.

Vidkommande den ridd.fiscalen ålagda kontroll dels deröfver, att Direct. må iakttaga laga stadgar och gällande testamentariska förordnanden, dels ock öfver lagligheten af
hvad

hvad vid Riddarhuset sig tilldrager m. m., som i 6:te punkten här ofvan omförmäles; så enär vid den granskning öfver ridd.ärendernas förvaltning, som vid hvarje riksdag af Ridd.Utsk. förrättas, Direct:s Hrr ledamöter äro underkastade anmärkning och ansvarighet för de olagliga åtgärder, som tilläfsventyrs skulle finnas af dem beslutade, föreställer sig Utsk., att den ytterligare controll, hvilken i detta hänseende är uppdragen en utaf Direct. tillsatt tjänsteman, torde vara af mindre betydighet; och synes i öfrigt en slik tillsyn med ännu mera säkerhet kunna och böra, utan särskild föreskrift, utöfvas af Ridd.secret., som af H. R. o. Ad. tillsättes och hvilken, såsom föredragande af alla ärender inom Direct., är närmast att de derutinnan erforderliga upplysningar meddela, och dessutom, enligt hvad ofvan är nämndt, pligtig att sin mening till prot. uti alla förekommande ämnen anföra.

Beträffande derefter ridd.fiscalens befattningar under riksdag, dels i afseende på polletutdelningarna i Ridd.Utsk., samt dels vid val och voteringar m. m. i R. o. Ad:s plena, synes, i förra fallet, tillräcklig controll vara beredd derigenom, att 2:ne eller flera af Utsk:s ledamöter äfvensom secreteraren i Utsk. vid polletternas utdelning böra vara tillstädes, och, i det sednare, lär det destomindre finnas lämpligt att, i och för bestyret att förrätta val- och voteringsuppropen samt för eftersyn å ordningen inom Riddarhuset och straffböters uttagande i Ståndets plena, bibehålla en å Riddarhusets stat aflönad tjänsteman, som för denna extra befattning, såväl som för öfriga extra notarie- och cancellistbeställningar under riksdag, särskildt arfvode af statsverket bestås.

Uppå ofvan utvecklade grunder har Utsk. funnit sig böra hos R. o. Ad. vördsamt hemställa:

att ridd.fiscalstjensten icke må vid nuvar. innehafvares afgång återbesättas.

Dock har Utsk. destomindre ansett lämpligt att, på sätt motionären föreslagit, ifrågasätta någon särskild framställning, åsyftande den nuvar. ridd.fiscalens tidigare afgång från sin tjänst, som denne tjänsteman till Ridd.direct:s, Utsk:s och, enligt hvad Utsk. har all anledning förmoda, till H. R. o. Ad:s fullkomliga nöje fullgör sina åligganden.

Beträffande derefter bestridandet af de fiscalen hittills tillhörande befattningar, har Utsk. trott det vara lämpligt, att dessa, så vidt de bestämmas i 3 art. 26 § Ridd.direct:s instruction, d. v. s. innefatta fiscalens egentliga tjensteskyldigheter inom Ridd.direct., öfverflyttas emot de därför från särskilda testamentsfonder bestådda arvoden på den af Riddarhusets cancellister, som kan af Direct. anses dertill skicklig; hvaremot den i 3 art. 27 § af instructionen stad-

gade controll deröfver, att Direct. må förfara efter lag och att Ridd.direct:s tjenstemän icke begå någon olaglighet, på ofvan framställda skäl synes kunna i denna form helt och hållet försvinna; samt slutligen att fullgörandet af hvad i 3 art. 23, 24 och 25 §§ finnes ridd.fiscalen, såsom R. o. Ad:s tjensteman, ålagdt under riksdag, uppdrages åt någon af Hr Landtm. antagen särskild tjensteman, som därför, i likhet med hvad hittills ägt rum, åtnjuter arvode af statsverket; hvilket dock allt till H. R. o. Ad:s vidare pröfning vördsamt öfverlemnas. Trenne ledamöters reservationer medfölja. Stockholm den 5 Juli 1834.

På RiddarhusUtskottets vägnar

H. F. STRÖMFELT.

W. F. Dalman.

Reservationer:

Frih. Hermelin: Öfvertygad, att ridd.fiscalstjenstens och ridd.cancelliets vanliga göromål — enär extra-ordinarier i alla fall för det större arbetet under riksdagarna måste begagnas — kunna och böra utan svårighet emellan riksdagarna bestridas af secreteraren jemte 2:ne ordinarie tjenstemän, och icke, såsom hittills, 1 secreterare, 2:ne cancellister och 1 fiscal dertill erfordras, instämmer jag med Utsk:s öfriga ledamöter, som sig yttrat för ridd.fiscalstjenstens indragning vid närvar. innehafvares afgång, hvarom nu motion blifvit i vanlig ordning väckt, fastän jag för min del anser, att den ena af cancellist-tjensterna troligen kunnat med lika skäl alternativt angifvas till reducering.

Jag erkänner visserligen, att Utsk. bort exempelvis antyda, huru ridd.fiscalens göromål kunna besörjas, och hvar till, efter mitt omdöme, flera användbara förslag kunna uppgifvas, men tror, att det bör vara i framtiden, i händelse H. Ståndet skulle gilla Utsk:s betänk., en blifvande Ridd.direct:s åliggande att uppgöra projekt om ny arbetsfördelning emellan Riddarhusets tjenstemän, som genom ett sådant beslut kan förenledas, för att, när så erfordras, af Ståndet framdeles pröfvas; anseende för min del ridd.fiscalens åliggande vid Ståndets plena kunna bestridas af en utaf Riddarhusets 2:ne cancellister, och kanske snarast af den, som förer prot. i Ridd.Utsk., enär denna befattning ingalunda hindrar honom att vara tillstädes vid Ståndets plena; och lär det äfven få ankomma på Direct., om den så lämpligare finner och med afseende å tjenstemännens befattningar, att föreslå bibehållandet af ridd.fiscalsnamnet för ena tjenstemannen, eller ock uppgifva ett annat, t. ex. af Riddarhusets ombudsman.

Jemte biträdande af Utsk:s mening, att någon ny ridd.fiscal, såsom en särskild tjensteman, icke må vid den närvar:s afgång åter utnämnas, föranledes jag, i händelse detta af H. Ståndet gillas, föreslå följande tillägg:

1:o att Ridd.direct. åligger att vid den riksdag, som först inträffar efter närvar. ridd.fiscals afgång, uppgöra samt till R. o. Ad. inkomma med förslag om lämpligaste fördelningen af ridd.cancellists och ridd.fiscalens göromål och befattningar emellan tjenstemännen, samt att Ridd.direct. må ad interim härom förordna, såsom den bäst pröfvar;

2:o att, vid framtida antagande af Riddarhusets ordinarie cancellister, afseende äfvenledes alltid bör af Direct. hafvas på dessas juridiska insigter och deras öfriga tjenlighet att utöfva de ridd.fiscalen hittills tillhörande åligganden;

3:o att blifvande ordinarie cancellister, äfvensom nu ridd.secret., må vid deras antagande underrättas, att, i händelse vid en framdeles reglering af göromålen vid Riddarhuset, dessa blifva för dem förändrade eller ökade, de må vara beredda att sådant sig underkasta.

Hr Gyllenhammar: Lika med Utsk:s majoritet anser jag de vid Riddarhuset emellan riksdagarna förefallande göromål, som nu ombesörjas af secreteraren, fiscalen och 2:ne cancellister, kunna bestridas af endast zine tjenstemän jemte secreteraren; i afseende hvarpå och enär det i allmänhet torde kunna antagas, att tjenstegöromål bättre och säkrare blifva förvaltade af ett färre antal personer, hvilka genom tillräckliga löneanslag sättas uti tillfälle att åt tjensten egna en odelad uppmärksamhet, än af ett större antal, som, med knappare löneförmåner, måste för sin utkomst söka andra biförtjenster, jag äfven för min del finner den inskränkning uti tjenstemännens personal, som af Utsk. blifvit föreslagen, lämpligen böra äga rum; men, betraktande vigten af de göromål, som, enligt nu gällande instruction, åligga hvardera af förbemålde, jemte secret., för närvar. vid Riddarhuset anställda tjenstemän, kan jag, efter en sådan verkställd jemnförelse, icke dela Utsk:s mening, att fiscals-tjensten bör såsom ett fastställt embete upphöra, utan anser det med motionen åsyftade ändamål, inskränkning af tjenstemännens antal och besparing uti de utgående löneanslagen, fast hellre kunna vinnas derigenom, att en cancellistbeställning vid närvar. innehafvares afgång indrages, och att af de göromål, som hittills af cancellisterna blifvit ombesörjda, någon del å fiscalen öfverflyttas. På ofvan anförda skäl finner jag mig icke kunna tillstyrka bifall till motionen, men anser likväl anledn. för Utsk. att till R. o. Ad:s ompröfvande hemställa, om icke Ridd.direct. kunde anmodas att innan nästa riksdag uppgöra och då till R. o. Ad. inkomma med förslag såväl till en sådan fördelning af göromålen mellan Riddarhusets ofvanberörde tjenstemän, hvarigenom en cancellistbeställning kunde indragas, som till den förändrade lönereglering, hvilken i anledn. deraf kunde blifva nödig, äfvensom att vid dessa tjenstemäns afgång från deras innehafvande befattningar vidtaga de åtgärder, som till

ofvanberörde inskränkning uti tjenstemännens antal lända och af Direct. pröfvas lämpliga.

Gr. Strömfelt: Jag delar icke pluralitetens inom Utsk. tanka, angående indragning af ridd.fiscalstjensten.

De under Ridd.direct:s förvaltning ställda fonder och medel uppgå till det betydliga belopp af nära en half mil-lion rdr b:co samt ökas årligen; och för publika cassor med ringare fond har behofvet visat sig af särskild om-budsman.

Uti åtskilliga af de testamentariska dispositioner ad pios usus, hvilka äro lemnade till Ridd.direct:s vård, förutsät-tes uttryckligen, att ridd.fiscal bör finnas, och särskilda arf-voden äro nästan å hvarje fond anvisade till denna tjenste-man. Enligt 3 art. 27 § af instructionen för Ridd.direct. åligger det jemväl ridd.fiscalen att, då frågor af juridisk beskaffenhet förekomma i Direct., tillse, att ingen olaglig-het dervid förelöper, samt att, om han förnimmer någon olaglighet blifva af Riddarhusets tjenstemän begångnen, den-samma till rättelse hos Direct. anmäla.

Ridd.fiscalens befattning med bevakningar, lagsökningar och rättegångar för Riddarhusets räkning hafva visserligen icke varit vidsträckt i sednare tider; men vid en förestå-ende reglering af vårt penning- och creditväsende torde dessa förhållanden snart nog kunna förändra sig, och vid en sådan tidpunkt anser jag, för min del, det vara mindre lämpligt att indraga denne tjensteman, som skall bevaka Rid-darhusets rätt, och öfverflytta hans göromål på en cancel-list, hos hvilken icke behöfva sökas de egenskaper af juri-disk insigt och erfarenhet, hvilka böra vara oundgängliga hos en fiscal.

På dessa skäl, och med afseende å hvad pluraliteten inom Ridd.direct. uti dess afgifna utlåt. anført, tillstyrker jag, att ridd.fiscalstjensten må bibehållas.

Lades på bordet.

Hr Hagelstam, Otto Julius, hade inlemnadt följande:

I anseende till högst viktiga enskilda angelägenheter, hvilka under resten af sommaren fordra mitt aflägsnande från Stockholm, kan jag icke längre hafva den äran att va-ra ledamot uti R. St:s StatsUtsk., och af samma orsaker får jag troligen icke heller tillfälle att såsom riksdagsman del-taga uti återstoden af innevar. urtima riksmöte; hvarföre jag får äran att härjemte återlemna min riksdagspollett för denna riksdag.

H. R. o. Ad. åtskiljdes kl. $\frac{3}{4}$ till 11 på aftonen.

In fidem protocolli,
F. O. Silfverstolpe.

Thorsdagen den 31 Juli 1834.

Plenum kl. 9 f. m.

Från H. Ex. Hr Gr. o. Landtm. hade till underteckn. Ridd.secret. ankommit följande bref, som upplästes:

Hindrad af sjuklighet att i dag infinna mig på Riddarhuset, får jag anmoda Hr Ridd.secret. derom underrätta den äldste närvarande Grefven, med begäran, att han, i stället för mig, i dag måtte föra ordet hos R. o. Ad. Stockholm d. 31 Juli 1834.

JACOB DE LA GARDIE.

I anledn. hvaraf H. Ex. Hr Gr. Brahe, Magn., hade öppnat plenum såsom ordförande.

Fortsattes pröfningen af BancoUtsk:s utlåt. N:o 16 till svar å de inom samtliga RiksSt. framställda, till Utsk. remitterade anmärkningar vid dess under N:o 6 afgifna betänk. med förslag till hufvudgrunder för Bankens rörelse och förvaltning.

22:dra punkten: att vidare i afseende på de cassacreditiv, som af Bancostyrelsen beviljas, följande stadganden må gälla:

a) för alla gemensamt:

att innan någon lyftning af cassacreditiv till större eller mindre del får äga rum, skall den, som sådant creditiv erhållit, för hela det beviljade creditivets belopp hafva till Banken aflemnat fullgod och af Bancostyrelsen antagen säkerhet;

att första folium af den löpande räkningen erhålles utan folii-afgift, men för hvarje af de öfriga erlägges 2 rdr b:co;

att för de å creditivet dragna summor beräknas Banken 5 proc. till godo, tills betalning sker;

att utassigneringar och afbetalningar få, i mån af behof och lägenhet, verkställas å tal af jemna 100 rdr;

att alla å creditiven dragna assignationer skola med görligaste första Banken aviseras samt deras belopp inberäknas uti bancosedelstocken, så snart sådan avis ankommit.

Bifölles.

b) för hypothecks-föreningar:

att, om kommande R. St. skulle besluta upphörandet af de cassacreditiv, som åt hypothecks-föreningar beviljas, det åligger den hypothecks-inrättning, som creditiv erhållit, att 6 månader

efter erhållen del af R. St:s berörde beslut hafva sin skuld till Banken inbetalt;

att Bancostyrelsen, i händelse densamma finner Bankens egen ställning sådant fordra, äger att, äfven emellan riksdagarna, creditiven uppsäga, med påföljd, att skulden då senast inom 9 månader derefter skall vara till Banken liqviderad;

att cassacreditiven ej få begagnas såsom stående lån;

att, derest Bancostyrelsen, af det sätt, hvar på dessa creditiv begagnas, funne anledning der-till, att desamma af någon hypoteksförening begagnas såsom stående lån, Bancostyrelsen skall deröfver infordra förklaring af den hypoteksförening, emot hvilken sådan anledning förekommit, samt derefter äga att creditivet genast uppsäga, så vida förhållandet ej finnes nöjaktigt förklaradt;

att, då creditiv af sistnämnde anledning uppsäges, detsamma skall 6 månader derefter till fullo inbetalas;

att den hypoteksförening, som sålunda gjort sig af det beviljade creditivet förlustig, icke kan, utan R. St:s ompröfyande, nytt creditiv beviljas.

Bifölles.

c) för vanliga privatbanker

hvad i nästföregående mom. finnes stadgadt i afseende på creditiv åt hypoteksföreningar, utan annan förändring, än

att i afgift till Banken erlägges $\frac{1}{2}$ proc. af den beviljade summan, hvilken blifver minst 2000 r:dr.

Hr Tham, Wolrath: Då R. o. Ad. i går beslutat att i 21:sta punkten från rättigheten till cassacreditiv utesluta såväl privatbanker i allmänhet, som andra bolag och enskilda personer, så att denna rättighet nu endast qvarstår för hypoteksföreningar och associationer för spannmålsbelåning, synes mig det nu föredragna mom. lit. c af 22:dra punkten höra helt och hållet utgå; hvadan jag hos Hr Gr. och ordföranden anhåller om den propos., att detta mom. må förfalla.

R. o. Ad. beslöt, att detta mom. skulle helt och hållet förfalla.

d) för associationer och privatbanker, som i större scala med belåning af spannmålsig be-fatta:

att de till Bancostyrelsen årligen ingifva ve-

derbörliga intyg derom, att de med belåning af spannmål verkligen sig befatta, på sätt och i den ordning de för dem utfärdade reglementen stadga;

att Bancostyrelsen, derest den skulle finna anledn., att de åt dessa inrättningar förunnade creditiv icke användas i och för de dermed afsedda ändamål, äger att, efter infordrad förklaring och såvida densamma ej finnes nöjaktig, ofördröjligen indraga det creditiv, som på sådant sätt blifvit förbrutet.

Bifölles.

e) för ej mindre de associationer och privatbanker, som med belåning af spannmål sig befatta, än äfven andra, ej särskildt nämnda bolag samt enskilda personer:

att i afgift till Banken erlägges $\frac{1}{2}$ proc. af den beviljade summan, om den uppgår till 2000 rdr eller derutöfver, men för creditiv å alla mindre summor 10 rdr;

att af Bancostyrelsen beror att, efter förloppet af den tid, uppå hvilken cassacreditiv i allmänhet högst får beviljas, eller ett år, medgifva förnyelse deraf;

att Bancostyrelsen, om så nödigt pröfvas, jemväl äger rättighet att uppsäga större eller mindre del af dessa creditiv, hvaraf följden i slikt fall blifver, att creditivrättigheten 3 månader efter uppsägningen minskas med $\frac{1}{4}$ del och för hvar tredje månad ytterligare med $\frac{1}{4}$ del, till dess nödig nedsättning är vunnen, eller ock hela creditivet är till inbetalning förfallet, som alltid inträffar ett år efter dess beviljande.

Hr Tham: Ut i ingressen eller rubriken till mom. lit. e heter det: för ej mindre de associationer och privatbanker, som med belåning af spannmål sig befatta, än äfven andra, ej särskildt nämnda bolag samt enskilda personer; men efter det gårdagens beslut, som jag nyss omnämnde, och hvarigenom cassacreditiv blifvit beviljade endast åt hypoteksföreningar och associationer för spannmålsbelåning, läser numera sednare delen af denna rubrik böra utgå. Hvad dernäst angår det nästföljande 1:sta mom., som lyder: att i afgift till Banken erlägges $\frac{1}{2}$ proc. af den beviljade summan, om den uppgår till 2000 rdr eller derutöfver, men för creditiv å alla mindre summor 10 rdr, hemställer jag, om icke detta stadgande ensamt har afseende på cassacreditiv för enskilda personer eller mindre bolag, och jag tror således, att detta 1 mom. likaledes bör utgå. Beträffande åter 2 mom., som stadgar: att af Banco-

styrelsen beror att efter förloppet af den tid, uppå hvilken cassacreditiv i allmänhet högst får beviljas, eller ett år, medgifva förnyelse deraf, anser jag denna föreskrift böra bibehållas, såsom varande i öfverensstämmelse med hvad R. o. Ad. i går under mom. lit. *d* af 21:sta punkten beslutade. Hvad slutligen 3:dje och sista mom. vidkommer, tror jag, att det äfvenledes bör kvarstå, och jag tillstyrker altså, att R. o. Ad. må bifalla den nu förevar. delen af 22:dra punkten under lit. *e*, med borttagande likväl af sednare hälften af sjelfva rubriken jemte hela 1 mom.

Frih. Palmstjerna, Carl Otto: För min del tror jag, att hela ingressen eller rubriken till mom. lit. *e* bör utgå; ty om sednare hälften deraf borttages, får den alldeles enahanda ordalydelse med ingressen till mom. lit. *d*. Deremot tror jag, att efter ingressens borttagande hela detta mom. bör uppslyttas under lit. *d* och oförändradt bibehållas, äfven hvad första meningen angår, hvilken, efter min tanka åtminstone, är oskadlig.

Hr Tham: Jag skall gerna instämma med Frih. Palmstjerna, angående hela ingressens borttagande, men jag kan ej annat än vidblifva den tankan, att första meningen eller mom. jemväl bör utgå; ty då maximum af de beviljade cassacreditiven uti 21:sta punkten lit. *c* blifvit bestämdt till 300,000 r:dr för hypoteksföreningar och till 150,000 r:dr för associationer, som befatta sig med spannmålsbelåning, förmodar jag, att ingen sådan inrättning någonsin skall komma att begära cassacreditiv till så ringa belopp, att det ej öfverstiger 2000 r:dr, och jag kan således ej finna annat, än att den här föreslagna afgiften af 10 r:dr för cassacreditiv på mindre än 2000 r:dr endast har afseende på den creditivrätt, som Utsk. tillstyrkt för enskilda personer och mindre bolag, men hvilken R. o. Ad. afslagit.

Frih. Palmstjerna: Jag skulle för min del tro det vara nödvändigt, att ifrågavar. mom. kvarstår äfven efter det beslut, hvarigenom rättigheten till cassacreditiv blifvit inskränkt till hypoteksföreningar och associationer för spannmålsbelåning, på det den afgift, som af sistnämnda associationer bör till Banken erläggas, må blifva bestämd. All föreskrift härom skulle eljest komma att saknas, sedan R. o. Ad. nu afslagit mom. lit. *c* af denna punkt, hvilket mom. dessutom blott angick privatbanker.

Frih. Cederström, Jac.: Icke deltagande i de föregående besluten allt ifrån 7:de punkten af nu förevar. betänk., anhåller jag att till prot. få förklara, att jag i de flesta fall finner mig befogad att emot besluten afgifva min reservation, hvilken jag, efter slutad pröfning af betänk., skall

skall skriftligen aflemna och nu begär, att den må åtfölja till de öfriga RiksSt. i de delar, der inbjudning till dem blifvit eller varder af R. o. Ad. beslutad. Jag kan således ej heller deltaga i någon discussion öfver de förut fattade beslutens tillämpning å särskilda mom. af betänk.

Hr Tham: I anledn. af Frih. Palmstjernas sednaste yttrande får jag erinra, att uti det redan bifallna mom. lit. *a* af denna 22:dra punkt finnes såsom ett generelt stadgande för alla de inrättningar, som komma i åtnjutande af cassacreditiv, intaget, att för de å creditivet dragna summor beräknas Banken 5 proc. till godo, tills betalning sker. Jag hemställer således, om icke någon motsägelse äger rum emellan detta stadgande och hvad Utsk. här under lit. *c* föreslagit, att i afgift till Banken erlägges $\frac{1}{2}$ proc. af den beviljade summan, om den uppgår till 2000 rdr eller derutöfver. Just med afseende härå, och då således afgiften redan är bestämd för de inrättningar, som enligt R. o. Ad:s beslut komma att åtnjuta cassacreditiv i Banken, tager jag mig friheten ännu ytterligare hemställa, om icke i mom. under lit. *e* bör utgå, såsom endast syftande på sådana bolag eller privata personer, för hvilka ingen creditivrätt kommer att äga rum.

Frih. Palmstjerna: Jag har för min del trott, att Utsk:s afsigt varit att vid afgiftens bestämmande fastställa någon olikhet emellan hypoteksföreningarna och de öfriga associationer, för hvilka rättighet till cassacreditiv skulle komma att äga rum, samt att Utsk. af sådan anledning utöfver den afgift, som i mom. lit. *a* i allmänhet blifvit bestämd till 5 proc. af det belopp, som å creditivet drages, här föreslagit en ytterligare afgift af $\frac{1}{2}$ proc. för sjelfva rättigheten att äga cassacreditiv, på samma sätt som Utsk. i det numera afslagna mom. lit. *c* tillstyrkt en sådan ytterligare afgift för vanliga privatbanker. På denna grund har jag ansett nu ifrågavar. i mom. under lit. *e* böra kvarstå, såsom innefattande en bestämmelse, hvilken, i enlighet med Utsk:s mening, skulle särskildt gälla för associationer, som befatta sig med spannmålsbelåning, men icke för hypoteksföreningar. Jag anhåller, att någon af BancoUtsk:s ledamöter ville häröfver yttra sig och upplysa, huruvida icke afsigten med det föreslagna stadgandet varit den, som jag nu angifvit.

Hr Tham: Såsom jag nyss anmärkte, innehåller denna 22:dra punkt under lit. *a* ett stadgande för alla, som åtnjuta cassacreditiv, att för de å creditivet dragna summor beräknas Banken 5 proc. till godo, tills betalning sker; och sedan under lit. *b* blifvit upptagna åtskilliga stadganden särskildt för hypoteksföreningar, inne-

håller lit. c för vanliga privatbanker detsamma som för hypoteksföreningarna, utan annan förändring, än att i afgift till Banken erlägges $\frac{1}{2}$ proc. af den beviljade summan, hvilken blifver minst 2000 r:dr. Detta sista stadgande har emedlertid blifvit af R. o. Ad. afslaget på grund af föregående beslutet, att vanliga privatbanker ej få några cassacreditiv, och då nu, efter min tanka, i mom. under lit. e på enahanda sätt blott åsyftar ett undantag från det allmänna stadgandet för enskilda personer och sådana mindre bolag, för hvilka, likasom för vanliga privatbanker, ingen creditivrätt blifvit beviljad, kan jag ej förstå annat, än att detta mom. äfvenledes bör afslås; ty omöjligt kan jag tro det hafva varit Utsk:s mening att, utom de 5 proc. för hvad som drages, bestämma $\frac{1}{2}$ proc:s afgift, ehvad creditivrätten begagnas eller icke. Jag skulle emedlertid önska, liksom Frih. Palmstjerna, att någon ledamot af BancoUtsk. ville upplysa, huru härmed sig förhåller.

Frih. Ehrenborgh, Casp. Wilh.: Ehuru jag icke varit närvar. vid discussionens början, torde jag få yttra några ord om min uppfattning af saken. Jag tror det förhåller sig som Frih. Palmstjerna sagt, att Utsk. här föreslagit $\frac{1}{2}$ proc:s afgift för sjelfva rättigheten till cassacreditiv utöfver de förut bestämda 5 proc. af det belopp, som å creditivet drages, och äfven jag tror således, att det ifrågavar. i mom. under lit. e bör qvarstå, såsom innefattande en bestämmelse om rättighet för Banken att af de associationer, som åtnjuta cassacreditiv, uppbära en bestämd afgift, ehvad creditivet begagnas eller icke. Jag anser dock någon förändring i redactionen böra äga rum i anledn. af den inskränkning, R. o. Ad. gjort i rättigheten att begagna cassacreditiv. Den sednare delen af mom., som angår afgiften för creditiv å mindre belopp än 2000 r:dr, bör neml., efter min tanka, numera utgå; ty det är icke tänkbart, att hypoteksföreningar eller associationer för spannmålsbelåning någonsin skola begagna cassacreditiv i Banken till ett så ringa belopp. För vidare upplysning om meningen med Utsk:s förslag i denna del hemställer jag emedlertid, om icke någon af Utsk:s ledamöter skulle finna lämpligt att yttra sig i ämnet.

Frih. Palmstjerna: Afsigten med mina föregående yttranden har endast varit att ådagalägga, att någon afgift för beviljade, men icke begagnade cassacreditiv ej finnes på något annat ställe i Utsk:s förslag bestämd, och att således det ifrågavarande i mom. borde qvarstå, så framt man vilje, att en afgift för sjelfva rättigheten skall äga rum. Min enskilda tanka är emedlertid, att en sådan afgift icke erfordras eller är billig; och sedan förhållandet numera synes vara utredt, tillstyrker jag således på denna grund, att första momentet under lit. e må utgå, och att, såsom jag förut föreslagit, de öfriga mom:n uppflyttas under lit. d.

Frih. Ehrenborgh: Jag är äfven af samma tanka som Frih. Palmstjerna deruti, att jag anser hela i mom. under lit. e kunna och böra utgå, i händelse R. o. Ad. skulle finna, att någon afgift för sjelfva rättigheten till cassacreditiv, utöfver de 5 proc., som betalas för den dragna summan, icke bör äga rum, emot hvilket beslut jag för min del ej skulle hafva något att invända.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. hemställde, om R. o. Ad. biföll, att ingressen i detta mom., neml. fr. o. m. orden: för ej mindre, t. o. m. orden: enskilda personer, skulle utgå.

Ropades ja.

H. Ex. hemställde, om R. o. Ad., på sätt Frih. Palmstjerna föreslagit, biföll, att första afdeln. af detta mom., neml. fr. o. m. orden: att i afgift, t. o. m. orden: 10 r:dr, skulle helt och hållet utgå, samt det öfriga af detta mom. förenas med det nästföregående mom. lit. d.

Bifölls.

Hr Günther, Carl Gust.: Sedan R. o. Ad. redan i 18:de och 21:sta punkterna i afseende på fastighetsbelåningen fattat beslut, som afvika från Utskis förslag och närma sig till antagande af det förslag om fastighetslånens öfvertagande af hypothecksföreningar, som Hr Lefrén inom Utsk. väckt och hvilket förslag finnes upptaget i BancoUtskis betänk. N:o 6 pag. 27, torde det vara angeläget, att, innan man nu går vidare, de föreskrifter blifva observerade, som motionären framställt såsom hufvudgrunder af förslaget. Jag hemställer således, om icke här i 22:dra punkten bör såsom sarskildt mom. intagas det stadgande, som inefattas i 2:dra punkten af Hr Lefréns nyssnämnde förslag, neml. att den andel i fastighetslånefonden, som hvarje hypothecksförening skall erhålla, icke må blifva större, än som svarar mot den folkmängd, i förhållande till hela landets folkmängd, de län äga, hvilka utgöra hypothecksföreningens område; hvarjemte jag äfven tager mig friheten hemställa, om det icke tillika bör bestämmas, huru förhållas bör, i händelse hypothecksföreningar uppstå endast för vissa provinser. Jag förmodar meningen vara, att i sådan händelse de öfriga provinserna skola få bibehålla sin rätt till fastighetslån i Banken; men detta finnes icke uttryckt i R. o. Ad:s om fastighetslånen fattade beslut, och ett tillägg derom synes derföre här vara på sitt ställe. Jag har likväl icke ämnat att i detta afseende uppgifva något redactionsförslag, enär jag förmodat, att någon af de flera värda ledamöter, som förut tillhandagått med redactionen af besluten, äfven här skulle benäget åtaga sig detta åliggande; jag har endast velat fästa R. o. Ad:s uppmärksamhet på nödvändigheten af ett stadgande i det hänseende, jag nu haft äran antyda.

Hr von Hohenhausen, Mich. Silvius: Då jag varit hindrad att öfvervara discussionen om 22:dra punkten, anhåller jag att reservationsvis få anföra, att jag vid mom. lit. a, angående den säkerhet, som bör ställas för ett beviljad cassacreditiv, innan det får lyftas, anser det tillägg hafva hört göras, att denna säkerhet ej skulle få bestå uti fastighetsinteckningar, utan i publika papper eller annan egendom, som lätt kan förvandlas. Jag har trott detta vara nödvändigt, emedan med den stora fond för hypoteksföreningar, som redan blifvit lemnad, jag annars ej ser någon säkerhet för Banken att icke blifva inblandad i dessa förenings affärer. Redan nu får Banken ofta, för att undgå förlust, inropa en belånad egendom, som måste executivt försälgas, och en längre tid åtgår sedermera, innan den kan realiseras. Dock har detta varit af mindre betydighet, så länge det blott varit fråga om enskilda fall; men från den stund, hela provinser blifva pantsatta mot löpande sedlar, ser jag häruti en stor våda. Skulle hypoteksföreningarna ej kunna fullgöra sina åligganden, komma de säkerligen med begäran, att R. St. skola taga dem under armarna, och man kan icke veta, hvad följden häraf skulle blifva, eller om man icke skulle äfventyra en återinblandning af Banken, som måhända nödgades öfvertaga fastigheterna. Efter min tanka borde således Bankens säkerhet för cassacreditiven alltid bestå af sådan egendom, som lätt kan förvandlas i penningar, och tillgång härtill finnes såväl i åtskilliga publika papper som i exportabla effecter. Jag har nämnt detta här, emedan jag, för min del, ansett nyttigt, om det blifvit infördt i sjelfva grunderna för Bankens lånerörelse. Jag medger dock, att det äfven sedermera kan införas bland de reglementariska föreskrifterna.

Frih. Palmstjerna: Jag kan ej finna någon nödvändighet i det stadgande, Hr Günther föreslagit. R. o. Ad. beslutade i går, att man borde hafva det förtroende till Bancofullmäktige, att till deras bedömande kunde öfverlemnas att fördela tillgångarna emellan de associationer, som anmäla sig till cassacreditiv; och då den nu väckt frågan, såsom mig synes, redan ingår i detta beslut, kan jag ej finna behofvet af något särskildt tillägg här.

Frih. Ehrenborgh: Jag har tyckt mig finna, att Hr Günther åsyftar ett reglementariskt stadgande i anledning af R. o. Ad:s beslut om fastighetslånefondens öfverflyttning till hypoteksföreningar; jag skulle likväl tro, att de föreskrifter, som i detta afseende blifva nödiga, och till hvilka Hr Lefrén uppgifvit hufvudgrunder, som finnas intagna i BancoUtsk:s betänk. N:o 6, i allt fall blifva föremål för Utsk:s öfverläggning, i händelse de öfriga RiksSt. antaga R. o. Ad:s inbjudning att instämma i beslutet om fastighetslånen. Äfven jag tror, att i sådant fall särskilda föreskrifter om fon-

dens fördelning blifva nödvändiga; men då Utsk. ändock måste inkomma med förslag till jemnkning emellan de i RiksSt. fattade olika besluten, tror jag ej, att vi nu behöfva upptaga tiden med discussion om dessa föreskrifter, helst de bäst utarbetas af Utsk. Jag hemställer således, om ej motionen kunde få förfalla för närvarande.

Hr Günther: Till svar på hvad Frih. Palmstjerna an-
fört får jag blott erinra, att jag stödt min framställning på R. o. Ad:s beslut, att inga handlingar till erhållande af lån på fastighet få i Banken emottagas längre än till den 1 Jan. 1835. Det är således nödvändigt att få veta, om meningen härmed är, att de provinser, der inga hypothecksföreningar uppstå, skola blifva utan alla fastighetslån. När R. o. Ad. antagit Hr Lefréns förslag i hufvudsaken, synes man ej böra stympa förslaget; jag kan dock ej göra mer än öfverlemba saken till R. o. Ad:s behag.

Hr Lefrén, Joh. Pehr: De, som nitälska för fram-
gången af den beslutade inbjudningen till de öfriga RiksSt. att instämma i R. o. Ad:s beslut, angide fastighetslånen, hafva ej skäl att så knapphändigt förbigå Hr Günthers nu väckta förslag; ty man skall i annat fall hafva större svårighet att få de öfriga Stånden att ingå på beslutet. Jag säger icke detta af någon förkärlek för förslaget, såsom varande kommet från mig, ty det har en gång förfallit, och jag har icke för min del velat uppväcka de döda; men de, som önska framgång deråt, böra icke förbise nödvändigheten af en billig fördelning utaf den ifrågavar. fonden, såsom villkor för hoppet, att de öfriga RiksSt. skola ingå på förslaget. Jag har, då frågan förevar i Utsk., uppgjort en tarif på den fördelning af fastighetslånen, som för närvar. äger rum emellan de särskilda länen; och jag har nu i min hand en lista, med hvars uppläsande jag icke vill besvära, men hvilken utvisar ett sådant förhållande, att somliga län, såsom Jemtlands och Gottlands, icke hafva ett runstycke af fonden, under det Östergöthlands län ensamt har 22 proc. Det är isynnerhet nu, då fråga är om fondens öfverlemnande till hypothecksföreningar, angeläget att tillse, att icke vissa provinser rycka till sig alltsammans.

Hr Günther: Till hvad jag förut yttrat får jag blott tillägga, att jag anser saken af sådan vikt, att ehuru jag nu vill inskränka mig till ett förbehåll att, på sätt Frih. Ehrenborgh föreslagit, framdeles få frågan under öfverläggning, nödgas jag, i händelse sådant icke medgifves, bifoga min reservation emot det hufvudsakliga beslutet vid den af R. o. Ad. beslutade inbjudningen till de öfriga RiksSt.

Frih. Ehrenborgh: För min del inser jag visserligen nödvändigheten af det nu väckta förslaget, såsom ett villkor för verkställigheten af det hufvudsakligaste beslutet, angående

fastighetslånen, ehuru jag skulle tro, att det lämpligast kunde intagas i det reglementariska; men lika med Hr Lefrén finner jag det vara af vikt, att någonting här om på förhand bestämmes för att förmå de öfriga RiksSt. att bifalla den af R. o. Ad. beslutade inbjudningen, och jag skulle i sådant afseende vilja tillstyrka antagandet af de hufvudgrunder för fördelningen, som Hr Lefrén föreslagit i betänk. N:o 6. Jag tror emedlertid icke, att ett sådant beslut på detta ställe bör intagas, utan hemställer, om icke nu den af Hr Günther väckta fråga bör såsom särskildt tillägg blifva föremål för öfverläggning först efter slutad pröfning af Utsk:s betänk., på samma sätt som R. o. Ad. förut beslutat, angående ett af Frih. Palmstjerna föreslaget tillägg. Man skulle härigenom undvika att nu afbryta öfverläggningen om de särskilda punkterna af Utsk:s förslag.

Gr. Cronhjelm, Otto Aug.: I händelse R. o. Ad. skulle vilja besluta att uppskjuta med den nu väckta frågan om fastighetslånefondens fördelning, intilldess pröfningen af förevar. betänk. blifvit slutad, vågar jag föreslå, att man jemväl uppskjuter med expedierandet af den beslutade inbjudningen till de öfriga RiksSt. Jag skulle likväl tro det bästa vara, att man nu endast bestämmer, såsom bihang till det förut fattade beslutet, att man framdeles vill reglera om fondens fördelning, eller ock, att man nu genast antager Hr Lefréns förslag, sådant det finnes intaget i betänk. N:o 6.

Frih. Ehrenborgh: Då det är möjligt, att en eller annan ledamot finnes, som icke tagit kännedom af Hr Lefréns omnämnda förslag, hemställer jag, om icke öfverläggningen derom lämpligast uppskjutes, tildess pröfningen af Utsk:s betänk. blifvit slutad, hvaremedlertid expedierandet af den beslutade inbjudningen äfven torde böra hvila.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. hemställde, om R. o. Ad. ansåg, att öfverläggningen rörde nu ifrågavar. ämne borde uppskjutas, tills BancoUtsk:s utlåt. N:o 16 blifvit till slut pröfvadt, och att expedierandet af den af R. o. Ad. förut beslutade inbjudning borde intilldess fördröjas.

Ropades ja,

IV. Utlåning emot hypothek af actier och publika papper, samt af Bankens egna obligationer, härrörande från dess före år 1830 gjorda upplåningar.

23:de punkten: att belåning af actier och publika papper ej allenast må få fortfara, utan äfven, i mån af tillgång, kunna utsträckas, med iakttagande;

att såsom hypothek må antagas och belånas

a) till fulla capitalbeloppet:

Bankens egna obligationer, härrörande från dess före 1830 gjorda upplåningar;

Riksg. cont:s före sistl. riksdag mot 5 proc:s ränta utfärdade obligationer, samt de s. k. lottsedlarna för Trollhätte slussverk.

Underteckn. Ridd. Secret.: I afseende på denna punkt har Högv. PresteSt. beslutat den förändring i mom. lit. a, att orden: före sistl. riksdag, skola utgå och vid slutet tilläggas: Ulldiscontens invisningar på tre månader, ställda på Riksg. cont. och af detsamma accepterade, dock med afdrag af räntan. Det öfriga i denna punkt är af PresteSt. bifallet. BorgareSt. har bifallit mom:n a och b, men afslagit mom. lit. c, och BondeSt. har bifallit hela punkten oförändrad.

Hr Lagerhjelm, Pehr: Jag hemställer, om ej R. o. Ad. skulle finna för godt att instämma i PresteSt:s beslut, att alla Riksg. cont:s obligationer mot 5 proc. böra belånas till fulla beloppet, ehvad det tillkommit före eller efter sist riksdagen. Då Riksg. cont. jemväl är ett R. St:s verk, synas dess obligationer böra åtnjuta samma förtroende som Bankens egna, och då ingen belåning kan äga rum, utan att särskild förbindelse af låntagarne aflemnas jemte hypotheket, läser ingen förlust för Banken kunna befaras; men deremot skulle Riksg. cont:s förvaltning i betydlig mån försvåras genom minskad credit, om man medelst nedsättning i belåningsrätten för dess obligationer nedsatte dessas värde i allmänna opinionen. Alla dessa skäl tala således för antagande af PresteSt:s beslut i denna del, hvilket jag altså tillstyrker.

Gr. Cronhjelm: Äfven jag finner det vara principenligast, att det ena af R. St:s verk till fulla beloppet belånar det andras obligationer; och ehuru jag, i motsats mot den värde ledamoten, som vi nyligen hört hysa farhåga, att Banken icke skulle kunna blifva utaf med alla sina lånetillgångar, fruktar, att dessa skola komma att lida en nog stark påkänning genom den nu ifrågakvar. belåningsrätten för Riksg. cont:s obligationer, kan jag således ej annat än instämma med Hr Lagerhjelm, att alla af Riksg. cont. utfärdade obligationer mot 5 proc. må kunna såsom hypothek belånas till fulla beloppet.

Frih. Cederström: Jag skulle instämma i Hr Lagerhjelm:s förslag om oinskränkt belåning af Riksg. cont:s obligationer, så framt jag trodde det vara förenligt med Bankens skyldighet att alltid inlösa sina egna utgifna förbindelser; men då Riksg. cont:s obligationer kunna blifva utelöpande till så stort belopp, att en oinskränkt belåning deraf skulle kunna hindra Bankens förmåga att alltid invexla sina egna sedlar, tillstyrker jag qvarstående vid det beslut, som

i detta afseende vid sista riksdagen fattades. Det synes, som R. o. Ad. lemna nog mycket å sido Bankens skyldighet såsom vaxelbank för afseendet på de fordringar, man gör sig på Banken såsom lånebank; ty det är klart, att om man beslutar en skyldighet för Banken att belåna vissa papper till obestämd summa, betager man Bancostyrelsen all möjlighet att beräkna Bankens förmåga att få honorera egna förbindelser. Jag skulle således tro, att man nu icke bör frångå den summa, som vid sista riksdagen bestämdes för belåning af actier och publika papper, och jag skulle dervid endast vilja tillägga en uttrycklig föreskrift, att sådan belåning icke får ske utöfver den dertill anvisade summans belopp.

Frih. Palmstjerna: Jag instämmer med Hr Lagerhjelm, och får såsom ett nytt skäl anföra, att icke några af Riksg.-cont. före sista riksdagen utgifna obligationer numera är utelöpande. De, som för närvarande äro ute, hafva blifvit utgifna efter sista riksdagen, så att jag förmodar, att Utskts förslag om uppförande i en särskild class af Riksg.conts före sistl. riksdag utfärdade obligationer härrör från något missförstånd, dervid meningen måhända varit att afse sådana obligationer, som före denna riksdag blifvit utgifna. Hvad för öfrigt beträffar den befarade påkänningen i Banken och vådan af en belåning till obestämdt belopp, torde jag få erinra, att correctivet redan ligger i ett föregående beslut, som inskränker Bankens lånerörelse inom vissa gränser, beroende dels af silfverfonden och dels af lånerörelsens nuvar. belopp. Någon för Banken farlig påkänning af de här ifrågakvar. lånen emot hypothek af actier och publika papper kan således ej komma i fråga, och jag tillstyrker för min del bifall till mom. lit. a i denna punkt, med uteslutande af de i sista meningen förekommande orden: före sistl. riksdag.

Hr Lagerhjelm: En talare har anmärkt, att det icke vore förenligt med beslutet om realisationen, att såsom skyldighet ålägga Banken att belåna vissa publika papper till fulla beloppet. Jag får i anledn. häraf fästa hans uppmärksamhet derpå, att i ingressen till denna punkt står, att belåningen skall ske i mån af tillgång. Det är således ej fråga om någon skyldighet för Banken att alltid utgifva dessa lån äfven med nya sedlar, utan blott om rättighet till detta slag af lånerörelse, då Bankens egen säkerhet och tillgångar det medgifva. Bancostyrelsen äger ju dessutom i sin magt att bestämma tiden för dessa låns indragning, så att, i händelse det skulle finnas äfventyrligt att utställa dem på 6 månader, kan tiden inskränkas till 4, 3 eller 2 månader. Mitt förslag förutsätter endast, att R. St. skola förvalta Riksg.cont. på ett för dem sjelfva så värdigt sätt, att
dess

dess utgifna obligationer icke må falla i värde hos allmänheten, utan blifva gångbara; och det är klart, att om dessa obligationer utställas på mindre summor och kunna i Banken belånas under viss tid till fulla beloppet, skola de blifva gångbara och öka rörelsecapitalet, hvilket, långt ifrån att stå i strid med de föregående realisationsbesluten, synes conformt med idén att tillskapa nytt rörelsecapital. Om Riksg.cont. utställer en half eller hel million sådana obligationer, och dessa kunna när som helst i Banken belånas, skall hvar och en vara belåten med att äga dem, och de få samma egenskap som circulerande statspapper, med den fördel derjemte, att de icke kunna falla i värde, utom tilläfventyrs då Banken ser sig nödsakad att vägra deras belåning. Jag kan således ej annat än på det högsta tillstyrka R. o. Ad. att i denna del fatta samma beslut som PresteSt., hvarigenom man kunde hoppas, att Riksg.cont:s obligationer skulle komma att öka rörelsemedlen i landet.

Frih. Ehrenborgh: Jag instämmer i Hr Lagerhjelm's framställning och önskar af högsta vigt, att Riksg.cont:s obligationer få belånas till fulla beloppet; dervid jag för öfrigt, då jag ej kan föreställa mig annat, än att Riksg.cont. för sina obligationer får en bestämd amortissementsfond, ej ser någon våda för Banken. Men jag går längre än Hr Lagerhjelms och vill icke blott, att i afseende på Riksg.cont:s obligationer orden: före sistl. riksdag, må uteslutas, utan jag önskar äfven för min del, att orden: mot 5 proc:s ränta, likaledes måtte borttagas, så att punkten helt enkelt komme att lyda: å alla af Riksg.cont. utfärdade obligationer. Räntefoten kan falla, och jag vet icke, hvarföre sådana obligationer, som Riksg.cont. framdeles kan komma att utställa mot 4 proc., skulle vara från belåningsrätten uteslutna.

Hr Lefrén: Det är ej min mening, att vid behandlingen af detta första mom. under lit. *a* äfven ingå i öfverläggning mom:n lit. *b* och *c* af nu förevar. punkt; men jag anhåller, att Herrarna ville fästa uppmärksamhet vid det samband, som äger rum emellan punktens särskilda afdelningar, hvarigenom man nu lätt kan komma till klarhet i afseende på mom. lit. *a*. Utsk. har neml. skiljt emellan sådana papper, som ansågos böra belånas till fulla beloppet, och sådana, för hvilka belåningsrätt till vissa proc. redan förut var gifven, samt slutligen sådana, åt hvilka belåningsrätt i allmänhet till vissa proc. borde gifvas. Att nu Utsk. i första kategorien, eller bland dem, som kunna belånas till fulla capitalbeloppet, jemte Bankens egna obligationer uppfört Riksg.cont:s före sistl. riksdag mot 5 proc:s ränta utfärdade obligationer samt de s. k. lottsedlarna för Trollhätte slussverk, har sin grund deri, att dessa papper redan förut

haft en sådan belåningsrätt sig tillagd. Trollhätte slussverks lottsedlar stå också öfver 100; och hvad Riksg.cont:s obligationer beträffar, fanns, åtminstone då betänk. skrefs, någon del ännu utelöpande af dem, som blifvit utfärdade före sistl. riksdag. Jag skulle derföre tro, att man icke här uti mom. lit. a bör intaga alla Riksg.cont:s obligationer, eller tillägga dem framför andra lika säkra papper belåning till fulla beloppet; det vore endast ett konstladt medel att uppehålla dem i värde, hvilket skulle hafva till följd, att om de fölle, måste antingen Banken vidkännas förlusten eller Riksg.cont. särskildt ersätta dem, och långt ifrån att härmed gagna obligationernas credit, skulle den mera skadas. Om man således anser, att orden: före sistl. riksdag, böra utgå, tror jag, att man åtminstone icke till detta mom. bör hänföra alla Riksg.cont:s obligationer, utan till mom. lit. c, till öfverläggning hvarom vi innan kort komma.

Hr af Robsahm, Carl Reinh.: Jag instämmer till alla delar med Hr Lefrén, men anhåller, att i detta mom. äfven måtte intagas Arméens Pensionscassas obligationer, hvilka jag anser såsom de säkraste af alla. För öfrigt tillstyrker jag, att mom. förblifver oförändradt.

Frih. Palmstjerna: I anledn. af Hr Lefréns yttrande får jag ur en tableau öfver Riksg.cont:s ställning, som jag just nu har till hands, meddela den närmare upplysning, att Riksg.cont:s före 1830 utgifna obligationer, som ännu äro utelöpande, icke uppgå till fullt 10,000 r:dr och äro dels förfallna, dels uppsagda, så att de numera icke löpa med ränta, ehuru de icke blifvit presenterade till inlösen, hvilket också var orsaken, hvarföre jag, då jag sednast yttrade mig, ansåg, att inga sådana obligationer voro utelöpande. Sedan sista riksdagen har Riksg.cont. deremot utfärdat obligationer till ett belopp af emellan 1 och 2 millioner, och dessa gå med fulla 5 proc:s ränta. Om dessa få belåningsrätt till fulla beloppet eller, såsom hittills skett, till 90 proc., kan vara temligen likgiltigt; men att nedsätta dem i den af Utsk. föreslagna 3:dje classen, och således gifva dem en belåningsrätt till blott 75 proc., vore, efter min tanka, en åtgärd, hvilken, om ej med afsigt, dock i sjelfva verket skulle leda till nedsättning i Riksg.cont:s credit. Jag skulle likväl å andra sidan tro det icke heller vara möjligt att stadga, att alla Riksg.cont:s obligationer böra till fulla beloppet i Banken belånas; ty min öfvertygelse är, att Riksg.cont:s skuld bör omsättas i 4 proc:s obligationer; och då kan man ej vänta att få capitalet al pari, eller att obligationerna skola blifva gångbara till sitt fulla nominalvärde. Men hvad de redan utfärdade obligationerna angår, hvilka löpa med 5 proc:s ränta, tror jag, att de alltid skola bibehållas i så högt värde, att de, utan äfventyr af förlust, kunna belånas åtminstone till så nära fulla beloppet som 90 proc.

Hr Hegardt, Christ. Bernh.: Inledningen till denna 23:dje punkt lyder sålunda: att belåning af actier och publika papper ej allenast må fortfara, utan äfven, i mån af tillgång, kunna utsträckas med iakttagande &c. Efter min tanka skulle likväl den här till obegränsadt belopp medgifna utsträckningen af ifrågavar. lånerörelse på publika papper kunna blifva af menligt inflytande, och jag tror således det vara vigtigare att för densamma bestämma en viss anslagssumma, såsom hittills skett. För närvar. utgör detta anslag $\frac{1}{2}$ million, hvilket måhända kan utsträckas till 1 million, men icke deröfver. Hvad derefter mom. lit. a särskildt angår, anser jag Riksg.cont:s före sistl. riksdag utgifna obligationer kunna helt och hållet utgå, enär så få af dem ännu äro i omlopp, och dessa dessutom redan äro förfallna, så att de troligen aldrig komma att begagnas för belåning. I afseende åter på Riksg.cont:s öfriga obligationer instämmer jag med Hr Lefrén och tror, att försigtigheten eller omtanken för alla statens obligationers credit väl fordrar, att de erhålla belåningsrätt, men anser lika angeläget, att den icke bestämmes till vissa proc. och minst till fulla capitalbeloppet, utan må bero af gångbara värdet. Jag skulle därför tro, att man borde öfverlemnna åt Bancostyrelsen att vid förhållandet till räntefoten och gångbara värdet bestämma, till hvad belopp Riksg.cont:s obligationer må kunna belånas, i hvilket fall frågan härom synes böra nedflyttas till efterföljande mom. lit. c.

Hr von Troil, Emil: Hvad först angår tillgångarna för publika pappersbelåningen, kan jag ej förena mig med den siste värde talaren, att de böra bestämmas till ett visst belopp. Jag anser neml., i fortsättning af hvad jag under sista plenum yttrade derom, att sådana förhållanden kunna uppkomma, att Banken icke får utlåna hvad som blifvit anslaget till hypoteksföreningar och associationer för spannmålsbelåning, högst nödigt att vara betänkt på andra utvägar för Banken att kunna utsläppa dessa tillgångar för rörelsen. Man svarar mig då, att tillgångarna, i händelse hypoteksföreningar icke anmäla sig till erhållande deraf, alltid skulle kunna användas i discontväg; men detta är icke förhållandet, ty man finner, att det för närvar. icke sällan inträffar, att Bancodiscontverket har outlånta defar af sina fonder. Jag tror också, att, under sådana förhållanden, belåning på publika papper är den bästa utvägen att få Bankens tillgångar använda, emedan Banken der alltid äger en säker och hastigt realisabel pant. Beträffande derefter den särskilda frågan om belåningen af Riksg.cont:s obligationer, bör det märkas, att dessa obligationer äro af tre sorter. Först sådana, som äro utgifna före 1830; och att gifva dem belåningsrätt till fulla beloppet är åtminstone oskadligt efter de upplysningar, som vunnits om den ringa

quantitet deraf, hvilken ännu är i omlopp. Den andra sorten är sådana obligationer, som blifvit utfärdade efter sista riksdagen intill den närvarande, och dessa kunna icke alltid antagas vara säljbara till sitt fulla nominalvärde; åtminstone har det blifvit berättadt, att Riksg.cont. för icke länge sedan på flera veckor ej fått en enda r:dr tecknad till upplåning, och häraf måste det vara gifvet, att Riksg.cont:s sednast utfärdade obligationer icke hafva den credit, att Banken skulle kunna med säkerhet påräkna att alltid få sälja dem för pari. Häraf följer, att dessa obligationer icke heller utan våda för Banken kunna belånas till fulla beloppet; men är åter fråga att upphöja dessa obligationer uti en särskild class och bestämma deras belåning till 90 proc., så har jag ingenting deremot i anseende till dessa obligationers fördelaktighet och höga räntefot. Den tredje sorten är slutligen sådana obligationer, som hädanefter komma att af Riksg.cont. utfärdas, och jag har med nöje hört ordföranden i StatsUtsk. uppställa den grundsats för utfärdandet, att dessa obligationer borde upptagas med lägre fixerad ränta och i stället varierande capitalrabatt; men så beskaffade obligationer kunna omöjligen belånas till fulla beloppet, ty det vore orimligt, om man kunde den ena dagen köpa dem på börsen för 90 proc. och den andra dagen finge belåna dem i Banken till pari. Det är således nödvändigt, att åtminstone denna tredje sort nedflyttas i en lägre class eller till mom. lit. c.

Hr Günther: Det förundrar mig, att åtskilliga bland de ledamöter, som för några dagar sedan ansågo Riksg.cont. icke hafva styrka att öfvertaga Bankens fastighetsbelåning, nu yrka, att Riksg.cont:s obligationer böra belånas till fullt nominalbelopp. Jag finner för min del obilligt, att Banken skulle få vidkännas någon uppoffring för att uppehålla Riksg.-cont:s credit, och jag kan således icke medgifva, att Riksg.-cont:s sedan sista riksdag utgifna obligationer i detta mom. intagas för att få belåningsrätt till fulla beloppet; det må för öfrigt bero på särskild öfverläggning vid mom. lit. c, huruvida dessa obligationer skall tilläggas någon högre belåningsrätt än andra publika papper i allmänhet. Hvad åter Arméens Pensionscassas obligationer angår, hoppas jag, att ingen lär medgifva ett sådant undantag för dem, att de framför andra papper skulle få till fulla beloppet belånas. Jag bestrider det åtminstone för min del.

Hr Lagerhjelm: Här är blott fråga om Riksg.cont:s mot 5 proc. utgifna obligationer, och på dessa synes Banken icke kunna göra någon förlust. Såsom enda skälet att bestrida mitt förslag har man åberopat den omständigheten, att Riksg.cont. för icke länge sedan förgäfves sökt att upptaga lån mot 5 proc. Detta är emedlertid en alldeles ny erfarenhet, och förhållandet har förut varit sådant, att dör-

rarna knappt blifvit öppnade, förrän Riksg.cont. haft den begärda summan fulltecknad; flera orsaker torde finnas till det nu sednast inträffade motsatta förhållandet, och om dessa fortfara, blifver följden, att Riksg cont. icke kommer att utgifva några 5 procts obligationer, i hvilken händelse mitt förslag skulle komma att af sig sjelf förfalla. Jag har för öfrigt icke gjort mig försäkrad, att ifrågavar. obligationer alltid skola hålla sig vid pari. De kunna stå stundom öfver, stundom under; men då Banken jemte hypothecket får särskild förbindelse af låntagaren, har jag, utan all våda för Banken, ansett belåning till fulla beloppet kunna ske förnämligast för att åt dessa Riksg.cont:s obligationer gifva full rörlighet eller gångbarhet i den större rörelsen. Jag vill emedlertid gerna inskränka mig dertill, att deras belåningsrätt bestämmes till 90 proc., om man för sådant ändamål vill besluta ett särskildt mom.; min mening har blott varit, att då Banken jemte hypothecket fäster sig vid låntagarens namn, ingen fara någonsin kan uppstå, och att å andra sidan jag icke vet, hvarföre Riksg.cont:s med så hög räntefot som 5 proc. utgifna obligationer skulle, till skada för deras credit och användbarhet i rörelsen, nedsättas till en belåning af endast 75 proc.

Hr Lefrén: Det är nödigt, att man i fråga om belåning på publika papper ihågkommer, att dermed icke bör afses något bemödande att uppehålla dessa pappers värde i rörelsen, utan endast Bankens rättighet att mottaga dem som säkerhet. Att härvid bestämma högre belåningsrätt, än papperens gångbara värde, är ett taskspeleri, som snarare skadar, än gagnar dessa pappers credit; och då Utsk. i mom. lit. c såsom allmänt stadgande föreslagit en belåningsrätt till tre fjerdedelar af gångbara värdet, tror jag, att Utsk. gått så långt, som man lämpligen kan gå. Likasom jordegendom icke belånas till fulla beloppet, utan blott till en viss del af gångbara värdet, bestämdt genom taxeringsvärdet, bör äfven förhållandet vara här, så framt man ej vill åstadkomma de belånade papperens misseredit. Kunna de säljas, behöfva de icke belånas; men det är för sådana tillfälliga conjuncturer, då de icke äro säljbara, som det är nyttigt, att de kunna belånas till nedsatt valör. Lika angeläget är dock, att man icke gör sig den fäfänga mödan att härigenom uppehålla deras värde i rörelsen; och det är ur denna åsigt, som jag bestrider förslaget om belåning af Arméens Pensionscassas obligationer till fulla beloppet. Jag är sjelf directör i denna cassa och nitälskar så varmt som någon för dess bästa; men jag är öfvertygad, att om man genom konstlade medel vill söka att höja värdet å cassans utgifna obligationer, skola de nedtryckas, i stället att de nu hafva en benägenhet att gå uppför. Jag är också öfvertygad, att de andra RiksSt. aldrig skola ingå på ett sådant förslag, ehuru

den säkerhet, som dessa obligationer erbjuda, är, efter hvad hvar man känner, alldeles osviktig och uppgår ända till 400 proc. Men just derföre behöfva dessa papper inga konstgjorda methoder för att gå till pari; tvärtom skall i sådan händelse publiken tro dem vara sämre, än de verkligen äro. Jag afstyrker således denna välmening för Arméens Pensionscassa på samma grunder, som jag afstyrker full belåningsrätt för Riksg.cont:s sedan sista riksdagen utgifna 5-proc:s-obligationer. Deremot instämmer jag med Hr v. Troil, att belåningen af dessa sistnämnda gerna kan bestämmas till 90 proc., och jag förenar mig äfven i öfrigt till alla delar med Hr v. Troil.

Frih. Ehrenborgh: Jag har endast begärt ordet för att rätta ett af mig begånget misstag, då jag trodde, att hela 23:dje punkten nu var under öfverläggning. Min mening har icke varit, att äfven sådana obligationer, som Riksg.-cont. kan komma att utfärda mot 4 proc:s ränta och varierande capital, skulle få belåningsrätt till fulla nominalbeloppet; och jag har redan vid ett föregående tillfalle i afseendn på Arméens Pensionscassas obligationer yttrat samma åsikter, som Hr Lefrén nu framställt. Min tanka i denna fråga är, att man borde öfverlemnna åt Bancostyrelsen att bestämma till hvad belopp de särskilda slagen af publika papper kunna belånas; men om man vill reglementera, är det bättre att bestämma lågt, än högt värde. Skälen härfor hafva redan blifvit fullständigt utredda; och då ämnet egentligen tillhör mom. lit. c, torde det vara för tidigt att nu vidare ingå deruti.

Hr Tham: Efter Hr Lefréns omständliga och fullständiga utredning af ämnet anbåller jag blott att dervid få göra några få tillägg. Jag måste först bestrida, att tillgångarna för belåning på publika papper inskränkas till en viss summa; ty då det stadgas, att denna belåning skall ske i mån af tillgång, måste detta rapportera sig till föregående beslut, och innehåller således tillräckligt correctiv emot för stor utsträckning i denna del af lånerörelsen. Hvad åter angår de i sista meningen af mom. lit. a förekommande orden: före sistlidne riksdag, gagnar det till intet, sedan det blifvit upplyst, att af Riksg.cont:s före sista riksdagen utfärdade obligationer numera finnes utelöpande blott ett belopp af 10,000 r:dr, som dessutom redan äro förfallna och uppsagda, så att belåning deraf aldrig kommer i fråga. Men beträffande de obligationer, som Riksg.cont. sedan sista riksdagen utfärdat, instämmer jag med Hr v. Troil, att de åtminstone icke böra belånas öfver 90 proc., och skälet är, att om Banken skulle nödgas försälja dem till lägre pris, än hvartill de blifvit emottagna, skulle detta nedsätta deras värde i publiken. Jag instämmer också med Hr Lefrén, att Banken ej bör hafva något åliggande att uppe-

hålla deras värde, utan endast att lemna dem tillfälle till belåning, då de i följd af momentel förlägenhet icke kunna säljas. Efter min tanka böra således dessa Riksg.cont:s sedan sista riksdagen utfärdade 5-proc:s-obligationer icke upptagas i detta mom.; men jag öfverlemnar för öfrigt till Ständet att afgöra, huruvida de böra intagas under lit. c eller i ett särskildt mom. De obligationer åter, som Riksg.cont. hädanefter kan komma att utgifva mot 4 proc., synas derföre bestämdt tillhöra mom. lit. c. Hvad slutligen Arméens Pensionscassas obligationer vidkommer, anser jag, lika med Hr Lefrén, att något undantag för dem med rättighet till full belåning icke bör göras, helst jag är öfvertygad, att de derförutan kunna uppgå till pari, såsom varande af en särdeles fördelaktig beskaffenhet.

Hr Rosenblad, Bernh.: Under förbehåll att framdeles under lit. c få föreslå ett särskildt mom., angående Riksg.cont:s obligationer och de särskilda slagen deraf, tillstyrker jag bifall till mom. lit. a, med uteslutande af de här upptagna Riksg.cont:s före sisl. riksdag utfärdade obligationer; och torde detta uteslutande så mycket mindre möta motstånd, som StatsUtsk:s ordförande upplyst, att de få obligationer af denna beskaffenhet, som ännu äro utelöpande, redan äro uppsagda och förfallna. Jag bör blott tillägga, att härifrån måste undantagas ett enda lån, som äro uppsägbart.

Hr af Robsahm: Sedan det blifvit upplyst, att blott en ringa del af Riksg.cont:s före sista riksdag utgifna obligationer ännu äro utelöpande, vill jag medgifva, att mitt påstående om dessa obligationers bibehållande i mom. lit. a må förfalla; men deremot kan jag icke ingå på den satsen, som man här drifvit, att belåningsrätten i allmänhet skulle bestämmas efter de publika papperens ränta, ty det händer icke alltid, att de, som bära högsta räntan, gälla högst i värde. Jag vidhåller således, utan afseende på den belåningsrätt, som kan blifva bestämd för Riksg.cont:s obligationer, mitt yrkande, att Arméens Pensionscassas obligationer må belånas till fulla beloppet.

Hr Dalman, Wilh. Fredr.: Jag kan för min del icke gilla, att Riksg.cont:s obligationer få full belåningsrätt i Banken, och det förundrar mig att höra detta yrkas från ett håll, der man förut bestridt all öfverflyttning af Bankens lånerörelse på Riksg.cont. Jag förenar mig för öfrigt med Hr Lefrén deruti, att jag icke skall vara emot, om belåningen af Riksg.cont:s 5-proc:s-obligationer bestämmas till 50 proc.; men då ett stadgande härom icke tillhör mom. lit. a, som endast angår belåning till fulla capitalbeloppet, och jag ej har tillfälle att här förblifva närvar., tildess mom. lit. c förekommer, har jag blott reservationsvis velat yttra min tanka i ämnet.

Hr Hegardt: Det har visserligen ej undfallit mig, hvad som blifvit stadgadt till förekommande af missbruk med en alltför stor utsträckning i lånerörelsen genom bestämmandet af en proportion som 2 till 5 emellan metalliska cassan och sedelstocken, innan denna sistnämnde får ökas; men det skulle kunna hända, att genom en obegränsad belåning af publika papper, i förening med den redan beslutade belåningen af jern och andra exportabla effecter, denna proportion hastigt nedsattes så lågt, att metalliska cassan sjünke ända till 2 millioner; och det är för att undvika detta, som jag ansett bättre att bestämma en viss fond för publika pappersbelåningen. Hvad Arméens Pensionscassas obligationer särskildt angår, instämmer jag med Hr Lefrén. Det är nödvändigt att vid belåning af alla sådana papper noga tillse, i hvad mån de äro realisabla, och detta beror icke endast på den säkerhet de erbjuda, ty om så vore, skulle Englands funderade stocks aldrig vara underkastade någon coursförändring; men de äro det, oaktadt all möjlig säkerhet för räntans utbetalande på dagen, derföre, att capitalet icke är disponibelt.

Hr af Robsahm: Då här uti ingressen står: att belåning af actier och publika papper icke allenast må få fortfara, utan äfven, i mån af tillgång, kunna utsträckas, med iakttagande &c., lærer det vara gifvet, att denna belåning aldrig kan sträckas derhän, att någon fara skulle uppstå för alltför stark påkänning af Bankens reella fond. Jag kan ej heller inse annat, än att man minskar det gångbara värdet af sådana papper, som här äro i fråga, i den mån man minskar beloppet för deras belåning, och att man skulle höja värdet af Arméens Pensionscassas obligationer, om de få belånas till fullt capitalbelopp; ty det kan finnas personer, som icke vilja göra sig af med dessa obligationer eller försälja dem, men äro för tillfället i behof af penningar och derföre skulle vilja belåna dem. Jag fortfar således i min begäran om propos. på de tillägg, jag föreslagit.

Hr Lagerhjelm: I motsats mot den siste talaren afstår jag från mitt förslag om bifall till PresteSt:s beslut, enär jag hört flera ledamöter vara ense derom, att Riksg. cont:s obligationer icke böra till fulla beloppet belånas; men deremot får jag anhålla, att i ett särskildt mom. måtte bestämmas, att Riksg. cont:s sedan sista riksdag utfärdade 5-proc:s-obligationer må kunna belånas till 90 proc. Jag vill för öfrigt blott i anledn. af en ledamots yttrande, deri han tycktes antyda, att för ett pappers bibehållande i värde blott skulle erfordras, att detta papper blefve känt, göra den anmärkning, att detta icke är tillfyllest; ty det fordras äfven tillgång på penningar för att köpa det.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. hemställde, om R. o. Ad. be-

behagade bifalla den nu föredragna delen af BancoUtsk:s förslag.

Ropades ja och nej.

H. Ex. hemställde, om Ståndet behagade antaga följande redaction:

a) till fulla capitalbeloppet:

Bankens egna obligationer, härrörande från dess före 1830 gjorda upplåningar;

Riksg. cont:s obligationer samt de s. k. lottsedlarna för Trollhätte slussverk.

Ropades nej.

Frih. Cederström: Jag anhåller om propos. på Hr Rosenblads redaktionsförslag, såsom lämpligast.

Hr Lagerhjelm: Jag skulle tro, att det nu föredragna mom. kan oförändradt bifallas, hvarefter vi torde få propos. på mitt nu sednast framställda förslag, enär detta icke står i strid med ett beslut om bifall till Utsk:s betänk.

Hr v. Troil förenade sig med Hr Lagerhjelm.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. hemställde, om R. o. Ad. behagade godkänna Hr Rosenblads föreslagna redaction, så lydande:

a) till fulla capitalbeloppet:

Bankens egna obligationer, härrörande från dess före år 1830 gjorda upplåningar samt de s. k. lottsedlarna för Trollhätte slussverk.

Ropades starka ja, blandade med några få nej.

Hr af Robsahm begärde votering.

Frih. Ehrenborgh: Jag hemställer, om icke det lämpligaste är att låta Hr af Robsahms mening förekomma till afgörande i sammanhang med efterföljande mom. lit. c.

Underteckn. Ridd.Secret.: Såsom jag fattat Hr af Robsahms förslag, är det hans mening, att Arméens Pensionscassas obligationer skulle få belånas till fulla capitalbeloppet, och då de särskilda mom:n i denna punkt af Utsk. betänk. äro uppställda efter belåningsbeloppet, lärer det blifva nödvändigt att afgöra frågan om Hr af Robsahms tillägg i sammanhang med mom. lit. a.

Hr af Robsahm: Jag är förekommen af Ridd.secret. och kan ej finna annat, än att den af mig väckta fråga bör afgöras i sammanhang med nu förevar. mom.

Hr Lefrén: Jag beklagar, att Arméens Pensionscassa fått en vän, som vill tvinga oss att votera för afslag. Jag finner mig nödsakad att förklara, att jag kommer att rösta emot förslaget.

Upplästes till justering och godkändes följande voter:s-propos.:

Den, som bifaller, att mom. lit. a af 23:dje punkten i BancoUtsk:s utlåt. N:o 16 skall erhålla följande lydelse:

till fulla beloppet:

Bankens egna obligationer, härrörande från dess före år 1830 gjorda upplåningar samt de s. k. lottsedlarna för Trollhätte slussverk, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

vinner nej, kommer ofvannämnde mom. att erhålla följande lydelse:

till fulla capitalbeloppet:

Bankens egna obligationer, härrörande från dess före år 1830 gjorda upplåningar;

de s. k. lottsedlarna för Trollhätte slussverk samt Arméens Pensionscassas med 5 proc:s ränta utfärdade obligationer.

Efter voteringens slut befunnos rösterna hafva utfallit, som följer:

Ja — 59.

Nej — 11.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. föredrog nu det af Hr Lagerhjelm begärda tillägg, så lydande:

till 90 procent:

Riksg.cont:s sedan sista riksdag intill denna dag utgifna obligationer med 5 proc:s ränta.

Hr Rosenblad: I den händelse, att frågan om Riksg.cont:s obligationer nu skall förekomma såsom särskildt mom., anhåller jag om sådan redaction, att belåningsrätten blifver bestämd, icke efter utgifningsdagen, utan efter obligationernas beskaffenhet. Jag vågar därför föreslå en så lydande redaction:

till 90 proc. af capitalbeloppet:

Riksg.cont:s obligationer med 5 proc:s årlig ränta och försedda antingen med viss förfallotid, eller uppsägbara å fordringsägarnes sida (d. v. s. sådana obligationer, som Riksg.cont. hittills utgifvit); vidare

till 90 proc. af vanliga försäljningspriset under de trenne näst före belåningen förflutna månaderna:

Riksg.cont:s obligationer med lägre ränta än 5 proc. om året, eller utan viss förfallotid eller uppsägningsrätt å fordringsägarnes sida (d. v. s. sådana obligationer, som StatsUtsk:s ordförande i sin reservation vid Utsk:s betänk. N:o 193 föreslagit); hvarjemte jag, då Arméens Pensionscassas obligationer äro i samma kate-

gori med dessa sistnämnda, slutligen skulle här vilja föreslå följande tillägg:

samt

Arméens Pensionscassas s. k. amorteringsobligationer med 5 proc:s årlig ränta.

Härigenom skulle intet hinder möta för såväl den sednare classen af Riksg. cont:s obligationer som Arméens Pensionscassas amorteringsobligationer att kunna belånas ända till 90 proc. af capitalbeloppet i den händelse, att deras värde uppgår till pari; men Banken är alltid tryggad mot förlust, då belåningsbeloppet är 10 proc. under försäljningspriset. Jag anhåller på grund häraf om propos. i enlighet med det förslag, jag nu haft äran uppgifva.

Frih. Cederström: Då frågan om tillägg af ett särskildt mom. för Riksg. cont:s obligationer nu blifvit till öfverläggning framställt, instämmer jag i Hr Rosenblads redaktionsförslag, hvarigenom belåningsrätten bestämmes i förhållande till obligationernas värde vid den tid, då lånen sökas.

Frih. Ehrenborgh: Jag har redan förut yttrat mig och sökt göra gällande den mening, att man icke borde limitera Bancostyrelsen, utan öfverlemna åt dess bedömande att bestämma belåningsrätten för de särskilda slagen af statsobligationer eller publika papper efter deras olika värde vid den tid, då deras belåning kommer i fråga; men om R. o. Ad. icke delar denna mening, utan anser det böra bestämmas, huru Bancostyrelsen i hvarje fall skall sig förhålla, synes det bästa vara att antaga Hr Rosenblads förslag. Jag, som under hela föredragningen af detta betänk. sökt förekomma, att händerna skulle blifva bundna för Bancostyrelsen, måste likväl i sådant fall äfven här reservera mig.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. yttrade, att sedan Hr Lagerhjelm enskildt till honom förmålt sig vara nöjd med Hr Rosenblads förslag, ansåg H. Ex. sig nu böra framställa propos. till bifall å samma förslag, så lydande:

till 90 proc. af capitalbeloppet;

Riksg. cont:s obligationer med 5 proc:s årlig ränta och försedda antingen med viss förfallotid eller uppsägbara å fordringsägarnes sida;

till 90 proc. af vanliga försäljningspriset under de trenne näst före belåningen förflutna månaderna:

Riksg. cont:s obligationer med lägre ränta än 5 proc. om året, eller utan viss förfallotid eller uppsägningsrätt å fordringsägarnes sida,

samt

Arméens Pensionscassas s. k. amorteringsobligationer med 5 proc:s årlig ränta.

Bifölles.

b) till viss bestämd proc. och med vilkor, att antaglig borgen tillika fordras, dock endast för den brist, som vid hypothekens användande möjligen skulle kunna uppkomma:

ej mindre actier i Södertelje canal- och slussverks-bolag, enligt deras hittills åtnjutna belåningsrätt, 50 proc. af det ursprungligen tecknade capitalet, än äfven actier i Götha canalbolag, enligt deras nuvar. belåningsrätt, 25 proc. å primitiva capitalet.

Hr Lagerhjelm: Som det är bekant, att Götha canalactier blifvit sålda till lägre pris än 23 proc., synes mig detta böra verka till någon nedsättning i dessa actiers förut bestämda belåningsbelopp; och jag vågar därför föreslå, att de hädanefter endast må belånas med 20. proc.

Hr Cederschjöld: Jag kan ej erinra mig annat, än att R. St. lofvat Götha canalbolag, att dess actier skulle få belånas i Banken till 25 proc., mot vilkor, att canalen blef färdigbyggd; och jag fruktar således, att man nu icke kan genom nedsättning i detta lånebelopp bryta ett gifvet löfte.

Frih. Cederström: I afseende på belåningen af de actier och publika papper, som här äro i fråga, äger det särskilda förhållande rum, att antaglig borgen tillika fordras för den brist, som vid hypothekens realiserande kan uppkomma, och jag tror med hänseende härtill, att Utsk:s förslag gerna kan antagas; dock anser jag nödigt att tillägga ett särskildt stadgande, ang:de borgensförbindelsernas antaglighet. Då man för andra discontlån ej får borga för mera än 6000 r:dr, borde samma maximum äfven gälla här; och jag tror, att det skulle vara väl för Bancofullmäktige, om en bestämd summa fastställdes, hvarutöfver samma persons borgensförbindelse icke finge antagas. Till Hr Lagerhjelm hemställer jag för öfrigt, huru det vore möjligt att bestämma den siffra, hvartill Götha canalactier skulle kunna belånas, om man icke vill fästa afseende på den bifogade borgensförbindelsen; ty om actierna nu gälla endast 20 proc., och borgesmannen således måste ansvara för de återstående 5 proc. i närvar. lånebelopp, skulle det ju, i fall belåningsrätten nedsattes till 20 proc., kunna hända, att actierna ytterligare fölle i värde till 15 proc., och man råka-de i samma olägenhet, om borgen borttoges. Jag tror således, att detta mom., hvad belåningsbeloppet angår, kan utan någon våda bifallas, då det alltid är Fullmäktiges sak att tillse, att borgesmännen äro vederhäftige för bristen i hypotheket, ehvad den är större eller mindre.

Gr. Posse, Arv.: Jag tror, att denna fråga, angående Götha canalactiers belåningsrätt, måste bedömas mindre efter hvad som borde vara, än efter hvad som är. För min

del anser jag det hafva varit förmånligare för canalbolaget, om ifrågavar. belåning aldrig ägt rum; men R. St. hafva lofvat att belåna actierna till 25 proc., om canalen gjordes färdig, och detta har nu skett, hvadan rättvisan kräfver, att R. St. uppfylla sitt löfte. Jag tillstyrker således bifall till Utsk:s betänk. i denna del, helst Bancostyrelsen, såsom Frih. Cederström riktigt anmärkt, äger rätt att i den borgensförbindelse, som tillika erfordras, skaffa sig säkerhet för bristen i hypothecket. En sådan säkerhet har väl äfven hittills varit stadgad; men hvartill den gagnat, får framtiden visa.

Hr Tham: Jag förenar mig till alla delar med Hr Cederhjöld och Gr. Posse, samt förmodar, att R. St. nu icke vilja göra någon ändring i den lofven, som förut blifvit canalbolaget gifven, att få belåna sina actier till 25 proc. För öfrigt tror jag, att Frih. Cederström missförstått Hr Lagerhjelm; ty hans mening, såsom jag fattat den, har icke varit, att borgen skulle borttagas, utan endast att nedsättning i belåningsbeloppet skulle äga rum, med bibehållande af den förut stadgade borgen, Jag hoppas, att han frångår denna mening.

Det föredragna mom. lit. b blef af R. o. Ad. bifallet.

Hr Silfverhjelm, Carl Adam: Då R. o. Ad. nyss genom bifall till det af Hr Rosenblad dicterade tillägget, rör:de belåning af Riksg. conts obligationer, äfven beslutat att tillägga Arméens Pensionscassas obligationer en belåningsrätt, hvaröfver de öfriga RiksSt. icke utan inbjudning komma i tillfälle att fatta något beslut, anhåller jag vördsam om den propos., att de öfriga RiksSt. måtte genom prot.utdr. inbjudas att i nyssnämnde beslut med R. o. Ad. instämma.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. hemställde, om R. o. Ad. behagade inbjuda de öfriga RiksSt. att instämma i det beslut, R. o. Ad. nyss genom antagandet af det näst före mom. lit. b tillagda nya mom. fattat.

Ropades ja.

c) till $\frac{7}{8}$:delar af vanliga försäljningspriset under månaden näst före belåningen;
alla öfriga actier och publika papper,

Hr Rosenblad: I sammanhang med mitt föregående, af R. o. Ad. bifallna, förslag vågar jag anhålla om den förändring i rubriken till det nu föredragna mom. lit. c, att lydelsen deraf blir följande: till 75 proc. af vanliga försäljningspriset under de trenne näst före belåningen förflutna månader.

Hr Lefrén instämde med Hr Rosenblad.

Hr von Hohenhausen: Jemte det jag instämmer i

den af Hr Rosenblad här föreslagna förändring, utber jag mig att få fästa uppmärksamheten derpå, att här står: alla öfriga actier, hvilket torde böra förtydligas med tillägg af orden: för allmänna ändamål. Här finnas neml. actier för porcellainesbruk m. fl. sådana enskilda inrättningar, hvilkas värde är så föränderligt, att belåning deraf i Banken icke bör kunna komma i fråga; och det är således för att förekomma ett missbruk, som skulle kunna härledas från otydligheten i Utsk:s förslag, som jag, till förtydligande af meningen, anser nämnde tillägg böra göras.

Hr Hegardt: För min del tror jag det lämpligaste vara, att öfverskriften eller rubriken på ifrågavar. mom. helt och hållet förändras till följande lydelse: Efter Bancostyrelsens pröfning och med afseende på gångbart pris. Jag fruktar, att om man icke öfverlemnar åt Bancostyrelsen att i hvarje särskildt fall bestämma belåningsbeloppet efter omständigheterna, skall den af Utsk. här föreslagna generella belåning af alla actier och publika papper leda till åtskilliga missbruk och förluster.

Hr Lagerhjelm: Jag är förekommen af Hr v. Hohenhausen och erkänner, att jag icke skulle veta, hvad som egentligen beslutades, i händelse detta mom. oförändradt antoges i de generella ordalag, Utsk. uppställt. Vid sista riksdagen uppräknades alla de publika papper, som fingo belåningsrätt; men nu har detta icke skett. Det finnes likväl åtskilliga actier och papper, som hafva intet verkligt värde, men genom tillställning kunde få ett skenbart under en månad. Detta är ett skäl emot Utsk:s förslag. Ett annat består i svårigheten för Bancostyrelsen att känna värdet å alla de särskilda slagen af actier; ty det finnes gradationer emellan dem, som Bancostyrelsen tilläfventyrs ej visste, af hvad beskaffenhet de äro. Jag anhåller således, att det först måtte göras tydligt, hvilka actier här menas, eller om Utsk. efter ordalydelsen afsett alla; i sednare fallet fruktar jag, att Utsk:s förslag är alltför vidsträckt.

Hr von Hartmansdorff: Jag anmärkte redan i går, att Utsk. alltför långt utsträckt belåningen på actier och publika papper, utan att specificera åt hvilka slag af papper belåningsrätten skulle meddelas; men då jag icke känner alla de särskilda slag, som tilläfventyrs förefinnas och äro säkra, eller således kan uppgifva någon redaction, hvaruti en dylik specification vore intagen, måste jag inskränka mig till att blott anmärka ofullständigheten i Utsk:s förslag. Om det ej inträffade, att actiebolag tillskapades endast för att få actierna belånade i Banken, kunde det åtminstone hända, att redan befintliga bolag, som äro så litet vinstgifvande, att inga köpslut om deras actier göras, likväl för syns skull tillställde sådana afhandlingar under någon tid, så att

actierna finge belåningsrätt. Till förekommande häraf, och i händelse man icke vill, såsom vid sista riksdagen, speciellt upptaga de slag af publika papper, som få belånas, vågar jag föreslå följande redaction af nu förevar. mom.:

till högst tre fjerdedelar af vanliga försäljningspriset under halfåret näst före belåningen; alla öfriga actier i allmänna inrättningar och publika papper.

Genom det här tillagda ordet: högst, blefve det åt Bancostyrelsen öfverlemnadt att efter omständigheterna nedsätta belåningen under tre fjerdedelar af gångbara värdet; och genom detta värdes bestämmande efter försäljningspriset, under ett halft år näst före belåningen, hade man ett säkrare correctiv emot tillställda köpslut. Om denna redaction antages, medför den äfven det förtydligande, som Hr v. Hohenhausen åsyftat.

Hr Rosenblad: Jag erkänner, att jag förut förbisett vådan af det alltför generella i Utsk:s förslag att belåna alla actier; ty många missbruk skulle deraf kunna uppstå. Jag har mig väl icke heller bekant, hvarföre Utsk. nu utslutit den specification, som förr varit bruklig på de actier och publika papper, hvilka fått belåningsrätt; jag får blott upplysa, att det redan finnes en sådan mängd af dylika papper, att man aldrig på förhand kan känna, hvarken om de existerande skola bibehålla sig i värde, eller om nya tilläfsventyrs skola uppstå, och jag förmodar, att detta varit skälet till Utsk:s generella stadgande. Till följd häraf tager jag mig friheten änyo föreslå den redaction, jag förut uppgifvit, med en förändring, hvarigenom densamma synes bättre än Hr v. Hartmansdorffs. Mom. skulle således komma att blifva sålunda:

till 75 proc. af vanliga försäljningspriset under de trenne näst före belåningen förflutna månader:

actier och obligationer, som af Bancostyrelsen pröfvas belånbara.

Gr. Cronhjelm: Jag instämmer med Hr Rosenblad, enär jag anser det omöjligt för R. o. Ad. att bestämma och specificera, hvilka actier äro af den beskaffenhet, att de kunna belånas. Då man i så många andra fall haft det förtroende till Bancostyrelsen, att man öfverlemnar saken till dess bedömande, synes mig, att samma förhållande här bör äga rum.

Hr Lagerhjelm: Jag tager för afgjordt, att det ingår i Hr Rosenblads förslag, att antaglig borgen skall ställas tillika med hypothecket, ehuru jag icke sunnit detta uttryck i redactionen. Jag anhåller emedlertid att genom Ridd.-secret. få veta, huru BorgareSt. beslutat rör:de detta mom.

Underteckn. Ridd.Secret.: BorgareSt. har afslagit mom. lit. c af 23:dje punkten.

Hr Rosenblad: Jag bekänner, att jag icke i mitt förslag afsett borgens ställande; men jag tror icke heller, att detta är behöfligt, då fråga endast är om belåning till 75 proc. af gångbara värdet och Bancostyrelsen derjemte skulle få rätt att pröfva hvilka documenter äro antagliga. Säkerheten skulle lättare eluderas genom tillagd föreskrift om borgen, emedan mindre uppmärksamhet då tilläfsventyrs skulle fästas vid både namnens och papperens beskaffenhet.

Hr von Hartmansdorff: Jag anhåller att få veta, huru detta mom. blifvit afgjort af de öfriga 2:ne RiksSt., hvilkas beslut vi ännu icke hört, och torde jag derefter åter få ordet.

Underteckn. Ridd.Secret.: Preste- och BondeSt:n hafva bifallit nu ifrågavar. mom. af 23:dje punkten.

Hr von Hartmansdorff: Vid det sålunda upplysta förhållandet, att R. o. Ad:s beslut kommer att bestämma frågans afgörande, torde jag ånyo få fästa Ståndets uppmärksamhet derpå, att enligt mitt förslag till redaction skulle Fullmäktige väl icke kunna höja belåningsbeloppet öfver tre fjerdedelar af gångbara priset, men ingalunda vara hindrade att derunder sänka det huru lågt som helst, efter egen pröfning om hvad de särskilda slagen af papper vore värda. Förslaget innefattar vidare, att då något papper till maximibeloppet belånas, skall bestämmandet af dess värde ske efter försäljningspriset under ett halft år eller längre tid, än Hr Rosenblad föreslagit, hvarigenom man vunne större säkerhet att kunna åtminstone någorlunda förekomma speculationen på actiers försäljning för syns skull, i ändamål att få dem till högre belopp belånade. Jag har också velat inskränka denna belåning till actier i allmänna inrättningar, om hvilkas beskaffenhet och värde Fullmäktige väl aldrig lära sakna tillfälle att taga kännedom; och jag tror således, att all nödig försigtighet är iakttagen, om mitt redactionsförslag bifalles.

Hr Lagerhjelm: Vid sista riksdagen uppräknade man särskildt alla de actier och publika papper, somingo belåningsrätt utan borgen; nu har man åter öfvergått till ett generelt stadgande om belåning för alla utan borgen, med undantag endast af dem, som äro särskildt upptagna i mom. lit. b. Man kan i alla fall ganska väl föreställa sig, att actier äfven i sådana bolag, som hafva ett publikt ändamål, äga ett högst ojemnt värde, men uppehållas i rörelsen under ett halft år för att kunna belånas; det är t. o. m. en ganska naturlig speculation att tillställa fictiva köp om actier, för att sedermera belåna dem, om icke borgen tillika

for-

fordras. Jag kan således icke instämma i bifall till den vidsträckta belåning af actier och publika papper, som Utsk. föreslagit, utan att det vilkor bifogas, att borgen tillika skall ställas.

Hr Cederschjöld: Jag är förekommen af den siste värde talaren och instämmer med honom. Jag tror likväl, att undantag bör göras för de slag af papper, som vid sista riksdagen blefvo bestämdt undantagna från stadgandet om borgens ställande jemte hypotheke.

Frih. Ehrenborgh: Om Ståndet skulle vilja antaga Hr Hegardts förslag att öfverlemna åt Bancofullmäktiges pröfning, till hvad värde actier och publika papper i allmänhet må kunna belånas, blir en föreskrift om borgen öfverflödigt; och då man härigenom tillika undviker att om-tala vissa månader såsom grund för försäljningsprisets bestämmande, kunna icke heller några sammansättningar ske för att under en viss tid öka actiernas värde utöfver det verkliga, utan Bancostyrelsen blir i tillfälle att i naturlig väg taga kännedom om deras verkligen gångbara värde. Jag hemställer således, om icke det bästa vore att bifalla Hr Hegardts förslag.

Hr von Hohenhausen: För min del finner jag Hr Lagerhjelm's anmärkning riktig. Om Bancostyrelsen vore så rationellt sammansatt som andra styrelser af samma slag, skulle en reglementering icke blott vara öfverflödigt, utan äfven skadlig; men då detta icke är förhållandet, och R. o. Ad. således ansett nödigt att ingå i reglementariska stadganden, tror jag, att de icke heller i detta fall böra åsidosättas, och jag ser härvid helst, att borgen föreskrifves, hvaremot jag i sådan händelse anser, att försäljningspriset under någon viss tid, såsom grund för belåningsbeloppet, gerna kan borttagas.

Hr von Hartmansdorff: Då jag här hört så många särskilda meningar yttras och för egen del helst öfvergår på deras sida, som yrka den största säkerheten, instämmer jag med Hr Lagerhjelm, att borgen tillika bör fordras, och hemställer således, att redactionen af ifrågavar. mom. må erhålla följande lydelse:

till högst $\frac{3}{4}$ delar af vanliga försäljningspriset under halfåret näst före belåningen, och med vilkor, att antaglig borgen tillika fordras:

alla öfriga actier i allmänna inrättningar, och publika papper.

Hr Cederschjöld: Jag är förekommen af Hr v. Hartmansdorff och anhåller blott om propos. på den redaction, han nu seduast föreslagit.

Hr Rosenblad: Jag anser mig böra fästa uppmärksamheten derpå, att man ibland kan reglementera sådana försigtighetsmått, att ändamålet motverkas. Man bör ihågkomma, att de, som skola verkställa besluten, äro menniskor; och utan att kasta någon skugga på fordna verkställare, bland hvilka jag äfven har den äran att vara, torde jag få erinra om de följder, som erfarenheten visat vara förenade med föreskrift om borgens ställande jemte de här ifrågakvar. hypoteket. Om min föreslagna redaction antages, kommer aldrig i fråga att belåna annat än goda papper, och 75 proc. af försäljningspriset är redan så lågt, att jag är öfvertygad, det dylika papper sällan skola begagnas för belåning i disconten; man har sett, att lån hittills sällan blifvit sökta på Riksg. conts obligationer, som likväl haft en belåningsrätt ända till 90 proc. Jag vill emedlertid såvida ingå på Hr v. Hartmansdorffs förslag, att jag skall medgifva tillägg af ordet högst, så att det må heta: till högst $\frac{3}{4}$ delar af vanliga försäljningspriset. Hvad deremot beträffar det följande af Hr v. Hartmansdorffs redaction, der det heter: under halfåret näst före belåningen, finner jag detta sämre än att säga: under de trenne näst före belåningen förflutna månaderna. Men jag återkommer nu, under förutsättning, att mitt förslag i öfrigt finnes antagligt, till frågan om borgen och nyttan deraf. Det inträffar neml. merendels (och detta torde äfven finnas ursäktligt), att man icke ger särdeles uppmärksamhet åt namnen, der dessa icke behöfvas, utan säkerheten ligger i hypoteket. Vi hafva också erfarenhet i den vägen af hvad som inträffat med Götha canalactier, på hvilka disconten, om hastig realisation af lånen kommit i fråga, otvifvelaktigt hade gjort betydande förluster, just för namnen, i förlitande hvarpå man tillåtit actiernas belåning utöfver deras verkliga värde. Jag säger likväl icke detta för att gifva någon tort åt den styrelsepersonal, som antagit dessa namn, ty samma styrelse har sedermera visat utmärkt nit att genom ombytet af namn skaffa säkerhet och förbättra ställningen; jag har endast anført det såsom exempel på följder i allmänhet af ett stadgande om borgen, der hypoteket ensamt bör göra tillfyllest, och jag kan således ej annat än afstyrka all belåning på publika papper med derjemte ställd borgen.

Hr Lagerhjelm: För mig är det obegripligt, huru det kan vara sämre att hafva borgen, än att icke hafva den, eller huru detta kan förlösa Bancostyrelsens uppmärksamhet. Vill man emedlertid göra skillnad emellan de särskilda slagen af publika papper, så må man, likasom vid sista riksdagen, speciellt uppräknade dem, som skola erhålla belåningsrätt utan bifogad borgen. Jag skulle likväl tro, att det generellaste stadgandet äfven är det enklaste och bästa, och jag kan ej finna annat, än att det är en fördel för

Bancostyrelsen sjelf att kunna begära borgen för att slippa ett alltför noggrannt bedömande af papperens värde i hvarje särskildt fall, hvilket alltid vore obehagligt. Jag deltar sjelf i förvaltningen af en cassa, der bedömandet af personers soliditet ofta kommer i fråga, och der lån meddelas mot hypothek af särdeles god beskaffenhet; men vi fordra alltid borgen derjemte, och jag har aldrig funnit, att detta varit skadligt.

Gr. Cronhjelm: Jag anser mig i denna fråga böra uttala samma öfvertygelse som Hr Rosenblad, och jag stödjer mig härvid på den erfarenhet, jag inhemtat som revisor i disconten. Då man belånat publika papper, har man ansett den häruti gifna säkerheten så god, att man varit sorglös vid pröfningen af borgensförbindelserna; och detta har haft den följd, att om lånen på Götha canalactier för ett år sedan skulle blifvit realiserade, är jag öfvertygad, att Banken derpå skulle hafva lidit en betydlig förlust, emedan till borgesmän voro antagna personer, som icke voro vederhäftiga för det allraminsta. Hr Rosenblad har också riktigt upplyst, att discontdirectionerna sedermera med särdeles omsorg varit nödsakade att skaffa säkerhet genom ombyte af namn. Jag medger emedlertid, att Hr Lagerhjelm har rätt i principen; men då det i tillämpningen befunnits, att föreskrift om den dubbla säkerheten ledt derhän, att man icke frågat efter någondera, tror jag det bästa vara, att man lemnar saken åt Bancostyrelsens eget bedömande. Jag är äfven öfvertygad, att aldrig en sådan rörelse skulle hafva ägt rum, som den jag sett i disconten, om man lemnat åt Bancostyrelsen att handla efter egen pröfning, i stället att den haft bestämda föreskrifter att stödja sig vid.

Frih. Ehrenborgh: Jag anhåller att äfven få förena mig med Hr Rosenblad. Efter min tanka är ingen lånerörelse sämre än den på namn, och då vi i går fattade ett beslut, som afsåg inskränkning i denna del af Bankens utlåningsrörelse, hemställer jag, huru principenligt det är att nu utvidga den. Man erkände då riktigheten af den grundsats, att namnbelåningen bör så mycket som möjligt öfverflyttas på privatassociationer, som bättre äro i tillfälle att känna personerna, hvilket alltid är nödvändigt, såvida ej rörelsen skall byggas på vederhäftighetsbetyg, som aldrig kunna medföra full säkerhet; och jag afstyrker på grund häraf förslaget om borgens ställande vid belåning af publika papper, såsom icke varande ändamålsenligt.

Hr von Hartmansdorff: De oväntade upplysningar, R. o. Ad. fått af en discontens directör och en dess revisor, hafva rubbat den mening, jag förut hyst, och jag anser numera bäst, att vi, likasom BorgareSt., afslå det ifrågavar. mom. Hr Rosenblad och Gr. Cronhjelm hafva förklarät, att äfven med den dubbla säkerhet, som hittills varit före-

skrifven vid belåning af actier och publika papper, har disconten varit stort äfventyr underkastad. Då jag befarar, att detta snarare skulle inträffa, om man nu borttog den ena säkerheten, som bestått i löftesmännens namn, hemställer jag, om icke rådligast vore att afslå hela mom.

Frih. Cederström förenade sig med den siste talaren.

Hr von Hohenhausen: Den redan vunna erfarenheten i disconten bör göra oss uppmärksamma på faran af belåning af actier och publika papper i allmänhet, utan att annan tillräcklig säkerhet ställes derjemte, och, hellre än att tillstyrka en sådan belåning utan borgen, förenar jag mig således i begäran om afslag å ifrågavar. mom.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. framställde propos. till bifall å Utsk:s förslag i mom. lit. c af 23:dje punkten.

Ropades nej.

H. Ex. föreslog bifall till den af Hr Rosenblad föreslagna redaction, så lydande:

till högst 75 proc. af vanliga försäljningspriset under de trenne näst före belåningen förflutna månader;

actier och obligationer, som af Bancostyrelsen pröfvas belånbara.

Ropades starka nej, blandade med ja.

H. Ex. framställde propos. till afslag å det nu ifrågavar. mom.

Ropades ja.

Frih. Ehrenborgh reserverade sig emot det nu fattade beslutet.

Gr. Cronhjelm: Som jag icke var tillstädes, då R. o. Ad. fattade sitt beslut om nästföregående mom. lit. b, anholder jag att nu få reservera mig emot beslutet. Götha canalactier äro för närvar. ej värda en enda skilling, uppskattade efter den inkomst de gifva, och att under sådana förhållanden belåna dem till 25 proc., äfven med tillägg af en borgen, som, efter hvad jag förut haft äran anföra, medför obetydlig säkerhet, fruktar jag skall leda till stora förluster för Banken.

V. Lånerörelse genom Handelsdisconten.

24:de punkten: att Handelsdisconten, under benämning af Handels- och Näringsdiscont, må fortsättas, med iakttagande endast af följande förändringar och tillägg:

a) lån kunna beviljas å 6 eller mindre antal af månader.

Underteckn. Ridd. Secret.: Rörde 24:de punkten hafva de öfriga RiksSt. beslutat sålunda: PresteSt. har bifallit

hela punkten oförändrad. BorgareSt. har antagit den med följande förändringar, neml.: att mom. under lit. *b* kommer att lyda sålunda: "räntan bestämmes till 5 proc.;" och att vid mom. lit. *e* bör tilläggas: "att de, som underteckna de uti berörde mom. omförmälda reverser, böra vara hvar för sig fullt vederhäftiga." BondeSt. åter har bifallit 24:de punkten med följande förändrade redaction af litt. *a*, *b* och *c*, neml.:

- a*) lån kunna beviljas å 4 eller mindre antal månader;
- b*) räntan bestämmes till 6 proc., som kan af Bancostyrelsen nedsättas till 5 proc., om så nödigt pröfvas;
- c*) lägsta lånebeloppet bestämmes till 1000 r:dr.

Det nu föredragna mom. lit. *a* bifölls.

b) räntan bestämmes till 6 procent.

Gr. Cronhjelm: Jag anholder, att vid detta mom. R. o. Ad. måtte göra samma tillägg som BondeSt., att neml. räntan äfven må kunna nedsättas till 5 proc., om det af Bancostyrelsen pröfvas nödigt. Sådan åtgärd har förut funnits nödvändig för att få handelsdiscontens fonder begagnade, och det torde äfven hädanefter erfordras.

Hr Lagerhjelm: Om man erkänner, att det är af vigt, att räntefoten i allmänhet nedsättes, hemställer jag, hvad det är för skäl att nu göra ändring i den nedsättning af disconträntan, som redan äger rum; och jag tillstyrker således, att R. o. Ad. måtte instämma i BorgareSts beslut, att räntan bestämmes till 5 proc.

Hr Rosenblad: Jag vill blott i möjligaste korthet förklara, att 6 proc. i förening med öfriga försvårande omständigheter, som åtfölja lån i handelsdisconten, är en så hög räntefot, att jag föreser, det inga goda documenter skola inkomma till belåning, så framt ej Bancostyrelsen får rätt att efter omständigheterna nedsätta räntan derunder. Jag föreslår derföre en sådan redaction, att räntan bestämmes till högst 6 proc.

Hr Cederschjöld: Jag tror, att man icke behöfver flera experimenter än dem, som redan äro gjorda, för att få utrönt, hvilken räntefot för handelsdisconten är lämpligast. Vid sista riksdagen bestämdes räntan till 6 proc., med rättighet för Bancostyrelsen att nedsätta den, om sådant pröfvades nödigt, och Bancostyrelsen fann sig innan kort nödsakad till denna nedsättning. Jag anser derföre bäst, att man nu genast bestämmer räntan till 5 proc.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. frågade, om R. o. Ad. ansåg öfverläggningen fulländad.

Ropades ja.

H. Ex. framställde propos. till bifall å Utsk:s förslag i mom. lit. *b*.

Ropades nej.

H. Ex. hemställde, om R. o. Ad., i likhet med Bondest., behagade besluta, att räntan skulle bestämmas till 6 proc., men kunde nedsättas till 5 proc., om Bancostyrelsen så nödigt pröfvar.

Ropades starka ja, blandade med nej.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. förklarade, att han funnit ja öfvervägande vid svaret å den af H. Ex. sednast framställda propos:n.

Frih. Cederström: Jag hade redan begärt ordet, innan propos. framställdes, och jag anhåller att få fästa uppmärksamheten på Hr Cederschjölts förslag, såsom lämpligare, än att öfverlemna räntefotens bestämmande till Bancostyrelsens ompröfning.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. afbröt Frih. Cederströms yttrande, under förklarande, att sedan R. o. Ad. ansett öfverläggningen fulländad, kunde ingen discussion i hufvudsaken mera äga rum.

Hr Cederschjöld begärde votering.

Frih. Cederström: Jemte det jag instämmer i begäran om votering, får jag förklara, att jag endast ämnat motivera, hvarföre jag för min del icke kan lemna min röst till bifall å den af Hr Gr. o. Ordför. sednast framställda propos., och detta motiv är, att jag anser högre ränta än 5 proc. aldrig böra äga rum i disconten.

Upplästes till justering och godkändes följande voter:propos:n:

Den, som bifaller, att mom. lit. b af 24:de punkten i BancoUtsk:s utlåt. N:o 16 skall erhålla följande lydelse:

räntan bestämmes till 6 proc., som kan af Bancostyrelsen nedsättas till 5 proc., om så nödigt pröfvas, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

Vinner nej, kommer ofvannämnde mom. att erhålla följande lydelse:

räntan bestämmes till 5 proc.

Efter voteringens slut befunnos rösterna hafva utfallit, som följer:

Ja — 25.

Nej — 30.

H. R. o. Ad. åtskiljdes kl. $\frac{3}{4}$ till 3 e. m.

In fidem protocolli,
F. O. Silfverstolpe.

Thorsdagen den 31 Juli 1834.

Plenum kl. 6 e. m.

H. Ex. Hr Gr. Brahe, Magn., fortfor att, i anseende till H. Ex. Hr G. o. Landtm:s illamående, vara Ordförande.

Hr af Wetterstedt, Niclas: R. o. Ad:s Hrr Electorer hafva hedrat mig med val till ledamot i BancoUtsk.; men som min tid ej tillåter mig att emottaga detta förtroende, nödgas jag vördsamt afsäga mig detsamma.

Gr. v. Hermansson, Carl: Hindrad att längre vara ledamot i Bevilln.Utsk., får jag vördsamt afsäga mig min plats derstädes. Jag önskar likväl att få bibehålla min riksdagsmannarätt, och anhåller derföre, att H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. måtte till H. Ståndets bifall framställa denna min önskan.

Gr. v. Hermanssons begäran blef af R. o. Ad. bifallen.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. anmodade Hrr Electorer att skyndsamligen anställa nya val efter de Hrr, som nu afsagt sig sina platser i Utskott.

Fortsattes pröfningen af BancoUtsk:s utlåt. N:o 16 till svar å de inom samtliga RiksSt. framställda, till Utsk. remitterade anmärkningar vid dess under N:o 6 afgifna betänk. med förslag till hufvudgrunder för Bankens rörelse och förvaltning.

24:de punkten:

c) vid de tillfällen, då lån från allmänna Disconten icke genast kunna utfalla, i anseende till större antal sökande, berättigas Handelsdiscont-directionen utgifva lån under den nuvar. minimisumman, 1000 r:dr, dock ej till lägre belopp än 500 r:dr.

Bifölls.

d) uti högsta tillåtna skuldsättningsbeloppet, hvilket, likasom hittills, bibehålles vid 20,000 r:dr för låntagare och tillhopa ej får öfverstiga 40,000 r:dr under alla förhållanden, i hvilka en och samma person kan blifva hos inrättningen häftande, inbegripes icke, hvad samma person eljest må vara antingen till Banco-disconten eller Lånebanken skyldig. Dock må styrelsen icke underlåta att förskaffa sig alla de upplysningar, som kunna inverka på omdömet om lånsökandes ställning och förmåga att i allo uppfylla ingångna förbindelser.

Bifölls.

e) såvida lånesumman ej öfverstiger 10,000 r:dr, må af Bancostyrelsen bero att, i stället för en revers med 2:ne namn, antaga, såsom hypothek, lånesummans hela belopp motsvarande förbindelse med allenast ett namn, hvilken förbindelse bör vara förfallen till discontlånets förfallodag; skulle åter lånesumman stiga utöfver nämnde summa, må Discontstyrelsen kunna, efter eget ompröfvande, antaga såsom hypothek, antingen en revers med 2:ne namn och en, lånesummans hela belopp motsvarande, förbindelse, hvilken likväl då ej nödvändigt måste vara förfallen inom förfallotiden af det sökta lånet, eller ock allenast en revers med 3:ne namn.

Frih. Cederström, Jac.: Jag har emot detta mom. egentligen intet annat att anmärka, än att här står en revers. Hypotheket kan så gerna bestå af flera reverser, utgörande den summa, som lånas, och förfallna till discontlånets förfallodag. Då lånesökanden presterar flere reverser, som tillsammans motsvara lånesummans fulla belopp, vore det besynnerligt att hindra Bancostyrelsen att såsom hypothek antaga dem, emedan de kunna innefatta bättre säkerhet, än en revers på hela summan.

Gr. Cronhjelm, Otto Aug.: Jag anhåller, att Hr Ridd.secret. ville upplysa, huruvida någon förändring i denna punkt lit. e är af de öfriga Stånden antagen. I annat fall skall jag inskränka mig till en reservation.

Underteckn. Ridd.Secret.: 24:de punkten har af PresteSt. blifvit antagen utan förändring. BorgareSt. har vid mom. lit. e gjort det tillägg, att de, som underteckna de uti berörde mom. omförmälda reverser, böra vara hvar för sig fullt vederhäftiga. BondeSt. åter har bifallit ifrågavar. mom.

Gr. Cronhjelm: Efter att hafva erhållit denna upplysning, får jag blott till prot. anmäla min reservation emot ifrågavar. redaction. Jag finner, att den redan är ett R. St:s beslut, och enligt den erfarenhet, jag äger om handelsdisconten, har den afskrämt den egentliga handeln och större rörelsen just derigenom, att den fordrar 3:ne namn i de flesta fallen. Det strider mot sjelfva ambitionen och sättet att gå tillväga hos en handlande med större eller verklig rörelse, att han skulle vilja besvära tre personer för att erhålla deras namn, då han behöfver en penningesumma. Han går i de värsta fall då hellre till mäklare, än till flera handlande att för disconten begära deras namn. Också har erfarenheten här i Stockholm visat, att den egentliga stora rörelsen eller de större handelshusen icke till något belopp begagnat denna discont. Jag yrkade vid återremissen af

Ban-

BancoUtsk:s betänk. N:o 6, att man ej skulle vara så sträng i fråga om antalet af namn, utan mera se på qualificationerna hos de personer, hvilkas namn sökte lånen. Derpå har något afseende ej blifvit fästadt, hvarföre jag nu, då denna punkt redan genom 3 Stånds beslut är antagen, får deremot reservera mig.

Hr von Troil, Emil: Frih. Cederström har visserligen fullkomligen rätt deruti, att en revers på 20,000 r:dr ej är bättre än fyra på 5,000, då dessa äro försedda med lika goda namn som den på 20,000 r:dr; men jag kan icke föreställa mig, att den redaction, som här är i fråga, skulle kunna lägga hinder i vägen för antagandet af flera reverser i stället för en. Det tyckes mig vara så gifvet, att säkerheten i båda fallen är lika stor, att jag tror ingen ny redaction vara behöflig. Hvad åter beträffar Gr. Cronhjelm's anmärkning, har densamma flera gånger förut blifvit gjord och äfven af Utsk. blifvit pröfvad; men Utsk. har likväl icke trott sig böra föreslå, att en så stor summa, som 20,000 r:dr, må utgifvas mot endast 2:ne namn. Det är icke meningen, att den, som vill låna, skall gå till sina vänner och bekanta för att skaffa sig deras underskrifter, utan meningen är, att han skall begagna sig af de förskrifningar, han äger, men som ännu icke äro förfallna till betalning. Att för öfrigt handelsdisconten af större handlande varit föga begagnad är sannt; men orsaken dertill har kunnat vara någon annan, än fordringarna på flera namn. Dertill hafva åtskilliga andra smärre omständigheter kunnat bidraga, hvaruti ändring kan åstadkommas. Ett af skälen, hvarföre handelsdisconten ej blifvit anlitad, ligger säkerligen deri, att då man kunnat gå till mäklare hvarje dag i veckan, har man blott en dag i veckan kunnat vända sig till disconten. Åtskilliga andra sådana olägenheter hafva funnits, hvilka kunna afhjelpas. Dessutom tror jag, att en märkelig lättnad blifvit beredd, då man tillåtit, att det ena documentet får vara ouppsägbart, och således den, som äger ett godt papper, kan i handelsdisconten erhålla lån, då han presterar det såsom hypothek jemte en revers. Jag tillstyrker bifall till Utsk:s förslag i denna punkt.

Frih. Cederström: Jag får först i afseende på Gr. Cronhjelm's yttrande, att förevar. fråga redan vore genom R. St:s beslut afgjord, nämna, att detta ej är förhållandet, emedan enligt de prot.utdr., Ridd.secret. nyss uppläst, BorgareSt. beslutat en förändring i denna punkt. I fall R. o. Ad. jemväl frångår Utsk:s förslag, kommer följaktligen frågan till jemnkning emellan Ståndens beslut, och jag skulle förmoda, att dervid intet hinder kan möta införandet af ordet: revers, i stället för: en revers. Jag har svårt att ingå på Hr v. Troils mening, att, oaktadt lagen komme att innehålla, det

hypothecket skall utgöras af en revers, Bancostyrelsen dock vore oförhindrad att i stället antaga flera reverser; icke derföre, att säkerheten ej vore lika stor, men derföre, att då en lag finnes, som bestämmer ett gifvet förhållande, måste den följas. Då fråga nu är att antaga grunder för den lag, som skall stiftas, finner jag icke rätt, att lagen blifver sådan, att de, som det tillkommer att tillämpa den, skola nödgas öfverträda densamma.

Hr Lefrén, Joh. Pehr: Jag skulle tro, att R. o. Ad. gjorde väl att instämma uti BorgareSt:s beslut i afseende på vederhäftigheten. Beträffande Frih. Cederströms anmärkning om orden: en revers, medger jag, att det varit bättre, om här i stället stått revers; men vid närmare besinnande torde Hr Frih. samt R. o. Ad. finna, att ordet en här icke är räkneord, utan artikel, ty accenten ligger icke på en, utan på revers. Jag medger dock, att det kan gifva anledning till missytning.

Gr. Cronhjelm: I motsats mot hvad Frih. Cederström yttrat, är jag öfvertygad, att då hvart enda ord, som i lit. e förekommer, är gilladt af 3:ne Stånd, utgör Utsk:s förslag ett R. St:s beslut. BorgareSt. har dervid gjort ett tillägg, som antingen kommer att förfalla eller föranleder jemnkning; men allt, hvad lit. e innehåller, är ett R. St:s beslut. I annat fall skulle jag söka göra min mening gällande. Jag instämmer med Hr v. Troil deri, att meningen icke är, att man skall skaffa sig namn och fingera documenter; men erfarenheten har visat, att så tillgått och att Discontstyrelsen, ehuru den haft full kunskap derom, ej kunnat hindra, att de lånesökande skaffat sig andra namn; att vanligen, 8 à 14 dagar efter det lånen erhållits, samma lån åter blifvit sökta emot nya namn, och att en commissionär emedlertid insatt penningarna. Sådant skall alltid blifva följden, då man sträcker fordringarna för långt och sålunda tvingar folk att missbruka en inrättning, som med mindre stränghet kunde njuta samma säkerhet, utan att blifva missbrukad. Jag vågar bestrida instämmandet i BorgareSt:s beslut uti denna punkt; ty om, sedan R. St. fordrat 3:ne namn, och då detta, såsom jag nämnt, redan föranleder åtskilliga missbruk samt den omständighet, att icke den större handelsrörelsen begagnar sig af disconten, man skulle ytterligare fordra, att hvart och ett af dessa namn för sig skall vara fullt vederhäftigt för lånesumman, skulle man ytterligare besluta en inskränkning, som ännu mera skulle från disconten aflägsna den större handels lånerörelse. Jag tror derföre, att man bör åtnöja sig med de inskränkingar, lit. e bestämmer, och att man bör lemna till Discontdirect:s omtankas att icke antaga andra documenter än de, som innebära tillräcklig säkerhet. Jag har mig specielt bekant som revisor, och har dessutom hört ordföranden i Discontdirectio-

nen upplysa, att den stora rörelse, uppgående till nära 4 millioner, som handelsdisconten sedan dess inrättande idkat, icke föranledt till en enda skillings förlust, ehuru icke strängare fordringar varit gällande, än de nu af Utsk. ifrågasatta. Ett enda lån på 1300 r:dr är nu under lagsökning. Jag tillstyrker således bifall till denna punkt med den reservation, jag till prot. anmält, emedan en förändring i öfverensstämmelse med min mening ej kan leda till något resultat.

Hr von Troil: Om Frih. Cederström vill redigera om punkten efter den åsigt, han framställt, har jag intet deremot; men jag vill fästa uppmärksamhet derpå, att den högsta olägenhet, som af Utsks redaction kunde uppkomma, vore den, att om Discontstyrelsen ville hålla sig vid bokstafven och förbise andemeningen, nödgades den person, som sökte ett lån på 20,000 r:dr och deremot ville hypothisera 4 reverser på 5,000 r:dr, i stället för att skriva en revers på 20,000 r:dr, skriva 4 reverser och söka 4 lån på 5,000 r:dr. Detta vore den största olägenhet, som kunde följa, och jag tror den ej vara farlig; men vill Hr Frih. hafva redactionen förändrad, skall jag ej rösta deremot.

Hr von Hohenhausen, Mich. Silvius: Hvad redactionen af denna punkt beträffar, är den visserligen, likasom 72 § Reg.F., något tvetydig; men med det, som sednare förekommer, synes den dock icke böra gifva anledning till misstyding. Hvad åter angår det af BorgareSt. fattade beslut, som Hr Lefrén tillstyrkt R. o. Ad. att antaga, finner äfven jag för min del detsamma vara antagligt och behöfligt. Funnes någon särdeles svårighet i afseende på den saken, hade BorgareSt. förmodligen icke yrkat derpå, emedan hela handelsdisconten till fördel för detta Stånd är inrättad. Jag skulle äfven tro, att hvad genom BorgareSt:s tillägg blifvit uttryckt, hittills varit meningen, och då af handlande på Gottland lån blifvit sökta i handelsdisconten, har jag ej trott mig kunna lemna vederhäftighetsbetyg, såvida icke hvar och en varit vederhäftig för hela lånesumman. Jag tror derföre, att det kunde vara nyttigt att instämma i BorgareSt:s beslut. Den redactionsförändring kan visserligen antagas, att endast revers nämnes i stället för en revers; men jag tror denna förändring ej vara nödvändig, och att man ej bör vara så noga, då alla de andra Stånden redan i detta fall godkänt redactionen.

Hr von Hartmansdorff, Aug.: Jag anhåller, att BorgareSt:s beslut, rör:de detta mom., måtte ånyo uppläsas, på det att de ledamöter, som kunna vilja instämma med Hr v. Hohenhausen, måtte få veta, hvori skillnaden består.

Underteckn. Ridd. Secret.: BorgareSt. har vid mom. lit. c tillagt, att de, som underteckna de i berörde mom. omförmälda reverser, böra vara hvar för sig fullt vederhäftiga.

Gr. von Rosen, Axel: Jag får vördsamt reservera mig deremot, att afseende ej blifvit fästadt vid min motion om belåning af nederlagsvaror, såväl i anseende till den större säkerhet, som en sådan belåning erbjuder emot den, hvilken sker på namn, som i anseende till den fördel för frakthandeln och jernexporten, som derigenom kunnat uppkomma. Jag tror, att sålunda en större nytta hade blifvit beredd för handeln än genom nuvar. handelsdisconter, åtminstone efter den erfarenhet, handelsdisconten i Götheborg lemnat.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. framställde propos. till bifall å det nu föredragna, af BancoUtsk. föreslagna mom. lit. c.

Ropades starka ja, blandade med nej.

f) Discontstyrelsen ålägges att noggrannt tillse, det lånen verkligen blifva inbetalda och ej genom omvägar af ett eller annat slag omsatta. Bifölls.

g) för Handels- och Näringsdisconten bestämes ett creditiv å Lånebanken af 250,000 r:dr, att begagnas endast då Handelsdisconten nödgas återbetala uppsagda lån, innan den, genom upptagande af nya eller indragning af egna fordringar, hunnit dertill anskaffa tillräckliga medel.

Bifölls.

VI. Creditiv för Riksg.cont., att till större eller mindre del kunna begagnas fr. d. 1 Sept. hvarje år t. d. 1 Juli det nästpåföljande.

25:te punkten: att den vid sednaste riksdag Riksg.cont. medgifna creditivrättigheten, hvilken i så måtto skiljer sig från de förutnämnda cassacreditiven, att den är för Cont. kostnads- och räntefri samt årligen på förhand försäkrad, måtte få bibehållas; dock med rättighet för Bancostyrelsen att äfven detta creditiv uppsäga, då Bankens egen ställning sådant fordrar.

Frih. Cederström: Den rättighet, som detta mom. tillägger Bancostyrelsen, att uppsäga creditivet i Riksg.cont. synes mig mer än lättsinnigt föreslagen. Jag kan icke begripa, hvad det vill säga, att tillåta Bancostyrelsen att uppsäga detta creditiv; ty det faller af sig själf, att om Banken kommer i verkligt behof af att sådant må ske, måste R. St. sammankomma för att om förhållandet öfverlägga, emedan statsbehofven då ej kunna blifva uppfyllda. Jag tillstyrker derföre, att i detta mom. den mening, som börjas med ordet dock, måtte utgå och mom. slutas med ordet bibehållas.

Gr. Cronhjelm: Jag tyckte mig höra, att Frih. Cederström påstod, att detta stadgande om rättighet för Bancostyrelsen att uppsäga Riksg.cont:s creditiv i Banken innebär en stor lättsinnighet. I sådant fall anhåller jag, att denna lättsinnighet må blifva qvarstående. Jag finner neml. rättighetens bibehållande väl grundadt; ty om Bankens ställning fordrar, att ett så stort creditiv, som det ifrågavar., icke må af Banken utgå, bör man lemna Banken tillfälle att uppsäga detsamma, enär det blifvit lemnadt kostnadsfritt för Riksg.cont. och utan hypothek. Jag tror visserligen icke, att en sådan händelse någonsin kommer att inträffa; men om den inträffar, finner jag lämpligt, att Riksg.cont. genom upplåning fyller de statsbehof, som för ögonblicket kunna finnas, och jag finner detta vida lämpligare, än att Bankens säkerhet sättes på spel. Jag tillstyrker således bibehållandet af detta mom., hvilket jag anser fullkomligen principenligt och öfverensstämmande med en sund bankoförvaltning.

Underteckn. Ridd. Secret.: PresteSt. har bifallit 25:te punkten med undantag af slutmeningen: "dock med rättighet för Bancostyrelsen att äfven detta creditiv uppsäga, då Bankens egen ställning sådant fordrar," hvilken mening skulle utgå. Borgare- och BondeSt:n hafva utan förändring bifallit denna punkt.

Frih. Palmstjerna, Carl Otto: Jag kan icke fullt inse skälen, som förmått BancoUtsk. tillstyrka R. St. att besluta, det Bancostyrelsen må kunna uppsäga det creditiv, Riksg.cont. hittills haft i Banken. Ej heller kan jag se, att begagnandet af detta creditiv någonsin kan sätta Bankens säkerhet på spel; ty det är af helt annan beskaffenhet än de öfriga creditiv, som af Banken kunna lemnas åt andra inrättningar. Riksg.cont:s creditiv skall neml. hvarje år d. 1 Juli vara fullt liquideradt, och sedermera kan ingenting derpå upptagas förrän i Sept. månad. Således är det gifvet, att hvarje år inom en kortare tid är hela den summa, som af Riksg.cont. blifvit dragen på detta creditiv, liquiderad, och då kan Bankens säkerhet icke sättas på spel, enär summan icke är betydligare än en million. Att Banken icke af Riksg.cont. erhåller någon fördel, som motsvarar creditivrättigheten, bestrider jag; ty om räkningarna uppgöras emellan Banken och Riksg.cont., och man summerar ihop de summor, som Riksg.cont. dragit på creditivet, samt jemnför dem med de medel, som för Riksg.cont:s räkning varit insatta i Banken, skall man finna, att de medel, Riksg.cont. i Banken haft innestående, vida öfverskjuta de summor, Riksg.cont. upptagit uppå dess i Banken ägande creditiv. Om Bancostyrelsen berättigas att uppsäga detta creditiv, vore det måhända lämpligt, att Riksg.cont. befriades från skyldigheten att insätta sina medel i Banken. Då vore rättig-

heterna å ömse sidor bibehållna. Men jag kan icke inse skäl dertill på någondera sidan, utan anser lika med Frih. Cederström, att den sista meningen i denna punkt bör utgå, såsom icke behöflig för Bankens säkerhet, utan endast tjänande till att ådagalägga, det Riksg.cont:s creditivrätt måhända kan taga slut; och jag tror detta ej vara riktigt, ty Riksg.cont. måtte väl kunna få bibehålla ett så beskaffadt creditiv i Banken, som endast uppgår till en million och är förenadt med det vilkor, att det d. 1 Juli hvarje år skall vara liqvideradt.

Hr Rosenblad, Bernh.: Jag kan icke annat än instämma med Frih. Palmstjerna deruti, att det är ett helt annat förhållande med creditivet för Riksg.cont., än med något af de öfriga creditiven. Det är dock sannt, att den rättighet, som här är i fråga, vore en oskyldig rättighet, då, såsom slutmeningen i denna punkt innehåller, Bankens egen ställning sådant fordrar, d. v. s. att det gifves ett tillfälle, då jag erkänner, att Banken måste upphöra att med ett sådant creditiv understödja Riksg.cont., neml. då Banken kommer i bankrutt-tillstånd; men i annat fall kan jag ej erkänna en sådan rättighet, och man bör ej öfverlemna till Bancostyrelsen att bedöma, huruvida Bankens ställning sådant fordrar, ty i dylikt fall kunde en Bancostyrelse, som hade förkärlek för den enskilda lånerörelsen, i förtid, till förmån för den enskilda, inställa ifrågavar. allmänna lånerörelse. Den väsendtliga skillnaden emellan detta och andra creditiv är den, att staten, för hvars räkning Riksg.cont:s creditiv begagnas, då staten ligger i stora förskott för utgifterna, innan inkomsterna blifva tillgängliga, lemnar Banken mycket större och betydligare summor än hela creditivets belopp, i följd af föreskriften i 1668 års bancoordning, att alla statens cassor i Stockholm skola vara stående i Banken. I bancosluten hafva aldrig statens insatta medel sedan 1829 utgjort mindre än 2,300,000 r:dr; men väl hafva de någon gång uppgått till 3,500,000 r:dr. Den summa af en million r:dr, hvarpå creditivet lyder, utgör således blott en ringa del af statens i Banken innestående medel. Till och med privatbanker, hvilka, såsom vår bank, äro depositionsställen för statsmedel, såsom t. ex. den Engelska, hafva beviljat Regeringen räntefria förskott för den dyrbara rättigheten att vara depositionsställen för statens medel och sålunda kunna påräkna att räntefritt få begagna statens tillgångar. Då vore det mer än obilligt, om en sådan rättighet till creditiv för staten skulle vägras statens egen bank. Dessutom är det ingen rättighet, som, utan afseende på statens fördel, är af den vikt för allmänheten som denna, i anseende till det tillfälle den lemnar för sedelstockens temporära förökande just i det ögonblick, då sådant bäst behöfves; ty under de månader, då ordinarie räntorna och

bevillningen skola ingå, fordras uti rörelsen ett större circulerande capital, än eljest kan vara behöfligt, och genom detta creditiv kan sedelstocken ökas, då den behöfves större, samt återigen minskas, då behofvet upphör. Det vore således högst olämpligt att göra uppsägningen af detta creditiv beroende af en Bancostyrelses mer eller mindre riktiga omdöme om hvad Bankens ställning verkligen fordrar; och då redan förut finnes ett allmänt stadgande, som tillkännagifver, att om nöden är för dörren, måste all lånerörelse upphöra, kan jag ej annat än tillstyrka, att R. o. Ad. måtte förena sig med det Stånd, som borttagit slutmeningen i denna punkt.

Hr Lefrén: Här har blifvit af den värde talare, som först yttrade sig öfver denna punkt, påstådt, att detta förslag utmärker en stor lättsinnighet. Detta är första skälet emot förslaget. Ytterligare har blifvit sagdt af en annan värd ledamot, att som det är statens egen bank, behöfver hvad här blifvit framställt så mycket mindre komma i fråga; och jemnförelse är tagen från Engelska banken, som icke är statens, utan en associationsbank. Jemnförelsen är således icke passande. Jag får äran nämna, att Utsk. tagit grunden för sitt förslag från 72 § Reg.F. Der står: "R. St:s Bank förblifver hädanefter, som den hittills varit, under R. St:s egen garanti." Således äro R. St. en corporation, som förklarat sig vara garant för bancoverket. I sådant afseende äro således R. St. någonting helt annat, än då de betraktas såsom ägare af Banken, då de, såsom jag ofta nämnt, äro att anse såsom ett bolag. Såsom garantier för Banken äro de bolagets cautionsmän. Nu är föreslaget, att bolaget R. St. lemna ett creditiv på Banken, att begagnas, när Bankens ställning sådant medgifver, och dervid presupponeras i sista mom., att Bankens ställning icke skulle medgifva fortfarandet af detta creditiv. Att i sådant fall likväl medgifva en sådan creditivrätt skulle sannerligen vara ett curiöst sätt att utöfva R. St:s pligt att vara garantier för Banken. Långt ifrån att R. St. borde bestämma, att i sådant fall Riksg.cont:s creditivrätt på Banken skall fortfara, skulle jag finna lämpligt, att R. St. stadgade, att när Banken för sin utväxling kommer i behof af biträden, bör Riksg.cont. genom lån, vare sig in- eller utrikes, skaffa det biträde, Bankens garantier förbundit sig att lemna. Detta är grunden, hvarföre Utsk. ansett som en pligt för Bankens garantier att göra förbehåll om creditivets uppsägning, då Bankens säkerhet sådant fordrar. Det är den första åtgärden, som tillkommer Bankens garantier, att tillse, det Banken icke tryckes, då Banken är i den ställning, som här förutsättes, och de sjelfva ej kunna fullgöra sin pligt att understödja den. Långt ifrån att trycka Banken genom creditivets bibehållande, böra de träda fram och biträda

den med lån. Jag tillstyrker således bifall till denna punkt och tror, att det vore föga tranquiliserande för allmänheten att se R. St. fatta ett beslut, som stode i strid med den garanti, de uti 72 § Reg.F. utlofvat.

Gr. Cronhjelm: Hvar gång, här väckes fråga om att skaffa statsverket några fördelar på Bankens bekostnad, utan att man beräknar, huruvida Bankens ställning sådant medgifver eller icke, erkänner jag mig höra till de förskräcktas antal; ty vi hafva hela denna realisation och bancoutredning, som vi nu förehafva, till lön för det förfarande, att vi för statsverket hemtat tillgångar från Banken, utan afseende på hvad dess ställning medgifvit. Nu uppträda sådana värda ledamöter, som äro älskare af ett stadgadt mynt, för att bereda möjligheten, att ett sådant förhållande åter inträffar. Då man yrkar borttagandet af den sista meningen i denna punkt: "dock med rättighet för Bancostyrelsen" att äfven detta creditiv uppsäga, då Bankens egen ställning "sådant fordrar," så är väl den naturligaste fråga, man kan ställa till dessa Hrr, den: är det väl Herrarnas mening, att, då Bankens ställning icke tillåter detta creditivs oafbrutna bibehållande, det likväl skall fortsara med äfventyr af Bankens bestånd? Jag skulle tro, att ingen inom detta hus ville svara ja till denna fråga, och detta synes bevisa, att Utsk:s betänk. är väl grundadt. Jag vill gå in på, att det må vara i sista rummet, som denna uppsägning bör komma i fråga, och jag tror visserligen icke, att en sådan casus inträffar, då Bancostyrelsen behöfver anlita denna åtgärd; men jag anser viktigt, att R. St. bland de grunder, som nu stadgas, då R. St. vilja gå en bättre väg, än hittills vid bancoförvaltningen blifvit följd, uttala den grundsats, att statsverkets behof skola stå tillbaka för Bankens säkerhet. Jag instämmer med Hr Lefrén deri, att om fråga uppstår, hvilketdera verket skall hjälpa det andra, är det statsverkets skyldighet att biträda Banken, och icke tvärtom; och skulle Ståndet besluta, att ifrågavar. slutmening skall utgå, her jag att få yrka ett annat mom. till denna punkt, neml. att statsverket är pliktigt, då andra utvägar saknas, att genast gå Banken tillhanda med anskaffande af de medel, som för Bankens bestånd kunna vara behöfliga. Jag tror, att detta är en större och vidsträcktare skyldighet för Riksg.-cont., än den lilla lumpna affären, om Riksg.-cont. för en eller annan månad blefve af med sitt creditiv, hvilket svårligen kunde inträffa hvar 50:de år. Det är första gången denna principfråga förekommer i betänk.: skall statsverket draga fördel af Banken äfven med risk för Bankens bestånd? Jag har ännu icke vid denna riksdag genom någon votering upptagit R. o. Ad:s tid; men denna fråga kan jag ej släppa utan att begagna min yttersta rätt såsom riksdagsman, ty jag

jag anser principen vara af högsta vikt, ehuru dess tillämpning troligen icke en gång under hvarje sekel skulle ifrågakomma.

Frih. Cederström: Tvenne af R. o. Ad:s ledamöter hafva fäst sig vid det af mig nyttjade uttrycket lättsinnighet i afseende på BancoUtsk:s förslag, att Bancostyrelsen må äga rättighet att uppsäga Riksg.cont:s creditiv. En värd ledamot har sökt att från första raden af 72 §. Reg.F. härleda sin bevisning för lämpligheten af förslaget, i det han sagt, att det vore en följd af den garanti för Banken, hvartill R. St. medelst denna § äro förbundna. Jag skall söka bevisa, att ingendera af dessa mot mig gjorda anmärkningar hålla streck vid närmare granskning, eller att förslaget verkligen är lättsinnigt, samt att 72 § icke innehåller någon grund för detsamma. Det creditiv, som Riksg.cont. har på Banken, är, såsom Hr Rosenblad upplyst, af vida mindre betydelse än den rätt, Banken äger att af Riksg.cont. uppbära och hos sig förvara statens medel. Öfver dessa statsmedels insättande i Banken äga R. St. icke rätt att ensamma besluta, utan sådant beror jemväl af Konungen. 72 § Reg.F., som endast till en del af Hr Lefrén blifvit uppläst, lyder i sin helhet sålunda: "R. St:s Bank förblifver hädanefter, som den hittills varit, under R. St:s egen garanti och vård, så att den ostörd må förvaltas af de Fullmäktige, hvarje Stånd dertill förordnar, efter de ordningar, stadgar och reglementen, hvilka redan gjorda äro eller vidare af R. St. göras kunna; ägande R. St. allena rätt att genom Banken utgifva sedlar, som för mynt i Riket må erkännas." Nu uppstår således fråga om att tillse, huruvida de stadgar och reglementen, som nu uppgöras, kunna blifva lättsinnigt uppgjorda, i händelse deruti intages, hvad som skall medföra icke vinst, utan förlust för Banken. Bankens creditiv till Riksg.cont. uppgår endast till en million r:dr, och statsintraderna utgöra en vida större summa. Om dessa ej blifva insatta i Banken, utan deremot lemnas i Riksg.cont:s vård, hvar är väl då den vinst för Banken, som man vill tillskynna densamma medelst ifrågavar. förbehåll, att Bancofullmäktige må kunna uppsäga creditivet? Att då Riksg.cont:s medel, som blifvit insatta i Banken, för en eller annan månad kunna vara så medtagna, att Riksg.cont. har behof af att begagna sitt creditiv, tillåta Banken att uppsäga detta creditiv, vore detsamma som att lemna i Bancofullmäktiges skott att hindra styrelsens gång. Detta låter icke göra sig i ett väl ordnad samhälle, och de, som tillstyrka sådant, handla lättsinnigt. Jag skulle tro, att i en fråga af det allmänna intresse, som denna har, emedan den kan medföra rent af en rubbning i samhällsordningen, får man icke tala om den stora nyttan af att verka på allmänhetens opinion.

Samhället står i första rummet, och statsverket kan ej skiljas från myntväsendet. Det kan ske i ord, men icke i sak; ty så länge staten skall vara stat och äga mynt, måste de hänga tillsammans. Det låter icke tänka sig att isolera det ena från det andra; ty de kunna ej upprätthållas annorlunda, än genom hvarandras samverkan. De reglementen, som komma att stiftas, och hvartill detta betänk. blott uppger grunderna, måste innehålla flera stadganden, som skola underställas K. M:s sanction, och dertill hörer denna punkt i första rummet; ty om R. St. skulle besluta, att Bancostyrelsen skall kunna uppsäga Riksg.cont:s creditiv, kan K. M. ej tillåta, att statsmedlen blifva insatta i Banken, emedan det ej går an att äfventyra Styrelsens paralyserande genom ett Bancostyrelsens beslut, möjligen fattadt i en tid, då Styrelsens verksamhet behöfver vara som kraftigast.

Hr Hegardt, Christ. Bernh.: Jag är långt ifrån att befara, det Banken skall komma i den belägenhet, att den behöfver uppsäga Riksg.cont:s creditiv; men Utsk. har också för begagnandet af ifrågavar. rättighet förutsatt, att Banken komme i en ställning, som sådant oundgängligen fordrade. För mig förekommer det högst orimligt, att, om Banken skulle komma i en sådan ställning, att den behöfde uppsäga ett creditiv, vare sig för Riksg.cont. eller någon annan inrättning, Banken då hellre skulle äfventyra sitt bestånd eller hela Rikets Bancoverks förfall, än den ville för ett ögonblick sätta Riksg.cont. i någon förlägenhet för sina utgifter. Jag kan derföre icke annat än fullkomligen förena mig med Hr Lefrén och Gr. Cronhjelm. Hvad skulle man väl säga om den enskilde man, hvars affärer vore i den belägenhet, att han fruktade att ej kunna göra rätt för sig, utan att disponera alla sina tillgångar, men som afsade sig rättigheten att disponera dem, på det att den, som för tillfället begagnade dem, ej skulle råka i någon förlägenhet? Man har alltid ansett som den säkraste garanti för realisationen, att Banken blifver skild från statsverket; men man har nu sagt: i ord kan det gå an att skilja dem, men icke i sjelfva verket. Jag vill dervid blott anmärka, att kunde de ej i sjelfva verket skiljas från hvarandra, vore det ej R. St. värdigt att i ord förklara, att sådant skall ske.

Hr Rosenblad: Då man har velat se en contradiction i deras yrkanden, som önska att skilja Banken från det otillbörliga samband med Riksg.cont. och statsverket, som varit grunden för Bankens förlutna oredor, men dock vilja bibehålla ett tillbörligt samband emellan stats- och bancoverket, får jag erinra, att då man yrkar, att icke det minsta samband emellan statsverket och banken bör äga rum, borde man börja med att förklara sin önskan, att K. M. måtte återkalla sitt stadgande, att statens medel skola insättas i Banken; ty ifrågavar. creditiv rätt försäkrar staten

endast om att få begagna en del af sina egna medel i händelse af behof, och i fall dessa medel också ej finge begagnas, skulle dock det samband emellan statsverket och banken återstå, att statsverket skulle få insätta sina medel i banken. K. M. behöfde endast återkalla sin föreskrift för Collina, att der insätta de inflytande skatterna för att frångå Banken den betydligaste delen af dess vinst. Å en annan sida har jag visst icke bestridt den rättighet för Banken, att detta creditiv må upphöra, när Bankens belägenhet sådant oundgängligen fordrar; men detta kunde endast inträffa, då Banken befunne sig i utredningstillstånd, och då säger det sig sjelf och behöfves ej något särskildt stadgande derom. Deremot kan jag ej gilla, att man öfverlemnar till Bancostyrelsen att uppsäga detta creditiv under samma förbehåll, som blifvit antaget för uppsägning af creditiv åt hypothecksföreningar; ty Utsk. har äfven för detta fall föreslagit villkoret, att Bancostyrelsen skall finna Bankens egen ställning sådant fordra, och jag kan ej erinra mig, att R. o. Ad. i detta stadgande gjort någon ändring. Hade man i allmänhet antagit den grundsats att öfverlemna till Bancostyrelsens pröfning vidtagandet af de åtgärder, som Bankens bästa kan fordra, hade nu ifrågavar. stadgande varit consequent; men då man ej gjort det i de flesta fall, att då öfverlemna åt en votering inom Bancostyrelsen, huruvida indragning skall ske af ett creditiv, som är det viktigaste, behöfligaste och, såsom grundadt på egna insatta penningar, det rättvisaste af alla creditiv, det är något, som jag ej kan tillstyrka. Jag instämmer deremot fullkomligen i hvad Gr. Cronhjelm och Hr Lefrén sagt om utsättande af skyldighet för R. St. att, i händelse af behof, fullgöra sin garanti för Banken; och i fall BancoUtsk. skulle inkomma med något lagförslag för Banken, skall jag icke underlåta att upprepa, hvad jag vid sista riksdagen vågat yrka, att i den oförmödade händelse, att Banken skulle komma på obestånd och någon af dess creditorer blefve lidande, förbinda sig R. St. att godtgöra hans förlust den sista skillingen med den första, och det med ränta. I fall Gr. Cronhjelm nu vill föreslå ett sådant stadgande, är jag färdig att dervid biträda honom; men jag tror ej, att ett dylikt tillägg om R. St:s skyldighet såsom garanter för Banken kommer rättast in i en punkt, som angår cassacreditiv för Riksg.cont.

Hr von Hartmansdorff, Aug.: Jag är af samma mening som Frih. Cederström och de öfriga värda ledamöter, hvilka yttrat sig för borttagandet af sista meningen i denna punkt, och anhåller att få framställa skälen därför. Först bör jag likväl anmärka, att det måste för hvarje lugn betraktare af tidens händelser förfalla besynnerligt att se den ytterlighet, hvarmed våra penninge-angelägenheter behandlas, vare sig under den ena synpunkten eller den an-

dra. Förr ansåg man Banken böra vara en tjenarinna åt statsverket, utan afseende på dess eget sjelfbestånd; nu deremot är man så angelägen om det sednare, att man ej vill tillåta Banken göra statsverket de tjänster, som den utan något äfventyr för sig sjelf kan och bör göra. Jag har haft R. o. Ad:s förtroende att tillhöra styrelsen både i Banken och i Riksg.cont. Jag vet mig ej hafva någon förkärlek för någotdera verket, och tror mig således kunna tala oväldigt om begge, icke efter uppgjorda teorier, utan på grund af den erfarenhet jag förvärfvat om dessa verk's natur, Statsverket gör, på sätt Hr Rosenblad anmärkt, en ganska stor tjänst åt Banken, dymedelst att de begge stora uppbördsverken Statscont. och Riksg.cont. insätta deras medel i Banken såsom i en gemensam cassakista. Ett mot deras till millioner stigande behållningar svarande belopp af Bankens sedelstock har följaktligen utgått ur rörelsen och ökat Bankens styrka att inlösa återstoden. Mot denna stora fördel är det visserligen en ringare tjänst, att Banken åt blott en af Statsverkets afdelningar lemnar ett creditiv, som ej på hela året får öfverstiga en milljon. Om blott Bankens och Riksg.cont:s mellanräkningar jemnföras, skall man finna, att Riksg.cont. oftare haft stor behållning i Banken, än denna lemnat stora förskott åt Riksg.cont. Förhållandet är sådant, att Riksg.cont. har sin egentliga uppbörd en gång om året, då bevillningen inflyter. Den utgör öfver 2 millioner, och det ifrågasvar. creditivet är således mindre än hälften deraf. Under sommaren och hösten, då tullen ger betydlig inkomst, behöfver Statscont. icke tillita statsbristsumman i Riksg.cont., utan har nog af inflytande tullmedel och andra inkomster; men då tulluppbörden upphör, inträder Statscont:s behof att requirera penningar från Riksg.cont. Detta börjar under det sista kvartalet det ena, och fortgår under de 2:ne första kvartalen det följande året. Under årets första kvartal göres, såsom flera ledamöter redan nämnt, den hufvudsakliga uppbörden i landet. Man börjar väl om hösten; men det mesta inflyter vid andra uppbördsstämman. Då ingår uti uppbördsmännens cassor större delen af bevillningen på en gång. En stor massa af sedlar drages med detsamma ur allmänna rörelsen och blifver för den otillgänglig. Under denna tid, och intilldess bevillningen efter d. 1 Maj ingår till Riksg.cont., är det, som detta verk oftast begagnar sitt creditiv på Banken för att dermed tillfredsställa Statscont:s requisitioner. Med detsamma som Riksg.cont. sålunda i Banken uttager nya sedlar, som genom Statscont. utgå i rörelsen, ersättes den från allmänheten till ränterierna ingångna sedelmassan. Om detta creditiv icke funnes, borde det inrättas blott för att motväga sedlarnas indragning och förekomma den s. k. strypning, som eljest vid detta tillfälle skulle inträffa. Man har talat derom, att statsverket förtjenat på Banken. Det må vara; men att det icke

är i detta hänseendet, tror jag mig hafva bevisat. Den, som vill helt och hållet afsöndra dessa verk från hvarandra, har, såsom mig synes, alla yackra grundsatser till trots, föga begrepp om deras sammanhang och om dessa samhällsinrättningars behof af hvarannan. Då man behandlar allmänna angelägenheter, får man icke för grundsatsernas skull rubba sådana samband, hvaruppå det helas gång grundar sig. Sådant är sambandet emellan Riksg.cont. och Banken i detta hänseende, ty derpå beror Statsconts förmåga att bestrida statens utgifter. Om Statscont. requirerar penningar från Riksg.cont., och detta verk hvarken sjelf äger eller kan lyfta några i Banken, hvar skola då medlen tagas? De skola anskaffas genom upplåning, säger man. Men vi hafva sett, att Riksg.cont. icke ens på längre tid kunnat erhålla så stort lån, som erfordrats. Huru skulle det då gå, när penningar ögonblickligen behöfdes? Bör man blottställa sig för det äfventyret, att Statscont., när första kvartalets aflöning skall betalas till militär och embetsmän, icke får penningar i Riksg.cont., emedan detta icke erhåller dem i Banken och ej får lån på ögonblicket? Skall äfven allt annat, som hör till statens tjänst och hvartill penningar behöfvas, afsladna, under väntan på medel? Jag ville se, huru de Hrr, som nu ifrå emot creditivet på Banken, då skulle försvara sig med deras grundsatser, om R. St. måste för sådana händelser sammankallas. Jag påstår, att creditivet icke medför något äfventyr för Banken, hvars styrelse har mångfaldiga tillfällen att skaffa sig penningar och t. ex. kan inskränka sin lånerörelse, hvilket är vida mindre farligt, än om statsverkets utgifter skulle studsas. Jag kan således icke annat än vördsamt anhålla, att R. o. Ad. måtte, på sätt Frih. Cederström yrkat, utesluta sista meningen af denna punkt. Jag är å min sida lika fast vid denna mening som de Hrr vid sin, hvilka vilja votera för punktens oförändrade bibehållande.

Frih. Palmstjerna: Gr. Cronhjelm's naiva bekännelse, att han vid detta tillfälle hör till de förskräcktas antal, förklarar för mig hans yrkande; ty då man är förskräckt, öfverväger man ej så noga följderna och nödvändigheten af de förslag, hvarpå man ingår. Här är sagdt, att ifrågavar. rättighet för Riksg.cont., att äga creditiv på Banken, skulle möjligen kunna äfventyra Bankens bestånd, om icke rättigheten till uppsägning vore förvarad åt Bancostyrelsen. Jag kan icke finna, huru med de tillgångar, Banken äger, och med de rättigheter, som genom R. o. Ad:s samt de öfriga Ståndens beslut blifvit Bancostyrelsen medgifna, att begagna Bankens ressourcer, ett så beskaffadt creditiv som detta, på en inskränkt summa af en million rdr, skulle kunna äfventyra Bankens bestånd. När Bancostyrelsen, för att göra tète mot 33½ millioner i sedlar, har att använda creditiv på

2 millioner r:dr Hamb. h:co, statsobligationer på 4,400,000 r:dr, fastighetslånen, uppgående till 4,780,000 r:dr, och derjemte årligen ingå 5 å 600,000 r:dr såsom vinst på rörelsen, hvilka icke behöfva åter utgå, såvida icke Bankens ställning sådant medgifver; när man sammanlägger dessa summor med den silfvercassa, som finnes, så torde det blifva tydligt, att ett creditiv på en million r:dr icke kan medföra äfventyr för Bankens bestånd. Jag är långt ifrån att påstå, att Banken bör hjälpa statsverket; men jag påstår, att Banken icke bör stjelpa statsverket, då den utan äfventyr kan hjälpa sakernas gång. Det åligger statsverket att försäkra Bankens bestånd, ty R. St. äro garanter för Banken; men detta sker icke derigenom, att man inrymmer åt Bancofullmäktige en sådan rättighet som den ifrågavar., eller ställer creditivet för Riksg. cont. i samma kategori med creditiv för hypoteksföreningar och associationer för spannmålsbelåning. Till att försäkra Bankens bestånd fordras något mer än en million r:dr, och jag skulle ej vara emot, om någon ville föreslå, att 10 å 15 millioner r:dr i statsobligationer skola insättas i Banken för att försäkra dess bestånd, ty detta verkar något; men att inskränka creditivrätten på en million r:dr verkar intet, och jag kan således ej inse något förnuftigt skäl dertill. Staten skall icke understödja Banken på ett sätt, som kan göra en rubbning i statsbestyrets jemna gång, när Banken i alla fall ej råkar i någon olägenhet. Men skulle min mening i detta ämne icke blifva R. o. Ad:s samt R. St:s beslut, blefve det nödvändigt att vidtaga andra anstalter för Riksg. cont. än de, som hittills äro påtänkta. Då måste större anslag för Riksg. cont. göras, så att Cont. må kunna hålla större cassa; ty Riksg. cont. kan icke förutse alla sina utgifter, så att de från årets början kunna på dagen beräknas, och på detta Cont. äro creditiv anvisade, som på dagen skola honoreras. Tillgångar till vissa af dessa creditiv kunna väl vanligen fås genom lån, och om creditiv äro på större summor, har behofvet troligen en längre tid varit förutsedt, samt hafva således Riksg. cont:s Fullmäktige kunnat vidtaga nödiga mått och steg; men då mindre summor, t. ex. på spannmålscreditivet, hvaraf behofvet ej kunnat förutses, af K. M. blefve requirerade, under det Riksg. cont:s cassa vore inskränkt till litet belopp, kunde dessa summor ej på dagen anskaffas, om Riksg. cont. ej finge requirera dem i Banken, för att, i händelse sådant vore nödigt, återbetala dem om några veckor. Att förneka en sådan rättighet, tror jag vara att fästa sig vid alltför små saker, då det är fråga om så viktiga saker som statsverkets jemna gång; äfvensom jag tror, att man sålunda snarare skulle äfventyra Bankens bestånd, emedan ingendera af dessa verk kan äga bestånd utan det andra. Jag tillstyrker således på dessa skäl, och förenande mig med hvad Hrr v. Hartmansdorff och Rosenblad anfört, att den

sista meningen i denna punkt, som börjas med ordet: dock, måtte utgå och punkten för öfrigt antagas. Jag hör icke till de förskräcktas antal, och fruktar således icke en gång den hotande voteringen.

Hr Lefrén: Det må vara Frih. Cederström förbehållet, för att nyttja ett talesätt, som han gerna använder, att anse lättsinnigt, att man grundar sin bevisning på Rikets grundlagar. Det skall dock ej hindra mig att vid detta tillfälle åter bygga mitt anförande på en annan § i Reg.F., neml. den 66:te. Den lyder så: "R. St:s Riksg.cont. förblifver, såsom hittills, under R. St:s styrelse, inseende och förvaltning; och då R. St. åtagit sig ansvar för den Rikets gäld, Cont. ombesörjer, så komma R. St., sedan StatsUtsk. öfver Cont:s tillstånd och behof sig utlåtitt, att genom särskild bevillning tillskjuta de medel, som för betalande af denna gäld, till ränta och capital, oundgängliga finnas, så att Rikets credit varder bibehållen och vårdad." Det blir synnerligen vid denna riksdag högst viktigt, att icke R. St. fara härifrån som vanligt, utan att behjerta denna §. Det går icke an att, sedan man upphört att fuska med Banken, lemna Riksg.cont. åt sitt öde, utan Ständerna böra, för att fullgöra sin pligt, ställa Rikets credit på sådana fötter, att Riksg.cont. kan vara oberoende af detta creditiv, då Bankens säkerhet fordrar dess indragning, samt, då större summor kunna behöfvas, äger en credit, sådan som en stat bör äga den, och sådan, som Sverige kan äga, om man icke vill gå förbi sin skyldighet och fara från riksdagen utan att vidtaga de anstalter, som 66 § föreskrifver. Till denna § hänvisar jag de Hrr, som funnit det lättsinnigt af mig att yrka, hvad grundlagen uttryckligen stadgar. Jag vet icke, huru jag skall kunna till besvarande upptaga åtskilliga anmärkningar, som gått i cirkelgång. Stundom anser man dessa verk hörande till 2:ne särskilda stater, och en annan gång anses de tillhöra samma stat. Hvilketdera befalla Herrarna nu? Jag skall bjuda till att bevisa, att mina motståndare under begge dessa synpunkter haft orätt. Antager man, att dessa verk höra till samma ägare, så är det en orimlighet att säga, att det ena verket skall skada det andra, eller att det sednare skall periclitera till sin existens för att biträda det andra; ty här är fråga om ett biträde, då detta ej är förenligt med Bankens säkerhet. Om jag ytterligare betraktar Banken och Riksg.cont., såsom hörande till en och samma ägare, bör jag, då jag medgifver Riksg.cont. rättighet att utställa sedlar, äfven yrka dess skyldighet att inlösa dem med silfver, när de presenteras på Riddarholmen; ty då Banken och Riksg.cont. anses utgöra en persona moralis, är det en dårskap att säga, det Riksg.cont. skall utgifva sedlar, som af Riksg.cont. skola inlösas, men att inlösningen skall ske med nya sedlar, som inlösas vid jerntorget. Be-

traktar jag åter Banken och Riksg.cont. såsom 2:ne särskilda verk, som ej ägas af samma auctoritet, blir förhållandet enahanda. Då måste jag utgå från en annan hufvudpunkt och vända mig till 72 § Reg.F., oaktadt Frih. Cederström anser det lättsinnigt, emedan deraf synes, att R. St., såsom bancobolag, äga rätt att utgifva sedlar, som skola gälla såsom mynt och att R. St. ej få lättsinnigt behandla dessa frågor, hvilka inverka på den enskilda äganderätten; ty om jag ej vill hafva affärer med Banken, kan jag dock instämmas inför domstol och tvingas att taga dessa sedlar, som ej gälla, hvad de böra gälla, i händelse den lättsinniga åtgärd blefve vidtagen, som Frih. Cederström föreslagit, då han yrkat, att Banken, utan afseende på sin egen existens, skall understödja statsverket. 72 och 66 § Reg.F. äro grundparagrafer för Svenska statsverkets och Bankens ordnande, och detta ordnande bör ske så, att Riksg.cont. må äga credit för att, i händelse af Rikets fara, kunna upptaga statslån. Jag känner, att en af de ledamöter, som nu motsagt mig, har den princip, att man i sådant fall skall gå directe till Tumba, i stället för att uppgöra statslån; men jag kan ej vara af deras tanke, som tro, att man på detta sätt kan ersätta crediten, ty hafva vi ej credit, skola ej pappersslappar från Tumba kunna verka annat än landets förstöring. Lån kunna endast erhållas genom en fonderad credit, som nu bör erhålla sin grundläggning och hvarom man icke kan göra sig förhoppning, om ej Riksg.cont. göres oberoende af Bankens ställning. Jag yrkar bifall till Utsk:s förslag.

Hr von Troil, Emil: Jag kan så mycket mindre förena mig med de Hrr, som önska, att de 2 sista raderna af denna punkt måtte utgå, som jag i Utsk. sökt göra den sats gällande, att Riksg.cont:s creditiv på Banken borde alldeles upphöra. Då det är en allmän känd sak, att oordningen i myntväsendet uppkommit genom Bankens försträckningar till statsverket, så skulle jag tro, att det rätta hade varit, att det ordnade myntväsendet bygts på den sats, att Banken aldrig till statsverket skall göra några försträckningar. Hade denna grundsats öfvergått till lag, eller ännu hellre till grundlag, så hade sådant stärkt Bankens credit vida mer än en eller annan million mera i hvalfven; och jag är öfvertygad, att det egentliga misstroendet till realisationens bestånd kommer sig derifrån, att man fruktar, det R. St. åter skola beträda den gamla banan att, då de icke hafva tillgångar för anslag, anvisa dem på Banken hellre än att, såsom andra länder, upptaga lån. Man har sagt, att ett creditiv på en million r:dr icke är farligt; men sedan Banken beviljat detta creditiv, kunde man återigen säga, att en million till ej vore farligt, och så kunde man fortgå till samma förhållande som förut. Man har för att
be-

bestrida den ganska ringa del af mitt förslag, som Utsk. antagit, neml. att creditivet bör upphöra, då det för Banken vore skadligt, anført, att detta stadgande vore vådligt och skulle förlama styrelsen i sin gång. Då man vet, att Riksg.-cont. är inrättadt för att fylla tillfälliga behof medelst upptagande af lån, och då man vet, att frågan här ej är om mer än en million på högst 10 månader, så vore det väl det bedröfligaste Riksg.cont., man kunde tänka sig, som ej på så kort tid kunde upptaga en så ringa summa. Det är sannt, att någon ränta komme att för ett sådant lån erläggas, och att kostnaden således blefve något större; men man får icke se på kostnaden, då fråga är om att upprätthålla Banken. Man vet, att det icke för Banken varit svårt att mot 2 à 3 proc:s ränta upptaga betydliga summor i handelsdisconten; men om man också antager, att Riksg.cont. ej skall hafva så god credit som Banken, samt man antager, att hela summan af creditivet skulle behöfvas ett halft år och att räntan blefve 4 proc., så utgjorde hela kostnaden 20,000 r:dr, hvilken summa Riksg.cont. väl kunde spara in blott derigenom, att det upphörde att utgifva riksg.-sedlarna. Man har sagt, att då Riksg.cont:s medel insätts i Banken, vore detta creditiv endast en billig ersättning; men jag skulle tro, att då bancovinsten slutligen lemnas till statsverket, har detta godt interesse. Man har vidare sagt, att rörelsecapitalet minskas, under det bevillningen uppbäres, och att det är lyckligt, att andra sedlar under tiden utgå, på det ingen brist på mynt må uppkomma. Äfven detta skäl torde icke hålla prof vid en närmare granskning, ty till en början fordrar rörelsen mindre capital om vintern, än om sommaren, emedan under den förra årstiden ett mindre antal af köp afslutas; men om också icke så vore, bör man komma ihåg hvilka stora summor under denna tid, då seglationen är stängd, utgå genom lån uppå metalliska effecter. Således tror jag, att intet af de skäl, man anført emot Utsk:s förslag, förtjenar afseende; men den satsen står kvar orubbad, att om man vill förskaffa Banken förtroende hos allmänheten, måste man öfvertyga denna allmänhet, att R. St. ej vilja anse Banken såsom en anstalt, på hvilken de kunna draga, så snart de beslutat någon utgift. Då de vilja anse sig såsom förvaltare af ett bancobolag, när de uppgöra Bankens affärer och bevilja statsverket ett creditiv, bör detta åtminstone icke beviljas på andra villkor än de, som föreskrifvas andra vederhäftiga creditivsökande.

Gr. Cronhjelm: Den sats, på hvilken mina motståndare, synnerligast vid detta tillfälle, byggt sin deduction, är den, att Rikets statsverk icke får betraktas såsom afskiljdt från Banken. Den goda sak är åtminstone vunnen genom denna discussion, att denna sats blifvit ohöjdt fram-

ställd, och jag förmodar, att denna sats skall visa på hvilket capitel vi nu äro, det neml., att då statsverket råkar i behof, skall Banken alltid släppa till. Detta är, hvad jag vågar bestrida. Jag yrkar, att Banken skall vara skiljd från såväl myntväsendet som statsverket, och jag tror, att Riket kan äga godt mynt, fastän statsverkets och Riksg.cont:s affärer kunna vara dåliga; men äro både Riksg.cont:s affärer och myntet dåliga, hafva vi svårt att retablera oss, hvar emot vi, då myntet är godt, snart kunna återkomma på en ordnad fot. Vidare har Frih. Cederström talat om, att K. M:s sanction erfordrades på åtskilliga punkter af detta betänk. Detta hörer icke till ämnet, och jag skall derföre icke ingå i denna fråga; men hvad som är bestämdt är, att K. M:s sanction icke behöfves för att låta insätta Riksg.cont:s behållning i Banken. Hr Rosenblad har stödt sitt yrkande derpå, att vi icke skola beslutat, det creditiven för enskilda bolag kunna indragas; men jag hänvisar till R. St:s redan varande beslut i detta fall, hvilket tillkännager rättigheten att indraga creditiv, äfvensom hela lånerörelsen, i fall sådant blefve behöfligt. Allt, hvad jag ville tillägga, vore, att den åtgärd, som nu är i fråga, bör vara den sista, som till Bankens tryggande af Bancostyrelsen vidtages; men såsom princip måste den qvarstå. Vidare har man sagt, att Banken intet förlorat på statsverket, (det är Hr v. Hartmansdorff och en annan värd talare, som yttrat denna mening). Jag går då ej längre tillbaka än till 1823, då $4\frac{1}{2}$ millioner för statsverket afskrefvos i Banken; och börja vi blott med att bevilja creditiv rätt, utan rättighet till dess uppsägning, äro vi snart inne på det gamla sättet, att då bevillningen icke räcker till, får Banken fylla behofven. Man har vidare sagt, att vid en så lumpen sak för Banken, som uppsägningen af ett creditiv på en million, borde man ej fästa sig. Jag ber att få ömvända detta och säga: är Riksg.cont:s ställning så lumpen, att man ej kan få upplåna några hundra tusen r:dr på några månader, så är förhållandet med statsverket så dåligt, att R. St:s sammanträde är nödvändigt; och då måtte det vara bättre, att R. St. finna statsverket i dålig ställning, men Banken solvent, än att de finna båda bankrutt. Vidare har man sagt, att detta creditiv är grundadt på egna medel. Det är ett bestämdt miss-tag; ty creditivet begagnas icke förr, än all Riksg.cont:s i Banken insatta behållning är slut. I det ögonblick, då Riksg.cont. tager ut någon del af creditivet, äro alla dess öfriga tillgångar i Banken medtagna, och då är creditivet icke grundadt på egna tillgångar. Hr v. Hartmansdorff har sagt, att man länge betraktat Banken såsom en tjenarinna åt statsverket, och att man deremot nu vill hafva statsverket till en tjenarinna åt Banken. Skall någondera vara den andras tjenarinna, så bör statsverket betjena Banken, enär R. St. garanterat Banken; och jag ber att få påminna, att här

icke är fråga om att uppsäga detta creditiv, förrän Bankens egen ställning det fordrar. Det vore särdeles complaisant af mina motståndare, om de ville besvara den frågan: om det är deras mening, att detta icke får ske, om det också för Bankens säkerhet är nödvändigt, utan att Banken hellre bör gå omkull. Detta kan icke vara deras mening; men det finnes vissa personer, som, då fråga är om att få tillgångar för statsverket, ej tänka på, att Banken får sitta emellan, emedan nya tillgångar för statsverket är det käraste af allt. Man har sagt, att då man yrkar, att detta creditiv må kunna uppsägas, talar man så, som om man ej hade begrepp om samhällsskick. Jag får derpå endast svara, att då man säger, att creditivet skall utgå, om också Banken i följd deraf skulle gå omkull, har man icke sjelf begrepp om en solid bank. Hr v. Hartmansdorff har sagt, att han önskade veta, hvad man skulle säga, om statsverket genom denna uppsägning stadnade. Stadnar statsverket för några hundratusen r:dr på några månader, så tror jag det vara så långt kommet med statsverket, att det väl behöfver omlagas. Men jag ville deremot fråga dessa goda Hrr, hvad de skulle säga, om Bankens rörelse upphörde och bancoluckan stängdes derföre, att Banken ej får sköta sig såsom andra banker. Frih. Palmstjerna har slutligen sagt, att han ej vore emot att i Banken deponera 15,000,000 i statsobligationer; men ej vill han cedera creditivet. Det är ej fråga om att cedera creditivet, utan blott om att för någon kortare tid uppsäga det; och i den concessionen, att utlemna statsobligationer, ser man tendensen hos de Hrr, som säga, att blott man kan släppa ut statsobligationer, må Banken gerna sitta emellan. I detta fall erkänner jag visserligen, att Frih. Palmstjerna, som vill på en gång släppa ut en så betydlig summa obligationer, icke hör till de förskräcktas antal. Jag anhåller om bifall till Utsk:s förslag.

Hr Cederschjöld: Jag är för min del fullt ut så mån som någon annan om realisationen och Bankens bestånd och anser visst icke med likgiltighet de garantier, som derför kunna lemnas; men jag tillstår uppriktigt, att jag med oro sett det jagande och sökande efter onödiga garantier, som Utsk. vinlagt sig om i detta betänk., och jag har trott, att om någonsin någon oro för realisationens bestånd skulle uppkomma, vore det vid åsynen af det alltför mycket complicerade machineri, som här blifvit framlagdt. Men jag tror, att huru än Bancostyrelsen skulle vilja missbruka sin rätt att genom onödiga silfverköp skada Banken, skall det åtminstone ej intill nästa riksdag hafva några vådliga följder. Bland dessa onödiga garantier räknar jag äfven uppsägningsrätten af Riksg. cont:s creditiv, och på de skäl, som isynnerhet af Hr v. Hartmansdorff blifvit anförda, finner jag det vara snarare en förmån, att creditivet begagnas och så-

Lunda sedlar släppas ut i rörelsen under den tid, uppbörden gör en stor del af rörelsecapitalet otillgängligt. En värd talare har sagt, att under vintermånaderna komma andra penningar i omlopp genom jerncontorets belåning, och att handelen då är mindre liflig. Till svar derpå får jag erinra, att just derföre, att omsättningen är trög under vintermånaderna, behöfves ett större capital; ty ju hastigare omsättningen är, desto lättare kan ett mindre capital fylla behofvet. Jag kan således icke inse behofvet af ifrågavar. uppsägningsrätt, isynnerhet som creditivet begagnas endast på kortare tider. En annan värd talare har påmint om faran af Bankens försträckningar till statsverket, och att det varit dessa försträckningar, som störtat Banken i olycka, samt att man derföre nu borde förekomma sådant. Jag får dervid erinra, att detta creditiv icke är någon försträckning till statsverket, utan att det snarare är statsverket, som gör försträckningar till Banken genom de betydliga summor, som under större delen af året för statsverkets räkning äro deponerade i Banken. För öfrigt hafva R. St. redan tillräckligt ådagalagt, att de ej ärna begagna dylika försträckningar för framtiden; de hafva ådagalagt det på det kraftigaste genom den ändring i 63 § Reg.F., som blifvit antagen, att neml. det stora statscreditivet i händelse af krig ej skall lyftas i Banken, utan upptagas i Riksg.cont. Man har frågat, om man vill, att Banken skall gå omkull hellre än att hafva denna uppsägningsrätt. Jag svarar derpå, att blefve Banken genom en för mig otänkbar oskiöklighet hos Bancostyrelsen bragt till en sådan ytterlighet, så vore det orimligt, att detta lilla halmstrå skulle kunna rädda Banken från skeppsbrott. Jag anser således otvifvelaktigt, att innan Banken kunde komma i en sådan ställning, vore R. St. af K. M. i nåder sammankallade; och hvad som mest, jag hade nära sagt, förundrat mig, är, att i denna punkt är det icke ens stadgadt, att det skall vara i sista rummet som ifrågavar. åtgärd skall vidtagas, utan Utsk. har till Bancostyrelsen öfverlemnadt att kunna börja med uppsägningen af detta creditiv, då någon åtgärd för Bankens säkerhet behöfver vidtagas. Om således icke de ifrågavar. 2:ne sista raderna kunna blifva uteslutna, såsom jag anser lämpligast, skulle jag åtminstone önska, att redactionen må blifva följande: ”dock med rättighet för Bancostyrelsen att såsom sista utvägen kunna uppsäga äfven detta creditiv, då Bankens egen ställning sådant fordrar.

H. Ex. Hr Gr. af Wetterstedt, Gust.: Jag skall icke ingå i den strid, som här uppstått emellan Banken och Riksg.cont., isynnerhet som jag hoppas, att den striden ej skall finna någon tillämpning i verkligheten. Jag skall blott hålla mig till förevarande 25:te mom. af BancoUtsk:s betänk. och hålla mig till dess stadgande och ordalag. I det-

ta mom. finner jag, att detta creditiv, som Riksg. cont. hittills ägt på Banken — ett creditiv, som varit nyttigt för statsbestyrets jemna gång, utan att medföra skada för Banken —, långt ifrån att upphöra, får bibehållas enligt Utsk:s förslag. Men, säger man, dervid är fästadt ett vilkor. Detta vilkor finner jag äfven; men det innefattar endast en grundsats, som uttalar sig i hela Utsk:s betänk. och som jag icke kan annat än gilla, neml. att Banken får till uppfyllande af sina egna förbindelser begagna sina tillgångar. Något annat vilkor finner jag här icke vara uttryckt, emedan det säges, att Bancostyrelsen må äga rättighet att äfven detta creditiv uppsäga, då Bankens egen ställning sådant fordrar. Om äfven dessa ord icke funnits i Utsk:s betänk., anser jag dock såsom en naturlig consequens af den grundsats, som hela betänk. uttalar, att Bancostyrelsen, i fall Banken kommit i den olyckliga ställning att behöfva anlita alla sina tillgångar, icke bort tycka att uppsäga detta creditiv, hellre än att äfventyra sin säkerhet. Nu stå likväl dessa ord i detta betänk., och då hemställer jag, om icke större farhågor skulle uppstå genom deras borttagande, än genom deras bibehållande. Jag antager ej, att denna rättighet skall kunna lättsinnigt begagnas; ty om Bancostyrelsen skulle kunna leka med ett så viktigt steg, måtte det väl finnas några lagliga medel i detta land, att återföra Fullmäktige till sans och ordning. Men då Bancostyrelsen vore nödsakad att indraga alla sina tillgångar, hvad nytta skulle väl detta creditiv medföra, då det komme från en Bank, som vore ramlad? Jag tror, att dessa ord icke komma att blifva tillämpade; men jag anser dem endast innefatta ett upprepande af den allmänna grundsatsen, att Banken, för att uppfylla sina förbindelser, skall kunna begagna alla sina tillgångar. Jag har hört flera värda talare instämma deruti, att, såsom äfven jag tror, denna utväg bör vara den sista, som Bancostyrelsen begagnar till betryggande af Bankens säkerhet, och jag hörde nyss Hr Cederschjöld föreslå, hvad jag ämnade föreslå såsom tillägg och hvarmed jag förmodar, att de ledamöter, som äro förskräckta för denna rättighets lättsinniga begagnande, kunna blifva tillfredsställda, neml. att sista meningen må blifva så lydande: "dock med rättighet för Bancostyrelsen att, i sista rummet och sedan andra utvägar blifvit begagnade, äfven detta creditiv uppsäga, då Bankens egen ställning sådant fordrar;" och med detta tillägg får äfven jag anhålla om bifall till förevar. punkt.

Hr Rosenblad: Hr v. Troils äfvensom några andra värda ledamöters särskilda afhandlingar skall jag vid detta tillfälle icke vidare borttaga R. o. Ad:s tid med att besvara. Jag får säkerligen ett annat tillfälle, då jag bestämddare skall visa, huru jag anser, att BancoUtsk. uraktlåtit några af de säkraste medel för upprätthållandet af myntväsendet i Ri-

ket, hvilka bättre och kraftigare än de stadganden, som nu blifvit föreslagna, torde kunna uppfylla ändamålet. Med det tillägg, som Hr Cederschjöld föreslagit, upphör visserligen den våda, som kunde finnas i anseende till den af Utsk. pag. 77 i förevar. betänk. yttrade grundsats, att Bancostyrelsen må äga rättighet att uppsäga hvilket eller hvilka af de från Banken beviljade cassacreditiv, densamma lämpligast finner. Denna rättighet för styrelsen skulle upphöra, om det af Hr Cederschjöld föreslagna tillägg blefve antaget. Hela den ifrågavar. sista meningen står visserligen onödig här, ty det supponerade förhållandet kan ej inträffa, såvida icke Banken befinner sig i utredningstillstånd; men stadgandet är dock oskyldigt, och jag vill derföre ej motsätta mig densamma.

Frih. Palmstjerna: Utom de skäl, som ligga till grund för min öfvertygelse i detta fall, har jag deruti blifvit styrkt af Hr v. Troils anförande, enär denna värde ledamot, som vanligen anför så grundliga skäl för sin mening, nu icke funnit några skäl, som tåla pröfning. Jag skall dock icke uppehålla R. o. Ad. med en vederläggning af detta anförande, enär vi synas nära att förena meningarna genom medgifvandet, att uppsägningen af Riksg. cont:s creditiv må i sista rummet kunna ske, ett förhållande, som icke skulle äga rum, om man antog den redaction, Utsk. föreslagit; ty då skulle denna uppsägning kunna ske äfven före uppsägningarna af de andra cassacreditiven, och som dessa kunde uppgå ända till 3 à 4,000,000, skulle det, enligt denna redaction, ligga i Bancostyrelsens magt att uppsäga Riksg. cont:s creditiv långt förr, än behofvet sådant ovilkorligen fordrade. Skälen, hvarför sådant kunde komma att ske, kunna icke förutses; men det vore en möjlighet, som man icke bör lemna öppen genom ett redactionsfel. Här är sagdt, att det vore illa bestäldt med Riksg. cont:s credit, om det för en så ringa summa, som några hundra tusen rdr, skulle komma i förlägenhet. Detta är ett misstag. Riksg. cont. kan äga god credit och statsverket kan stå på goda fötter, och Riksg. cont. likväl ej vara i tillfälle att så hastigt, som förefallande oförutsedda behof kunna erfordra, genom lån anskaffa tillgångar till desammas fyllande. Således är Riksg. cont. i verkligt behof af detta creditiv, hvilket, enligt min tanka, ej kan inverka på Bankens bestånd; ty berodde Bankens bestånd på utbetalningen af en så ringa summa, som här är i fråga, stode den på svagare fötter, än jag trott. Gr. Cronhjelm har sagt, att man kallat denna sak lumpen. Något sådant har jag dock hvarken yttrat eller hört yttras. Hr Gr. har jemväl yttrat, att jag ohöjldt framställt den sats, att Banken ej får skiljas från statsverket. Detta är ett misstag, och om ej så vore, kunde det kallas en vrängd framställning. Jag har ej yttrat denna sats, men tror, att Gr.

Cronhjelm's yttrande härrör deraf, att han orätt uppfattat min mening, som endast varit den, att man ej onödigtvis bör sätta statsverket i förlagenhet. Hvad för öfrigt angår de slutsatser, Gr. Cronhjelm dragit af sina premisser, skulle det upptaga alltför mycken tid att anföra allt, hvad der vid vore att rätta, och jag afstår därför från deras vederläggning.

Hr von Hartmansdorff: Äfven jag vill, lika med Frih. Palmstjerna, förbigå det som är, om icke vrängdt, åtminstone oriktigt framställt af mina motståndare. Jag är öfvertygad, att R. o. Ads öfriga ledamöter hört, hvad jag verkligen yttrat. I mina motståndares framställningar är ett grundfel, hvarpå jag vill fästa Ståndets uppmärksamhet. De hafva talat om Riksg.cont. såsom ett verk, endast inrättadt för att liqvidera statens skulder, och anført de stora förluster Banken gjort derigenom, att den fått betala dessa skulder, emedan Riksg.cont. af Banken erhållit credit. Deremot hafva mina motståndare förbigått det förhållande emellan dessa verk, hvarom nu är fråga, och derom jag talat, neml. Riksg.cont:s egenskap af uppbördsverk, i hvilken det haft creditiv på Banken och i hvilken jag yrkat, att det må få detsamma bibehålla. Om Riksg.cont. icke funnes, utan bevillningen inginge till Statscont., blefve förhållandet, att fastän Statscont. icke hade med statens skulder att göra, borde Statscont. erhålla det creditiv på Banken, som Riksg.cont. nu äger. Detta creditiv kan icke blifva för statsverket umbärligt, med mindre statsverket erhåller så stort förskott å sina inkomster, att $\frac{1}{2}$ års utgifter kunna bestridas, innan det löpande årets inkomster inflyta, så att årets utgifter kunna med årets inkomster gäldas. Svenska statsverket befinner sig i den lyckliga belägenhet framför statsverket i rikare länder t. ex. Frankrike, att då Regeringen derstädes behöfver årligen af Kamrarna begära förskott under namn af tolfedelar för att bestrida årets utgifter för hvarje månad af året, behöfver Svenska statsverket ej förskaffa sig dylika förskott. Det enda, som dermed kan jemnföras, är detta creditiv, hvilket jag ej vill tilldela den låga benämning, som Gr. Cronhjelm deråt gifvit, men som jag dock visserligen anser ringa. Förhållandet med detta creditiv är helt enkelt sådant, att K. M. tillåter och befaller, att statsinkomsterna äfvensom de allmänna verkens medel må insättas i Banken, utgörande i allmänhet en ständig lättnad för Banken af 3 millioner r:dr, dragna ur rörelsen och liggande i Banken, emot det att denna tillfälligtvis under loppet af ett halft eller $\frac{3}{4}$ år lemnar förskott till Riksg.cont., uppgående högst till 1 million, men vanligen långt derunder. Det är beklagligt, att så liten billighetskänsla skall finnas hos mina motståndare, att de vilja bestrida detta förhållandes fortfarande blott på den ena sidan. Om K. M. återkallade

denna rättighet för Banken att hafva statens medel hos sig innestående; om K. M., likasom Presidenten i de Förenade Staterna, frantoge Banken depositionen af dessa medel, skulle man få höra en märklig förändring i deras ton, hvilka nu säga sig vilja betrygga Banken, och sådant med skäl, ehuru åtgärden blott motsvarade ohjelpsamheten å den andra sidan. Sådana exempel från främmande länder borde man taga till eftersyn, emedan något godt deraf kan läras, i stället för att klandra, hvad vi hafva väl inrättadt. Jag vet ej hvem som åsyftades med den, der skulle vilja betala statens skulder med sedlar från Tumba. Att det icke kan vara mig menadt, hoppas jag inses af hvar och en, som värdigats följa mitt handlingssätt, vare sig såsom riksdagsman eller fullmäktig. I begge hänseenden tror jag mig hafva behandlat statens medel icke såsom en vinglare, utan såsom en hushållare, och hoppas kunna så fortfara både vid denna och följande riksdagar. Jag respec terar hvars och ens mening; men då en så vigtig sak som denna är i fråga, kan jag ej medgifva någon jemnkning, och om ingen annan begär votering för uteslutandet af sednare delen i denna punkt, begär jag den nu på förhand, för att undvika vidlyftighet.

Frih. Cederström: Här har uppstått ett jemkningsförslag af Hr Cederschjöld, deruti H. Ex. Hr Gr. af Wetterstedt instämt, neml. att den ifrågavar. creditivuppsägningen må inträffa i sista rummet af de åtgärder, som för Bankens säkerhet kunna vidtagas. Det är dock skada, mina Hrr! att detta jemkningsförslag icke rätt väl står tillsammans med hvad R. o. Ad. i detta fall uti 8:de punkten beslutat, eller att lånerörelsen skall i sista rummet indragas; ty medelst antagande af det nu ifrågakomna förslaget finge vi 2:ne utvägar, som i sista rummet borde tillgripas. Jag har blott velat nämna detta för att visa, huru lätt man kommer till contradiction, då man, afvikande från hvad som är rätt, öfvergår till jemkningsförslag. Jag begär uteslutande af sista meningen af Utsk:s förslag.

Gr. Cronhjelm: Iafseende på den jemkningspropos., som af Hr Cederschjöld blifvit föreslagen och deruti H. Ex. Hr Gr. af Wetterstedt instämt, får jag förklara, att jag redan i mitt första yttrande anhöll att få instämma i ett sådant tillägg, i händelse någon önskade detsamma, och att jag således gerna frångår min anhållan om bifall till betänk. samt antager det förslag, som af Hr Cederschjöld blifvit väckt. Jag ber att i anledn. af den siste talarens yttrande få nämna, att detta förslag icke står i någon strid med R. o. Ad:s förut fattade beslut; ty denna försträckning från Banken till Riksg.cont. måste väl också vara ett lån, och ett lån på billiga villkor, då det lemnas utan säkerhet och utan ränta. Med beslutet, att lånerörelsens indragning skall
vara

vara den sista af alla åtgärder, som till Bankens tryggande vidtagas, synes ganska väl kunna stå tillsammans att nu besluta, det indragningen af detta creditiv skall af all låneförminskning vara den, som i sista rummet verkställes. Jag ber att få erinra Hr Cederschjöld, att om en million är ett halmstrå, äro 33 millioner endast 33 halmstrån, och i sådant fall vore Bankens hela rörelsecapital af ringa värde. Jag ber jemväl att få påminna Hr v. Hartmansdorff derom, att det ej är så väl med Svenska statsverket, att vi ej behöfva några förskott, emedan hos oss finnes ett förskott, vid sista riksdagen kalladt hittefonden, af 5 millioner, just derföre, att bevillningen ej ingår så tidigt, att den kan samma år af statsverket begagnas. Jag vet ej, huru man här kan tillämpa påståendet, att vi vilja hemta allt det dåliga från främmande länder, men icke värdera det goda; ty här är icke fråga om att hemta något dåligt från främmande länder, utan blott om att tillämpa en såväl här som i främmande länder erkänd sund bancoprincip. Jag tillstyrker bifall till Hr Cederschjölds redactionsförslag, hvaruti redan H. Ex. Hr Gr. af Wetterstedt samt Hr Rosenblad instämt.

Hr Lefrén instämde med Gr. Cronhjelm.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. framställde propos. till bifall å Utsk:s i 25:te punkten gjorda förslag.

Ropades nej.

H. Ex. framställde derefter propos. till bifall å H. Ex. Hr Gr. af Wetterstedts samt Hr Cederschjölds redactionsförslag, så lydande: att den vid sednaste riksdag Riksg.cont. medgifna creditivrättighet, hvilken i så måtto skiljer sig från de förutnämnda cassa-creditiven, att den är för Cont. kostnads- och räntefri samt årligen på förhand försäkrad, måtte få bibehållas; dock med rättighet för Bancostyrelsen att, i sista rummet och sedan andra utvägar blifvit begagnade, äfven detta creditiv uppsäga, då Bankens egen ställning sådant fordrar.

Ropades starka ja, blandade med nej, hvarjemte votering begärdes.

Gr. Cronhjelm: Sedan votering är begärd öfver den framställda propos., anhåller jag, att ordet rättighet måtte uthytas mot ordet skyldighet, emedan det ickes synes böra lemnas i Bancostyrelsens skön, utan bör vara dess fullkomliga pligt, att, då Bankens ställning det fordrar, i sista rummet uppsäga detta creditiv.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. hemställde till H. Ex. Hr Gr. af Wetterstedt, om han medgäfve den af Gr. Cronhjelm önskade förändring.

H. Ex. Hr Gr. af Wetterstedt: För min del har jag intet emot den af Gr. Cronhjelm begärda förändring; men det var Hr Cederschjöld, som först framställde ifrågasvar. förslag.

Frih. Cederström: Jag får endast påminna, att sedan Hr Gr. o. Ordför. framställt ifrågasvar. propos., och densamma blifvit med ja och nej besvarad, lärar, i öfverensstämmelse med Riksd.Ordn., någon ytterligare redactionsförändring icke kunna ske.

H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. yttrade, att då vid den af H. Ex. framställda propos. votering blifvit begärd, och voter:propos:n ännu ej vore justerad, funne H. Ex. af grundlagarna intet hinder för en förändring i ordalagen af propos:n, om de Hrr, hvilka föreslagit den, samt R. o. Ad. sådant medgäfve.

Frih. Cederström: 53 § Riksd.Ordn. lyder sålunda: "Enär ett ämne slutligen skall afgöras, böra alla dertill hörande handlingar uppläsas, så framt någon Ståndets ledamot sådant åstundar. Ej må något mål till slutligt afgörande företagas, förrän Landtmarskalk eller Talman först inbemat, huruvida Ståndet anser öfverläggningen fulländad, hvar efter propos. justerad framställes. Besvaras propos. med ja, må väl erinringar dervid i tjenliga ordalag göras, men ingen försöka att beslutet genom ny öfverläggning upprifva. Besvaras propos. med ja, blandadt med några nej, eller tvärtom, och de, som öfverröstade äro, ej begära votering, låte de, om dem så godt synes, sin särskilda mening i prot. anteckna; kunnande sådant dem ej i något fall förvägras. Begäres af en eller flera votering, skall voter:propos., jemte tydlig contrapropos., genast författas, justeras och anslås, samt voteringen straxt derefter för sig gå," &c. Jag får derjemte fästa Hr Gr. o. Ordför:s samt Ståndets uppmärksamhet derpå, att propos. icke klandrades, då den af Hr Gr. o. Ordför. framställdes, sedan Hr v. Hartmansdorff redan på förhand hade begärt votering; i följd hvaraf jag anser en redactionsförändring numera icke kunna grundlagsenligt ske.

Gr. Cronhjelm: Jag ber, att den siste värde talaren ville hafva godheten att besinna, hvad han sjelf uppläst, neml. att voter:propos:n skall justeras. Ifrågasvar. propos. har ännu icke blifvit justerad, och då tror jag en förändring af ordalagen icke vara af grundlagen förbjuden.

Hr Tham: Frih. Cederström och Hr v. Hartmansdorff, som begärt någonting alldeles stridande mot den först framställda propos:n, äga ovilkorlig rättighet att dictera den contrapropos., de behaga, men kunna hvarken med åberopande af grundlag eller praxis hindra R. o. Ad. att justera ja-propos:n.

Uppå derom gjord framställning af H. Ex. Hr Gr. o. Ordför. beslöt R. o. Ad., att ordet: skyldighet, skulle insättas i förslaget i stället för ordet: rättighet.

Frih. Cederström: Jag får till prot. anmäla min reservation deremot, att den redan framställda och af R. o. Ad. besvarade propos:n blifvit förändrad.

Upplästes till justering och godkändes följande voter:s-propos:n:

Den, som bifaller, att 25:te punkten i BancoUtsk:s utlåt. N:o 16 får följande lydelse:

Att den vid sednaste riksdag Riksg.cont. medgifna creditiv rättighet, hvilken i så måtto skiljer sig från de förutnämnda cassacreditiven, att den är för Cont. kostnads- och räntefri samt årligen på förhand försäkrad, måtte få bibehållas; dock med skyldighet för Bancostyrelsen att, i sista rummet och sedan andra utvägar blifvit begagnade, äfven detta creditiv uppsäga, då Bankens egen ställning sådant fordrar, voterar

ja;

den det ej vill, voterar

nej;

Vinner nej, erhåller 25:te punkten följande lydelse:

Att den vid sednaste riksdag Riksg.cont. medgifna creditiv rättighet, hvilken i så måtto skiljer sig från de förstnämnda cassacreditiven, att den är för Cont. kostnads- och räntefri samt årligen på förhand försäkrad, måtte få bibehållas.

Efter voteringens slut befunnos rösterna hafva utfallit, som följer:

Ja — 56.

Nej — 18.

H. R. o. Ad. åtskiljdes kl. $\frac{3}{4}$ till 10 på aftonen.

In fidem protocolli,
F. O. Silfverstolpe.

